

გველის პერანგი

ეკბატანა

გოეტჰეს -
რომლის „ტყის მეფე“
წაკითხვამდე ვიგზნე
შვიდი წლის ბავშვმა -
გოეტჰეს თვალს
რომანი „გველის პერანგი“.
როგორც სიყვარული.
ეკბატანა

ჩემი ძმა
არყოფილი
ვითარ მიყვარდის
უმეტეს მზისა
და უმეტეს ხმალისა
რამეთუ იყო იგი
სხვა ჩემი

სიტყვა ამოჭრილი ჰამადანში
ნახულ ხვლიკისფერ ქვაზე.

ქალაქის სამხრეთ-აღმოსავლით - სერი მდუსეღლაჰ. სერიდან სამხრეთ დიდი ქვის ლომი წითური: თითქო მზით ნაყვავილევი. ქვის ლომი: კირსილისაგან ჩამოსხმული. კირში - მზის ხურუში და სილაში - მზის თესლები. ქვის ლომი ფარია ქალაქის. სპარსეთის ტიტველ ნაპრალებიდან, საცა გახელებული მზე ავხორცობის ჟინს იკლავს, ხანდახან ლომის გრგვინვა გადავარდება სუნთქვაშეკრულ ხეებში და გრიალის ბრაზიანი ღვარი შორს-შორს დიდ მანძილზე არღვევს ირანის მყუდროებას. არის ამ გრიალში უცნაური სითავადე: უტეხი და ზვიადი. ქვის ლომი ხმალია ჰამადანის. დიდი შუადღის ჟამს როცა საგნები თავის ლანდებს ჰკარგავენ ქვის ლომთან მიდის სნეული: უნაყოფო თუ ათამანგით დადაღული. უნაყოფო იღებს ფალლოსს გახურებულ ქვასთან და თხოვს წითურ ლომს თესლებს. ათამანგიანი შეახებს ფალლოსს მზით გასუდრულ ქვას და ელის პირგამეხილ ნადირისაგან კურნებას. ცხელ ქვიშაზე თითქო პეშვებით ესხმიან შელოცვანი: კაცმა არ იცის რა ენაზე.

ერი მდუსეღლაჰ: „ადგილი სალოცავი“. მაღალი სერიდან ველი: სიგრძით ხუთმეტე მილი და სიგანით ცხრა. უწყვეტი რიგი ბაღების და მდელოების. ხშირად: ტანაშოლტილი ხე ალვისა. აქა-იქ: უცნაური ხე „ნარვენდ“ ფანტასტური ფორმებით. ზოგან: ლარდარტყმული ხეივანი. ველი ჰამადანის: ზვირთებივით მოშვებული ელვენდის კალთებიდან და აბორცვილი თანდათან ამაღლებით. მაღლობზე სერები და სერებზე ქალაქი: ნაგები როგორც ტერრასა. მდუსეღლაჰ: სერი

უმალესი. აქ იყო გამართული ციხე - (თუ დავუჯერებთ „ისტორიის მამას“): ლეგენდარულ დეოკის მიერ ფუძედებული. ჰეროდოტე აგვიწერს. ციხის ირგვლივ: შვიდი გალავანი: თეთრი. მეორე შავი. მესამე მეწამული. მეოთხე ლურჯი. მეხუთე წითელი. მეექვსე და მეშვიდეს წვეტები მოვერცხლილი და მოოქრული. მეშვიდე გალავანის შუაგულში: მეფის სასახლე. ნაშენი კედრისა და კიპაროსისაგან. დამძიმებული ვერცხლით და ოქროთი. გადახურული ვერცხლის კრამიტით. ჰეროდოტე აგვიწერს და მოსწონს. ეხლა: მხოლოდ გეოგრაფიული წერტილი პატარა. ნაშთით - („ტახტ არდემირ“). ქვის პლატფორმა. წინამხარე თეთრ ოთხკუთხიან ქვისაგან ნაშენი. უკანით უბრალო ქვა და სილა კირით. დანატოვარი პირველ სასსანიდის არდემირ ბაბეგაძს. ჰამადან: ძველი ეკბატანა. ქალაქი გაფენილი ელვენდის ჩრდილო კალთებზე.

ელვენდ: „ორონტოს“ ძველი გეოგრაფიის. გრანიტის მასსა: რომლის თხემი თითქო მთვარეა განახევრებული.

ქალაქის კიდურიდან შვიდი მილის მანძილზე: კლდე. კლდის ძირას მდინარე კლდიდან მოხეთქილი. მდინარის ნაპირთან ორმოცი ნაბიჯის სიმაღლეზე ნაპრალი „გენჯნამეკ“. ნაპრალებზე ორი დაფა პორფირის: წარწერებით. დაფების ზევით კიდევ ნაკადულები. ელვენდ დასერილია ხალასი ღელეებით. სპარსი დარწმუნებულია: ელვენდის კლდეებში სიბრძნის ქვაა დამალული. მას ისიც სჯერა: რომ ნაკადულოვან მთაში უცნაური ბალახი იზრდება ყოველი სენისაგან მკურნავი. სპარსმა იცის: ელვენზე ჯადო მცენარეც იზრდება რომლის შეხება უბრალო ლითონს მეწამულ ოქროდ აქცევს. ხოლო არ იცის მან: რომ „გენჯ-ნაჰემ“ რომელიც ორიათასხუთასი წლის სიგრძეზე მუნჯი სიტყვებით გადაჰყურებს ჰამადანის მიდამოს - თვითონ სასწაულია საარაკო. ერთ დაფაზე სწერია:

დიდი ღმერთია აურამაზდა
რომელმა ეს მიწა შეჰქმნა
რომელმა ეს ცა შეჰქმნა
რომელმა კაცი შეჰქმნა
რომელმა სიამენი შეჰქმნა
კაცთათვის
რომელმა მეფედ დასვა დარიუს
ერთადერთ მეფედ მრავალთაგან
ერთადერთ მრავალ მხარეთაგან
მე ვარ
დარაიავუმ მეფე
უდიდესი მეფე მეფეთა
მეფე ქვეყანათა
მრავალ დგმათა.

მეფე ამას დიდი მიწის
მიერთაგ
ვისტასპას მე
ახმენიდ.

სიტყვები: თითქო ხმლები: წარწერა დარიუსის - (522-486 წ.წ.ქ.წ.). ამ პათოსს ჰქონდა ძალა. დარიუსის ხელისუფლების ქვეშ იყო მრავალი მხარე. სპარსეთი. სირია. მესოპოტამია. ფინიკია. პალესტინა. ეგვიპტე. ბახტრია. ხორეზმი. ხმელთაშუა ზღვიდან ვიდრე ჩინეთამდე.

ვისტასპას ძე ახმენიდ: ღერბი ჰამადანის.

ჰამადან: ძველი ეკატანა: საუნჯე ახემენიდების დინასტიის.

ეკატანა: საზაფხულო სამყოფელი ახემენიდების.

„ახემენიდ“: თვითონ სიტყვის ფონეტიკას მოაქვს დამასკის რკინა.

ეკატანიდან გასცა კიროსმა მანიფესტი როგორც შიშველა ხმალი.

ელვენდ... ელვენდზე წარწერების ახლო მზის საკურთხეველია.

ეხლა მხოლოდ ნაშთი. მინგრეული.

ალბად მისთვის დაინგრა -

რომ ჰამადან თვითონ არის საკურთხეველი მზის.

ვისტასპას ძე

ახმენიდ:

მზის ღერბი ჰამადანის.

* * *

თიხისაგან ნაშენი მინგრეული კედლები. ამ კედლების რიგებით შედიხარ ქალაქში. მიზგითი „მესჯიდჯუმახ“: უკვე სასტიკად მოძველებული. მის წინ: მაჰდან - საცა გაშლილია ბაზარი. ყოველ დილით მზის ამოსვლამდე ბარებით ხელში აქ თავს იყრიან მიწის მუშები. ურიგდებიან და მიჰყავთ სამუშაოდ ველებზე. „მესჯიდ-ჯუმახის“ ახლო: ეზო - საფლავებით ავსილი. აქ აკლდამაა ესთერის და მარდოხაჰის: აგურისაგან ნაშენი აკლდამა ორთვალიანი. შენობის თავზე ელლიპსური გუმბათი. არქიტექტურა - არა უადრესი სარაცინების შემოსევის. აკლდამაში შედიხარ ქვის კარით. ქვაში ნახვრეტია. ნახვრეტში ხელს გაჰყოფ და კარს გააღებ. პირველი ნახევარი: თითქო საწყობი სიკვდილის სიმბოლოების. მათ შორის - ხის საკაცენი. მეორე ნახევარი: განსასვენებელი. ორი სარკოფაგი შავწითელა ხის სახურავით. ზედ: ჰებრაული წარწერები

ამოჭრილი. აქ განისვენებ ესთერ და მარდოხაჲ კედლებზე - წარწერები ტალმუდიდან: ზოგი ჰებრაულად ზოგი არაბულად. წარწერები - თიხისაგან ჩამოსხმული. წარწერებს ანათებენ გუმბათში გამოჭრილი პატარა სარკმელები. მოდიან სალოცავად არა მარტო ჰებრაელები: მაჰმადიანებიც. კედლებზე ფურცლებს აკრავენ. ფურცლებზე: „მე ესა და ეს შვილი იმისა ამა და ამ ქალაქიდან ვინახულე წმიდა ადგილი და ვილოცე“. ესთერ და მარდოხაჲ! როგორ შეჭრილან ჰებრაელები მიდიელთა სამთავროში! შენობის გუმბათზე ყანჩს ბუდე გაუკეთებია... არის ეს: ირონია საუკუნეთა შორის გადასულ ეკბატანის თუ - ჰუმორი ჰებრაულ აკლდამის: არ იცის ყანჩმა. მან მხოლოდ ის იცის: რომ გუმბათზე აკანჭული და კუნწში გამყურე - იგი თავისი პოზით მიმინოს ედავება ამაყი ყელაზიდვით რომ უზის ფეოდალს ხელზე.

შიგადაშიგ ქალაქში: სიძველის ნაშთი მრავალი. მიზგითი ძველი. ნატეხი ძველი ბაზრის. საფლავის ქვები. კოშკები ნგრეული. წარწერები „ცუფფიცკ“ ყოველ კუთხეში. ცილინდრული ქვები პერსეპოლის ფიგურებით და წარწერებით. ძველი ფულები: სასსანიდების თუ ახემენიდების თუ სხვების. ნაშთი მრავალი. და მაინც: მოგზაური გაკვირვებულია. რამდენჯერ გადაუხნავს ისტორიის სახნისს ეკბატანას მკერდი. შედარებით ამ „ხენასთან“ ნაშთი ცოტა დარჩენილა. მაგრამ საკვირველია ისიც: ეს სიცოტავე ნაშთებისა თუ პირდაპირ უნაშთობა კიდევ უფრო ამძაფრებს ჰამადანის ძველობას. არის ადგილი ხასიათის გარე. თითქო ჯერ კიდევ უხასიათო. თითქო ახლად თვალახელილი. არის ადგილი - ხასიათი თავიდან ბოლომდე: ისტორიას მხოლოდ სურნელი დაუტოვებია მის ნიადაგში გასრესილი. ჰამადან ხასიათია უკანასკნელი კენჭითაც. აქ თვალი გადასულ ლანდებს ხედავს. თუმცა თვალი დაცდილია საჭირო რომ ლანდები არ დააფეთოს. აქ მიწის ბელტიც შორეულის სურნელს ასხურებს. წარსულს მხოლოდ იყნოსავ. სხვარიც მას ვერ აითვისებ. გადასულს სურნელის გზება თუ მოაბრუნებს... ერთი შეხედვით: თიხისაგან ნაშენი სახლები და ვიწრო ქუჩები. მაგრამ ვინ იცის: თიხაში ეგებ მოქცეულია მოკრძალება დროის მიმართ - (დრო ყველაფერს ანგრევს: თიხა ისედაც ინგრევა). სივიწროვე ეგებ ამხელს სივრცის მიმართ შიშს: შენობები მჭიდროდ შექუჩულან. ყველაფერი თითქო ერთფერი: ნაცარი თუ ღველფი იმისდამიხედვით თუ მზე რა გუნებაზეა. ყოველი - მცირე და პატარა: ალბად ბედის მორჩილი. მხოლოდ აქა იქ უეცრად ასხლტდებიან მიზგითები როგორც დაჭორფლილი ქალები ოჩოფეხებზე: რომლებიც სავსე მთვარეს ნოყიერებას ევედრებიან. და ჰაერში სიტყვები თითქო თავისთავად წარმომთქმელნი: და ილაჰ ილლა ალლაჰ...

ქუჩები. ვიწრო ქუჩები. მიხვეულმოხვეულები. მიკიბულ-მოკიბულები. ქუჩის ერთი პირიდან შესაძლოა გადახტე მეორეზე. ერთი სახლიდან - მეორეში. ფუსფუსი. ხალხის მასსა: როგორც ჭიანჭველები სხვადასხვა ბუდიდან კაცები ყველგან: რგვალი კვახის მზგავსი ქუდებით. სიცხეშიაც კი - ნახევრად თუ მთლად გადახოტრილ თავებზე. სახეები: შორეულის მასკები. თვალები იცქირებიან უწვდენელ სიშორიდან. ძველი რასსის ნამდვილი ნიშანი. უმზერ - და თითქო კაცი შორსაა. საჭიროა კარგა ხანი და კარგი ცდა: რომ სპარსში მზერა იხილო თანდათან მოახლოებული. აქა იქ კუთხეებში სემიტების პროფილებიც შეგეფეთებიან. ესენი ჰებრაელებია. მათი მზერაც შორიდან მოდის. მაგრამ სველი თვალები ოდნავ ილიმებიან და ამ შორეთს თითქო მალავენ. არის რაღაც საიდუმლო ჰებრაელის გამოხედვაში. თვალებში ირონია და ბაგეზე სევდა. თვალებით თითქო გეუბნება: მე ვიცი და შენ არ იცი - საიდუმლო. ტუჩებით თითქო გამცნევს: ღმერთმა გაშოროს ჩემი ხვედრი. გაბრუნდება. უკანიდან თვალს გააყოლებ: მზერაში გრჩება

დანაოჭებული მიმქრალი ყვითელი ყურები. ეს ხაზი იქ უფრო გამსხვილებულია სადაც ჰებრაელთა რიცხვი ცოტაა: როგორც ჰამადანში. აქვე გვხვდებიან სომხებიც. წაქანებულ შუბლს არტყია საშინელი სიჯიუტე. უკმეხი ძრაობა ამხელს ხასიათის სიკორძეს. ღჯუ ხე: მუხლმაგარი მაგრამ გაღუნული და გაბრუნდული.

მტვერი და წვირე - ყველგან. არ არის საფიქრალი: თითქო სპარსელს მტვერი უყვარდეს ან წვირე. ეგებ სპარსელმა იცის: რომ ბოლოს მტვერად იქცევა ყოველი. ქვეყნის უკანასკნელ არსთან - მორიდებაა სავალდებულო. ეგებ სპარსელმა იცის: რომ წვირეს წყალი წაიღებს და გააქრობს უკვალოდ. უდაბურ მკერდებით რძენაწოვარმა მართლაც იცის წყალის საიდუმლო. იგი მას ადიდებს: წყალს ყველაფერი შეუძლია. წვირე დღეებში ჩაყრილი თუ გახსნილი ათი ალაბის მანძილზე უკვე აღარ არის წვირე. იგი გაწმენდილია. ასე ფიქრობს სპარსელი. ჰამადანს შუაგულში ჩაურბენს მთის ანკარა მდინარე. მდინარეს მიაქვს ქალაქის სიბინძურე. ჰამადანს არ ეშინია უკანასკნელის.

ყოველ კუთხეში ყავახანა სავსე ხალხით. დათლილი თითები და კრიალოსნები - ქარვის და გიშერის. ყველგან ჰაშიმი. მოსწევს ერთი და გადასცემს მეორეს მოსაწევ ტარს. მეორეც მოსწევს და გადასცემს მესამეს. მესამე მეოთხეს. მეოთხე მეხუთეს. მეხუთე მეექვსეს. მეექვსე მეშვიდეს. ასე: სანამ ტარი პირველს არ დაუბრუნდება. ამ რიგათ ჰქმნიან მაგიურ რკალს. აქ იჭერენ თვალდია ზმანებას. აქ არის საიდუმლო აღმოსავლეთის თანაყოფისა თუ ერთყოფისა. სხვაობა და ზიზღი მეორისადმი მოხსნილია: ერთი ტარი ყველა ტუჩებისათვის, ერთი მეორის გზით სხვაში გადადის და სხვების გზებით თავის თავს უბრუნდება. მაგიური ძალა კრებულში თავგახსნის თუ თავდახსნის. აჭრელებულ ზმანებას ხშირად პირი ეხსნება. იწყებს რომელიმე საგმირო ამბავის თხრობას: „წავიდა რუსტან დღესა ერთსა და მივიდა ზორაბთან“... მეორე აგრძელებს. მესამე საადის მოიგონებს შაირით. მეოთხე შირაზის ვარდებს გადაჰყვანს. მეხუთე ისპაჰანის ბულბულს ააფრენს. ამ რიგად: სანამ სიმთვრალე სიტყვას ემორჩილება. თუმცა მისი უხილავი მხეცი უკვე იმზირება და იგრუზება.

ჯგუფის განზე პირდაღებული გამოჩნდება ძონძებში გახვეული თმა აბურძგნილი. ლაშებზე დორბლი. თვალეში ცხელების კიაფი. თავის კანკალი ოდნავ. ამღვრეული. ეს დერვიშია. ყველას უცქერს და არავის ხედავს. თითქო უხილავს უსმენს და ელის მისგან ნიშანს. ჩამოწვება სიჩუმე აუტანელი. უეცრად ავარდება პირდაღებული კაცი და იწყებს საშინელ კვილს. საშინელი კაცი კვილს ახვევს თუ ამსხვრევს გააფთრებულ ცეკვაში. სივრცე ჭრელი ზმანებით აყვანილი ეხლა უცხო სიტყვებში ეხვევა. კაცი ვერ გაიგებს თუ რას ამცნევენ უკანასკნელნი. ყველაფერი ირევა და გადადის დღეულ ფანტასმაში. ანაზდად თეთრი ვირი გამოჩნდება დატვირთული. მაღალი. ცხენის ოდენი. ცნობილი ჰამადანის ვირი. ბიჭი უკან მოსდევს და გაიძახის: ფენირ! ფენირ! ჭრელი ზმანება ჰქრება. თეთრი მაღალი ვირი სტოიკური სიდარბაისლით ჩაივლის ქვეით. სიფხიზლეს უბრუნდებიან ისევ. განზე მარჩიელი ქალი გამვლელებს უხმობს.

დუქნები. ფარდულები. თითქო კიდობნები. ქიშმიში. ზეთისხილი. თხილი. ნიგოზი. ბრინჯი. ფსტაკ ნედლი და ფსკატ მოხალული. უთვალავი ქსოვილი. ფარჩეული. აბრეშუმეული. ქაშემირი. ათასნაირი... ჭიქები. თასები. დოქები. თუნგები. მოხაზულები ნაირნაირ. მრავალი... სირმები. სამკედები. არშიები. გრეხილები. თავლისმომჭრელნი... ნოხები... ხალები. ხალებში: ჰამადანის „ნუშუდ“. ფარდაგები. ფლასები. ჭილობები. აურაცხელი.. ხორასანი რკინები. შაჰაბაზის ხმალები. შუბები. შვილდები. ისრები. უნაგირები. მოსართავები. ღვედები. თასმები. ამულეტები.

კუთხეში მინდატურა ხატული. იქვე „ყურანი“ საფიანის აფერადებულ ყდაში. გვერდით თვალი პატიოსანი მრავალი. საკუთრივ: იაგნუდი - ლალი - ფირუზი - ქარვა - იასპი - ზურმუხტი. კუთხეში - გალია და შიგ იადონი თუ ბულბული. ათასი და ათიათასი სხვა რამ. არეული ერთი მეორეში. და უეცრად - ქალი მწვანე მოსასხამით კოჭებამდი. თავზე: ზაფრანისფერი მანდილი ოდნავ აჭრელებული. ფეხებზე: მწვანე ქოშები წითური ქუსლებით. ოდნავ პირახდა თითქო უნებლიე - და სახე: რბილი მარმარი რომელსაც ძვალის ფერი გადაჰკრავს. უცაბედი გამოხედვა - და თვალები: ფართონი დიდრონი ნუმისებრ მოხაზულნი. თვალებს გადაუვლის ჰინდური მუქი ზურმუხტის წყალი. მოსასხამი ირხევა მაღალი ტანის მოსხლეტილი გავლით და ნაცადი თვალი არჩევს სხეულს ტანაგრის სტატუსის მკვეთრ აღნაგობით. გაიწევ უნებურ ლამაზისაკენ და ჩვენება ჰქრება სიზმარივით სადღაც ბრბოის ხრიალში. და მოგონება - „ათასერთი ღამის“. და გაგრძელება - იმავ ღამის...

* * *

მდუსელლაჰის სამხრით დიდი ქვის ლომი წითური: კირსილისაგან ჩამოსხმული. კირში - მზის ხურუში და სილაში - მზის თესლები. ქვის ლომი ფარია ქალაქის. სპარსეთის ტიტველ ნაპრალებიდან, საცა გახელებული მზე ავხორცობის ჟინს იკლავს, ხანდახან ლომის გრგვინვა გადავარდება სუნთქვა შეკრულ ხევებში და გრიალის ბრაზიანი ღვარი შორისშორს დიდს მანძილზე არღვევს საშიშარ მყუდროებას. არის ამ გრიალში რაღაც უცნაური სითავადე: ზვიადი - ქედმაღალი - უტეხი. ქვის ლომი ხმალია ჰამადანის. დიდი შუადღის ჟამს როცა საგნები თავის ლანდებს ჰკარგავენ ქვის ლომთან მიდის სნეული: უნაყოფო თუ ათამანგით დახსნილი. უნაყოფო იღებს ფალოსს გახურებულ ქვასთან და თხოვს ლომს თესლებს. ათამანგიანი შეახებს ფალოსს მზით გასუდრულ ქვას და ელის ნადირისაგან კურნებას. გაფიცებულ სილაზე თითქო პეშვებით ესხმიან საიდუმლო შელოცვანი; კაცმა არ იცის რა ენაზე...

ქვის ლომთან ზის უცხო კაცი. იგი არ არის სნეული: არც უთესლობით და არც ათამანგით. არც დიდი შუადღეა ეხლა როცა საგნები თავის ლანდებს ჰკარგავენ. ღამეა მთვარით განათებული. ზაფხული. 1917 წელი. საგნები ლანდებს არ ჰკარგავენ თავისას - მაგრამ მთვარის ჯადოშუქები თვითონ იქცევიან ლადებად. იშვის ქვეყნის მეორე პირი: უსახელო - უსხეულო - ხელუხლები - ორალი. უცხო კაცი არ არის: არც სპარსი არც ოსმალი არც ჰინდუ არც ებრაელი არც სლავი არც ფრანგი არც გერმანელი. არც ქართველი?! ჰგავს მხოლოდ ინგლისელს. ისიც პირველი შეხედვით. ქვის ლომთან ზის უცხო კაცი და ერთვის მთვარით მოთოვლილ ფანტასმებს. დიდი თეთრი სასიცხო ჩაფხუტი განზე დაუდევს. სწორი ნათელი სახე თითქო მთვარის პროფილს ეჯიბრება. უცხო კაცი გიმზერს ჰამადანის მიდამოს და სრულიად გაბრუებული მოგონებაში გადადის მთლად. ჰამადანიც ხომ მოგონებაა თვითონ. იგონებს:

ორიათასი წლის წინათ ალექსანდრემ თავი ბუცეფალი შეაგდო ეკბატანის სიმაგრეებში. ერთი დაკვრით აიღო ძველი ქალაქი როგორც ათასწლებში ნასურვი დედოფალი. სძლია უძლეველ ახემენიდებს და თვითონ იქცა ახემენინად. ხმალის ელვარებაზე გამართა დედოფალთან ქორწილი და გავარდნილ ურაცხენს შეშლილ ჩლიქებზე ნაპირ გადალახული ლხინი მიაბა. ეკბატანის ყვითელ კალთებში გაჰფინა „ორრქიანმა“ უთვალავი კარავი და ყოველ კარავში ჩამოუშვა ღელედ მოსხლეტილი ვარსკვლავი. მზე თითქო დაჰკოდა დიდებულმა გალაღებული

მახვილით. და მის მეწამულ საშოდან მოხეთქილი რუებით აავსო მეომართა მოწყურებული აზარფეშები. ათიათას მხედარს შერთო ათიათასი მცირეაზიელი მხევალი. ერთ ღამეს გადაიხედა ქორწილი. არასოდეს ღამე ასე არ გადარეულა. არის სადმე პათოსი უფრო მეტი?! იყო ნგრევა და სიმთვრალე. იყო ძლევა და ზეიმი. ეკბატანში ამ ღამეს კაცური გასცილდა კაცურის კიდურს. ლივიის ტაძარში „ორქიანი“ ამმონ-რას ძედ გამოაცხადეს. ეგებ ჰამადანის ღამის ნიშნად. უცხო კაცს აგონდება სხვარამ: თითქო შესადარი. არის გადმოცემა ასეთივე მწველი. საუკუნეების წინად სოლეიმან ბრწყინვალემ (თუ მუჰამედ დამპყრობელმა?! მაგრამ გიდები სოლეიმანს არჩევენ. ალბად ხმოვანებისათვის) - საუკუნეების წინად სოლეიმან ბრწყინვალემ ქაფიანი ცხენი შეაგდო კონსტანტინოპოლის ამა-სოფიას ტაძარში. გაშმაგებული ცხენი ატორტმანდა წმინდა ტაძარის ლეზიანის მუცელში და აყირავებული ტორებით მიაწყდა მაგარ სვეტებს. მოსხლტა უკან რისხვადალეული ცხენი - და თეთრ სვეტზე ცეცხლის ნატერფალიდან სისხლის რუკ გადმოეშვა. ამბობს ასე გადმოცემა. ამ სვეტს ახლაც ამჩნევია სისხლის დალი თითქო ნალმოხსნილი. უცხო კაცს აგონდება სოლეიმან ბრწყინვალის ცხენის ტორი და წამსვე ფიქრი გაურბენს: ალექსანდრე დიდის შევარდნა ეკბატანში თითქო სოლეიმან ბრწყინვალეს ცხენის შეგდება ამა-სოფიის ტაძარში. თვითონ ეკბატანა სოლეიმანის ცხენის დაღია სისხლით აღბეჭდილი ტაძარის მაღალ სვეტზე. არის აქ რაღაც უჩვეულო გახელება. საშინელი სისასტიკე და უმძაფრესი სიტკბო. ვნება და გადალახვა. კაცური მართლაც სცილდება აქ კაცურის კიდურს. ეხლაც: ჰამადანი დაღია ალექსანდრეს ბუცეფალის ნალის: სისხლიანი - ყვითელი - ჟანგიანი ოდნავ - ხავსიანი. მაგრამ მაინც მზიური. ჰამადანი: გახელებული ნალის ნატერფალი. ქვის წითური ლომი მზითგაალებული ფარი ჰამადანის.

* * *

უცხო კაცი შეიძრა. შორიდან - ცხენების თქარათქური. უცხო კაცი ხედავს: ცხენოსანთა გუნდი მოჰქრის ქალაქისაკენ. წინ მოხუცი: სამოცდაათ წელზე მეტი. ცოცხალი თვალები და აღმასივით მჭრელი აზრი. მოლურჯო მოსასხამი გრძელი რომელიც ჭენების დროს ფრთებად იშლება. თავზე - თეთრი ჩაღმა. ემირ ავღან - მხლებლებით და მცველებით. ალბად ჰამადანის გუბერნატორთან თუ მიეშურება რომ უკანასკნელს საყვედური მიახალოს. მთვარის ნათელში კორტეჟი ფეერიულ ჩვენებად იფინება. ალექსანდრე დიდის ხსენება თუ აწვალებს ფეოდალს. მაგრამ რა იცის ფეოდალმა მაკედონელის გადალახვა. ფეოდალმა არ იცის: რომ ევროპაში ხალხები ერთი მეორეს სასიკვდილოდ ასკდებიან. ფეოდალმა რა იცის ჩრდილოეთიდან რევოლუციის გუგუნნი რომ მოისმის. პეტერბურგი ალბად მას არც გაუგონია. ქალაქი: რომელიც პატრე დიდის... გახელებამ ფინის ტბებიდან ამოატივტივა. ქალაქი: რომელიც დოსტოვესკის ეპილეფსიამ პოტმოსის კუნძულად გადმოანთხია. ქალაქი. ეს ქალაქი მას არაფერს ეუბნება. ემირ ავღან და აპოკალიპსი - სად შეხვდებიან ერთმანეთს. სამი მილის მანძილზე კი შევერინში რუსის შტაბში დაღობულია წინათგრძნობით. გენერალი ნ.ნ.ბარათოვი - ოსი თუ კაზაკი თუ ორივე ერთად - კაცი ტანმორჩილი წვრილი ჭკვიანური თვალებით - ჩაცმული ჩერქეზულად - ეხლა დარდითაა დაკოდილი: თუ დაირღვა დიდი იმპერია რუსეთის. დაფარულ ფიქრებში კი ზომებს იგონებს.

* * *

მოდის თანადროულობის სიფხიზლე. იჭრება ხალხთა სიმკაცრე. უცხო კაცი იქით აქეთ იხედება. ალექსანდრე დიდის ლანდი სადღაც გადაიკარგა. წითელი ლომი ქვაა კირიან სილისაგან შემდგარი. ჰამადანი აყალო მიწაა და წვირიანი ქალაქი. არჩიბალდ მეკეში ბრუნდება ბინისკენ. უეცრად აგონდება ხვლიკისფერი ქვის ნატეხი გუშინ რომ ნახა. ტვინს დაღავენ ქვაზე ამოჭრილი საოცარი სიტყვები:

„ჩემი ძმა
არყოფილი
ვითარ მიყვარდის
უმეტეს მზისა
და უმეტეს ხმალისა
რამე თუ იყო იგი
სხვა ჩემი“.

ხერხემალი წელკავიანი

ტყით მიდის ვინმე. უცნაურ ბალახს ფეხს დააბიჯებს. წამსვე აერევა გონება. განაგრძობს ვლას. ჰგონია უკან მიდის. ჰკარგავს მიმართებას. გაიხდის ტანსაცმელს. გადააბრუნებს. ჩაიცვამს გადაბრუნებულს. გონზე მოდის. უბრუნდება გზნება მიმართების. გზას გაუდგება. არის დაცდილი თქმულება ასეთი.

არჩიბალდ მეკეში წევს. ჯერ კიდევ ღამეა. მთვარეს ელევა ფანტასმები. მაგრამ არჩიბალდს არ სძინავს. ან უკეთ: ნახევარ ძილში სიცხადის პირასაა გამოსული მისი შეცნობა. იცის - სად არის. არ იცის მხოლოდ მიმართება. არეულია. ამრეხილი. აღრენილი. თუ პირიქცა უცნაურ ბალახზე გადავლილივით. ბაგდადიდან ჰამადანამდე რუსის რაზმს კაზაკ პალიდს მეთაურობით რომ გამოჰყვა - ეგებ ასეთი ბალახი შეხვდა. ან თვითონ ეს გზა „ბაგდად-ჰამადან“ ეშმაური ბალახია თავად. არც იქით - არც აქეთ. არც წინ - არც უკან. არც ზემოდ - არც ქვემოდ. გზნება პიროვნების ფანტასტურ ობობას ქსელშია მოქცეული: ყოველი კიდური პირს იცვლის და საყრდენი მუხლი გამქრალია. ირღვევა პიროვნება: ორად სამად ოთხად ხუთად. უფრო ორად. ერთი: მეორის განზე დგას. ერთი უყურებს. მეორე მოქმედობს. არჩიბალდ მეკეში თვალს ადევნებს არჩიბალდ მეკემს. შიში ერევა: რომელიც ხან ერთს ბზარავს და ხან მეორეს.

აგონდება არჩიბალდს ნათხრობი. ძნებთან არის ვინმე მოსვენებული. მზე მაგრად აცხუნებს. გვერდით ცხენი გარინდულა. უეცრად ძნებთან მჯდომარე თვალს მოჰკრავს ვიღაცას. ისიც ძნებთანაა მოსვენებული. მისი გვერდითაც ცხენია გარინდული. იკვილებს საცოდავი, ორეულს გამოცინობს თავისას. წამოვარდება. ცხენს მოეველება. გააჭენებს. ესმის თქარათქური. მისი ცხენისაა ეს თქარათქური - თუ? ჰა: უკანიდანაც მოისმის. ალბად ორეული თუ მოსდევს. შიში აიყვანს. ცხენიც გიჟდება. გზაზე დავარდნილს ნახულობენ ნახევრად გონწასულს. პირზე დუჟი გადმოსვლია.

არჩიბალდ მეკეში წამოდგება. გავა აივანზე. გადახედავს ჰამადანს. მთვარე აგრძელებს ფანტასმების თოვას. თუმცა უკვე ცხრება. მაგრამ ეს ძაფი ზმანეულის და სიცხადის გაყრისა

უფრო სასტიკია. ემინია: ჰამადანის თავზე თავის ორეული ან დაინახოს: შევარდება ოთახში. ლოგინზე დაეცემა. ბურანი მოიცავს. შეცნობა ნემსივით დაცოტავებული მიდის შორით შორს: თითქმის იკარგება. მაგრამ ნემსის შეცნობა თავის თავს უცქერს. არჩიბალდ მეკემში თვალს ადევნებს არჩიბალდ მეკემს შორეულში.

* * *

არჩიბალდ მეკემში მხატვარია. 1914 წელს პარიზის შალონ დ'აუტომნე მიიღებს მის ნახატს. ტილო არაა დიდი. უბრალო ლანდშაფტი. სიციხით ამწვარი ველი. ფართო მდინარე მოთეთრო. მდინარის პირას შავი ხარები მრავალი. წყალს დაწაფებიან მწურვალენი. თავები მაღლა აუწევიათ: უკანასკნელ ჩქეფის ჩასანერწყვად. მაგრამ თვალეზი უცნაურს ხედვენ: ლანდს თუ ლანდებს მდინარეზე გადაფრენილს - თითქო სხვაქვეყნიურს. საოცარი გამოხედვანი. ნახატი იქცევს ყურადღებას. მურები საშინლად დარბილებულნი. თეთრი: ოდნავ მტრედისფრად გადასული. შავი: თითქო ჭვირვალ წყალში მუქი გიშერი. მეწამული: როგორც მზვარეში დაფრქვეული ბროწეული. კომპოზიცია - ვით გადაგრაგნილი მუხა. ფაქტურა: მიწა პირველყოფილი. ნახატი გამოდის ჟურნალში რეპროდუქციით. იქვე ავტორის პორტრეტიც. ნახატი იქცევს ყურადღებას. მაგრამ პორტრეტიც იტაცებს თვალს. სახე: ნელი. თვალეზი: რუხიფერის ოდნავ ლაჟვარდ გადაკრული. ცხვირი: სწორი - მხოლოდ ორბულ აქედელი შუაზე. თმა: შავი ორად გაყოფილი. მთელს მეტყველებაში: სასტიკი სინელე. მაგრამ ბოლოს შეამჩნევ მაინც: შენელებით ატეხილობაა უჩვეულო დაკავებული.

არჩიბალდ მეკემს მოდის მოსაწვევი ბარათი ამერიკელ მილიარდერისაგან. ფერგდუს ერვოორ უცნაური კაცია. მას აქვს ვილლა ხმელთაშუა ზღვის პირას გამართული. მის ხასიათში სპლინია დაბუდრებული. იგი იწვევს ყოველ ზაფხულს რჩეულ პირებს ევროპის ყველა კუთხეებიდან. ჰქმნის მათთვის ახალ ქვეყანას. ცხოვრობს შექმნილი ქვეყნით. ერთობა: ჰკლავს სპლინს დროგამოშვებით. თან ფიქრობს: ღმერთმა ალბად მისთვის გააჩინა ქვეყანა რომ მას სპლინი მოერია. ფერგდუს ურვოორ ჰკლავს სპლინს დაჟინებით სანამ სპლინი თვითონ არ მოჰკლავს მას. სიკვდილის ჟამს ფერგდუს ურვოორ უთუოდ დარწმუნდება: რომ ღმერთიც მასთან ერთად გარდაიცვალა თვითონ.

არჩიბალდ მეკემში მოწვეულთა შორისაა. რჩეულნი ასორმოცდაათამდეა. მხატვრები. მუსიკოსები. არტისტები. პოეტები. მომღერალნი. დამკვრელნი. ფილოსოფოსები: მხოლოდ ისინი რომელთაც აზრის სხვაგვარი მობრუნება იციან და სტილით წერა. რომანისტები. მონდენები: ლორდ გარრის ტიპის დორიან გრედდან. ქალები და კურტიზანები: უკანასკნელნი მანონ ლესკოს ტიპის. ეროვნებით: ინგლისელი. ფრანგი. გერმანელი. იტალიელი. ესპანელი. ნორვეგიელი. დანიელი. შვეციელი. ჰოლლანდიელი. შოტლანდიელი. რუსი. პოლონელი. ბერძენი. რუმინელი. მრავალი სხვა კიდევ, პროფილები ნაირი: ძველი რომაულიდან ამდროულ ჰერბაულამდე. შიგადაშიგ ხეტტური. ეგვიპტური. კოპტური. ფინიკიური. ხალხები კვდებიან - პროფილები რჩებიან. ვილლა - მხატვრული სტილით აგებული. ქვა: გრანიტი. სიმაგრე კლდეების. უზარმაზარი. შიგნით დარბაზი მრავალფერი: თეთრი - ყვითელი - მეწამული. შუაგულში საკონცერტო. სამასამდე ოთახი საცხოვრებელი. თვითეულ სტუმრისათვის სამი: საწოლი - სამუშაო - საპირფარეო (როფით). ყველა კომფორტით მოწყობილი. ელექტროს ღვარი. წყალი დაუშრეტელი. აუზები. თავლები ინგლისური და არაბული ჯიშის ცხენებით. ეტლები.

ავტომობილები (ოცდახუთი). ხუთი ჰაეროპლანი. სამი გემი. ვილას ირგვლივ ათქვირებული ბაღები რჩეული ყვავილებით და მცენარეებით - ათი ვერსის კვადრატის სივრცეზე. ხეივნები სხვადასხვა სტილის. ასფალტით გაგლესილი ტაშირი: ლაუნ-ტენისისათვის. ორკესტრი სიმებიანი: ასორმოცდა ათი კაცისაგან შემდგარი. დამკვრელები ზანგები ყველა - გარდა დირიჟორისა. დროსტარება და ქეიფი. პრემია მიღებულნი მზარეულები. საჭმელებით შედავება ძველ რომაელებს. ათასნაირი სასმელი: ტოკაი, ხერესი. შამპანური განთქმული ფორმების. კონიაკი სხვადასხვა. შარტრეზი. შერიბრენდი. კოკტაილი. ბაღებში მაღალი კოშკები გარშემო აივნებით. გადასახედავები ზღვისაკენ. განსამარტოვებელი ადგილები. მრავალი სხვა: ფერგაუს ურვოროს ფანტაზიის დამცხრობი.

ფერგაუს ურვორო კმაყოფილია ასეთი კუთხის შექმნით. ეხლა ესმის მას ღმერთის სიტყვა ყოველის გაჩენის დღის შემდეგ: „ეს კარგია“. ყვითური სახე რომელსაც ბალანი არაოდეს უნახავს უღიმის ნაოჭშეყრილი. ხმელი ტანი აყვანილია კმაყოფილებით. წვრილ ჭკვიანურ თვალებში კიაფობს ოდნავ სიამაყე. ფერგაუს ურვოროს ერთი რამ აწუხებს მხოლოდ: რომ მას არ შეუძლია მთელი ეს ვილლა მთელი მისი მორთულობით მთელი მისი მიდამოებით მთელი მისი მცხოვრებნით - ზღვის ზედაპირზე გადაიტანოს და შექმნას მისგან მცურავი კუნძული. მაგრამ ხმელი ამერიკელი ყვითელი და ქოსა მაინც მოხარულია: რომ შექმნა არე ახალი რასის შერჩევისათვის. ფერგაუს ურვორო დაჯერებულია: ამ კუთხეში შეხვდებიან ერთიმეორეს: გონება ყოველის გამგები - ინტუიცია იდუმალის მიმხვედრი - ეროსი წარმომშობი შთაგონებით ატაცების - სხეული მწყურვალე მეორე სხეულის - ნდომა კიდურების გადამლახავი.

ფერგაუს ურვოროს ფრიდრიხ ნიცშე არ უკითხავს. ან რად უნდა მისი წაკითხვა. ფერგაუს ურვოროს ჰგონია: რომ იგი ჰქმნის ნამდვილ სარბიელს ზეკაცის მოვლენისთვის. იგი განზე დადის. სტუმართა ჯგუფებს შორიდან უყურებს გვერდულა მზერით. ხანდახან თუ გაერევა ჯგუფებში როგორც ყიალა ასტრალი. მის უცვლელ სახეზე რომელიც გადასულ ფარაოს მუმიას უფრო წააგავს იშვიათად ირონიულ ღიმილს თუ შეამჩნევ. ისიც - ოდნავ. სევდა: სანამ მის სახეს მიაღწევდეს - კვირტშივე კვდება. ფერგაუს ურვოროს ნება ამერიკული სიჯიუტით არის გაქედლილი...

* * *

ივლისის დამლევს სიცხე მწვავდება. ქეიფი ჩრდილოებშია გამართული. ფერგაუს ურვორო დაბადების დღეს ზეიმობს. ზეიმი სამი დღე გრძელდება. ლხინი თითქო ორკესტრია: რომლის ამღერებულ ტანს ალესილი დანით გადასჭრის ხოლმე: ხან ლამაზი ქალის სხეული რომელიც შამპანურის ქაფია - ხან თვითონ შამპანური რომელიც ლამაზი ტანის აფეთქილი წყურვილია - ხან მოხდენილი სიტყვა რომელიც ნაკვეთი სონეტია - ხან გამჭრელი თვალის თვალში თვალგაყრა რომელიც ზმანებით რკალია წყვილების გადაღვედვის. ლხინი ორკესტრია თითქო. მაგრამ ნამდვილი ორკესტრიც სმენას უტკბობს მოლხინეთ. ცეკვა. მღერა. დაკვრა სოლისტების. სიმღერა სოლისტების. ლექსები პოეტების, სმურები. სმურები და ყველგან სახელი - „ფერგაუს ურვორო“. ხმელი ამერიკელი ცოცხლდება: სიყვითლე მქრალ სითეთრეში გადადის. სიქოსე თითქო პირის მოპარსულობაა ახალი. გადაფშუტას თვალები მხოლოდ მინაბულობაა. ფერგაუს ურვორო ცოცხლდება: ხალისიანი - ხალასი ხდება. მონოკლს მოხდენილად ატარებს. ღიმილი ტუჩებს უახლებს. ფრაკი მარჯვედ აქვს. თოვლივით თეთრ პერანგზე თხილის კაკლის ოდენა ბრილიანტი

უბრწყინავს. და თვითონაც ბრწყინავს როგორც ბრილიანტი.

ორკესტრი ჟინიანობს. ესტრადის თავანზე ტილოა კინოსთვის. მოლხინეთ არც უბედური მიწის პლანეტა ავიწყდებათ. ტილოზე გაირბენს: ხან ბოქსერი. ხან ტენორი. ხან კოკოტი. ხან ლედი. ხან დეპუტატი. ხან პრეზიდენტი. ხან კაფერი. ხან დამნაშავე. ხან მოდის - მანეკენი. მოლხინეთ ამბებიც აინტერესებთ. და - იმავე ტილოზე გაირბენენ რადიოდეპეშები. ჩინეთში ეს. გერმანიაში ეს... ქრონიკა - ქრონიკა: მეტაფიზიკური დეტალები პლანეტის. შეჩერება - და ისევ: სონეტები სიმღერები ცეკვები სმურები. უკანასკნელნი - ყველაზე ურიცხვნი და ყველაზე მოსაწყენნი. მხოლოდ ერთი სმური იჭერს სმენას... „კაცი შემქნილია... მაგრამ თვითონ ჰქმნის სამყაროს“... (ფერგაუს ურვოორ თავს მალა ასწევს: ალბად მასზე ლაპარაკობენ). „ეს მქნელი - სულია ადამიანის“... (ფერგაუს ურვოორ ვერ ერკვევა)... „სული ჰქმნის და აერთებს“... (ფერგაუს ურვოორს ეშინია ფლეგმა არ მოაწვეს)... „სული ძარღვია მიწის პლანეტის?.. (ფერგაუს ურვოორ პლანეტის ხსენებაზე ყურებს აცქვეტს: ის ხომ პლანეტის მბრძანებელია)... „ჩვენ ვქმნით ახალ სულს“... (ფერგაუს ურვოორს ესმის მხოლოდ პირველი სამი სიტყვა რომლიდან: მეორე სიტყვა გამარჯვების კურსივით უმართავს მას უბალნო წარბებს)... „ჩვენ ვქმნით ახალ რასას... ჩვენ“... და ფერგაუს ურვოორ უეცრად კინოს ტილოსაკენ გაიხედავს. სხვებიც. ტილოზე: „ერცპერცოგი ფრანც ფერდინანდ მოჰკლა სარაევოში სერბიელმა პრინციპიმ“...

აპოკლექსიური სხეული რომ დაეცემა ღრანჭი მოექცევა და ცალი თვალი ჩაეფშუტება: ტანის ერთი მხარე ცახცახით ღაფავს სიცოცხლის ძალას. ზეიმს წვეთი თუ დაეცა: ღრანჭი მოექცა და ცალი თვალი ჩაეფშუტა: სხეულის ერთი მხარე - მარჯვენა თუ მარცხენა - სიცოცხლეს ღაფავს. ფერგაუს ურვოორ ტილოზე კითხულობს როგორც ძველი ნაბუქოდონოსორ: „მანე ტეკელ ფარეს“ და თვითონ გუდაფშუტა იფშუტება ვით გუდაფშუტა.

* * *

არჩიბალდ მეკეში გველნაკბენივით შეირხევა: ძველი ბაბილონის მაგიური სიტყვები სმენაში ტყვიასავით ჩაესხმიან. ეს არ „აგონდება“. ეს ეხლა ხდება. ბაბილონი ჰამადანიდან ახლოსაა. გრძნობს ცივს ოფლს.

* * *

სამი დღის შემდეგ ვილლა ხმელთაშუა ზღვის პირას უდაბურია. ფერგაუს ურვოორ - ჩამქრალი გუდაფშუტა - ისევ ამდგარა. ხმელი ამერიკელი ქოსა და ყვითელი ისევ სპლინითაა გავსებული: თუმცა ძალზე დამქვანარა. მილოდავს ცალიერ ხეივანში. ფერგაუს ურვოორს უწინ მხოლოდ ის აწუხებდა: რომ მთელი ეს ვილლა მთელი მისი მორთულობით მთელი მისი სტუმრებით მთელი მისი მიდამოებით - არ შეუძლია მას გადაისროლოს ბადესავით თვითონ ზღვაში და გახადოს იგი მცურავ კუნძულად. ფერგაუს ურვოორ ეხლა გრძნობს რომ ეს ნდომა ცუდათ აუსრულდა: ვილლა რაღაცამ აიტაცა და უდაბურში გადააგდო როგორც უსარგებლო ბალასტი. სტუმრები სადღაც გადავარდენ: თუ თავს უშველეს. დარჩა თვითონ - მარტო: წინანდელი აფუებული სპლინით. ფერგაუს ურვოორ მილოდავს ხეივანში როგორც გალახული მუხლუხო. „მოწყენა სათავეა ყოველის“. პირში - სიმლაშე. თავში - გაბრუება. ყურში - კოდოს ზუილი. ხეზე - ჭიჭინობელა. ზღვა - ნაცრისფერი კალა. სიჩუმე - გაგუდვა მხოლოდ. მოწყენა: მხოლოდ მოწყენა.

ფერგდუს ურვოორ ნაბიჯს უმატებს. ხეივნის ბოლოში ვიღაც ზის. ამერიკელი გრძნობს უცნობ სიხარულს. უცნობი იდაყვ დაყრდნობილია. ფიქრი შორი... შორი... ფერგდუს ურვოორ უახლოვდება.

- მოსდე არჩიბალდ მეკეში.

- სერ ფერგდუს ურვოორ...

- თქვენ აქ...

- დავრჩი...

- თქვენ მარტო...

- ყველა გაიფანტა...

- ძირებმა გაიტაცეს...

- თქვენ?!

- მე ძირები არა მაქვს...

ფერგდუს ურვოორ გაკვირვებულია. გაკვირვება ფერს ჰმატებს ხმელს ამერიკელს. ყველას ძირები აქვს. მასაც აქვს ძირები. თუ დაუძახა ამერიკამ - გაჰყვება ძახილს. თუმცა სპლინსაც გაიყოლებს თან ან თვითონ გაჰყვება. მაგრამ ეს მხატვრები - უფესვო?! ხედავს: სახე შეცვლილია. შუბლი მოღუშული. თვალები შორს წასული. ტუჩები უძრავი. ურვოორს უხარია: ალბად მასაც სპლინი მორევია.

- მოსდე მეკეში? არ ფიქრობთ ეხლა: რომ ჭკუამახვილი ჰებრაელი მართალს ამბობდა: „მოწყენა სათავეა ყოველის?!“ მე ვგონებ - მართალია...

- შესაძლოა...

- თქვენ უგუნებოთ ხართ...

- შესაძლოა...

- მოწყენა... მოწყენა...

- არა: სევდა უფრო... ნაღველი...

* * *

არჩიბალდ მეკემს გული ეხუთება. ხამადანი თუ ხუთავს. ადგება. გავა აივანზე. ჰამადანს სძინავს როგორც დაკიდულ ბაღს სემირამიდისას. ყველაფერი ზმანება: ლანდი - მოჩვენება. ეგებ-მეც. მაგრამ მოჩვენება უსისხლოა: ჩემი გული და ფართქალოს როგორც დაისრული ჩიტი. ბრუნდება. ისევ ლოგინი და ძილი თვალდია... გარეთ დოგი „ალღან“ იღრინება: ლანდებს თუ ხედავს: ჰამადანი სიზმრეულია. ან შესაძლოა: არც მას სძინავს. ან თუ სძინავს - ნახევრად. შეიძლება ისიც იგონებს და ნაღვლობს: სადაა მისი ფესვები? ისევ ბურანი ერევა. არჩიბალდ მეკეში - ნომერი მეორე - ისევ გამოდის სცენაზე. არჩიბალდ მეკეში ნომერი პირველი - სიმზარეთიდან მას თვალსადევნებს...

* * *

სამი წელი. აუტანელი. ძახილი ვილლადან: „ახალი რასსა“ - სადღაც შორს შორს: თითქო მოგონებული. ეხლა სხვა პაროლი: „ლატინთა გენია“ - „სლავების იდეა“ - „გერმანიის სული“ - „ბრიტანეთის ხელმწიფება მსოფლიოს გამრიგებელი თუ მომრიგებელი“; სხვა კიდევ მრავალი. და თანვე: სისხლი. ჟლეტა. სიმშილი. მოჭრილი ფეხები ცალკე დასაფლავებული. ტირილი მოჭრილ ფეხების როცა მექანიკურ ფეხებს აკეთებენ. სევდა უკანასკნელთა. თანჩაყოლებული დამარხულ ფეხებთან. სიკვდილი ნაყოფის. მუშუების ატირება დედების. ძმის დაკარგვა. მამის დაღუპვა. მეგობრის გაქრობა. გამოთხოვება მეომრების სანგრებთან. ცალი თვალის დავსება და მეომრის ცრემლი დაობლებულის. დაბრმავებულის დაბრუნება საცოლესთან. საცოლეს ტირილი და უნუგეშობის გაღრმავება ამ ტირილზე. შორეული კვნესა სადგურზე - საცა ბარათებს ელიან. ერთისაგან ბარათი არ არის თუ აღარ არის. აღარც მეორისგან. არც მესამისგან. და კვილი კვილი: დედის-დის-მამის. მოკლულთა სია. დაჭრილთა სია. სიების კითხვა გაზეთებში: საგრაფოს სამმართველოსთან თუ სოფლის კანცელარიასთან. ძებნა ნაცნობ გვარისა თუ სახელის. ცხოველის გზნება: „ნეტავ ჩემი არ ამოვიდეს“... სხვა - „სხვა“ არის; ჩემთვის ერთია. გამხეცება და გულის გაცივება. კიდევ სხვა მრავალი. კიდევ სხვა მრავალი. არჩიბალდ მეკემს არავინა ჰყავს: არც დედა არც ძმა არც დაპ არც სხვა ნათესავი. არც მამა?! - სადაა - ვინ იცის. მეკეში: თავბრუდახვეული ატომი - სხეულის გარე - რეტდასხმული - მოხეტე - სევდითა და ნაღველით. ვერ გაჩერება ერთ ფრონტზე. ნდომა გადაკარგვის თუ დაკარგვის. თხოვნა მეგობრის ლორდ კ-რტის მიმართ. მოქცევა კორესპონდენტად გენერალ ტომსომთან მესოპოტამიის არმიაში. შეხვედრა კაზაკ პალიის რაზმს რომელმაც საშინელი სივრცეები გადალახა და შეუერთდა ინგლისელ წინაპართა რაზმებს. თხოვნა იმავე ლორდისადმი და მესოპოტამიიდან სპარსეთში გადმოსვლა პალიის რაზმის ნაწილთან ერთად.

არჩიბალდ მეკეში მოგონებით მიდის სადღაც შორს.

მესოპოტამია-სპარსეთი: ეს უახლესი გზაა. მაგრამ სწორედ ამ გზის მოგონებით გავლა უშორესია. მესოპოტამია; აკვანია კაცობრიობის. აქ თვითონ ნიადაგშია ასეთი გუნება. აქ თითქო ყველაფერი ბავშვია კიდევ. მაგრამ რამდენი გაუვლია ამ ბავშვს. სწორედ ბავშვის ხანის მოგონებაა რთული: რადგან მისი ხანა უგრძელესია ყველა ხანაზე. დიდი ტოლსტოი ჰოო რა მართალია: პირველი

წლიდან მეხუთე წლამდე ხანი უფრო გრძელია ვიდრე მეხუთე წლიდან მეოთხმოცე წლამდე. უგენიალესი სინამდვილე. ვინ იცის: ეგებ უკან (პირველი წლის უკან) საშოსკენ - ხანი კიდევ უფრო მეტია. უთუოდ მეტია.

არჩიბალდ მეკემს „ძირები“ არ აქვს: იქ იგი „უძიროა“. მიდის უკან: შორიშორს დაუსრულებლივ. ყველაფერი ლანდი. ყველაფერი ნასახი. გუნება-რომელსაც სიცხადეში ვერ დაიჭერ. გუნება-რომელსაც ვერც სიზმარეთში დაიჭერ. ეგებ მაშინ დაიჭირო: როცა სიცხადე ზმანეულს გადაეჭრის. არის აქ საიდუმლო ზღვარის ძაფი. ამ ძაფს ხედავ ძილიდან გამოსული მაგრამ ჯერ კიდევ არ გავლიძებული. მაშინ გული ისე იწყებს ფეთქას თითქო იგი მთელი სამყაროს პულსი იყოს: ვერ ეტევა საგულეში. ჰსურს-შეეხოს ძგერით იმ უჩინარ ძაფს. წინ გაქანდება: უნდა შეეხოს. შეხება და გულის გაჩერება ერთია: ძაფი წყდება-გულიც წყდება. ადამიანი სიკვდილს ისუნთქავს... და უეცრად გამოვლიძება. წამოვარდება. ჰაერი აღარ ჰყოფნის. გარედ გავარდება. გული საშინლად უცემს. გარეთ: ცის თალი დააჩერდება და შეანელებს.

აქ არის „ის“ გუნება. ეს გუნებაა გალხობილი მესოპოტამიაში. გაბრუებული ბელტი. მიყუჩებული ქვა. მდორე მდინარე. მთვლემარე ჩირგვი. მოწყენილი კენჭი. ფრთებდახრილი ტოტი. განაბული ნიბლია. სველთვალებიანი უშობელი... ყველაფერი ამ გუნებას ატარებს. აქ არის პირველი მიწა: პირველი სიცოცხლე. და როგორც ასეთი: სიცოცხლე ახლო - საშოსთან ანუ სიბნელესთან თუ სიკვდილთან. არსად არჩიბალდ მეკემს ასეთი გუნება არ უგრძვნია. გუნება-თითქო სრულიად გამდნარი ბაგდადიდან ვიდრე „ტაკ-ი-გირიმდე“: საცა სპარსეთის საზღვარი იწყება.

არჩიბალდს მეკემში მოდის ეხლა შორიდან: რომელიც თანდათან ინთქება თითქო ბავშვის დღეებში. გზა საშინელი. ათასი საფრთხე. მაგრამ გზა მიმზიდავი როგორც ხანდახან თვითონ სიკვდილი. აგონდება მრავალი. ტიგროსის სარკე რომელშიაც კენჭებს ათვალავდი. ეს იშვიათად ხდება ყვითურად მღვრიე მდინარეში. შეიხ-ბენეგირის სახლი. თავლა ცხენით. თავდასხმა. შვიდი ცხენის წართმევა. შეიხ-ბენ-ეგირის რისხვა ვეფხისა და ბოლოს მისი ცრემლი ბავშვისა. სოფელი კეთროვანთა - სადაც ყველა კეთროვანს აგზავნიან და საიდანაც არ არის ამბის მთხრობელი: ცოცხლად სიკვდილის სამთავრო. ხმელი დაჯღვარკული კუნელა და მის ტოტზე ჩამოკიდებული კეთროვანი ჩამოხრჩობილი. ღიად დარჩენილი თვალები თავისმკვლელის - რომელთა უსინათლო გამოხედვაში სჩანს მთელი სამყარო ცოდვილი და საცოდავი. თავდასხმა ქურთების ღამით. გააფთრებული თავდაცვა. კაზაკების დატრიალება თოფნაკრავ მგლებივით. დაჭრა. არჩიბალდ მეკემის რკინეული სინელე და მისი ცხრა თვალიანი „კოლტი“. „ალლანის“ ყეფა საშინელი. კოლტის დაცლა და მეორე კოლტისათვის მობრუნება. მოვარდნა უზარმაზარ ქურთის გამიშვლებულ ხმალით. ერთი წამი და არჩიბალდ მეკემში უნდა დაეცეს მოვკეთილი. მაგრამ „ალლანის“ შეტევა და ერთი ნახტომით ქურთის ხრამში გადაგდება. შემდეგ: ისევ კოლტი და კაზაკების ყიჟინა. თან „ალლანის“ საშინელი ყეფა რომელიც გრიალით გადადის ყრუ ხეობაში. ქურთებს „ალლანი“ ვეფხი ჰგონიათ მთვარის სინათლეზე აფორაჯებული და ხავილით სადღაც გადავარდებიან... არჩიბალდ მეკემში ამ წამს აზმორებს: რკინასავით იმართება რაღაც მის ტანში. შემდეგ ისევ ბურანი მოიცავს და თვალღია ძილს მიეცემა.

* * *

ტყით მიდის ვინმე. უცნაურ ბალახს ფებს დააბიჯებს. წამსავე გონება აერევა. ჰგონია: უკან მიდის. განაგრძობს სვლას. ჰკარგავს მიმართებას. გაიხდის ტანსაცმელს. გადააბრუნებს. ჩაიცვამს

გადაბრუნებულს. გონს მოდის. უბრუნდება გზნება მიმართების. გზას გაუდგება. არის დაცდილი თქმულება ასეთი.

არჩიბალდ მეკეში წევს. ჯერ კიდევ ღამეა. მთვარე ჩასვლას აპირებს. ლანდები მალე გაჰქრებიან. არჩიბალდ მეკეშს არ ძინავს. ან უკეთ: ნახევარ ძილში მისი შეცნობა სიცხადეზეა გამოსული. იცის სად არის. არ იცის მხოლოდ მიმართება. არეულია. ამრეზილი. აღრენილი. ფეხი თუ დააბიჯა უცნაურ ბალახს და გუნება გადაუბრუნდა. ბაგდადიდან ჰამადანამდე მრავალია ასეთი ბალახი. ან თვითონ ეს გზა „ბაგდად-ჰამადან“ ეგების ეშმაური ბალახია თვითონ. არც იქით არც აქეთ. არც წინ არც უკან. არც ზემო არც ქვემო. გზა აზნეული ატომი: რეტდასხმული. ტანსაცმელი გადაიბრუნოს?! ტანსაცმელი გახდილი აქვს. ან საით გაბრუნდეს?! ეგებ მობრუნება იგივე გადაბრუნებაა.

მეკეში ეძებს თავის თავს. ვერ ნახულობს ფესვებს. არც ძმა არც დაჰ არც დედა არც სხვა ნათესავი. არც მამა?! მამის ხსენებაზე მარჯვენა ხელს გულთან მიიტანს. გულზე ჩამოკიდებული აქვს ზაფრანის ფერი ბოღჩა. ეს არ არის ჯვარი. არც ხატი. არც არილი. აქ შეკრულია მამის მედალიონი... წყაროს ხანდახან ამორეცხენ. ცალიერდება მისი ტანი. კუთხეში წყაროს თვალი მოხეთქს ცინცხალი. წყაროს ტამი ფართოვდება: თითქო მუცელს ივსებს გამშრალს... არჩიბალდ მეკეშის გული ივსება ტანცალიერ წყაროსავით. წამოდგება: ჰსურს მთვარის ჩამავალ სინათლეზე დახედოს საყვარელ სახეს. აივანს მიმართავს - და უეცრად მის წინ კარებში ვიღაც კაცი მაღალი. ნათელი შუბლი. თაფლისფერი თვალები. ჭადარაშერეული წვერი. მოკუმული ნიკაპი. ორბის ცხვირი. თვალებში: სიმშვიდე... სიმშვიდე... გახელებამდის. კაცი ვაჟს უღიმის. უნდა რაღაც უთხრას. წამოიწევს ხელმოსახვევად... „მამა“... იკვილებს არჩიბალდ. ხელებს მოხვევს. ხელებში რჩება მხოლოდ ლანდი. „მამა!“... იკვილებს კიდევ არჩიბალდ. „აღლან“ წამოვარდება. მიიხედ-მოიხედავს: მტერი არ არის. ყელზე მოეხვევა ტორებით.

არჩიბალდ ტირის. მას გვერდით დოგი ეალერსება: უშველებელი - ხატულა-მოთეთრო და ყვითური ლაქებით ასპიდისფერი ტანზე. თვალები: ერთი რუხი და მეორე ყვითელი. არჩიბალდ ტირის. „აღლან“ ეალერსება.

ჰამადანის თავზე ალიონია მტრედისფერი.

გული ხელის გულზე

ჰამადანიდან მიჰქრის ავტომობილი. შოფერი კუნთებდახვეწილი ჟოკედვით შეზრდია „ფორდს“. ქუდები თეთრ ზოლს აყოლებენ: ერთი - ინგლისური თეთრი ჩაფხუტი საგრილო და მეორე - ჩალმა სპარსული თუ აღმოსავლური. ერთის მუხლებზე ვეებერთელა დოგს თავი მოუსვენია. გზა მიდის ჩრდილოეთით. სადგურ აღბულაღის იქით მდაბლობი გაშლილა სოფლებით. ხევი ორი მდინარის: კარასუსი და დარაგაზანის. კულებადის მდაბალ მთებთან გაიჭრის საზღვარი ჰამადანისა და ხამხესი. სოფელ რამაზანთან გზა მიდის მორჩილ მდინარის პირას. ხიდს გაივლიან ოდნავ მოშორებით მდინარის მარცხენა ნაპირას მოხეთქს ცივი წყარო: გოგირდიან-კირიან-რკინეული. რამაზანიდან დაწყებული თანდათან მატულობს აღმართი. სადგურ მანინთან - საცა ეხლა „ქალაქთა კავშირის“ საკვები პუნქტია - აღმართი მუხლს იმაგრებს და ჩაქნეულ ხრამის გასწვრივ მიდის სულ მაღლა და მაღლა ყარაგანის მაღალ უღელტეხილის

მიმართ. ორი კილომეტრის მანძილზე ყარაგანის უღელტეხილთან - სადგური სულტანბულად.
აქაც - საკვები პუნქტი.

ფორდი ძალას იკრებს რომ ალახოს ეს დიდი აღმართი. ხანდახან დაიქშენს როგორც თოფნაკრავი მხეცი. შოფერი ასეთ დაქშენას უნდო თვალთ უყურებს. მან იცის კარგად: ქვეყანაზე არ დაბადებულა ჯერ ისეთი ქალი რომელიც იყოს ისეთი კაპრიზიანი როგორც არის ავტომობილის მანქანა. ათვალიერებ: ყველაფერი რიგზეა. გაუშვებ და რამოდენიმე საათის შემდეგ - ნერვიულობა ჭირვეული.

სულტანბულახს უახლოვდებიან. ფორდი ქშენს სხვანაირად: რიტმი თუ ეშლება. შოფერი არას ამბობს: სულ სადგურისაკენ იყურება. ალბად იმას ფიქრობს რომ იქამდე უვნებლად მიაგდოს მანქანა. რამოდენიმე წამი და სულტანბულადის კარებთან ფორდი საშინლად ამოიხვნეშებს და ერთბაშად დავარდება: შეჩერდება.

პირველი „ალღან“ გამოხტება და ღობეს მიაშურებს. შემდეგ არჩიბალდ მეკეში. მას მოჰყვება ჩალმიანი კაცი. მეკეში ტანად მაღალია. მაგრამ ჩალმიან კაცთან შედარებით თითქმის დაბალი სჩანს. ჩალმიანს მოსხმული აქვს ტანზე გრძელი და მეტად განიერი მოსასხამი ჭაობის ბალახის ფერის. ფეხებზე - მოყვითალო ქოშები. მაღალი კაცი მხრებში ოდნავ მოხრილია: მკერდი არ აქვს მაგარი. ცხვირი მოგრძო და ცოტად გაბრუნდული მარცხნით. თვალები სადღაც შორს ჩამჯდარი: გოგირდისფერი მქრალად შემწვანებული: ნელი - ბეჯითი - გამხვრეტი. სახე ჭრფლიანი და ნაყვავილენი. ასეთი სახე ასეთი თვალებით გველს აჩერებს ცხელ სილაზე. ნარევი ტიპი: სპარსი თუ ჰუნდუ თუ ეგვიპტელი. რა ხნისაა - მნელია გამოცნობა. უღვაშები - თითქო ახლად ამოსული. თხელი მოკლე წვერი ინით შეღებილი ოდნავ.

შოფერი ფორდს სინჯავს. მეკეში და ჩალმიანი სივრცეებს გადაჰყურებენ. მოსჩანს ჰამადანი როგორც გახელებით დარტყმული სისხლიანი ნალი. მარცხენით - ავეჰს მთები: პირტიტველა გიგანტები. მეკეში დატყვევებულია უცნაურ სანახაობით. მას ყოველთვის აფრთოვანებდა მუხის ფოთლებში ჩაშვებული მზის ღელე მწვანე მოლზე რომ კიაფობს ხალას ტალღებად. მას აფრთოვანებდა ყოველთვის და უფრო მეტად: თუ მუხის ფოთლები მდინარეს დასცქერიან თავს და მზის ღელე ჩრდილებში დახვეწილი მდინარის მავალ ტანს ეფრქვევა პეშვებით. აქ არის ჯადოსნური შეერთება: ყვითელის - მუქლურჯის - ნისლოვანტყვიისფერის. და თანვე ფერთა დენა შეუჩერებელი: მზის ღელე - ფოთლის რხევა - წყლის შრიალი. მეკეში ფოთლებს ხედავს. ფოთლებს: ზოგს სქელსა და დიდს - ზოგს ნარნარსა და მცირეს - ზოგს გრძელსა და დაშვებულს. ხავსი და ყარამფილი ერთი მეორეს ეჯიბრებიან. ყარამფილი ძლევს. ასპიდი და ხვითო ერთმანეთს ედავებიან. ხვითო ძლევს. ბოლოს: ხის ბაყაყი „ვასაკა“ - რომელსაც (სხვადსხვა სიმუქისას) მიმოაბნევენ საზღაპრო ფარშევანგების აჭრელებული ბოლოები...

- ეხლა მესმის: თუ რამ შეჰქმნა სპარსული ხალიჩა...

- ეს მხოლოდ წინა კარია. ყაზვნის იქით ნახეთ!..

შოფერი ათავებს შეკეთებას. მეკეში და ჩალმიანი მთებს გასცქერიან. „ალღან“ უეცრად დაიყეფს. „ქალაქთა კავშირის“ ავტომობილი გაირბენს გვერდით. მეკეში მოჰკრავს თვალს სათნოების დაჰს და თითქო ხრამს მოადგაო - შეირხევა მთელი ტანით. „ხვლიკისფერი თვალები“. ნუ თუ?! არა... აქ რა უნდა?!

- რა დაგემართათ?!

- ისეთ ფერს მოვკარ თვალი - რომ...

- სად?

- აი იმ მთის კალთებზე კუთხეში. თითქო შვინდი: ვეშაპის ლივლივა ტანზე გადასხმული.

- საოცარია...

ავტომობილი მზადაა. სულტანბულადიდან დაღმართით გზა ეშვება ხევში რომელსაც მთის მდინარე გაურბის. მდინარის მარჯვენა მხრით ჩრდილოდასავლიდან სამხრეთაღმოსავლეთით გაწოლილია დაპობილ ნაპრალების ქედი როგორც პრეისტორიული მამონტის ხერხემალი. უახლოვდებიან სადგურ ავეკს. აქ რუსის შტაბი იდგა როცა ჰამადანი თურქებს ეჭირათ. მდინარე ავეკ ზაფხულში თითქმის მთლად ამომშრალა. დაცლილი მკერდების მწუხარება: ეს ტანამომშრალი წყალი. მზის სისხლისმსმელმა გველეშაპმა თუ ამოხვრიპა. ქვების ლოდები უზარმაზარი ორას მეტრიან კალაპოტში. მდინარე ავეკ მიდის სოფელ აბბასაბადის ახლო და უერთდება ხარრუდს. ხარრუდის ნაპირას - ცხელი გოგირდის წყარო ორმოცდაერთ გრადუსიანი. გზას განაგრძობენ. წინ - მდაბლობი. სოფლები: ნოვენდ - საფაბად - რადკან - დეხკან. მდინარე აბგარ. ზედ ხიდი. ბაღები: ხილისა და ვაზის. ნანგრევები.

ფორდი ხვნეშის. ხანდახან დაიქშენს და შოფერს ფერი ეცვლება. „ალღან“-ს ეყვინთება. ჩალმიანი ნირვანაში ყვინავს. არჩიბალდ მეკემს ხვლიკისფერი თვალები აგონდება. ოლგა... ნუ თუ?! არა აქ რა უნდა?“ ტიტველ კლდეებს თვალები რომ მოაცილა - ხედვაში ვასაკას ფერი შერჩა. ალბათ ამ ფერმა დაუნისლა თვალები და მზერა აერია. მაგრამ რად არის მწვავე თვითონ მოღანდებაც კი?!

ფორდი ხვნეშის ხანდახან. დაიქშენს და შოფერს ფერი ეცვლება. „ალღან“-ს ეყვინთება. ჩალმიანი ნირვანაში ყვინავს. არჩიბალდ მეკემს „ხვლიკისფერი თვალები“ ეღანდება. მზე ესვენება. გადამწვარ არეს მეწამულის ფერი ეფინება შენელებული. არჩიბალდ მეკემში თვრება საოცარი სივრცეებით.

- აქ ადამის თვალია საჭირო.

- დიახ: ადამის თვალი!..

— — —

ხვლიკისფერ თვალებმა სადგურ მანიანს მიანათეს. საკვები პუნქტი თითქო ყვითელი სოკოა გადატრუსულ ტრამალზე. ავტომობილის შეკავებულ ხრიალზე ჯარისკაცი გამოდის სპლინმორეული. მოსულებს ეგებება და თან ქოჩორს იქექავს. ტანი თეთრებით მოსილი

მოსხლეტით ხტება ავტომობილიდან. ჟან გუჟონს აქვს ერთი „დიანა“. ქალი დალურსულ თვალებით შველს უცქერს მაღალს. შველი თითქო მოჯადოებულია ქალის თვალებით. უახლოვდება ქალს თავაწვდილი: ცხელი პირით თუ სურს ქალის ტუჩებზე ნადირის კოცნა ადალოს. ავტომობილიდან გადმომხტარი ტანი გუჟონის დიანას მიაგავს. გრძელნი ფლორენციულნი ფეხნი თეთრი ნაკადულის ორ მაგარ ტევრად ჩამოხეთქილნი. არა: სხვაა. გადმომხტარი ტანის თემოები უფრო განიერია. კიდევ ერთიც. თეთრებით მოსილი ტანის მკერდი მეტადაა აკვრივებული. მკერდზე: ორი სქელი ვარდი შირაზის. ძველად ქალწულის ძუძუებზე მქანდაკი სასხვერპლო თასებს ასხამდა თიხისაგან. არის ასეთი გადმოცემა. ამ მკერდის ძუძუები თასებია თვითონ.

ჯარისკაცი ყეყეჩად დგას.

- გამგეს დამიძახე!

მოესმის ჯარისკაცს ქალის ხმა. მიდის.

ქალი შედის პუნქტის შენობაში. თითქო მოკვეთილი - ლოგინზე დავარდება. თავსაფარს იგლეჯს და გვერდზე გადაისვრის. თმები: მოკლე და ხშირი: თითქო სპარსულ ხენნეკდ გადმოშვებული მზის ტვერი. შუბლი მაღალი: ბოტიჩელის ქალების. ცხვირი, აწეული ოდნავ. ბაგე მოკუმული: თითქო მრისხანე. ტანი ვერ ისვენებს.

შემოდის ბანგვლიანი კაცი. აღმოსავლური პროფილი. თვალებით თითქო ქონით თუ ქონში იცრემლებიან. ცხვირი - სტაფილო. სახეზე: საფანტისხელა ფერისმჭამელები მუქლურჯად. ფერისმჭამელები ზოგან ამოვარდნილან და ნაყვავილევის კვალს სტოვებენ. გამგეს მთქნარება კარებში უთავდება.

- ეხლავ გამომიძახეთ რწმუნებული ტელეფონით...

- ყაზვინიდან?!

- ყაზვინიდან...

- გამოვიძახებ...

ბანგვლიანი კაცი გადის.

ლოგინზე გაშვართული ტანი ფიქრობს: „ის“ იყო უთუოდ... მაგრამ საინდან გაჩნდა?! ირანის პლატომ მოლანდება იცის... არა: უთუოდ „ის“ იყო... რად არ შეაჩერა ავტომობილი?!.. რად არ გადახტა?! რად არ შეეგება?! ქალის გულს ქალიც ვერ გამოიცნობს... გაშვართული ტანი ავარდება... გაიხედავს: ტიტველი სივრცე უხმო: ვინ რას ეტყვის?!

ბრუნდება გამგე:

- ერთი საათის შემდეგ დაგელაპარაკებით...

გამგე გაბრუნებულია.

ქალი სამზარეულოსაკენ გადის. იქ შოფერი ხვდება. მაზუთიან ხელით სპარსულ ლავაშს კეცავს და საშინლად ილუკმება. კაცმა არ იცის: ბერძენია ტრაპიზონიდან თუ სომეხი როსტოვიდან თუ აისორი ურმიიდან. გვერდულა ცქერა. ცხვირი შუაზე გაჩეხილი. დაბალი და დაბორცვლილი. ჭროლა თვალები წვრილი.

- სტეპკო! ეხლავ უნდა გავბრუნდეთ უკან...

- არ შემიძლია...

- მიზეზი?!

- მანქანა დაღლილია...

- შენ გამოაცოცხლებ...

- მეც დაღლილი ვარ...

ქვეყანაზე ჯერ ისეთი ქალი არ დაბადებულა რომელიც ავტომობილივით იყოს კაპრიზიანი. ქვეყანაზე არც ისეთი ავტომობილი გამოუშვიათ ქარხნიდან რომელიც შოფერზე უფრო კაპრიზიანი იყოს...

- სტეპკო! ხომ იცი ჩემი ხვეწნა...

ქალი იღიმება... არსებობს განა სადმე ისეთი კაპრიზი: ლამაზის ღიმილმა რომ არ მოაღბოს?

- მგონი საჭე აქვს მანქანას დაზიანებული.

სტეპკოს სიტყვებს აღარ აქვთ დაჯერება.

ქალს იმედნი ემატება და თან ძალაც...

- შეგიძლია შეაკეთო სამხედრო ნაწილის გარაჟში...

- არც ბენზინი მაქვს საყოფი...

- ბენზინსაც იქ იშოვი... მე ვიშოვი...

სტეპკო კიდევ ირყევა. მიწაზე ისე უხერხულად დადის როგორც ალატროსი ხომალდზე.

- მანქანა წახდება... მთლად გაფუჭდება...

- რა ღირს „ოპკელ“?!

- ხუთი ათასი... თუ ექვსი... არ ვიცი.

- თუ წახდა მე გადავიხდი...

- ფულის სიუხვეზე სიჯიუტე ტყდება...

სტეპკოს ახლა ღიმილიც ემჩნევა.

ქალს უახლოვდება გამგე:

- ტელეფონთან არის... გიცდისთ...

- მაშ ასე სტეპკო...

სტეპკო ქალის ღიმილს ისუნთქავს ვით ველურ ვარდს...

ქალი გარბის...

— — —

უეცრად „ალანმა“ ყურები აცქვიტა. წამოხტა. დაიყეფა. ყეფა გრიალით გავარდა ხევში. რა იყნოსა?! შორიდან ისმის სიმღერა. შოფერი თავს აწევს. ჩალმიანი გამოდის ნირვანიდან. „აღლან“ წინა ფეხებზე დგას. არჩიბალდ მეკეში გარინდულია: თითქო კრუხი წიწილებით ქორის აჩრდილი რომ დაინახა. სიმღერა მატულობს: გადადის შორიდან შორს. არჩიბალდ მეკეში ცახცახია შეკავებული. რაღაც იგზნო: ახლო თუ შორეული ერთად. (ადამიანი სარკეში იხედება ხანდახან გიჟივით. თვალს ვერ აცილებს თავის სახეს. გადის ხანი. სახე ადამიანს სხვისად ეჩვენება. ბოლოს: სარკეში უცხოს ლანდი გაირბენს. ადამიანს შიში აიყვანს. ვინ არის?! ვისი ლანდი?! ჩემი?! სხვისი?! უცხოსი?! ჩემი. სხვისი. უცხოსით. რარიგ?! რა გზით?!). სიმღერა იზრდება და ახლოვდება. არჩიბალდ მეკეშს გული უყუჩდება.

ტაბა: გუნება გეცვალათ?!

მეკეში: უცნაური სიმღერაა.

ტაბა: გდურჯების სიმღერას ჰგავს.

მეკეში: გაურჯების...

შოფერი: ქართველები მღერიან.

მეკეში: ქართველები...

მეკეში ფორდის კარს ავლებს ხელს: თითქო გადავარდნა ელის. მამის სიტყვა აგონდება: „თავშეკავება“. ნებას იკრებს: თითქო რკინეულ კალასოდ იქცევა მდინარის ღურღურში რომაა გაწოლილი ნაპირიდან. სიმღერა გადადის ტალღებად: როგორც მზეზე აელვარებული ხმალი. „აღლან“ ყეფს. ავტომობილი სოფელს უახლოვდება. ფორდი ხვნეშის და რიტმს ადვივებს.

მეკეში: რა უნდათ აქ ქართველებს?

შოფერი: შვებულებაში არიან.

ტაბაძე: ჰაა - ცხენოსან პოლკიდან.

შოფერი: გზად არიან.

მეკეში: გზააად...

ავტომობილი ჭიშკარს უახლოვდება.

შოფერი: მანქანას წყალი უნდა.

არჩიბალდ მეკემს მოეშვა დიდი სიმძიმე და მხრებში გაიმართა. თუმცა გულის ფეთქვამ იმატა უფრო. მაგრამ კალასო მაგარია: რამდენ წყალს გადაუვლია მის თავზე. ფორდი ჭიშკართან ჩერდება. ჭიშკარში: ხმელი ახალგაზრდა. ახალისდება და ჩალმიანს:

- ჰაა ტაბაძე ხან: მობრძანდით! მობრძანდით!

- მე მარტო არა ვარ.

- კიდევ უკეთესი! გვეწვიეთ!

გადახტენ.

- ჩემი მეგობარი ინგლისელი. არჩიბალდ მეკეში.

- სანდრო ამილახორი.

ჟოლის ხეების ჩრდილები. გძლად გაშლილი სუფრა. სუფრის გარშემო: ყმაწვილები - ოცამდე. წამოდგებიან. ესალმებიან ჩალმიანს: „ტაბაა ხან მობრძანდით“. ჩალმიანი აცნობს: „ჩემი მეგობარი არჩიბალდ მეკეში. ცოტა რუსულიც იცის. ცოტა სპარსულიც. მაგრამ თქვენ შროსი ზოგმა ფრანგულიც იცის. თარჯიმანი არაა საჭირო“. გაისმის სხვა და სხვა გვარი: ჭავჭავაძე. ორბელიანი. ავალიშვილი. მორბელაძე. მაცაშვილი... როგორ?! კინაღამ წამოიძახა მეკეშიმ და გაფითრდა. ჩალმიანმა თითქო გაუგო გულის თქმა და მოახსენა: „მაცაშვილი“. ერთმა წაიჩურჩულა: „შემოკლებით - მაცაში“. მაცაში. არჩიბალდ მეკეში მაგიდას ეყრდნობა: რომ არ დაეცეს. ხედავს: ყმაწვილი მაღალი. შავგვრემანი მეტად. კანი: თითქო პერგამენტი. თვალები: ღია და მიბნედილი. რხევაში: ძველი რასსა - დასუსტებული კიდეც. მეკეში თითქო შორს იმზირება.

— — —

- აპარატთან... დიახ... ოლგა ბალაშოვა... დღესვე უნდა გამოვბრუნდე. მიზეზი?! პირადათ... არ შეიძლება?! ჩემს მაგიერ სხვა გამოგზავნეთ... ზედმეტი ხარჯი მგზავრობისა?! მე გადავიხდი... თანახმა ხართ!.. მაღლობა!.. დიდი მაღლობა!.. ორი წუთი კიდეც... ყაზვინში დღეს მოვა ინგლისელი... ჰამადანის გზით... ჩემი შორეული ნათესავი... გვარი?! მეკეში... ეძიეთ ყველგან... იკითხეთ... მერე?! ჩემი სახელი და გვარი გადაეცით... სხვა არაფერი... იმედი მაქვს... დიდათ დამავალბეთ... ეხლავ გამოვდივარ...

— — —

- ქეიფი! ქეიფი!

- ღვინო! ღვინო!

- ტაბაა ხან! ღვინო სპარსეთში არ ვარგა.

- გეთანხმებით... ქართული გექნებათ...

- გვაქვს... ნამდვილი კახური...

- ტაბაა ხან ღვინოს არ სვამს...

- თქვენთან დავლევ...

სიხალისე. სიხარული.

მწვადები ჟოლის შამფურებზე. თასები.

მეკეში თვალთ ზომავს ყველას.

აგონდება:

შეიხ-ბენ-ეგირს შვიდი ცხენი წაართვეს მესოპოტამიის საზღვარზე. შეიხ-ბენ-ეგირ რისხვა იყო შეტევის დროს. ცხენები მაინც დაჰკარგა. ვინც თვალი მოჰკრა: გულის დაწყვეტა შეამცნო მტევანივით. ცხენები ბნელი თავლიდან გამოიყვანეს. ჯერ სინათლე არც ენახათ. როცა მზის სხივები მოხვდნენ მათ თვალებს - თვალები ახლად ამოხეთქილ წყაროსავით აკიაფდნენ. ასეთი თვალები ჰქონდა ალბათ იმ პირველ კაცს რომელმაც პირველმა მოიგონა ცეცხლი. ტანით; ალესილები - ასხლეტილები - ალეწილები. ნამდვილი რასსა არაბის. რხევაში: საუკუნეებით დახვეწილი ძრაობა. სიარულში: ბიოლოგიურად დაოკილი რიტმი. ბოლოს და ბოლოს: გამართლება ბიოლოგიის. არჩიბალდ მეკეში ბიოლოგიის გამართლებას მანამდე მარტო „ალლანში“ ხედავდა. ეხლა კი მის წინ ვაჟებიც: სწორედ იმ არაბული ცხენებივით დახვეწილნი. სწორედ ისე დაქნილნი. სწორედ ისე აკვირვებულნი. უეცრად მამის ლანდმა გაირბინა ჯგუფებში და ცრემლი თვალების უპეებს მოადგა...

სიმღერა! სიმღერა! გაიმახიან.

მღერიან „მრავალჟამიერს“ კახურს: რომელიც მოდის როგორც ალაზნის ველი. ჯერ ნელი. მერე ახშირებული. მერე ამწვარი. შემდეგ ნაპირებდაგალახული. ბოლოს: მოქნეული როგორც სალტე. აქ ლხინია ვაჟკაცის რომელიც ომიდან დაბრუნდა გამარჯვებული. მღერიან „მრავალჟამიერს“ ქართლურს: რომელიც იღვრება როგორც ქართლის ველი მდორე. ჯერ ისიც შენელებული. შემდეგ გაქანებული. შემდეგ ქადგაზნექილი. ბოლოს ქედმართული. აქ არის ციხის დაცვა მეციხოვნეთა მიერ: რომელთაც იციან განდობა და გატანა. გაუძლებს ციხე ყოველთვის შემოსეულებს?! და სიმღერას ბოლოში გაგუდული ბოლმა გადაჰკრავს ოდნავ. მღერიან მაღალ „დელიას“. თითქო დამცხრალ გრიგალს იმერთა მთებიდან შენელებით ხევებში ჩაშვებულს. ეს სიმღერა იშვიათია: საქართველოშიც კი. აქ არის: კახის ლხინი და ხმალი - ქართლის სიმტკიცე და ფარი - სვანის ჯავშანი და „ლილე“ - ხევსურის შუბლი და შემართება. მღერიან. მღერიან: თითქო დედოფალი მოჰყავდეთ გაშიშვლებული ერთიმეორეს გადაჰდობილ ხმლებზე.

არჩიბალდ მეკეშს ხვლიკისფერ თვალებიანი დედოფალი აგონდება. ეგებ ის იყო მართლა?! არა... აქ რა უნდოდა?! სიმღერა თითქო მუხის თავს ეხვევა: არ იცი საალერსოდ თუ თავწასაგლეჯად. არჩიბალდ მეკეში მუხის შრიალში უსმენს სიმღერას. ნეტავ კიდევ სად მოისმინა?! ნაცნობი რომაა?! სარკეში იხედება. ძროს ვერ ნახულობს. შორსშორს პიროვნების ძირი ირხევა გატიტვლებული: იშლება და იკლაკნება. რაღაც ნაცნობი და თან უცხო: ზმანება თუ დაავიწყდა?! არა: ეს თესლია ალბად: ახლო და შორეული. უეცრად მამის ლანდი გაირბენს სუფრასთან. არჩიბალდ მეკეში მაგიდას დაეყრდნობა რომ არ წაქანდეს.

— — —

მზე ჯერ კიდევ არ ჩასულა. ავტომობილი ყიზვინისკენ მიჰქრის...

ქალის ფიქრები შორს იჭრებიან... 1914 წელი. აპრილი. ლოზზანა... ბაღში გასეირნება... შეჩერება ვილჰელმ ტელლის ძეგლთან. ვაჟი ტრფიალით აყვანილი... ჩუმი და მორცხვი... მაგრამ სიჩუმეში

და მორცხვობაში - რამდენი ძალა და რამდენი გრძნობა?! ვაჟი შეკრულია ერთი ნდომით. ქალი ისუნთქავს ვაჟის სიახლოვეს... ქალს ნესტოები უგანიერდებიან როგორც ხაფანგში გაბმულ ნადირს... ვაჟი სდუმს... არას ამბობს... ან რათ უნდა სიტყვა?! თვითონ სიტყვა არაა გაშანთული?! ყოველი კუნთით... ყოველი ამოსუნთქვით... ვაჟი ისედაც სიტყვა... მთლად... ქალი სიხარულია... მაგრამ რად იღებს ქალი ტანჯულ სახეს?! თვითონაც არ იცის. ქალის ქცევას ქალის ვერ გაიგებს... ესმის ვაჟის სიტყვა სუნთქვა გარღვეული:

- მსურს გითხრათ...

- ვიცი უსიტყვოდ...

ვაჟი გაოცებით უცქერს...

(„სულტანბულად“ ... გაისმის შოფერის ხმა.

წარსული წყდება შორს... ქალი ერკვევა... გადახტება... შედის სადგურში... ფურცლავს გამვლელთა წიგნს... არ არის... ეკითხება იქ მყოფთ... ეუბნებიან: გვარი არ უთქვამს... შეიძლება სხვა იყო?! არა. ის იყო. უთუოდ... ბრუნდება. ავტომობილი მიჰქმენს).

ისევ ლოზანნა... ისევ შეწყვეტილი სიტყვა ქალის:

- ვიცი უსიტყვოდ.

ვაჟი გაოცებით უცქერს...

- არჩიბალდ! გწამთ საბედისწერო შეხვედრა?

- მწამს...

- სიკვდილიც რომ ვერ დაშლის...

- მწამს. მე ამ წამს განვიცდი...

ქალი შეჩერდება: თითქო სხვას შეხედა...

რა ემართება?! მაცდურს თუ მოჰკრა თვალი.. არა.. „დადმონს“ რომ ეძახდნენ ძველად: ახლა ქალის მხრებშია.. „დადმონ“ მოტყუების.. მაგრამ რად არის ასე ტკბილი ტყუილით ცთუნება?! ქალი ებრძვის.. მაგრამ ქალის ბრძოლა ცთომასთან გამარჯვებაა ცთომის.. იმთავითვე.. არა.. ქალის მარცხი ცთომასთან ქალის გამარჯვებაა.. ქალს ბრუ ესმის.. ხოლო მარცხი ტკბილია საშინლად..

- არჩიზალდ! ვიცი თქვენი....

-იციო?!.

- ნეტავ ერთი წლის წინად შევხვედროდით ერთმანეთს...

ვაჟი გარინდული დგას..

ქალი თითქო ნათქვამს ასწორებს:

- არა! რა ვთქვი?! პროვინციელ კურსისტის სიტყვა..

- გრძნობის გამოთქმა ხშირად ელემენტარულია..

ქალს ვიღაცას ჩურჩული ესმის.. თითქო სხვას ამბობს:

- მქონდა ასეთი შეხვედრა..

- შემდეგ?!

ვაჟს კრთომა ემჩნევა.. ქალი ხელისკვრას გრძნობს..

- იგი აღარ არის..

- როგორ?!.

- დუელში მოჰკლეს.

ჩურჩული აღარ ესმის.. ვიღაც თუ გაფრინდა.. ქალიც თან გადაჰყვა?: ჰო: რა ტკბილია უფსკრულის თავზე ქანაობა.. უფსკრულზე ქალს საქანელა არ ჩაუწყდება... თუ ჩაუწყდება - ვინმე აიტაცებს...

ვაჟი გაფითრებული სივრცეს გამზერს..

(„ავეკ“... გაისმის შოფერის ხმა...

წარსული წყდება შორს.. ქალი ერკვევა.. გადახტება.. შედის სადგურში.. ფურცლავს გამვლელთა წიგნს. არ არის. ეკითხება იქ მყოფთ. ეუბნებიან: არ გაჩერებულა. მოჩვენება თუ იყო უთუოდ.. ხვლიკისფერი თვალების მზერა არ ცდება.. ბრუნდება: ავტომობილი მიჰქრის ღრიალით..)

შემდეგ ისევ ლოზანნა.. და შეწყვეტილი საუბარი..

- ეხლა მიხვდით?!

- მიხვდი...

(ავტომობილის ქმენა მატულობს.)

— — —

ცეკვა! ცეკვა! ცეკვა!

მომორებით უკრავს საზანდარი - (ახლოვდება). ცეკვავენ „ლეკურს“, ეს სახელი შეუსაბამოა: ლეკს აქ რა უნდა?! ეს ცეკვა ქართულია და გარდა ქართველისა მას ვერ იცეკვებს ვერავინ: რასსა არ ეყოფა. ვაჟი გამოიხმობს სათნოების დაჰს ქართველს, (საკვებ პუნქტ აბგერმიდან). რამდენი ვაჟური შეტევა და რამდენი ქალური გარინდება?! რამდენი კამარა სიყვარულის თუ ტრფიალის პოემის?! ბოლოს: თითქო ქალის დატყვევება და აჭრილი კამართი მისი გატაცება. მაგრამ არა. ტყვე ქმნილი ქალი ვაჟის მკლავებისათვის მთელი სხეულით გადახსნილი - (თითქო ეს ათამაშებული სხეული აფეთქილი გულია მარტო) - უეცარი მოსხლეტით ვაჟის რკალიდან გავარდება ქალწულური დარცხვებით. ცეკვა თითქო წყდება: არ თავდება. ეს ბეჭედია ქართული რასსის და მისი სირაინდის. ტანაყვანილი უცქერის მოცეკვავეთ არჩიბალდ მეკეში - (მისი სისხლიც ხომ არ ათამაშებულა?!). ეხლა „მთიულს“ ცეკვავენ. რიტმი სადა - მაგრამ ლამაზი როგორც პირველსუნთქვა ატეხილი ჭალების. მარტო ცეცხლი. მარტო ატეხვა. მარტო სიგიჟე. ხალისი პირველმიწის. ლხენისათვის ეს პირველრიტმი უფრო ლაღია და ზღუდეგადამლახავი. ცეკვავენ ერთსა და იმავეს. მაგრამ - ეხლა გვარობით. ერთი გვარი ერთი იერით ცეკვავს. მეორე - სხვარიგათ. მესამე - კიდევ სხვანაირად. ირკვევა არა მარტო რასსა მთელის - არმედ ჯიშიც ცალკეული გვარის.

უცქერის არჩიბალდ მეკეში მოცეკვავეთ და მამა აგონდება. სტუმრობა გაიმართა - (რა დღე იყო?! არ ახსოვს). მოიწვია რჩეულნი: ნაცნობნი და მეგობარნი. ამ დღისათვის პირველად გაემოეწყო „ჩერქეზულად“. ტანი მაღალი და აწურული. მხარი მსხვილი და კვრივი. შუბლი ღია და თან ამაყი. თვალები თაფლისფერი: გახელების მფარავი. აგონდება მამა: „ლეკურის“ კამარა რომ შეჰკრა მზის შუბის გამოვარდნით და დახვეწილი რასსის დანელებით. მაგრამ ჩამოვლა... ჩამოვლა... ქედმაღალი და რბილი თანვე: ვეფხის დანელება სარკეში ასახული რომელიც თვითონ ვეფხსაც მოსწონს - (აქ მხოლოდ ერთმა ჩამოუარა ასე)... და მეკეში თავს ველარ იკავებს: ცრემლებით გაგუდული სუფრას პირქვე დაეცემა. ჩალმიანი ჩურჩულით:

- რა გემართებათ?!

- რაღაც მომაგონდა..

- გავიაროთ..

- დროა წავიდეთ..

დგებიან. ემშვიდობებიან მასპინძლებს. ხმაური წყდება. ხვეწნა: „დარჩით“... ზოგი „აღლანს“ ეალერსება. ტაბა ტაბად და მეკეში იჩქარებენ. სმენ სადღეგრძელოს. ავტომობილთან მიაცილებენ. ეთხოვებიან. არჩიბალდ ძლივს იკავებს თავს.

- მშვიდობით! მშვიდობით!

- კიდევ შევხვდებით ერთმანეთს!

- შევხვდებით!

საზანდარი უკრავს გასაცილებელს. ერთი ჯგუფი შემოსმახებს ლაშქრულს. არჩიბალდ მეკეში და ტაბა ტაბად ავტომობილში სხდებიან. ფორდი დაიღრიალებს. არჩიბალდ უკანასკნელად გადახედავს მყაშვილს. ფორდი მიჰქრის. უკან წყდება სიმღერა ხმალამართული.

...

- შეღამებულა უკვე..

- დროს მალე გაუვლია..

- ქართველთა ქეიფმა დრო არ იცის..

- რა მოხდენილი ხალხია..

- შარდენის სიტყვა ხომ გახსოვთ ქართველთა სილამაზეზე...

- მგონი სპარსეთიც გრძნობდა ამ სილამაზეს.

- სპარსეთის გახელება ქართველ ქალთა სილამაზით აიხსნება..

არჩიბალდ მეკეში ჩაფიქრებულია. ტაბა ტაბად ისევ ქართველებს უბრუნდება..

- ქართველი ლხინისათვისაა შექმნილი...

- მისთვის თუ ეზარება შრომა... ამბობენ...

- ბევრს ამბობენ მის სიზარმაცეზე რასაკვირველია...

- დიახ..

- განა სიზარმაცე ცუდია?! ქვეყანა რომ ისუნთქო საჭიროა ოცნება.. ხომ გახსოვს სიტყვა უაღლდის.

არჩიბალდ მეკემს ბევრი რამ ახსოვს. მაგრამ ეხლა ვერ მოიგონებს.

— — —

ქალი მთლად წარსულშია.. აგონდება:

მეტი აღარ უნახავს.. ვაჟი თითქო გაჰქრა.. რად უთხრა ტყუილი?! თვითონაც არ იცის.. ტკბილი იყო ტყუილით დათრობა.. გამოცდა თუ სურდა... არ იცის.. რა მწარეა გამოღვიძება ჰაშიმით მოგვრილ ზმანებიდან... წყევლის იმ დღეს.. წყევლის მაცდურს.. ვაჟი თითქო დაიკარგა.. პარიზში?. ლონდონში?. რომში?. ნიცაში?. არსად.. შემდეგ ომი და მეწყერები... ხრამები.. უფსკრულები.. დაცილებანი... დაკარგვანი.. და ეხლა სულტანბულადის უღელტეხილზე... არა. მოჩვენება არ ყოფილა... ათასს ვაჟში გამოიცნობს... რად არ შეაჩერა ავტომობილი?! რად არ გადახტა?! რად არ გადაეხვია?! თვითონ კი იცის?! ქალის გული ულოდნელობაშია...

(„აბგერმ“.. გაისმის შოფერის ხმა..

ისევ ის სცენა... არ იციან..

შემდეგ „ზიადეხან!.. იგივე სცენა.. არ უნახავთ..

„სულტანაბად“.. არ იციან.. არ უნახავთ..)

ქალი ყაზვინს უახლოვდება..

— — —

ფორდი მიჰქრის... „ალლანს“ ეყვინთება. ტაბა ტაბაჲ ამომავალ მთვარეს უცქერს: თითქო გველი უნდა მზერით გააჩეროს. არჩიბალდ მეკემი სივრცეში დნება. არაფერს ხედავს. თუ უსმენს ვინმეს?! მდინარის პირას დიდი ვერხვია. მდინარეს ნაპირი მოუნგრევია და ხის ფესვები გაუტიტვლებია. ფესვებს ეხეთქება ხერგი. ვერხვს ავიწყდება ფოთოლი. ავიწყდება ტოტი. ავიწყდება ტანი. ვერხვის გრძნობა ფესვებშია გადასული ერთიანად: ტიტველ ფესვებში... არჩიბალდ მეკემი გაჰყურებს უხმო სივრცეს და არაფერს ხედავს. არჩიბალდ მეკემი ალბად გატიტვლებულ ფესვებს თუ გრძნობს როცა მათ შეარხევს მდინარით მოხეთქილი ხერგი. რცხვენია თითქო სიტიტვლის როგორც ქალწულს. სტკივა ფესვები. სიტკობსაც გრძნობს: რომ ფესვები მთლად არ მოწყვეტილან. არჩიბალდ მეკემი ნებას იკრებს: რომ დასისხლიანებულმა ფესვებმა არ იკივლონ გახელებულ მენადებივით..

„ალლან“ ამთქნარებს. ფორდი ქშენს. ტაბა ტაბაჲ ორსულ მთვარეს უცქერს: თითქო გველი უნდა

მზერით დაიჭიროს. არის დიდი მყუდროება ირანის პლატოსი. ჰაერი ხალასი როგორც კრისტალი ანკარა წყაროს სარკის ფსკერზე. სიგრილე: ხავსიან სიპების. ცა: თითქო ინდოეთის ზურმუხტის მანდილი: უკიდო: უბოლოვო. ვარსკვლავები: თითქო კვერცხისოდენა ბრილიანტები: რომელთა გულები ხალისით სკდებიან. და მთლად არე: ერთი უდიდესი არსი არყოფილ მითოსიდან: რომელიც გაღეშილ თვლემიდან ერკვევა. წყდება ერთი ვარსკვლავი და ცეცხლის დელეს მეწამულ ზოლად აყოლებს მტრედისფერ სივრცეს. წყდება მეორე. წყდება მესამე. მთელი მარულა ვარსკვლავების. დიდი მყუდროება ირანის პლატოსი. მყუდროებას მიარღვევს გაკაპასებული ფორდი. არჩიბალდ მეკეში შოფერს ჩურჩულით მიმართავს - (ემინია მყუდროება არ დააფეთოს) - რომ მანქანა ნელა წაიყვანოს. ტაბა ტაბად ორსულ მთვარეს უცქერს და ჩუმად ლულლულებს თავისთვის:

- რუახჰ ელოღჰიმ..

- რუახჰ ელოღჰიმ?!

- ყველგან რუახჰ ელოღჰიმ.. ყველგან..

თითქო ლოცულობს სპარსი თუ ჰინდუ თუ ეგვიპტელი. ჭორფლიან ნაყვავილებ სახეს მთვარეს არ აცილებს. არჩიბალდ მეკეში გაშტერებით უყურებს.

- თქვენ რომ ჰებრაელი არა ხართ?!

- ეს მარტო ჰებრაელმა იგრძნო...

ტაბა ტაბად ცაზე მიუთითებს. არჩიბალდ სდუმს, სპარსი თუ ჰინდუ თუ ეგვიპტელი თავის თავს ებაასება ნატეხი სიტყვებით.

- თვითეული და მთელი..

მთელი - არა გროვა ცაკლეულების -

არამედ: სხეული თვითეულების..

თვითეული მარტო: თითქო მთელს გამოყოფილი..

თვითეული სხვებთან თითქო მთელში გახსნილი..

ქვა. მცენარე. წყალი. ცხოველი. კაცი.

ყოველილ ამ რიგით და ამ სახით..

ერთი ჰქმნის მეორეს. მეორე მესამეს. მესამე მეოთხეს.

და ასე ბოლომდის -

სანამ რკალი თავის პირველ რკალს არ დაუბრუნდება.

საშიშარი რკალი:

გველი რომელიც თავის კუდსა კბენს..

ყველანი ჰქმნიან ერთიმეორეს. საოცარი..

ყველას?! ვის ჰქმნის?!

ერთი. დიდი. უსახელო..

რუახჰ ელოღჰიმ: სუნთქვა უსახელოსი..

დუმილი.. მოწყვეტილი ვარსკვლავი მოწყვეტილ ვარსკვლავს მისდევს. „აღლან“ თავს წამოყოფს და დაუყეფს. ყეფა ვარსკვლავებს გაეკიდება.. ვარსკვლავები ინთქებიან... ყეფაც იკარგება..

- „ელოღჰიმ“ ხომ მრავალობითი რიცხვია?!

- სწორედ მაგ არის საცნაური.. ელოღჰიმ: ღმერთები.. ეს ევროპის სისტემებზე მეტია..

ტაბა ტაბად თავისთვის განაგრძობს:

„და რქვა უფალმა ღმერთმა: აი ადამი - იქცა როგორც ერთი ჩვენგანი“.. (დაბადება III. 22). ჩვენგანი ელოღჰიმ..

- ყველას კი „ერთი“ ჰქმნის.. აქ კი...

- ერთი. უთუოდ ერთი.. უსახელო.. მაგრამ ყოველი ქმნილება მქნელშია თვითონ - (გონება მიდის ზევით და ზევით).. ყოველი მქნელი ქმნილშია თვითონ - (გონება მიდის ქვევით და ქვევით).. ხოლო ქმნილიც მეტია მქნელზე და მქნელიც მეტია ქმნილზე.. რაც რჩება - ისაა საოცარი და საცნაური - (გონებაზე „ერთი“ იბადება).. დიახ: ელოღჰიმ-ერთი და თან მრავალი..

- რა არის ეს „ერთი“: მატერია თუ სული?

- ეს დაყოფა ევროპის ანალიტიკაა.. იგი არ არის არც მატერია და არც სული.. ან უკეთ: იგი მატერიაცაა და სულიც.. ან კიდევ უკეთ: იგი ამ დაყოფის მაღლა დგას: მიღმა იქითა მხარეს..

- უსახელო.. გამოუცნობი..
- რა საჭიროა გამოცნობა?! გზნებაა საჭირო..
- ამ თვალთახედვით მგონი ყველა სისტემაა მართალი..
- თითქმის..
- მატერიალიზმიც?!
- ასე მგონია..

დუმილი.. ირანის პლატომ სიოც არ იცის.. „აღლან“ თვლემს: არ ესმის მეტაფიზიკა.. ხანდახან არეს გადაპყურებს გაცებით: ეგებ „რუახჰ ელოღჰიმ“ მას უფრო ესმის?! ალლო მასში უფრო მეტია.. მყუდროება არ ირღვევა... „აღლანის“ თვალეზი ნაკვერჩღებს ჰგვანან - (თუ ვარსკვლავებს?!).. სპარსი თუ ჰინდუ თუ ეგვიპტელი თავის თავს ეზასება ნატეზი სიტყვებით..

- წარმომზობი ძალა კოსმიური:

მამა და შვილი ერთად ერთიმეორეში.

მამა: „ერთი“. შვილი: მამა და თან „სხვა“..

მამა: სამყაროს შინაგანი ხერხემალი..

შვილი: განზე დგომა.. გადაცდენა..

მამა: აუცილებლობა.. შვილი: თავისუფლება..

პირველი: მსჯელი და მწყევარი..

მეორე შემტევი და უძღები..

ყველგან: ქვაშიც და მცენარეშიც..

და ამ შეხლაში: სამყაროს ყოფა..

და ყველა მამებში: საერთო მამა. უსახელო...

პაუზა.. არჩიბალდ მეკემს ეძნელება გარკვევა:

- ძნელი ცოდნაა. ახსნა?!

- ცოდნა არ გადაიცემის...

- მაშ?!

- ცოდნას თვითონ უნდა მიაგნო..

- მაინც?!

- გახსოვთ მოსეს არჩევა იაგვეს მიერ?!

- როცა იგი მადიამის მხარედან ეგვიპტეში გაემართა...

- სწორედ.. გზაზე მას თავს დაეცა იაგვე და მოკვლა დაუპირა.. რა ჰქნა მაშინ მოსეს ცოდნა?!

- სეფორემ წინა-დაცვეთა თავის ვაჟი და მოჭრილი ხორცი იაგვეს გადაუგდო.

- რა მიაძახა სეფორამ იაგვეს?!

- არ მახსოვს.

- „შენ ხარ ჩემი საქმარო სისხლით“ ..

- მერე?!

- იაგვემ თავი მიანება მოსეს..

- არ მესმის.. იაგვე - საქმარო?!

- ცოდნა აქაა..

- რომელი?!

- ვაჟის წინადაცვეთილი ხორცი იაგვეს უბრუნდება: ნიშნად იმისა - რომ იგი იაგვეს ნაწილია...
კაცის მქმედი ძალა იაგვეა თვითონ.. იაგვე თესლია და სისხლი.. მამა შვილში ჰქმნის იაგვეს..

- საოცრება..

- აქ თითქმის ბოლომდეა საიდუმლო ნათქვამი..

- ეგ სწავლა ისრაელურია..

- უფრო ეგვიპტური.. მოსე ეგვიპტელი იყო..

ტაბა ტაბად ჩერდება.. თითქო უფსკრულს მიადგა.. მეტის თქმა მაკვდინებელია.. არჩიბალდ მეკეში ფესვებში ეშვება კიდევ უფრო გაბრუნებული... ხანდახან უცხო პროფილიც იელვებს: დანისლული თვალეზი გახელებას ჰფარავენ.. ირანის პლატოზე მყუდროებაა ირანის.. მყუდროებას დაესხმის ჩუმად არჩიბალდის ჩურჩული თავისთვის: „მამა - მამა“.. ტაბა ტაბად ამ სიტყვებზე შეირხევა და გზასგადახვეული ისევ გზას უბრუნდება:

- დიახ: მამა.. მამა გვარია: შორეული ძახილი.. თითქო უკანა და შვილს მოსდევს. შვილი გადახვევა: განზე გარბის.. თითქო თავი უნდა დააღწიოს რაღაცას.. მამა: სამყაროს გეზია.. აქ ყოველი ელემენტი მთელს უბრუნდება.. შვილის გზა: ამცდენია - საცდენი - გადამჩეხავი.. ნეტარ არსა შვილი რომელიც მამის წიაღს უბრუნდება.. აქ არის დიდი სიხარული..

- მამაც რომ „შვილია“ ვისმეს მიმართ!

- უთუოდ.

- მერე?!

- მე ვიღებ მას როგორც „მამას“.. შვილიც რომ „მამა“ ვისმეს მიმართ! დაუსრულებელ დგმაში მე ვიღებ არა ამ მამას და არა იმ მამას - (იგი „შვილიცა“ იმთავითვე) - არამედ საერთოდ „მამას“ რომელიც არასოდეს „შვილი“ არაა და ყოველ შვილშია როგორც „მამა“.. რუახჰ ელოღჰიმ: სუნთქვა ყოველის..

- ბუნდოვანია..

- ეგ მისთვის: რომ დასავლეთში არ იციან „მამა“.. იქ „შვილია“ მხოლოდ. ისიც მოწყვეტილი.. აღმოსავლეთში ჰამლეტ შეუძლებელია: მამას მოცილებული.. აქ არც ფაუსტია: მამას რომ დაეძებს.. ჩვენში „შვილი“ იმთავითვე მამის წიაღშია.. ეს კანტის თავში არ შევა.. სეფორეს სიტყვა ძლევს მთელ ჰეგელს..

* * *

არის დიდი მყუდროება ირანის პლატოსი. ჰაერი ხალასი როგორც კრისტალი ანკარა წყაროს სარკის ფსკერზე. სიგრილე: ხავსიანი სიპების. ცა: თითქო ინდოეთის ზურმუხტის მანდილი: უკიდო: უბოლოო. ვარსკვლავები: თითქო კვერცხის ოდენა ბრილიანტები: რომელთა გულები სიხალისით სკდებიან. და მთლად არე: ერთი უდიდე არსი არყოფილ მითოსიდან: რომელიც გაღეშილ თვლემიდან ერკვევა. წყდება ერთი ვარსკვლავი და ცეცხლის ღელეს მეწამულ ზოლად აყოლებს მტრედისფერ სივრცეს. წყდება მეორე. წყდება მესამე. მთელი მარულა ვარსკვლავების.

მეწამული დეღე უკუნეთში ინთქმება და თვალი - მისადმი გაყოლებული - მთელს არეს იჭერს როგორც უხილავ მარადს: რომლის სხეული ყურით თვალებით პირით ეს მცენარეა ის ქვაა ეს ვარსკვლავია ის ბალახია. მთვარე განცხრომაშია.

ფორდი ნელა მიდის. „აღლანს“ ეყვინთება. არჩიბალდ მეკეში გატიტვლებული ფესვებია: როგორც ის ვერხვი მდინარის პირას. ტაბა ტაბაა უხმოდ ცას გამზერს: მირიადი ვარსკვლავი მირიადი თვალებით. მთელი ირანი: ეგვიპტის ზურმუხტის უზარმაზარ სარკვეში ასარკული. შოფერიც თუ თვლემს... უეცრად ფორდმა დაიღრიალა - (თითქო: რუუუაახხჰ ელოოდჰიმი) - და თხრილისკენ გადაიწია. პირველი ტაბა ტაბაა გადმოხტა..

- არაფერია.. „განზე გადგომა და გადაცდენა“.. ღიმილით ამოხს აქამდე მუნჯი შოფერი.. „აღლან“ ყეფს. მეკეში იცინის.

- ნაამბობს მტკიცება თუ სჭირდებოდა.. შვილები ყოფილვართ განზემდგომნი..

- ჰა-ჰა-ჰა..

- ჭორფლიანი და ნაყვავილევი ღიმილს აფრქვევს: თითქო მთვარის ხორკლებს.. დაგრაგნილი ხელები შოფერის კურბირატორს სინჯავენ.. არ წამხდარა..

— — —

ქალი ჰამადანის ბჭით შედის ქალაქში.. მთვარე აქაც ფანტასმებს ასხურებს... ქალი მიდის „ქალაქთა კავშირის“ სადგომში.. გამოკითხვა.. არ უნახავთ.. შემდეგ „საერობო კავშირის“ მიმართავს.. არც იქ უნახავთ.. შემდეგ „წითელი ჯვარი“.. არც იქ იცინან.. შემდეგ საკომენდანტო.. არც იქაა ცნობა.. არ მოსულა.. არ ყოფილა.. ქალი თითქო დათეთქვილია.. მისი ბინაზე.. შევიდეს თავის ოთახში?! არა.. უკეთესია გაექცეს სათნოების დების შეკითხვებს.. გარბის ქუჩა-ქუჩა: როგორც ხროვას ჩამორჩენილი დაჭრილი ავაზა..

ყაზვინის ბულვარი: ფართო ქუჩა.. იქითაქეთ ბუმბერაზი ჭადრები.. მთვარის შუქებში ათასი ლანდები.. ჭადრების თავებზე: გუნდი და გუნდი ყორნების.. სპარსელი ყორანს არ ჰკლავს.. (ალბათ ასსონანსი თუ არის „ყურანის“: ეგონება ქართველ მერთმეს.. არა: ყორანი წმინდა ფრინველია).. გუნდი და გუნდი ყორნების ათასწლოვან ჭადრების წვერვალეებზე. მთელი ლეგა.. მთვარის ლანდებში კიდევ უფრო საოცარი ლანდები.. ქალი სასტუმროს მიადგება.. ერთს.. მეორეს.. კითხულობს.. „არ მოსულა“.. „არ ყოფილა“.. ატვერებულ ქალს ყორნები თავს დასჩხავიან.. ეს კიდევ რა მოჩვენებაა?! უნდა წყევა ესროლოს... მაგრამ არა: ყორანი სპარსეთში ხელუხლები ფრინველია.. მაღალ ბჭეს აწყდება ქალი.. ბჭეზე საყრდნობია მაღალი: თითქო ესტრადა.. აქ სპარსები აისზე მუსიკით ეგებებიან მზეს.. აქ სპარსები დაისზე მუსიკით აცილებენ მას.. ხვალაც შეხვდებიან.. ზეგაც გააცილებენ.. გაისადაც და მერმისშიც.. მაგრამ. რას ეტყვიან ეს შეხვედრანი და ეს გაცილებანი პატარა გულს რომელიც სუსხდასხმული ჩიტივით ფართქალობს ქალის აზიდულ მკერდში?! ან რაღაც ეტყვის ამიერ პატარა გულს მზის ამოსვლა ან მისი ჩასვლა?!

ყველაფერი დაკარგულია.. ყველაფერი..

ქალს ცრემლები აწვებიან.. მაგრამ ქალი ახალი რასის ქალწულია.. მის სამშობლოში ძველად სკვითები მტერის თავისქალისაგან თასს აკეთებდენ და ამ უცნაური ხაპით სმიდენ უცხო ღვინოს.. მისი სამშობლო ეხლაც სტეპპებია თვალუწვდენი.. უკიდურ ველებზე დღესაც გარბის ურაკვიცი ატეხილი: წითური ჭიხვინით.. ვინ დაიურვებს მას?! ოლგა ბალაშოვას სისხლი აწვება... მხრებში იმართება... ქალაქი ძილისთვის ემზადება... მხოლოდ აქაიქ სახლის თავებზე ვაჟები დადიან.. ალბად მთვარიან სიგრილეს თუ უცდიან დასიცხულნი.. ან თუ ვინმეს ელიან... ქალი დადის როგორც მთვარეული. ფიქრები ტვინს წვავენ... საით წავიდა? სად გადაიკარგა?! ხომ არ გადაჩეხილა?! უეცრად სიმღერა გაახსენდა: აბგერიმის ახლო რომ მოესმა.. იქ ხომ არ გადაუხვია?! არა.. შეუძლოა.. იქ და უნდოდა არჩიბალდ მეკეშს?! მაგრამ იმედი შეუძლებელსაც ეპოტინება.. ხოლო ფიქრი იჭვნეულია მაინც: არა... ქალი აბორგილია და გამწარებული.. წყევლის იმ დღეს ლოზანისას.. წყევლის ჩურჩულს.. წყევლის თავის თავს... რად უთხრა ტყუილი?! რად ამართა თვითონვე დაბრკოლება?! მისთვის ხომ არა რომ უყვარს გადალახვა!. მის სამშობლოში ხშირად ველის ფაშატი გავარდება ტყვიისფერი: რომელსაც მოაქვს სივრცის საშიშროება ხმალდარტყმეული ჭიხვინით...

განაპირა ბალიდან სიმღერა მოისმის.. ქალი ყურს უგდებს.. სიმღერა წყდება.. ეხლა თარს უკრავს ვილაც.. უნდა აიცრა ირანის მზე ტანზე.. უნდა იხილო მზისგან ამწვარი ტიტველი კლდეები.. უნდა გაიგუდო მყუდროებით... უნდა გადახვიდე ყოფილში... მხოლოდ შემდეგ გაიგებ თარის ხმას.. აქ არის გულის დაფერფლვა.. აქ არის თვითონ გული: ამოვარდნილი და ცხელ ქვიშაზე სისხლად დაღვარული.. აქ არის ნაღვლი.. მარტო ნაღვლი.. ყველაფერი ისვენებს.. მხოლოდ გული არ ისვენებს. მაგრამ არის წამი: როცა ისიც ჩერდება ვით ჩიტი გაბრუებული.. აღარ არის მაშინ ჰაერი.. სუნთქვა იხუთება.. სინათლე - სინათლე: ჰკვიან გოეტჰეს თვალები. ოლგას გულიც ჩერდება ხანდახან: მენადის დაკოდილი გული.. ჰო: რა მძაფრ ნაღვლად ეწვეთება მის გულს თარის ხმა?! ითრევს გულს სადღაც შორს: ზმანებულში თუ მოჯადოებულში.. სწეწავს.. გლეჯავს... ისვრის ნაკვთა-ნაკვთად.. მაგრამ გული არ კვდება მაინც.. ფართქალს აგრძელებს საცოდავი.. ჰო: რა ტკბილია ფეთქა პირველი გულის - აცოცხლების წამს.. ქალი თარს უსმენს... ეხლა თარის ხმას სიმღერა ერთვის.. ეს არ არის სიმღერა.. ეს ტირილია. ეს სლოკინია.. ეს კვილია.. ირგვლივ არავინაა.. ალვისხენი შუბისტარებად ატყორცნილად.. მთვარე ჰფენს ბადეთა ჭვირვალ ქსელებს.. ქალაქს სძინავს.. ხანდახან ყორანთა გუნდები ხეებს ეფინებინ... კაცი - დაკოდილი სიყვარულით: ჰკვიის - სლოკინებს - ტირის... ზარნაშო თუ არის კაცის პირით მღერალი. ქალი უსმენს უცნაურ ზარნაშოს და თავის სლოკინს ყელში ახრჩობს. უნდა ტირილი: გახელება აკავებს მხოლოდ.. უნდა იკვილოს მწარედ როგორც დიონისოს მიმართ გავარდნილმა მენადამ - მაგრამ იცის: კვილს თან გადაჰყვება და რაღაც აჩერებს თუ ვილაც აჩერებს..

— — —

ყაზვინის მიდამოებს მიანგრევს გახელებული ფორდი. „აღლან“ წამოხტება უეცრად. ყურებს აცქვეტს. საშინლად დაიყეფს. დაცდილი თვალი შეამჩნევს ცახცახს დოგის ტანს. ფორდი ტიტველ გორაკს უახლოვდება. ისმის ყმული. „აღლან“ გადახტომას აპირებს. ყმული

მატულობს. მეკეში „კოლტს“ იღებს. „ალლან“ ყეფას უმატებს. ყმუილი შემზარავი. მგლებია თუ ტურები?! რა უნდათ ამ დროს?! ფორდი გორაკს უსწორდება. გორაკზე მგლებს თუ ტურებს წრე გაუკეთებიათ. მთვარეს შესჩერებიან და ყმუიან დაჟინებით და გამწარებით. კოლტი გავარდება. „ალლანს“ ტაბა-ტაბად აჩერებს. კოლტის გრიალს მიჰყვება დოგის მაღალი ყეფა. ყმუილი ერთი წამით წყდება: თუ მიიმალენ. ფორდი გორაკს გასცილდა. ისევ ყმუილი. შოფერი სვლას უმატებს. ყეფა წყდება. ტაბა ტაბად ნირვანის ფლეგმაში გადადის. არჩიბალდ მეკეში მთვარეს უყურებს. „ალლან“ ერთი თვითონაც შეუყევს მთვარეს და მეკემის მუხლზე თავით დავარდება. შორიდან კიდეც ისმის ყმუილის მსგავსი, ტაბა ტაბად დოგს ხელს უთათუნებს.

- ძალიც მგელის ჯიშისაა..

- ან თვითონ მგელი ძაღლის ჯიშის..

- მგელიცა და ძაღლიც მთვარეს უყეფენ..

- საკვირველია ეს ყეფა..

- როცა ვინმე კვდება ძაღლი ყეფას იწყებს უცნაურს..

- გამიგონია.. რისთვის?!

- მძორის სუნს იყნოსავს..

- მომაკვდავში..

- დიახ.. მისთვის ემინიათ ამ ყეფის..

- მთვარე რა შუაშია?!

- მთვარე ლეშია.. ან უკეთ: ლეშის ნიშანი..

- როგორ?!

- მთვარე კვდარი პლანეტაა რომელსაც მზე აცოცხლებს..

- ამ ლეშს უყეფენ ძაღლები?!

- ამ ლეშს უყმუიან მგლებიც..

- საოცარია..

- მათ აქვთ კოსმიური ყნოსვა..

- ჰაა.. ეხლა მესმის..

- რა?!

- თესალიელ კუდიანების ლოცვა..

- ორიგენის მიერ მოყვანილი?!

- დიახ!

- როგორ არის?!

- „მოვედ ჯოჯოხეთისავ! მოვედ მიწისავ მოვედ! ციურო ჰეკატავ! ღმერთქალო დიდი გზების და გადახვევების! შენ - მომცემო სინათლის! შენ - მვლელი ღამით: შენ - მოძულე სინათლისა! შენ - მეგობარო და თანაზიარო ღამისა! შენ - მოხარულო ძაღლების ყევისა და დაღვრილ სისხლისა! მოხეტევ საფლავებზე ლანდებ შორის! შენ - სისხლის მაწყურალო და მომგვრელო საშინელების მოკვდავთათვის! ბომბო! გორგო! მრავალსახიერო მთვარე! იყავ კეთილი თანამყოფი მსხვერპლის შეწირვის ჟამს“...

- საშინელი ლოცვა თუ შელოცვა.. საგულისხმოა მთვარე - სინათლის მომცემიც და სინათლის მოძულეც.. აქა მისი ნიშანი. ხომ ხედავთ: თესალიელ კუდიანებს სცოდნიათ: რომ მთვარე მოხარულია ძაღლების ყევის.. დიახ! მთვარე მძორი პლანეტაა.

არჩიბალდ მეკეში ისევ მთვარეს უცქერს.. ფიქრები თითქო მთვარეს ესევიან.. რაც არის - არ არის.. მთვარე: ლანდი ამ „არ არის“.. მოჩვენება.. მეორე პირი.. სიკვდილის სუნთქვა: მისი ფერი და მისი გუნება.. სიკვდილის ნიშანი: მძორი.. ყნოსვა მძორის.. ყევა.. შემზარავი.. საშინელი.. ეგებ მართალია ჭორფლიანი ნაყვავილევი: სპარსი თუ ჰინდუ თუ ეგვიპტელი.. მთვარე ხომ მელანქოლიურია. მაგრამ რად ეტრფიან მას პოეტები?! მისთვის ხომ არა რომ წინაგრძნობენ სიყვარულის დაფერფვლას?! რად უმღერიან მას პოეტები?! ალბად მისთვის, რომ წინაგრძნობენ სიკვდილის სურნელს.. უეცრად ჟღერს ლაფორგის ლანდი აიწურება პოეტებში.. მეკეში ხედავს: იგი ძაღლის დაჟინებით უყევს მთვარეს... არჩიბალდ მეკეში აღარ გრძნობს გვერდით მჯდომს. ჩურჩული თავისთვის:

- უყევს.. უყევს..

- ვინ?!

ჟღერს ლაფორგ...

- ვინაა?!

- საფრანგეთის პოეტი..

- რა აწვალეზდა?!

- ჭლექი და აპოკალიპსი..

- ავი გითხარით?!

- რა?!

- რომ მთვარე მძორის პლანეტარული ნიშანია.. თუმცა სურნელი აქვს. პოეტს კოსმიური ყნოსვა ჰქონია..

* * *

ფორდი გახელებულია.. ყველაფერს აბრუებს ირანის პლატოს მყუდროება.. მირიად ვარსკვლავებში მირიად თვალეზში მთვარის ფანტასმებში: ირანი თავის კრიალა ცით თითქოს ზღვაა დიდი - (რომელმაც ჰომერის სიტყვით „არ იცის რთველი“) - ზღვა ეგვიპტის ზურმუხტის სარკეების.. ყველაფერი ორდება... მთვარეც თვითონ: გამცხრომი.. მირიად ლანდებში შორიდან იელვებს ხოლმე ლანდი ქალისა ხვლიკისფერი თვალეზით.. ნუ თუ ისაა?! არა.. აქ რა უნდა?! მთვარის მონათოვი თუა... მაგრამ რად არის ასე ტკბილი მოჩვენებაც..

— — —

სად დაიკარგა?! სად გადაიჩეხა?! მოჩვენება თუ იყო?! არა: ის იყო... ფიქრები ტვინს ხვრეტავენ.. სად გაჰქრა?! უეცრად ჩალმა შეიჭრება ქალის ხსოვნაში.. ჰაა: სპარსი იყო უთუოდ.. ეგებ მასთან სადმე შეუხვია.. გული ეძებს საიმედოს: უფსკრულის პირასაც კი: სანამ მთლად არ დაიცლება სისხლით. მიდის ქალი.. ბჭეს მიადგა.. აქედან იხსნება გზა ხამადანისკენ.. მიდის ქალაქ გარედ.. არ იცის: საით ან რისთვის... შოსსე გაფენილია მთვარის ზმანებით.. ხედავს ქალი. მის წინ: ვაჟი.. მაღალი.. რუხი თვალეზი ოდნავ ლაჟვარდგადაკრული.. ცხვირი სწორი: ცოტათ აქედილი ორბულ.. თმა - შავი: ორად გაყოფილი.. სახე: მშვიდი და ნელი.. სახის მეტყველება მაგარი. მთელი სხეული: თითქო გახელების შეკავება.. ვაჟი სდგას ქალის წინ უსიტყვოდ. რად უნდა სიტყვა?! თვითონ სიტყვაა ხომ თავად სტიქიონს რომ იურვებს...

- ვიცი უსიტყვოდ..

ვაჟი შეკრთება ქალის ხმაზე..

აგონდება ქალს... თუ ეს ეხლა ხდება..

- მეც.. მეც.. მიყვარ-ხარ..

ქალის კვილი ეფინება მთვარით ატაცებულ სივრცეს როგორც მეწამული ალქაჯის გადაფრენა..

ქალის თვალები ფართოვდებიან.. გული გადაეხსნა ორ მოწყურებულ პეშვად. შიგ დეღე უნდა ჩაესხას ცინცხალი: თორემ გული დატყდება მიწაზე ფართქალა ბარტივით..

ქალი ჰკვივს.. კვივს ქალი გადაამსხვრევს..

წინ: ძაღლის ყეფა.. მოჰქრის ავტომობილი..

ქალი ქვავდება.. უცდის.. ძაღლის ყეფა მატულობს..

ავტომობილი ახლოვდება..

შოფერი სვლას ანელებს..

სპარსი თუ ჰინდუ თუ ეგვიპტელი ფლეგმას იცილებს..

მეკეში წინ იხედება ნახევრად ამდგარი..

„ალღან“ ყეფს. ავტომობილი ჩერდება..

არჩიბალდ გადმოხტება..

- ოღგაა..

- არჩიი..

„ალღან“ უყეფს ქალს რაყიფის ყეფით.

ქაშანის ხალიჩა

...უნ ბაისერ მა ტურაიტ
სი ლა ბაუტე ნ\\\'ეტაიტ ლა მორტ...
მაღლარმე. „ჰეროდიადა“

ფარდულები. პატარა ფარდულები.

თითქო კარვები ან კიდობნები.

სავლელი ვიწრო ხვეულებით.

ფარდულები დაუსრულებელი.

ჭინჭველათა ბუდე უზარმაზარი. ასფეხათა კარნავალი.

ცის თალი ხანდახან თუ გამოჩნდება: თითქო ფარდულები დიდ ქოლგითაა დაჩრდილული. მზის ეშინიათ.

ყაზვინის ბაზარი ლაბირინტია უფრო. შესვლა ადვილია. გამოსვლა?! მაგრამ ვის რად უნდა გამოსვლა?! თვალს თრობა უყვარს.

იგივე რაც ჰამადანში - (თუ კიდევ მეტი?!):

ქიშიში. ზეთისხილი. ნუში. თხილი. ნიგოზი.

ფსტაკ ნედლი და ფსტაკ მოხალული.

ჟარრონის ხურმა. აღჯანაბადი. შერბეთი.

ჭერამი - ტოცმაცქმს: „მზის კვერცხი“.

შირაზის ბროწეული მსხვილი.

კბეჩავენ და სწუწნიან - ტუჩებზე მეწამული იღვრება.

ქსოვილი უთვალავი: აბრეშუმეული და ფარჩეული.

ვაკხანალია მურების და ფერების.

ჭიქები. თასები. დოქები. თუნგები.

მოხაზულები და მოხატულები.

არშიები. თასმები. გრეხილები. ზორტები. სირმები.

ხალები. ფარდაგები. ფლასები. სამკედები.

ხოროსანის რკინები. შაჰაბაზის ხმალები.

შუბები. ფარები. ჯავშნები. ისრები. მშვილდები.

უნაგირები. ღვედები. ლაგმები. მოსართავები.

ათასი და ათიათასი სხვარამ:

ნაკეთის რეზდუმე სპარსეთის.

შიგადაშიგ: ლავაშები -

თითქო ახლად დამარილებული ტყავები.

* * *

არჩიბალდ მეკეში ფარდულებს ათვალიერებს.

ბომსა და ბომს შუა გაბმული კანაფი. იქვე - დიდი სკივრი. სკივრს უზის ზარაფი. გასწევს კანაფს და გამოსწევს კანაფს. სკივრში ფულია მრავალნაირი. ვეცხლი და ოქრო. სკვირი შემოხურულია ფარდებით. ძველი ვეცხლის ფული ფირფიტა: მას არ ახურდავებდენ - ნაჭრობით გასცემდენ. წვრილი ფული „შაჰი“ ყურგახვრეტილია და საბმურზე აცმული. ზარაფის თვალები მას უცქერიან როგორც ჯადოსნურ კრიალოსანს.

გვერდით დატვირთული ვირი.

ვეცხლი და ოქრო თუ მოაქვს.

ვერ გაქურდავენ?! გამმარცველს ხელს მოსჭრიან.

მეკეში ერთ ფარდულთან ჩერდება.

ანტიკვარები სხედან. წამსვე გამოიცნობთ ჰებრაულ პროფილებს. განსაკუთრებით - თუ უკანიდან შეხედეთ ყურებს: მანჭკვალასავით მილეულს ყვითლად. ესენი სპარსელი ჰებრაელებია.

სად არ შეხვდებით მათ?!

ღმერთი ყველგანყოფა მხოლოდ ჰებრაელს შეეძლო გაეაზრა.

უსხედან ყუთებს. შიგ თვალი პატიოსანია მრავალი.

ერთი მათგანი მარგალიტს ჰფერავს -

თითქო ბარუხ დე-სპინოზა აღმასის მხვეწავი.

ისიც ფილოსოფიურ მზერით უცქერს ძვირფას ქვას.

პირველად მეკემს (როგორც ყოველს ახლად მოსულს) -

ხმალს აწოდებენ: უთუოდ.

ხმალი შაკაბაზისაა: უთუოდ.

შაკაბაზ ხმალი ყოფილა თვითონ ალესილი. ხმალის სიკეთე სპარსეთში შაკაბაზის სახელით იზომება. ამას ყველაზე უფრო ქართველი იგრძნობს ალბად.

რკინა ხმალის ხოროსანისაა:

ესეც „უთუოდ“.

მეკეში რკინას სინჯავს.

„ბარუხ სპინოზა“ კი - მარგალიტს რომ ჰფერავს - წვრილი თვალებით უცხო კაცს სინჯავს: ბევრის გაღება შეუძლია თუ არა.

„შეუძლია“: იღიმებიან დაცდილი თვალები.

ბარუხ ხსნის ყუთს. ეხლა ტუჩები ხალისდებიან:

„მერვარიდ“: სინათლის ნაყოფი - მარგალიტი.

„ძემეროუდ“: ზურმუხტი. უთუოდ ეგვიპტის?!

„იშედ შირაყ“: ღამის ჟინჟილი: ლალი.

არჩიბალდ მეკეში ვერ უძლებს ვერც წვრილი თვალების ღიმილს და ვერც თხელი ტუჩების ხალისს. ან ვინ გაუძლებს?!

ყიდულობს ზურმუხტს.

ბარუხ ხელებს იშმუშნის.

გაიძახის: ეგვიპტისაა! ეგვიპტისაა!

მომორებით პაწა ფარდულში პატარა კაცი ზის და წიგნს ფურცლავს. წიგნი - თითქო ალლაჰის

პირ არის მიმართული. პატარა კაცის სახე იეროგლიფია ხავსგადაკრული. დაშოთილ თითებს ემჩნევათ კრძალვა და რიდება.

კუთხეში „ყურანია“ ჭრილი მეშის ყდით.

აქვე: საადის „გაულისტან“. ფირდოუსის „შაჰ-ნამე“. გაფიზის „კაზალები“. მრავალი სხვა წიგნი სხვა პოეტის.

დაყვითლულ და ობგადაკრულ ფურცლებიდან სურნელი:

შირაზის ვარდის.

ირანის ბულბულის.

ვისისა და რამინის.

ყივილა სიმღერის.

ნუშეული თვალების.

გძელი წამწამების.

გვერდით მინიატურები. მინიატურებზე: მორცხვი ქალწული და ველადგაჭრილი ჭაბუკი. თანვე: მშვილდი და ისარი. ფონად: წვრილი წითელი ფოთლები ხავსისფერ მოლზე.

არჩიბალდ მეკემს ზარების რეკა მოესმის.

გაიხედავს - ქარავანის სამკაულს აკეთებენ.

ზარებს ასხამენ და მოსართავენ შოლტავენ.

ანაზდათ მექარავნეც ჩნდება. მოჰყავს აქლემები.

ქიმერების თავები ადამიანის სევდიან თვალებით იხედებიან.

თვალეში - გაცეცებაა.

უდაბნოს მხილველთ ხუთავს ჭიანჭველათა ლაბირინტი.

მექარავნე აქლემს ზარს აზომებს ყელზე.

ჯერ ერთს. მერე მეორეს. სინჯავს აქლემის ყელზე ზარების ტონალობას - (ქარავანი უდაბნოს

მუსიკით მიარღვევს).

მექრავნე არჩევს ზარებს.

ქიმერების თავები ირხევან როგორც შექანებულნი თაველნი.

ფარდულები ივსებიან ფანტასტური ლანდებით.

* * *

ფუსფუსი. ხმაური. ხრიალი. ყვირილი.

ვიღაც ვარდის წყალს თუ ვარდის ზეთს ყიდის.

ერთ მისხალ ვარდის ზეთისათვის საჭიროა რამოდენიმე ათასი ვარდი. მაგრამ შირაზი ვარდნარია მთლად.

მოდინ ქუჩის ჯამბაზები. ჩერდებიან ფარდულთან და იწყებენ თვალთმაქცობას.

განზე - ყოჩებს აჭიდებენ: წითურსა და შავს.

იქვე: მორიელი და ფალანგა ებრძვიან ერთმანეთს სასიკვდილოთ. ირგვლივ ცეცხლის რკალი მოუვლიათ: გაქცევა რომ არ შეეძლოს არცერთს.

ფალანგა ხტის. მორიელი მისდევს.

ფალანგა ცეცხლს მიადგება. შეჩერდება.

მორიელი მივარდება და ჰგესლავს. ფალანგა კვდება.

მორიელი გარბის. მაგრამ გარშემო ცეცხლის ზღუდეა.

მაშინ კუდს მოიქნევს მორიელი და გესლიან წვეტს თავში ჩაისობს:

მორიელი თავს იკლავს.

ხრიალში შიში გადავარდება.

შემდეგ: ისევ ფუსფუსი და ისევ ხმაური.

არ ესმით მხოლოდ შაჰმათის მოთამაშეთ ხრიალი. თითქოს ნირვანაში ჩამირულნი - დასცქერიან შაჰმათის დაფას.

იქვე შაჰმათს ყიდიან.

ფიგურები ძვლისაა. ზოგი შაჰმათის ფიგურები - უბრალო ძვლის და ზოგის - სპილოსი. ყველანი კი - სხვადასხვა აღნაგობის. ფიგურები შეღებილია სხვადასხვა ფერით. უფრორე წითურ.

შაჰმათის მოთამაშეთა გვერდით ვაჭრობენ ყალმებით და ქალაღლებით. გაღამწერნი აზრებს სწრენ დაბალ მაგიღაზე - როგორც უღრავი ეგვიპტელი „სკრიბები“ (კარგი „ხელი“ სპარსეთში სიმღიდრეა).

* * *

ხალხის ხრიალი ჰფარავს ფლეგმამორეულ შაჰმათისტებსაც და თვალეზმიზნეღილ სკრიბებსაც.

ყვეღან - „კულღახ“ (სპარსული ქუღი).

აქაიქ - „ამღამე“: ჩაღმა.

ტანზე: „აბა“ - მოსასხამი უსახელოო. სიღისფერი თუ ღვინისფერი თუ ხავსისფერი.

ხრიაღში ხანღახან ქალიც ამოყოფს თავს.

თავზე: „ჩაღურ“ - შავი მანღიღი ღიღი.

სახეზე: „რუბენღ“ - თეთრი რიღე ჰვრივალი ნახვრეტებით თვალეზისათვის.

ხრიაღი მატუღობს. ხალხი ირევა.

სპარსთა მასსაში ღროღადრო სხვეზიც იჭრეზიან:

რუსი ჯარისკაცები თუ „ზემგუსარები“ თუ სათნოების ღები.

არჩიზაღღ მეკეში ხრიაღში იკარგეზა.

უეგრად შეჩერღეზა. ხეღავს: კუთხეში ვიღაც ხმაღს ათვალღიერებს. ისიც გამოიხეღავს. არჩიზაღღ შეკრთეზა. ერთღმეორეს ზომავენ: თითქო მორკინაღნი რომელთაც მოსწონთ ერთმანეთი. მეკეში თავს ღუნავს. ხალხის ხმაური მატუღობს. უცხო ვაჭი საღღაც ინთქეზა.

რა ემართება მეკეშს?

სპარსეთის ბაზარი მოჩვენებას ააფრენს ხოლმე.

სჯობია - სახლში დაბრუნდეს.

— — —

სახლი თიხისაგან არის ნაშენი.

რუხი კუბი: ყვითელი - მზით დაჟანგული.

ქუჩა მტვერიანი. ღობე მაღალი. ისიც თიხაა.

ჭიშკარი არა კანკლავს: ეზოში გახედვა უზღველობაა.

არავითარი კაზმულობა გარეგან.

შიგნით სახლში - მრავალი ოთახი. თითქმის ყველა შუშაბანდიანი. შუაში - დიდი დარბაზი. დარბაზში - აუზი აშადრევნებული. დარბაზის ცალი მხრით მარტო შუშაბანდი ჭერიდან იატაკამდე: შუშაბანდი წვრილმინიანი - ნაირნაირი ფორმის. მინები - შეფერილი ყველა. წითლად. მწვანედ. ლურჯად. სპარსეთში სამი ქვაა ბატონი: ლალი და ფირუზი და ზურმუხტი.

დარბაზიდან გამოსავალი ფართო ტერასით გბელდება. ტერასა გადის ბაღში. ბაღი - თითქო ვარდნარია. ხილთა შორის - ალუბალი უმეტესად. ბაღის ირგვლივ ალვისხეები: ტანწერწეტ მცველებად მაღლა ატყორცნილნი.

* * *

არჩიბალდ მეკეში შედის ეზოში: თითქო გაბრუებული.

თვალეებში გარჩენილი აქვს უცხო ვაჟის ლანდი.

მეკეშს ორი ოთახი უკავია. ოთახები დაფლულია ქეჩებში. ქეჩას ღამით ახდიან და დღისით ჩამოუშვებენ: ღამით სიგრილით ივსება ოთახი და დღისით სიცხისაგანაა დაფარული. ოთახი სიგრილეს იკავებს როგორც ქვაბული. გარეთ ხართ - ცხელი ალხი გწვავთ. შედიხართ ოთახში: თითქოს წყაროს ტანში ჩაესვენეთ.

არჩიბალდ მეკეში ოთახში შედის დასიცხული.

ოთახი სადათაა მორთული. კედელზე ხალიჩა. იატაკზე ხალიჩა. ტახტზე ხალიჩა. ფლასები და შალები. კუთხეში - საწერი მაგიდა.

ტახტზე ტაბა ტაბად ზის და ხმალს ათვალიერებს.

- ჰაა: არჩიბალდ..

- მზეგრძელობა ტაბად ხანს...

- თუ ინება მაღალმა...

მაგიდაზე - სურათი მამის. სახე წელი: გახელება - შეკავებული.

ტაბა ტაბად ხმალს ათვალიერებს. ჩურჩული:

- რკინა ხოროსანისაა..

- ხოროსანის უნდა იყოს..

- სად იშოვეთ?.

- მამამ დამიტოვა.

- ძველია მეტად..

- რამოდენიმე საუკუნის წინადაა ნაჭედი..

- ალბად მრავალი გახელება დაუცხვრია..

- მრავალი..

- რკინა ხოროსანისაა.

- ხოროსანსაც მოხვედრია..

- რა?!

- ხმალი..

- ხოროსანს მოხვედრია?!

- ასეთია „ხვედრი“..

ტაბა ტაბაჲ იჭვნიელი თვალით შეხედავს მეკემს.

დუმილი: ამ შემთხვევაში - როგორც ხელუხლები ზღვარი.

* * *

ქეჩა ირხევა: კარებზე რომაა გარეთ ჩამოშვებული. მოსჩანს ხმელი ყვითელი ხელი. ქურდი თუ არის. არა: სპარსეთში ქურდობაზე ვერც ღამე აცდენს ადამიანს.

ფარდა ერთი ალაბის სიგანით იხდება. შემომსვლელს ალბად ეშინია - სიცხე არ შევარდეს ოთახში. ქოშებს კარებში სტოვებს. ოთახში არ შეიტანს. ფეხებზე რჩება წითელი მუშის წინდები.

ხალიჩაზე გაივლის შეშინებული ლანდივით. მარჯვენა მკლავზე გადადებული აქვს სამად დაკეცილი ხალი.

- ჰასანს მშვიდობა!.

- მშვიდობა!. დიდება ალლაჰს!.

მარჯვენა ხელს მიიფარებს მუხის სქელი ფოთოლივით. თავს დაღუნავს. ჰასან მორიდებულია. არჩიბალდიც ეგებება ხალისით:

- როგორა ხარ ჰასან?!.

- კარგად.. დიდება უძლეველს..

მოსული ხელს ამართავს. მოსჩანან სწორი გძელი თითები: თითქო მასრები. დახვეწილი ფჩხილები: დაქნილი და წითურ შეღებილნი. მოკაული ცხვირის სიკაპასეს (- „კაპუეტის?“) მცხრალი თვალები ანელებენ. გძელი წვერი ინითაა შეღებილი. დრო-გამოშვებით წვერს თითების მასრები ვარცხნიან.

- მოიტანე დანაპირები?!.

- აი.

და თითქო ნაზი ბავშვი უწვენია ხელზე - ფრთხილად გადმოიღებს და იატაკზე გაჰფენს.

- ნამდვილი ქაშანია..

- ნამდვილი..

შეხების უმაღლეს ადასტურებს ტაბა ტაბად.

იატაკზე ჰასან ხალიჩას ასწორებს. სიდიდე: შვიდი ალაბი ხუთზე. არჩიბალდ და ტაბა ტაბად დაიჩოქებენ სინჯავენ.

- აბრეშუმისაა.

- დიახ: „ხალი-ი იბრიშუმ“..

წამოდგებიან. ისევ ხალიჩას უცქერენ.

გაკვირვება: ხალიცა იშვიათი ხატულობისაა.

ჰასან ხვდება მათ გუნებას.

- კედელზე გაჰფინეთ.. უკეთ დაინახავთ..

ტაბა ტაბად სწრაფად კედელზე ჩამოკიდებს ხალიჩას.

ეხლაც განცვიფრებით უმზერენ.

მწვანე ვასაკასფერი მოლი. აქაიქ: თითქო მზის ფოთლები. შიგადაშიგ: დიდრონი მოთეთრო ლაქები შუაგულში: ტანაშოლტილი ნიამორი მთვარის უნაზეს პროფილით და უცნაურ ყელმოღერებით. მასთან გვერდით: მორცხვი ქალწული. ისიც: თითქო მთვარესავით გარინდული. მარცხენა ხელი ნიამორის ყელს ეაღერება. თვალები სხვაგან იცქირებიან: მზეჭაბუკს თუ ელიან. თვალს აცილებ ნიამორსა და ქალწულს - და ორი მხრით: ორი ვაჟი შვილდისარით. ორივეს სურთ ქალწულის დატყვევება?!

ტაბა ტაბად გახარებულია.

არჩიბალდ განცვიფრებულია.

- ლამაზია.

- შედევრია.

ჰასან განზეა და იღიმება. ასე იღიმება არაბი როცა უხედარ კვიცს გამოიყვანს საჩვენებლად.

ტაბა ტაბად ჰასანს მოხედავს:

- ჰასან! ანგარიში ხვალ! ხალს დატოვებ!

- კეთილი..

ჰასან თავსა ხრის. ემშვიდობება. მიდის.

არჩიბალდ ხალს თვალს ვერ აცილებს.

- საკვირველია მურების შეზავებით თუ შეხამებით.

- ასეთ ხალს წლობით ქსოვენ..

- როგორ?!

- ოჯახი ქსოვს რომელიმე. ორ სამ წელს უნდება. ერთი ფერებს უფრო არჩევს. მეორე ხაზებს. მესამე კომპოზიციას. ბჭობენ. სთხზავენ. ჰქმნიან.

- თითქო ძაფებით ზღაპარს უთხრობენ..

- განა ზღაპარი არაა?! შეხედეთ კიდევ!.

და ორნივე ისევ ხალს მიმართავენ.

- ერთი რამ მაკვირვებს.. ეს ხალი სხვა ხალებს არა ჰგავს.

მეკეში დაფიქრდება.

ტაბა ტაბად აგძელებს:

- სპარსული ხალი აჭრელებულია საერთოდ..

- ეს კი: ნაკვეთი კონტურებითაა გამართული..

- როგორც იშვიათი სპარსული მინიატურა..

- დიახ: ეს სურათია გარკვეული..

- სხვა ხალებში კი ამზეურებაა უფრო ფერების და ხაზების..

- იქ გარკვეულს ვერ დაინახავ..

- როგორც ჰაშიშით მოგვრილ ზმანებულს..

- როგორც ირანის კლდეების ფეროვნობას..

- ირანის მთები ჰაშიშის ზმანებაა.

- სპარსული ხალიჩა ამ მთების თრობაა.

კიდევ შეჩერება და კიდევ თვალიერება.

არჩიბალდ მეკეში ატაცებულია.

- ეს ხალი ხილვაა: ზმანებაში გამოჭრილი თუ ზმანებაში შეჭრილი..

- მესმის: ასეთ ხალს ალბათ თვითონ ჭრელი ხალები ჰქმნიან ხანდახან..

- მისთვისაა ასე იშვიათი ასეთი ხალი..

- უთუოდ..

კიდევ მზერა და თვალთ სმა.

* * *

შემდეგ შემოდის სხვა. მას მეორე მოჰყვება - მეორეს მესამე. და ასე: მთელი დღის განმავლობაში.

მოაქვთ: ზოგს ხმალი. უთუოდ შაჰაბაზის.

ზოგს სპილენძის თასი სხვასხვანაირი.

ზოგს სპარსული ფარჩა.

ზოგს სპარსული მინიატურა.

ზოგს ბეჭესი თვალიანი.

ზოგს თვითონ თვალი პატოსანი.

ზურმუხტი. იაგუნდი. ლალი. ფირუზი.

ზოგს სპილოს ძვალი.

ზოგს ძველი ფული.

ზოგს მედალიონი.

და ასე: დაუსრულებელ.

არჩიბალდ მეკეში სინჯავს ყოველს ნივთს. მალულად ტაბა ტაბაძს გადახედავს. მის უძრავ მზერაში კითხულობს ნივთის საივკარგეს. ყიდულობს.

— — —

მზე დროს აჩერებს თითქო. განზუა ყოველი.

მძაფრია მარტოობა მზის დაყუდების ხანს.

„აღლან“ გამზვართულია და თავს იტყუებს: ვითომ ეძინება. ხანდახან აკანკალდება: სიზმარს თუ ხედავს:

მარტოა არჩიბალდ მეკეში.

თვალეში კიდევ უცხო ვაჟის ლანდის კვალია.

ხანდახან უცხო ვაჟის ლანდი მარტოობას შეაქანებს ხოლმე.

ამ ლანდს თუ ყნოსავს „აღლან“.

არჩიბალდ ჭიმკარისაკენ გაიხედავს.

დოგი წამოხტება და ყეფით გარეთ გავარდება.

არჩიბალდ თან გაჰყვება და ჩერდება ტერრასაზე.

ალაყაფის კარებთან ოლგა შემოანათებს. ალერსით ხვდება დოგს. დოგი ყალყზე აყირავდება: თითქო სურს ტორები მოხვიოს ლამაზის ყელს.

არჩიბალდ სტკბება:

ამწამს ოლგა მართლაც ჟან გუჟონის ტანასხლეტილი დიანაა. ოლგა იცნობს ახალისებულ დოგს. მოდის და მოაქვს ირანის ტაშირის ავხორციანი ალხი. თვითონაც ახალულია სპარსეთის მზით. მკერზე და მკლავებზე თითქო მზის ხავოიან ფოთლებს გადაუვლიათ.

ატევრილი ჯეჯილი ნაშუადღევს - ნიავი როს ქროლვით გადმოიარს - ზმორებით გაიზნიქება ხოლმე. ქალის ატეხილი ტანი ზანტი ლაჯით არჩიბალდს უახლოვდება.

ვაჟს ქალი ოთახში შეჰყავს.

ტახტზე გაფენილია ქაშანის ხალიჩა.

ოლგა თეთრ თავსაფარს მოიხსნის და განზე გადაისვრის.

მზეს თმებშიაც დაუტოვებია ცხელი ფოთლები.

ოლგა ჩერდება ხალიჩის წინ.

ჩურჩულით - თავისთვის:

- რა ლამაზია..

- შენთვის..

ვაჟის სიტყვა ქალს მხრებს უწვავს.

ქალის ტანი - თითქოს მოცელილი - ხალიჩაზე დავარდება.

ფებს ფეხზე გადაიდგამს -

ასე ეკიდება ხარდანზე დაყურსული მტევანი.

ვაჟი ქალს უცქერს ნდომით აყვანილი.

ხედავს: ქალის ტანი თითქო ოკეანის ნატეხია - ოკეანის: რომელმაც არ იცის რა არის ნაწილი ან კერძო. ტანი თითქო ოკეანის სადაფია რომელიც ინახავს ოკეანის ხმაურს.

ქალის ტანი ტახტზე გადაწვება.

ვაჟი ხედავს: თვალები ფართოვდებიან. გუგები აღარ სჩანან. „ზემროდის“ წყალი იმღვრევა და ინისლება. ნესტოები ნადირის საფეთქელია თითქო: ორად გაპობილი.

ქალი გადაიზნიქება და ხალიჩაზე იშხვართება.

ვაჟი აღარ ხედავს. ვაჟი ისუნთქავს.

მიწის სუნთქვა თუ აქვს მკერდს: წვიმას რომ მოელის დახეთქილ ღარებით. ან თუ ელის მკერდი

დანლებულ მიწასავით სახნისის გავლებას.

ვაჟი ტახტზე ჩამოჯდება.

ქალი გასუდრულია.

ვაჟი - დატეხილი ხმით:

- გახსოვს მალლარმეს ჰეროდიადას სიტყვები?!

- სარკესთან?.

- დიახ!

- მახსოვს.. მგონი ასეა:

„კოცნა მომკლავდა მე
სილამაზე რომ არ ყოფილიყო სიკვდილი“...

ტუჩები ლაპარაკობენ თუ ტანი ლაპარაკობს?!

ეხლა ტანიც დადუმებულია. ვაჟი ისუნთქავს.

მხეცის სმენა შორეულ შიშინს შეამჩნევს.

ოკეანის შიშინი ხომ არაა სადაფში შენახული?!

ქალის ტანი ივსება.

- შენ კოცნა არ მოგკლავს..

ქალი აღარ უსმენს. ვაჟის ხვევნაში ტანი ქალის თითქო ქალთა სქესით ივსება ერთიან მოხეთქილით.

იშმუშნებიან შორეული ინსტინქტები.

ქალის თვალეზში -

ათასი თვალი:

ყველა ელამი და ყველა ამღვრეული.

„ალღან“ იღრინება -

შურვიღია?!

...ირანის ტაშირზე მზე ბადეშია გაკვალთული.

სისხლი მორკინალი

სისხლი სიცოცხლეა და შიში.

ქართული თქმა.

არჩიბალდ მეკეში ფარდებს ასწევს. გადის ტერრასაზე. ტაბა ტაბაღ წასულია. არჩიბალდ ელის ოღას. ბაღს გადახედავს და ფიქრობს: ეს წალკოტი ოღასათვის არის გულგადახსნილი. ფიქრი ღიმილით თავდება: შეყვარებულთა სიტყვები ყველაზე ღარიბია.

საათს დახედავს. რად არ მოღის?! მოუთმენლობა?!

მაგრამ მოუთმენლობას მისი ძრაობა არ ამხელს.

ესეც მამისაგან აქვს ნაანდერძევი.

დახედავს კიდეც საათს. ოღა იგვიანებს. მოისმის ჭიშკარის ხმაური. გული ყურს იცქვიტავს მაგრამ მყისვე ჩამოუშვებს: ჯარისკაცია ბარათით. ოღასგანაა?!

მეკეში ბარათს კითხულობს. ვერ მოვა: არ გაანთავისუფლეს. სიტყვებში მოკუმშული ნაღველი უნახაობის. თუმცა გუშინ ხომ აქ იყო. მაგრამ „შეყვარებულმა“ გუშინ არ იღის.

არჩიბალდ მეკეში გაღის ბაღში. დასეირნობს.

ეს რა სიმღერაა?! არჩიბალდ გულისყურია მარტო.

ჰაა: ისეც ის სიმღერა - აბგერმის ახლო რომ მოესმა.

უცხო და ნაცნობი: ძველი ქართული სიმღერა.

სიღერა ბაღიდან მოისმის. ბაღი იქვეა ახლო.

არჩიბალდ ქუღს იხურავს. მიღის როგორც სომნამბულა.

საღღაა რეფლექსი?!

* * *

ბაღში ფარდულებია სახელდახელოდ გამართული. ჩრდილების ქვეშ - გაწყობილი მაგიდები. ვინ გინდა რომ იქ არ იყოს?! „ქალაქთა კავშირი“. „წითელი ჯვარი“. „საერთობო კავშირი“. „ზემგუსარები“ და სათნოების დები.

უქმე თუ არის.

არჩიბალდ განმარტოებულ მაგიდას უსხდება.

ათვალიერებს.

რუსები. ლიტველები. პოლონელები. ბერძნები. ოსები. ქართველები. სომხები. ყველაზე მეტი - რუსები. მათზე მეტი - ქართველები. კიდევ მეტი - სომხები.

პროფილები: ასსარგადონიდან კარაპეტამდე.

ერთ მაგიდას ქართველები უსხედან.

მდერიან და სმურებს გადადიან.

- სიტყვა პეტრიძეს!

გაისმის თამადის ხმა.

- პეტრიძეს კი არა პეტრიწის!

თამადის ხმას ირონიით გადასჭრის მეორე ხმა.

უეცრად მესამე წამოხტება პეტრიძეს თუ პეტრიწის გაგონებაზე. ხმელ კაცს ფერი ეცვლება. თხელი ცხვირი იმწვეტება და ნესტოები იბერებიან. სახე - ნამდვილი მაჭიკი: ყველს რომ ჰკვეთავენ. მარცხნით ჩაქნულ ტუჩზე სევდა გარჩენია. სევდას უცნაური ღიმილი წამოცმია როგორც შამფურის წვერს. თმები იგრუზებიან. თვალები დასისხლულან და ჰკიაფობენ როგორც აწითლებული პილპილები. მკერდი ჩავარდნილა და ქშენს ჩაფუშულ საბერველივით. მთელი ტანი: თითქო მალარიის ვიზიონით არის აცახცახებული. ხმელი კაცი პირველ შეხედვაზე თითქო საწყალია. მაგრამ წამოდგება თუ არა - მაჭიკის სახეს სიამაყის იერი გადაურბენს.

ახლაც აყენებულია ჩახმახივით:

- დიახ: პეტრიწი! ჩემი გვარი პეტრიწია!

- ფილასოფოსისა არა?!

ხუმრობს მეორე. მარცვალი „ლა“ მთლად „აგდებაა“!

- დაეხსენ თუ კაცი ხარ..

წაუჩურჩულებს მეორეს მესამე.

- თორემ თუ დაიწყო: შენი ტერია...

ვილაცას სიცილი წასკდება.

- დიახ: პეტრიწი! პეტრიწი!

გაიძახის ხმელი კაცი.

- ვიცით რომ პეტრიწი ხარ..

ეხლა კიდევ სხვა იცინის.

- ამდენი „ტრიწი“ რა ამბავია?!

გაისმის სიტყვა განზე.

სიცილი ხარხარში გადადის.

- ეგ იმ სუფრას ჰკითხეთ!

იძახის ვილაც: სომეხთა მაგიდას უთითებს.

- რაააო?!

უკმეხი გამოწვევა.

- ჩვენი პეტრიწი სულ „ტრიწის“ გაიძახის. თქვენი მოდგმის თუ არის ბატონო ჭიმმარიტოვ..

წამობტება მოკლე კაცი. თავს მედიდურად ასწევს: თუმცა შთაბეჭდილება ისეთია თითქო მიკერებული აქვს. მხრებში იმართება და იღებს გამომწვევ პოზას. ცხვირი: არყასავით ჩამოწოლილი. ზედ: პენსნე. მოსჩანან გადმოკაკლული ლელვის ფერი თვალები.

- თქვენ მაგაებს თავი დაანებეთ..

- გვარი არ მოგწონთ თუ: ბატონო ჭიშმარიტოვ?

არ ეშვება ქართული სუფრა.

კიდეც სიცილი და ხარხარი.

- ვის მამსგავსებთ თქვე ოხრებო?!

ყვირის გახელებული პეტრიძე.

- გამსგავსეს თუ არა... თვითონ უმსგავსო შენა...

შეუტევს ჭიშმარიტოვ.

ხრიალი. აშლა. წაწევწამოწევა.

სპარსელი ბიჭები მაგიდებს უთვალთვალევენ მეძებრებივით: თუ ვინიცობაა შეეჯახონ - ეგებ თეფშები და ბოთლები გადაარჩინონ.

ხრიალი მატულობს.

პეტრიძე ისტორიულ სახელებს ისვრის.

ჭიშმარიტოვ ყვირის: „გამიშვით“..

არჩიბალდ მეკეში განზე გაიხედავს. ხედავს - მოდის მაღალი ყმაწვილი. არჩიბალდ მოჰკრავს თვალს და შეირხევა: „ისაა“ - ბაზარში რომ ნახა. უცხოც მოხედავს. დარიდებით.

გაისმის ძახილი:

- ვამეხ! ვამეხ! ვამეხ!

ახლად მოსული ღიმილით უახლოვდება მაგიდებს.

- რა დაგემართათ?!

- არაფერი.. პეტრიძე და ჭიშმარიტოვი წალაპარაკდნენ..

ვამეხ ორივეს გადახედავს. ორივეს - ალერსით.

მაგიდები მშვიდდებიან.

შემდეგ მიდის ჭიშმარიტოვთან. მიესალმება. ხელს მხარზე დაუსვამს. გაცხარებული - ნელდება.

გამობრუნდება. მიდის ქართულ სუფრასთან.

- რა მოგივიდა სერგო?!

ეკითხება პეტრიძეს/

- სარგის და არა სერგო!

პეტრიძე ჯერ კიდევ არ დამცხრალა.

- სარგის კი არა: „სარქის“..

- სარქის!. სარქის!.

- ესღა აკლდა „ტრიწის“..

სიცილი. ხარხარი. ხრიალი.

- თქვე ოხრებო: სახელსაც მიფუჭებთ?!

ყვირის ანთებული პეტრიძე.

უკანასკნელ სიტყვებზე ჭიშმარიტოვი ისევ წამოხტება და მზადაა შეტევისათვის. პეტრიძეც აყვანილია გადამახებისათვის. მაგრამ ახლად მოსული დაავლებს მას ხელს. აიყვანს მაღლა და ააბურთავებს როგორც ბავშვს. შემდეგ დაუშვებს ძირს და გადაკოცნის.

პეტრიძე ლბება:

- რა კაცი ხარ ვამეხ..

თითქმის ცრემლიც ერევა. იყუჩება ოდნავ დარცხვენილი.

ვამეხ სუფრას უჯდება.

და ისევ: სმურები და სიმღერა.

* * *

არჩიბალდ მეკეში ახლად მოსულს თვალს ვერ აცილებს:

ოცდაშვიდი წლის თუ იქნება. როგორ დადის?! „ალლანს“ ჰგავს მოქნილობით. სიმალლით - არჩიბალდის ტოლი. აღმოსავლურად გადაკეთებული „გალიფე“. კანჭებზე ყვითელი ბოტფორტები. ასეთი ფეხები არჩიბალდმა პირველად აბგერმთან იხილა. თემოები მოკვართული. ზედა ტანზე: ფრენჩი ოდნავ გადაქართულებული. წელი წვრილი. მკერდი აკვრივებული. ბეჭები მსხვილი და მომრგვალო. ხელები დათასმული და მარჯვე.

პაუზა სმურებს შუა.

უეცრად ვამეხ არჩიბალდისკენ მოიხედავს.

მეკემს მზერა სასტიკი აქვს. მამ თავი რად დახარა?!

ვერ გაუჩერა?! არა..

ეგების სხვა რამ იყოს.

მაღალი შუბლი ივერიელის. ორბული ცხვირი. თვალები: თაფლისფერი ოდნავ ჟღალნარევი. ტუჩები: თითქო ბავშვის. მეტყველება დანელებულიდა მაგარი.

არჩიბალდ მეკეში სუნთქვას იკრავს. უეცრად შეირხევა:

თვალი თვალს მოჰკრა - და დაინახა: „ის“ კიაფი გახელების... ის... ის.. მიმალული რომა თუ შეკავებული...

და უეცრად ვიღაცის ლანდმა გადაირბინა.

არჩიბალდს ბაგეზე სიტყვა ასკდება:

სიტყვა - რომელსაც მხოლოდ „მე“ დაიძახებს.

მაგრამ ხელები მაგიდას ეყრდნობიან -

და მომსკდარი სიტყვა იხრჩობა უთქმელი.

თუ თვითონ იხრჩობა?!

ახლად მოსული იწურება: წარბეი შეუთამაშდა და ტუჩები აელეწა. მორკინალის მზერით უცქერს უცხოელს.

* * *

- სიმღერა! სიმღერა!

- აბა: აზარფეში!

- ვამეხის სადღეგრძელო!

ლხინოზენ. მღერიან. ლალოზენ.

ამ დროს ამ ბაღში ერთი ვინმე არ ლხინობს და არ ლალობს.

სიმღერა ედება სხვა სუფრებსაც.

სომხების სუფრაზე თარია. ვიღაც გასაოცრად უკრავს. თარი ნელდება და მეორე კაცი დაირს იღებს. შეათამაშებს ხელში და ყურთან მიიტანს: და თითქო ყბაყურააო - გაჰკვივის მწარედ ბაიათს:

„რუსთაველი აღარ გვყაავს გამკითხავი ვინ არიი...“

„აღსდექ თამაარ დედოფალო! შენთვის ტირიის...“

უეცრად პეტრიძე წამოხტება:

- ვინ კითხავს მაგ უბედურს ან რუსთაველს ან თამარს?! ვაჰმე ისტორიავ!!

„ყბაყურიანი“ შეჩერდება.

ისევ გამოწვევა: ჩახმახივით აყენებული.

ვამეხ სარგისს ამშვიდებს.

მოპირდაპირე სუფრაც წყნარდება.

მაგრამ უეცრად ქართული სუფრიდან გაისმის სმური:

- გაუმარჯოს იმ ამბავს: რომ სომეხი სპარსეთში ქართული სიტყვებით სპარსულ ბაიათს გაჰკვივის...

- კაი შეზავებაა შენ ნუ მომიკვდები...

კვერს უკრავს მეორე.

კიდევ სიცილი და კიდევ ხარხარი.

ჭიმმარიტოვს ველარ აკავებენ. სუფრაზე ხელს ურტყამს და ხმაჩახლეჩილი გაიძახის:

- ეს კი თავხედობაა: ამდენის მოთმენა შეუძლებელია..

ხრიალი და მიწევმოწევა.

სომხების მაგიდას ვიღაც ბანგვლიანი უზის: ოსი თუ თათარი. ტანად - ახმახი და აყლაყუდა. ეტყობა საშინელი ძალა. სახე ნაგაზს მიუგავს ცხვრის ფარას რომ სდარაჯობს.

ქართული სუფრა სიცილს ვერ იკავებს.

ბანგვლიანი კაცი ნელინელ დგება და თითქო ყეფას აპირებსო - ქართულ სუფრას გადახედავს. თვალეზში: ბრაზი.

ყველა მაგიდეები მას უცქერიან ეხლა.

ერთ კუთხეში ქალებიცაა.

(ორი შეჯახება უფრო სასტიკია როცა მესამე უყურებს. მესამის თვალი რომ არ იყოს - შესაძლოა შეჯახება არც მოხდეს).

ოსი თუ თათარი ზღაზვნით ირხევა და დამცინავი გამოწვევით ქართულ სუფრას უყურებს.

ქართული სუფრა ილესება როგორც მდინარიდან გამოყვანილი ცხენი მზეზე: ჯერ კიდევ სველი.

შესაძლოა პაუზა ამით გათავდეს?!

არა: თვალი „მესამისა“ წამქეზებელია -

და ქართული სუფრიდან ისმის:

- ამ საფრთხობელას რაღა უნდა?!.

კიდევ სიცილი. კიდევ ხარხარი.

ახმახი უეცრად მუშტს დაჰკრავს მაგიდას. მუშტი თითქოს ბოკსერის ხელია ტყავის ხელთათმანში გახვეული. მაგიდა გაიზარება და გადაქანდება. სპარსელი ბიჭები გადარჩენილ ბოთლებსა და თეფშებს მისცვივდებიან.

აყლაყუდა ყვირის თვალეზამღვრეული:

- ასე დაგამსხვრევთ!.

არჩიზალდ მეკეში მარტო ვამეხს უცქერის.

ვამეხ გაქვავებულია. კუნთები თავის ალაგასაა ყველა.

პეტრიძე წამოხტომას აპირებს. ვამეხ ეხლა მას არ აჩერებს. რისთვის არ?! არ იცის. ტანში რაღაც ქავილს გრძნობს.

ამ დროს პეტრიძის სიტყვაც გადავარდება:

- მაგ სუფრაზე მჯდომით „ისტორია“ მაინც აქვთ.. ერთი ამ ნაგაზს ჰკითხეთ: აბა რა გააჩნია..

- წახდა შენი „ისტორია“ - შე წამხდარო!.

ისმის პასუხად ახმახის მაგიდიდან.

თვითონ ახმახი კი იშვერს ბანგვლიან ხელებს:

- აი რა გამაჩნია...

- გაგაჩნია თუ არა...

- თავს გაგიჩიქვავ შენი „ისტორიით“ - შე ოჩოფეხა...

- აბა ერთი სცადე..

- ვსცადო თუ არა: თქვენმა ვამეხმა არ დაგიცვას...

პაუზა. ეხლა რაღაც უნდა მოხდეს.

„ვილაცას“ თვალეზი ვამეხს ზომავენ.

ვამეხ ყურსაც არ იბერტყავს. მხოლოდ ვაშლს აიღებს და შეაგდებს მაღლა. ესვრის ფიშტოს და შუაზე გააპობს. შემდეგ ისევ გაქვავდება. თითქო უფრო მხიარულია. დაცდილი თვალი შეატყობს: რომ მხიარულება ხოტა გადამეტებულია.

არჩიზალდს მოსწონს ვაჟის სისწრაფე და თავშეკავება.

მაგრამ ახმახი არ ცხრება.

- ფოკუსობის მეტი რა იცის მაგან?!

ვამეხ მხოლოდ ახლა შეუტევს გამჭრელი გახედვით. ტანში ატაცება ემჩნევა. შორიდან მუსიკის ნატეხიც ისმის.

- გთხოვთ დაჩუმდეთ..

ვამეხ წამოწეულია მწვევარით.

- დავჩუმდე თუ არა - შენმა....

და გავარდება გინება როგორც თავწაჭრილი ძაღლი.

აყლაყუდას სიტყვა არ დაუმთავრებია..

ვამეხ მოსწყდება და თვალისდახამხამებაში ახმახს გააწნავს საშინელ სილას. ახმახი ბორგავს დაკოდილ დათვივით. შებმა.

შეუტევს ახმახი. იშლება რკალი.

ვამეხ დაწურულია არაბული ურა კვიცივით.

მოუქნევს ახმახი. ვამეხ განზე გახტება. კრივი ასცდება.

მოქნეული ძლიერია მეტად: გადაძალავს მომქნეველს: ახმახი იბნევა. ვამეხ შემთხვევას იყენებს. დაეცემა თავს გადაქანებულ ახმახს და ერთსაც დაარტყამს საშინელი ძალით.

ახმახი იმღვრევა. თვალეხი ებნევა.

არჩიბალდ მეკეში ვამეხის თვალეხს სინჯავს:

მზერა ალესილი აქვს ვაჟს შევარდენივით.

არჩიბალდს ღელვა უნელდება.

ქართველების სუფრაზე ატაცებაა.

ახმახი ირევა. დორბლებს ჰყრის. შეუტევს ხელმეორედ. მოუქნევს გამეტებით. ვამეხ განზე რჩება და მოქნეული ხვდება ფარდულის ბოდს. ბოძი ტყდება და ფარდული იზნიქება.

ახმახი ირევა და თვრება ღონით.

თან ბრაზი ახელვს. თვალვს სისხლი აწვება.

ვამეხ მზადაა როგორც მოზომილი ტორი ვეფხის.

მის თვალს არაფერი ეპარება...

(ეს რა ჩოჩქოლია?! ერთი შეუტევს მეორეს: იქვე - გვერდზე. რა მიზნით?! საბაბი რომ არავის დაუნახავს?!)

ახმახი ბრაზით იხრჩობა.

თუმცა იმედს არ ჰკარგავს:

ბოლოს ხომ ჩაიგდება მაინც ხელში..

გადავარდება როგორც ადიდებული მდინარით მოვარდნილი ხერგი და თავს დაეცემა მოპირდაპირეს საშინელი გამეტებით. ვამეხ - ეხლაც განზე გავარდება.

მოქნული გადაძალავს მომქნეველს.

ახმახს რეტი ესხმის. დაბორგავს.

ამ დროს - თითქო განზრახ:

მოჩხუბართა მეორე წყვილი ახმახისა და ვამეხის რკალში შეიჭრება. უცაბედათ?!

ახმახი გადადის შეტევაზე. ვამეხ მოქნულს იცდენს. ახმახი კიდევ შეუტევს. ვამეხ იცდენს. ახმახი მოუქნევს. ვამეხ გაართყამს. ახმახი კიდევ მოუქნევს. ვამეხ ისევ განზე გახტება.

მაგრამ უეცრად მოჩხუბართა მეორე წყვილი განზე გახტომილ ვამეხს ფეხებში მოექცევა. ვამეხ წაიფორხილებს და ხალი ფეხი ჩაეკეცება..

ახმახი სარგებლობს შემთხვევით. გაექანება და ისაა - უნდა გაანადგუროს დარტყმევით წაფორხილებული ვაჟი... მაგრამ უცხოელის ფრენჩი უკვე განზეა გადაგდებული: არჩიბალდ მეკეში ფოლადური მოსხლეტით ახმახს დაეტაკება..

ხრიალი. ჩოჩქოლი.

ახმახი ახლა უცხოელს შეუტევს სასიკვდილოთ.

მაგრამ ერთი ლაზათიანი დარტყმა ბოკსერისა - და უზარმაზარი ხერგი მაიმახი მიწაზე იმხლართება.

ხრიალი. აურზაური. წამოწევა.

ვამეხ ფეხზეა და რკალს აკეთებს.

არჩიბალდ მეკეში მის მხარეზეა.

ორივეს ნდომა ეხლა მარტო ისაა: რომ საერთო შეხლაში ერთიც არ მოხვდესთ.

არევედარევა ცოფდება უფრო და უფრო.

ზოგნი რევოლვერებსაც იძრობენ.

სიკვდილის სუნი ახლოა სადღაც.

მაგრამ ამ წამს საშინელი ყეფით დოგი მოვარდება. „აღლან“ ხედავს თავის პატრონს გარშემოსულს და გააფთრებული მეომართა რკალს ერთი შეტევით არღვევს. ის არის: ორი სამი იქვე უნდა გაანართხოს მიწაზე - რომ პატრონი შესძახებს: „აღლან!“ დოგი მშვიდდება. თუმცა საშინლად იღრინება.

მოჩუბარნი სახტად რჩებიან.

დოგისათვის სროლა ფიქრადაც არ მოსვლიათ.

არჩიბალდ და ვამეხ მორკინალთა თვალებით ზომავენ ერთიმეორეს. თვალეში ეხლა - უცხო სიხარულია.

უცხოელი თავს ამცნობს ყველას:
„არჩიბალდ მეკეში“.

ხალიბის რკინა

ხალიბის რკინამ იცის გახელება.
გიორგი სააკაძე.

ტერასაზე სიგრილეა.

ტაბა ტაბად ზის უძრავად როგორც გველი ქვიშაზე გაშოლტილი:

ჰამაკში ოლგას ტანი იმხვართება.

სარგის პეტრიძე ხმალს ათვალერებს.

არჩიბალდ ტაბა ტაბაძს ხატავს.

სპარსი თუ ჰინდუ თუ ეგვიპტელი თითქო „რუახჰ ელოლჰიმს“ უმზერს. ცხვირი - ადამიანის. ბაგე - ადამიანის. წვერი - ადამიანის. ყველაფერში - ხაზი პიროვნების. თვითონაც - პიროვნება: ქვეყანაზე ერთხელ მოვლენილი. მთელი ყოფა - ახლო და ხელსახები. და მაინც: შორს წასული. ყოფა სადღაც გადასხმული თუ გადაღვენილი.

შუადღისას როცა მზე ხელდება - ცხენი ცხელ უძრაობაში გადაყირავდება.

მაგრამ ტაბა ტაბაძ ცხენი არაა. იგი სხვაა. კაცი და მოჩვენება. პიროვნება და ლანდი. სახე და მასკა. ყოველს დაცილებული: ეგებ მისთვის - რომ იხილოს ყოველის წარმომშობი.

„რუახჰ ელოლჰიმ“: წაიჭურჩულებს ხანდახან თავისთვის მხატვარი. უძრავ მასკას უეცრად გოგირდისფერი თვალები შეარხევენ. ასეთი თვალები გველს აჩერებენ ცხელ სილაზე.

მხატვარი აკვირდება.

დახატოს უნდა პორტრეტი ინდივიდუალი.

მაგრამ პორტრეტი მოცილებული უნდა იყოს ყოველს ახლოს. საქმელი რთულია და თითქმის შეუძლებელი. მაგრამ შეუძლებელი ახელებს ხელოვანს.

სახატი ხდება საშურველი.

მხატვარს ჟინი ერევა.

- არჩიბალდ რა მოგივიდა ბაღში?!

გაისმის ოლგას ხმა სიყვარულით დარბილებული. თუმცა ღიმილში ირონიაც ეპარება.

- მე თვითონაც არ ვიცი...

- როგორ?!

- ოლგა!. გახსოვს სადამო ლოზანაში?!

- მახსოვს..

- რამ გათქმევინა ის ამბავი?!

- მე თვითონაც არ ვიცი..

- როგორ?!

- თითქო ჩემში სხვა ლაპარაკობდა..

- გესმის ახლა რაც შემემთხვა?!

- რამოდენიმედ..

- ჩემშიც თითქო სხვა მოქმედებდა..

„ჩემში სხვა“: სიტყვა ნახულია. ქალი უფრო ნახულობს სიტყვას. ტაბა ტაბად მხატვარს შემოხედავს უეცრად. მხატვარს ფერი ეცვლება.

სარგის პეტრიძე ისევ ხმაღს ათვალაიერებს.

აოცებს ხმაღზე წარწერა.

- ბატონო არჩიბაღ! სადაურია ეს ხმაღი?!

- ჰამადანში ვიყიდე..

- იცით: რა აწერია?!

- არ ვიცი..

- „ირუბაქიძე“...

- რაა?!

- გვარი ძველი ქართველი თავადის..

არჩიბაღდ მეკეში საღებაღს აშტერღება უაზროღ.

- ჰამადანში რა უნღოღა ამ ხმაღს?!

ეკითხება ნახევრად წამომღგარი ოღგა.

სარგის პეტრიძე ყიფით იღსება:

- ყაზვინი ერთხელ თამარის ლაშქარმა აიღო..

- ჰამადანი?!

- ჰამადანიც განვლო ქართულმა ლაშქარმა ბაგდადისაკენ..

- როდის?!

- მონღოლების დროს.

- ირუბაქიძე..

ამბობს თავისთვის ტაბა ტაბად.

ოლგა ისევ სარგის პეტრიძეს მიმართავს:

- ეხლაც არის ეს გვარი?

- მონღოლების შემდეგ გადავარდა..

არჩიბალდ მეკეში თითქო ტაბა ტაბადს უცქერს. ნამდვილად კი საუკუნეებში იხედება.

ოლგა პეტრიძეს არ ეშვება:

- შემდეგ რა დაემართა?!

- ორგვარად გაიყო: ჩოლაყაშვილად და მაცაშვილად. ჩოლაყა და მაცა ძმები იყვნენ.

- რა გვარებად გაიყო?!

არჩიბალდ მეკემს სიტყვა აღარ ემორჩილება.

- ჩოლაყაშვილად და მაცაშვილად.

- თქვენ უქეიფოდ ხომ არ ხართ ბატონო არჩიბალდ?!

ეკითხება ტაბა ტაბად.

- არა.. ხატვის დროს გუნებისცვლა ბუნებითია..

მხატვარი განაგრძობს ხატვას. თუმცა გრძნობს: რომ გული სადღაც სხვაგანაა.

ეხლა ხმაღს ოლგა ათვალერებს.

- ლამაზია..

- შეიძლება მეც ვნახო?!

გაისმის ტაბა ტაბადს ხმა.

სარგის პეტრიძე ხმაღს ოლგას გამოართმევს და გადასცემს ტაბადს.

- რკინა ხოროსანისაა..

- არა.. რკინა ხალიბისაა..

გაუწყვეტს პეტრიძე.

- ხალიბის?! რა არის ხალიბი?!

გაისმის მეკემის ხმა შემკრთალი.

- უძველესი ტომი ქართული. ამ ტომმა იცოდა რკინის შეზავების საიდუმლო.. მანვე იცოდა მტკიცე ჭედი...

- გამიგონია.

ჩურჩულებს თავისთვის სპარსი თუ ჰინდუ თუ ეგვიპტელი.

- რომელი საუკუნის უნდა იყოს?!

ეკითხება ოლგა.

- მეთორმეტე საუკუნის..

ვამეხ ხმაღს მოჰკრავს თვალს და მთლად აინთება.

მივა. გამოართმევს ხმაღს. დააგებს წვერით იატაკზე. დალუნავს ნახევრად: შემდეგ უეცრად ამართავს. ისმის რკინის რეკა. ამბობს: „კარგი ზარი აქვს“...

შემდეგ პირისპირ გაწვდის. გახედავს ცალი თვალით. შვეტი ხმალი სწორია როგორც ბურღში ატეხილი ასკილი. ამბობს: „კოდალივითა“.

შემდეგ ტანში ჰკიდებს მარცხენა ხელს. მარჯვენა ხელით წვერს მოსწევს. მოლუნავს შუამდე. გაუშვებს მარჯვენა ხელს: ისევ ის რკინა - ისევ ის სისწორე.

შემდეგ პირში ჩაიდგამს რკინას. გააქან-გამოაქანებს. თვალეზში: ხმალი აქვს თითქო.

ბოლოს - გადგება განზე. ნაწვართი ხელით დაიქნევს ხმალს სასტიკი მოქნევით. ისმის ჰაერის კვეთა და თქრიალი ფოლადიანი.

„რა ხმალია“: ამბობს თავისთვის.

ასე ექცევა არაბი უცხო ცხენს ჯიშიანს.

ფიქრობს მეკეში: ცხენს ასეთი მხედარი უნდა.

ვამეხ ისევ ხმალს უცქერს.

ოლგა ფიქრს გადაუჭრის:

- მოგწონთ?!

- შვილად ღირს..

- ფეშქეშ!.

გაისმის არჩიბალდის ხმა.

ვამეხ ეხლა თითქო „წახდა“. ოცდამედი წლის ვაჟი შვიდიწლისად გადაიქცა. დარცხვა. დანელდა. თავი დაღუნა.

- მიირთვით სახსოვრად!

- გმადლობთ..

ძლივს ამბობს მალული სიხარულით. გრძნობს რაღაც უხერხულობას. ხმალს ხელში ათამაშებს.

- ძალიან დაგშვენდებათ..

ამსუბუქებს ატმოსფერას ოლგას ხმა.

- თქვენ მტერს ორად გავაპობ..

ვამეხს გამბედაობა უბრუნდება. ხმალს ეხლა მეტი სითამამით ათამაშებს.

პაუზა.

პეტრიძე წამოდგება. წასვლას აპირებს.

- ბატონო მეკეში! ქართულის გაკვეთილი ხვლად მზად უნდა იყოს.. მე სასტიკი ვარ.

- „სასტიკი?!“

და ვამეხს სიცილი წასკდება.

- კეთილი.

მიუგებს მეკეში პეტრიძეს..

ვამეხ თავისას არ იშლის: -

- სარგის! ირაკშანდა ხომ არ გიცდის?!

ტაბა ტაბად ამ სახელზე წამოცოცხლდება.

სარგის ოდნავ ნაწყენია:

- რა სულ ხუმრობა..

მაპატიე სარგის.. ეს ისე მომივიდა.. ხომ იცი..

- ვიცი: შენ ყველაფერი „ისე“ მოგდის..

ვამეხ დაავლებს ხელს მანიაკს. აიყვანს. ააბურთავებს: თითქო ბავშვს. დაუშვებს. აკოცებს.

სარგის დნება. მიდის თავჩალუნული. მისმა სიხარულმა ცრემლი იცის.

- კაი კაცია საწყალი სარგის..

ვამეხის სიტყვები სარგისს თითქო აცილებენ.

ტაბა ტაბად დგება. ოთახში შედის.

ვამეხიც თან მიჰყვება.

ტაბა ტაბად ხილს ათვალიერებს.

ვამეხ სურათს მოჰკრავს თვალს მაგიდაზე. მივარდება. აიღებს. აკვირდება.

ფითრდება.

შემდეგ საშინელი სისწრაფით - კარებში შემომავალ მეკემს:

- ბატონო არჩიბალდ! ეს ვინ არის?!

- ქართველი თავადი..

- გვარი?

- არ ვიცი..

- საიდან ჩაგივარდათ ხელში?

- მამამ დამიტოვა.. მეგობარი თუა..

ვამეხ თვალში თვალს უყრის თითქო მორკინალი.

მეკეში უტეხია ნებით თუ მზერით.

პაუზა აუტანელი.

პეტრიძე გამეშებულა. ზევით იცქირება.

ტაბა ტაბად რბილი ხმით მიმართავს:

- კიდევ რომ მომიყვებოდეთ.. ვრცლად..

- როცა გნებავთ..

პაუზა.

არჩიბალდ „ალლანს“ ხელს უსვამს.

დოგი უეცრად დაიღრენს. ყურებს სცქვეტს.

გაიხედავენ: მოდის ვამეხ.

„ალლან“ გაემართება. უნდა დაუყეფოს. მაგრამ ვაჟის ალერსი და - ალერსს მყისვე დოგის ლაქუცი მოჰყვება.

მეკეში წამოდგება. წინ მიეგებება. ვამეხ ხელს ართმევს ყველას. ოლგას ხელზე აკოცებს.

მეკეში უყურებს დოგსა და ვაჟს: თითქო ერთიმეორეს ადარებს. საოცარი მსგავსება რხევაში თუ ძრაობაში. ბიოლოგია დაწმენდილი ათასი წლებით. მაგრამ ერთი რამ უფრო აკვირვებს. დოგი შემოსულს არ უბღვერს: თითქო პატრონს ხვდება. ვაჟს ნადირის უშუალობა თუ აქვს. მისთვის ალბად ყველაფერი იოლია.

ვამეხ სარგისს მიმართავს:

- სარგის თუ სარქის.. პეტრიწი თუ პერტიძე.. არა?! სულ შენი ბრალია გუმინწინდელი ამბავი..

- ამის დათმობა არ შემიძლია..

მანიაკის სიტყვებში ბავშვის სერიოზულობა..

- რამ გადაგრია ასე ისტორიულ გვარზე თუ სახელზე?!

- ისტორია გვარია და სახელი.. უნდა გავმართლდე ისტორიაში.. ხსნა ამის გარეშე არ არის..

ბავშვის სერიოზულობა კიანგ პათოსში გადადის.

ტაბა ტაბაჲ ეხლა განცვიფრებით უცქერს პეტრიძეს..

- ჰაა: სარგის! შენ უკვე გამართლებული ხარ.. ისტორიაში და ყველგან..

და ოცდაშვიდი წლის ვაჟი ორმოცი წლისას ხელს დაადებს მხარზე.

არჩიბალდ უცქერის: არის ირონია?! არა. არის კადნიერება?! არა. არის ფამილიარობა?! არა. ეგების მანიაკი გრძნობს ამას?! არა. პირიქით: მანიაკი ლბება და განაკვერჩხლებული თვალები ესველება.

ვამეხ იცინის:

- დარწმუნებული ვარ საქართველოზე გიამბობდათ.

ღიმილი: მეკემის - ოლგასი - ტაბაჲს.

- სანაძლეოს ვიძლევი: ვაზის ჯვარზეც ილაპარაკებდა:

ღიმილი ქრება.

მეკეში უცქერის. არის გამასხარავება?! არა. არის პათოსის გაციება სუსხით?! არა. ეგების მაკიანი

გრძნობს ამას?! არა.

სარგის დანელებული ხმით მიუგებს მხოლოდ:

- შენ ყველაფერი უნდა გაჰკილო...

- არა.. არა.. ჩემო სარგის..

და ოცდაშვიდი წლის ვაჟი ხელს დაჰკრავს მხრებზე ორმოცი წლის მანიაკს.

უკანასკნელი კიდევ უფრო ნელდება.

მეკეში განცვიფრებულია.

ვამეხ ეხლა ოლგას მიმართავს შუბლგახსნილი:

- სხვა?!

- გამოწვევას როდის ელით?

- ვისგან?!

- აი იმ..

- ნაგაზისაგან?!

- დიახ!

ვამეხს უეცრად სიცილი აუვარდება.

- ჰა.. ჰა.. ჰა.. ჰა.. ჩვენ უკვე შევრიგდით..

- როგორ?!

გაოცება ყველგან - გარდა პეტრიძისა.

- კიდევ ვიქეიფეთ ერთად. საწყალი: ნაგაზია თუმცა - მაგრამ არ იკბინება. კაი ბიჭია. კეთილი გულია..

ვამეხ „აღლანს“ უთათუნებს ხელს:

- ეს რომ არ ყოფილიყო ვინმე მოკვდებოდა.

მეკეში დოგსა და ვაჟს ისევ შედარებაში ატარებს: ისევ ის უშუალობა ნადირის. არა: ასეთებს მართლაც შეუძლიათ ასეთი შერიგება.

ტაბა ტაბაჲ ხმამალა ფიქრობს:

- კარგი ჩაგიდენიათ.

სარგის ისევ ხმალს ათვალიერებს.

- რა ნიშნებია?!

- წარწერის „ხელი“. ასეთი ასოებით მეთორმეტე საუკუნეში სწერდნენ. დიდი თამარიც ასე სწერდა. დახედეთ ამ ასოებს: კალიის სხარტულ ფეხებივით რომ იკლაკნებიან..

პეტრიძე ხმალს ისევ ოლგას გაუწოდებს.

ოლგა მეტის სიყვარულით ათვალიერებს.

არჩიბალდ მეკეში ჯდება.

მოესმის ტაბაჲს ნელი სიტყვა: „დაისვენეთ“.

„აღლან“ პატრონს უახლოვდება. ეალერსება.

მხატვრის სმენაში მარტო ეს სიტყვებია:

„ირუბაქიძე“ - „ჩოლაყაშვილი“ - „მაყაშვილი“ - „ხალიბი“ - „დიდი თამარ“ - „მეთორმეტე საუკუნე“ - „მონღოლების შემოსევა“ -

სიტყვები: თითქო მძლევარნი მოპირდაპირენი.

რა პატარაა და უმწეოა ამ სიტყვებთან ხერხემალ მაგარი არჩიბალდ მეკეში?!

პაუზა. ოლგა ხმალს სარგის პეტრიძეს უბრუნებს:

- თქვენ შეყვარებული ხართ საქართველოს ისტორიაზე..

- მწველი და ლამაზი.. მისთვის..

- სხვაგან არაა „მწველი და ლამაზი“?!

სარგის პეტრიძე პათოსია ცარიელი.

გადაშენებულ მცენარეს დარჩება ხანდახან ნერგი სანიმუშო. თითონ დგმა აღარაა მცენარის. აღარც ნიადაგი. მაგრამ სადღაც კუთხეში ამ დგმის ნერგი გარჩენილა. ისტორიისთვის?! ნერგი ცოცხლობს წარსულით თუ გარდასულით.

სარგის პეტრიძე ამ ნერგის პათოსია.

ოლგა კითხვას უმეორებს:

- სხვაგან არაა „მწველი და ლამაზი?!“

არა..

ტაბა ტაბაჲ გამოცოცხლდება. ათვალეერებს პეტრიძეს. თითქო პირველად ხედავს.

არჩიბალდ მეკემს თავი დაუღუნავს. ეშინიან შეხედოს პეტრიძეს?! მანიაკის სახე პათოსით აპილპილებული მართლაც საშიშარია.

ოლგა ირონიული ღიმილით ხვდება მანიაკის „არას“.

პეტრიძე განაგრძნობს თუმცა არავის უთხოვია.

- არა.. აბა მიჩვენეთ სხვაგან ასეთი მწველი და ასეთი ლამაზი?! მცირე აზიიდან მოდის ქალწული. მისი ტანი ბევრს ჭაბუკს გაახელებდა. მიუტოვებია ყველაფერი. მოაქვს მხოლოდ მცნება ქრისტესი. უკანასკნელი მისი უხილავი საქმროა. მოდის არ იცის: საითკენ. თითქო ალლოთი: მოადგება ივერიას. დაალობს მის ხურვალობას ჩვენი მიწა. წყარო ტანს გაუფრილებს. ქალწული ვაზნარს შეიყვარებს. განათლავს ერს და მისცემს მას ჯვარს.. არ არის ეს მწველი და ლამაზი?!

...მაგრამ მოითმინეთ..

...ასეთი მწველი და ასეთი ლამაზი შესაძლოა სხვაგანაც იყოს. ხოლო არის თუ არა სადმე ასეთი რამ?!

...ქალწული ჯვარს ვაზის ნასხლავისაგან გამოსჭრის. სხვების ჯვარი: ან ქვისაა ან რკინის ან უბრალო ხის. ყოველთვის მშრალი და წუთხე: აქ კი: ჯვარი - ვაზის. ვაზი ხომ სახეა: მიწის - ნიადაგის - სიცოცხლის. სხვაგან ჯვარი წამების და დასჯის ნიშანია. ჩვენში ჯვარი - ლხინია თვითონ..

...მაგრამ მოითმინეთ.. ეს კიდევ არაფერი..

...ქალწული ვაზის ნასხლევს თავის თმებით შეჰკრავს. თითქო ჭრილობა შეუხვია ნასხლევს: რომელიც იცრემლება. ჯვარი - ქალის თმებით შეკრული. მიჩვენეთ სხვა სახე უფრო მწველი და უფრო ლამაზი!! ჯვარი - ვაზის ნასხლავისაგან გამოჭრილი. ჯვარი - ქალის თმებით. ქალის თმები ხომ სახეა:

...ქალობის - ქალწულობის - დედობის.

...არა.. სხვების ჯვარი ბერწია. ჩვენი კი - ნოციერი და ნაყოფიერი.

...ეს ჯვარი ეხლაც ასვენია ტფილისის სიონში.

მანიაკის სახე განათებულია.

* * *

ხმელი მაჭიკი თავისებურ სხივოსანი ხდება.

ოლგას ღიმილი უქრება.

ტაბა ტაბად თვალებს არ ახამხამებს. თითქო სურს მზერით გახვრიტოს მანიაკი.

არჩიბალდ მეკეში თავს უფრო ღუნავს. ხელებს რაღაცას აჭერს საშინელი ძალით. გული აჩუყებული აქვს. თვალს ვერ უძლებს. უფრო ძლიერია?! არა. მან იცის ერთადერთი მზერა ძლიერი: ეს არის ტაბა ტაბადს მზერა. მისი თვალები ცივია და გამხვრეტი..

აქ კი: სითბოა და სინელე. ასეთი მზერა მხოლოდო წყაროს თვალსა აქვს.

და ეხლა მეკეში წყაროს თვალს ატყუებს.

როგორ არ აირევა წყაროს თვალი?!

- მეგობარი?! მამის?!

თითქო იჭვნეული ეკითხება ვამეხ და ხელმეორედ თვალში თვალს უყრის არჩიბალდს. ცქერაში შორს უნდო ნაპერწკალი კიაფობს.

მეკეში ამას ამჩნევს. იბნევა. თავს ხრის/

ტერრასიდან ოლგას ხმა ისმის. არჩიბალდ გადის.

ტაბა ტაბაჲ ისევ ხალს ათვალიერებს.

ვამეხ სურსთს თვალს ვერ აცილებს.

არჩიბალდ ბრუნდება.

- თქვენთან ჯარისკაცია..

გადიან სამივე.

ჯარისკაცი ტერრასის მოაჯირთანაა ატუზული.

ვამეხ ეკითხება:

- მზადაა?!

- მზადაა!.

- რამდენი?!

- ოთხი!

- ხომ არაბული!

- დიახ, არაბული!

რად გინდათ ამდენი ცხენი?!

ეკითხება ოლგა.

- უნდა გავისეირნოთ!

- ვინ?!

- ჩვენ ყველამ..

არჩიბალდ გაცეცხულია. გრძნობს: ამ ვაჟს ვერავინ ეტყვის უარს.

თანხმდებიან. მზად არიან. მიდიან.

- ერთი წამი..

და ვამეხ შეტრიალდება ოთახში და კიდევ იღებს ხელში სურათს.

ირუბაქიძე

არჩიბალდ მეკეში წევს. სასათუმალთან ოლგა ზის. ქალი ხელს უსვამს ვაჟის შუბლს. უსახელო თითზე მოსჩანს ბეჭედი. ბეჭედზე - ხარისთვალისოდება ზურმუხტი. ზურმუხტზე ამოჭრილი რომაელ ქალის პროფილი.

ოლგა გრძნობს ვაჟის უჩვეულო გუნებას. გადიხსნის მკერდს - საცა ორი მაგარი შირაზის ვარდია. ძველად ასეთ ძუძუებზე ქანდაკი სასხვერპლო თასებს ასხავდა თიხისაგან. ვაჟი ცხელი ტუჩებით ეწაფება თასებს: მოიკლას წყურვილი?! მაგრამ ერევა უჩვეულო გუნება და ისევ ბალიშზე მიდებს თავს ოდნავ ამრეზილი.

ქალი გრძნობს ვაჟის უგუნებობას. ერთს კიდევ აკოცებს შუბლზე და მიდის. უმჯობესია დარჩეს მარტო: ამას ფიქრობს. ხოლო ისიც საფიქრალია: რომ ქალში „ქალურმა“ - (მარტო ქალურმა) - რაღაც უცხო ტკენა იგრძნო. ოლგა თვითონ ვერ ერკვევა.

ვაჟის ფიქრები ერთ ლითონად ისხმიან. ეს ლითონი არის „მამა“. არც დრო. არც სივრცე. არც რაიმე საგანი სხვა. არც თვითონ ოლგა. არც ვამეხ. არც ტაბა ტაბაჲ. არავინ და არაფერი არ იჭერს მის გზნებას. მთელი არსი გავსილია ერთადერთი ლითონით. ეს ლითონი არის „მამა“.

ვაჟი დგება. მიდის კუთხეში. ხსნის ჩემოდანს. ამოიღებს მიმალულ კოლოფს - წითურად დანისლულს. კოლოფზე მიკრულია სქელი პერგამენტი. ზედ აწერია ინგლისურად:

„გახსენი კოლოფი მაშინ: როცა -
ერთი ფიქრით იქნე ლითონივით ავსილი“.

ვაჟი აკვირდება. რამდენჯერ მისულა ამ კოლოფთან?! ლონდონში. პარიზში. ლოზანაში. ხმელთაშუა ზღვის პირას ურვორის ვილლაში. ჰამადანში. ვერსად გაუბედნია მისი გახსნა. ნუთუ ყაზვინს უნდა ერგუნოს ეს ამბავი?!

უნებლიეთ მაგიდისაკენ გაიხედავს. იქიდან მამის თაფლისფერი თვალები იცქირებიან. თვალები ეუბნებიან: გახსენ. უეცარი მოსხლეტით ხსნის კოლოფს. შიგ მოზრდილი პაკეტია. ზედ აწერია ქართულად:

„ირუბაქიმე“

ვაჟი კითხულობს გვარს და ხალიბის რკინა აგონდება. ხსნის პაკეტს. მრავალი ხელნაწერი პერგამენტზე. „ხელი“ მარავლნაირი. თუმც ერთი მაინც სჭარბობს: მტკიცე და მკვეთრი.

კითხულობს. ცოტა ესმის. სდგას გარინდული. არ იცის რა ქნას.

შემოდის სარგის პეტრიძე.

არჩიბალდ მეკეში სალამსაც არ აცლის - მიმართავს:

- ბატონო სარგის! საიდუმლო მინდა გაგიზიაროთ. მჯერა - არ გასტეხავთ.

- ვფიცავ: ნინოს ჯვარს - ხახულის ღვთიმშობელს - თამარის ხსენებას - სააკაძის გადატეხილ ხმალს...

- ფიცი არაა საჭირო. აი პერგამენტები. გამაცანით.

- მიბოძეთ...

მანიაკის თვალები აკიაფდებიან. ყვითელი ხელნაწერების დანახვაზე თვითონაც ყვითლდება. მოჰკრავს თვალს ძველს ქართულს და „გარჩენილ ნერგის პათოსი“ კვლავ აღვივდება. კითხულობს ჯერ თავისთვის. შემდეგ გადასცემს. მაჭიკვი სახე წინასწარმეტყველის ცეცხლით ინთება.

„575 წ. ქრისტეს დაბადებიდან. თვე ივლისი. გარდაიცვალა თავადი ირუბაქ ირუბაქიძე. თავის გვარი ქალდეიდან გამოჰყავდა. სიტყვა „ირუბაქ“ ქალდეური ძირისაა. უნდა ნიშნავდეს ხის კორმს: საკუთრივ ძელქვისას. თვითონ არავის უმხელდა. ხოლო ზოგიერთმა იცოდა: კორმი იგი ცეცხლია ხის. ხანდახან გახელდება დამარღვული და აინთება. ხე იწვის და თვითონაც იფერფლება. სხვა ხეს ცეცხლი - კორძში ანთებული - არ ედება. თავადი იყო ახოვანი ტანად. ლამაზი თვალად. ცხვირი ჰქონდა ორბული. შუბლი - ღია და მაღალი. ბაგე თხელი და შვეტი: ქალწულური და თან სასტიკი. თვალები გველის სიშავის წყალში რომ იმალება. ცქერა - განზე. კაცს გვერდით უქცერდა: კაცის იქით იხედებოდა ორჭოლი მზერით. ჰქონდა ნათელი. იცოდა საიდუმლო სწავლანი. საკუთრივ - მოსე და პითაგორ. უყვარდა უფრო მოსე. იყო სულით ფიცხელი და გულით ჩვილი: როგორც მოსე. იცოდა ენები: ჰებრაული და ბერძნული. უყვარდა უფრო ჰებრაული. ბევრჯელ უთქვია: ღმერთებს მარტო ჰებრაულით თუ დაელაპარაკები. ღიმილს მის სახეზე წლობით ვერ ნახულობდენ. როცა გაიღიმებდა - ნათელს ჰგვრიდა: ბავშვს ემსგავსებოდა. ცრემლი მის თვალზე არავის უნახავს. მაგრამ ამბობენ: ხშირად ბავშვები ნახვრეტით შეიხედავდენ მის ოთახში. ნახულობდენ: იგი სტიროდა. ეს ხდებოდა დიდი გახარების ჟამს. სთხზავდა ლექსებს. სულ მოსეზე მღეროდა. ხშირად უთქვამს: არ არის ხილვა უნათლესი სინაფსა. არ არის გახელება უფიცხელესი მცნებათა დაფის დამსხვრევისა. არ არის ხალხის დაურვება უძლიერესი ორმოცი წლის უდაბნოში ხეტიალისა. არ არის წყევა უსაშინელესი ისრაელისა. არ არის წინახილვა უშურდულესი მესსიის აღთქმისა. ხშირად იგონებდა მოსეს გახელებას და წყევას: „ისრაელმა უღალატა თავის ღმერთს - და განიბნოს იგი ოთხი ქარით ზეცისა“. მაგრამ თანვე დაუმატებდა: სიკვდილის წამს მოსეს მაინც გაულბა გული და თქვა: „შეხედეთ ისრაელს! ოდეს მოვა ჟამი - მარადი მოგივლენთ თქვენ წინამეტყველს ჩემსავით. პირში ჩაუდებს სიტყვას და იგი გეტყვით თქვენ ყოველს - რასაც მარადი დააბარებს მას“. ბოლოს მის სიკვდილსაც მოიგონებდა და იტყოდა: არ არის დაღველი უძმაფრესი აღთქმულ ქვეყნის არხილვისა თუ ვერხილვისა. არ არის კაცი უმარტოესი. არ არის სიკვდილი უსაშინლესი: მოსე თითქო გაჰქრა. ლექსებს თავადი ხმამაღლა წარმოსთქვამდა. ზოგმა ეხლად იცის ნაწყვეტები ზეპირად: დაწერილი არ დაუტოვებია. უყვარდა მეწამული ფაშატი მოყვანილი უდაბნოდან. როცა განრისხდებოდა ცხენით გავარდებოდა: ეშინოდა თავის სიფიცხის. კეთილი კაცი იყო. სძაგდა ტყუილი. იყო თვითონ მართალი. მკერდის შუაგულს ხალი ჰქონდა: მზის ნიშანი. გვარის დაღიაო - ამბობდა. უყვარდა ფერი: ყვითელი - ლურჯი - წითელი. უფრო ყვითელი. უყვარდა

ვასაკა - ღმერთს რომ ადიდებს ნაწვიმარზე ყაყანით ხეზე აცოცილი. უყვარდა ხილვა: რქანაყარი გველი რომ იხდის პერანგს ცხელ რიყზე. უყვარდა დიდი შუადღე. მაგრამ თანვე ეშინოდა მისი. მოკვდა გაჩერებულ მზეში: დიდი მუხის ძირას მიეძინა“..

* * *

არჩიბალდს სუნთქვა ეშვება.

სარგის თითქოს შეშლილია.

- მეორე..

გაისმის ვაჟის ხმა.

სარგის კითხულობს.

* * *

„წმ. გრიგოლ ხანძთელის დროს ცხოვრობდა ვინმე ირუბაქიძე. სახელად რადამე. კაცი ახოვანი. ფიცხი. გადამლახველი. ცოლი ჰყავდა ლამაზი. მტრები დაედევნენ ერთხელ. რადამე და მისი ცოლი ცხენებს მიაჭენებენ. ცოლი ორსული იყო. ვეღარ შესძლო ცხენი ჭენება. „მომკალ“. ეუბნება ვაჟს. „როგორ“ მიუგებს ქალს. „უკეთესია მოვკვდე ვიდრე მტრებს ხელში ჩაუვარდე“. - „მერე?!“ - „შენ გადარჩები“. ვაჟი ყოყმანობს. შორიდან მოისმის ცხენების თქარათქური. ვაჟი იძრობს ხანჯალს. ჩაჰკრავს. დაჭრილს მდინარეში გადაისვრის. ვაჟი გარბის. მტრები მისდევენ. ვაჟი გადარჩება. გაივლის ხანი. რადამეს მოახსენებენ: სასიკვდილო ჭრილობა არ ყოფილა: ცოლი გადაურჩენიათ მეთევზეთ. რადამე გახარებულია. გამართავს ლხინს შავი ზღვის პირას. ცოლი მოვა. დაინახავს თუ არა შორიდან - რადამე იკივლებს საშინლად (ხომ გაიმეტა მაინც ერთხელ!). ბედისწერას გრძნობს. მოახტება თეთრ ტაიქს. გააჭენებს. ცხენით მომავალ ცოლს ბეჭედს გადაუგდებს. ცოლი დაიჭერს. ქმარი ტაიქს ზღვაში შეაგდებს: ინთქება. ცოლი ჯერ გაოცებულია. შემდეგ - თვითონაც გადაჰყვება“...

* * *

- შეჩერდით ცოტა.

არჩიბალდ ღელვას ვერ იკავებს.

სარგის გააღმასებულია.

- ეხლა სხვა წაიკითხეთ.

სარგის კითხულობს.

* * *

„ქამობის ხანს ეწვია ივერიას წმ. მამა იოვანნე: ბერი წმ. ათონიდან. ნახა სამშობლოში: შური-უნდობლობა-გაუტანლობა. ეტკინა გული. ამბობენ: წყევაც წაცდა. გაემგზავრა ისევ ათონს. იქ ამცნეს: ესპანიაში ქართველებიაო. წავიდა სანახავად. ეს ამბავი შეიტყო ვინმე ირუბაქიმე თავადმა. გაემართა თვითონაც იქითკენ. უნდოდა წმ. იოვანნეს ფეხები დაეკოცნა. გზაზე გაიგო: მამა იოვანნე შუაგზიდან უკან დაბრუნებულიყო. ირუბაქიმემ დააპირა ათონისაკენ წამოსვლა. მაგრამ უეცრად ესპანიის ნახვა მოესურვა. გაემგზავრა. შემდეგ - ათონს მიაშურა. საქართველოში აღარ დაბრუნებულა“...

* * *

არჩიბალდ მეკეში გაგუდულია.

სარგის პეტრიძეს ხმა ღალატობს.

თრთოლვით იღებს რვეულს.

კითხულობს დატეხილი ხმით.

* * *

„ვინმე თავადს ირუბაქიმეს მეწამული ფაშატი ჰყავდა - უდაბნოდან გამოგზავნილი საჩუქრად. თავადი ფიცხი იყო და ამაყი. თუმცა გულით ჩვილი და თვინიერი. ფაშატზე თავადის გარდა არავინ მჯდარა. მოხდა - რომ თვითონ ნათელმა სთხოვა ცხენი: დიდმა თამარმა. თავადს ფერი ეცვალა. ვერავინ გაიგო: გახარების იყო თუ წყენის. ცხენი გაუგზავნა. მეორე დღეს ფაშატი უკან მოგვარეს. გადასცეს თამარის მადლობა, თავადს ფერი ეცვალა. ვერავინ გაიგო: ღალატის იყო და წყრომის. ფაშატი მომყვანთ უკან გაატანა. თამარს გაუკვირდა. თავადს შეუთვალა: როგორ მივიღო - როგორც საჩუქარი თუ როგორც უკადრობა. თავადმა გადასცა: როგორც დედოფლის

გულმა გადასწყვიტოს“...

* * *

არჩიბალდ მეკემს სიმძიმე ეხსნება.

სარგის პეტრიძეს ღიმილი ეპარება.

იღებს სხვა რვეულს.

კითხულობს.

* * *

„1250 წელი. ღვინობისთვე. მოხდა საკვირველი. საქართველო აიღეს მონღოლებმა. ყველა დაემორჩილა მათ. არ დაემორჩილა მხოლოდ ერთი კარდუ: ნაშიერი დიდის თავადის ირუბაქ ირუბაქიძის. კარდუ მეგობარი იყო სარგის ჯაყელის ციხისჯვარელის. მის სამთავროში ესვენა ჯვარი ვაზის. მონღოლები მიადგნენ სამთავროს. კარდუ გაუმკლავდა. მონღოლების მეთაური კარდუს მხარეს გადავიდა. ამბობენ მოსწონებოდა ლალლა - წმ. ნინოსადმი შეწირული ქალწული. მონღოლები უფრო გამხეცდნენ. გახელდა მანგუ-ყაენ. დასჭრეს გადასული მეთაური. გიმმირ: კარდუს ვაჟი - დაიკარგა. მოღალატემ გასცა საიდუმლო ტასის-კარის. კარდუ განრისხდა. აიხიზნა მთელი სამთავრო. მიდიან სადღაც. მიადგენ უფსკრულს. კარდუ ჰკივის გახელებული. მის ცრემლს პატარა ბავშვი მოჰკრავს თვალს. გავარდება. მონახავს ვაზის ჯვარს. მოაქვს ლტოლვილებთან. გაცდება. ხედავენ: ჯვარს ლერწები აუყრია და ლერწებს მტევნები აუსხამთ. გადახვეწილნი ატორტმანდებიან ზექვეყნიური აღტაცებით. ხედავენ თვალთა ზმანებას: გიმმირ წითელი ცხენით მოიჭრება. იკივლებენ და უფსკრ“...

* * *

- არ გააგრძელოთ!

ჰკივის არჩიბალდ მეკეში.

სარგის - ცახცახით.

- მხოლოდ მინაწერი.

- წაიკითხეთ!

კითხულობს

„კარდუს მკერდის შუაგულზე ხალი ჰქონდა: ნიშანი მზის. ბავშვი დალლასი იყო - კარდუსგან. გიმმირ არ დაღუპულა. ლაშარს ეძახიან“...

* * *

დუმილი. სიცარიელე.

არჩიბალდ მეკეში მზედაკრულს ჰგავს.

სარგის პეტრიძე ცრემლიან თვალებს აცეცებს.

ხელები უკანკალებს.

გადის ნახევარი საათი უხმოთ. შემდეგ არჩიბალდ მობრუნდება და უსიტყვოდ უჩვენებს - აიღოს კიდეც რომელიმე სხვა პერგამენტი.

სარგის იღებს. კითხულობს.

* * *

„მეთოთხმეტე საუკუნეში ცხოვრობდა ვინმე თავადი ირუბაქიძე. კაცი ფიცხი და კეთილი. ჰგავდა სახით და ხასიათით ძველს ირუბაქიძეს. სწერდა ლექსებს. ერთი ლექსი გადარჩა დაღუპვას - „ირუბაქიძის ხასა“. უყვარდა მასაც მოსე და პითაგორ. მკერდის შუაგულზე მასაც ხალი ჰქონდა: მზის ნიშანი. ამბობდა: მისი გვარი მზის თესლისაა: მზესავით ცხელი - მზესავით ნათელი - მზესავით გახელებული - მზესავით მართალი. ოდეს სიკვდილის მოახლოება იგრძნო - გავიდა აივანზე. აივანი გადაჰყურებდა თვალუწვდენელ ველს. ველზე თაველაუყრელი სიმინდის ლუმი ტბა ირხეოდა. დახრილი მზე მეწამულ მურებს ტბის ტბორებზე შვავად უშვებდა. ირუბაქიძემ იგრძნო სიკვდილი - და კედლიდან უეცრად ხმალი ჩამოვარდა. ხალიბის რკინა ორად გადატყდა. ირუბაქიძემ იგზნო უჩვეულო: თითქო მასში გვარის ხერხემალი გადაიმსხვრა. სიკვდილის წინ თვალუწვდენელ სივრცეს საშინელი სიტყვა გადაჰკვივლა: სიტყვა „მამალი ცეცხლის“ ქალდეველთა. ამ დროს თავლაში წითელი ფაშატი აბორგდა. მოსწყდა ბაგას და გარეთ გავარდა. თავადი ხედავს: რომ ცხენი გახელებულა და ცნობს - დაიღუპება. ფაშატს თავადის ხასა დაედევნება: ჩერქეზი ქალი თმაწითელი. ცხენს ქამანდით დაიჭერს. მოახტება უბელოს და

მდინარისკენ მიუშვებს გააფთრებულს. ყანა უფენს მას სილუმეს და მზე აყრის მას მეწამულს. ხოლო გაშლილი თმა ქალისა მოწყვეტილი ვარსკვლავის ღელეს გააყოლებს. ირუბაქიძე ტკბება თითქო - და ერთი კიდევ გადასძახებს: მოვა დრო და საუკუნეებში ჩემით იმღერებს ვინმე. ქალწული ცხენით ხრამზე გადაიჩეხება. ირუბაქიძე დაეცემა მოკვეთილი“...

- არ გააგრძელოთ!

* * *

ჰკივის არჩიზალდ მეკეში.

სარგის - ცახცახით:

- მხოლოდ მინაწერი.

- წაიკითხეთ.

კითხულობს: „ირუბაქიძეს ყავდა ორი ვაჟი: მაცა და ჩოლაყა“.

- გაიმეორეთ კიდევ...

- მაცა და ჩოლაყა...

- მაცა და ჩოლაყა...

- არ გახსოვთ რომ გითხარით: მაცაშვილი და ჩოლაყაშვილი აქედან წარმოიშვნენ..

- მაცაშვილი...

არჩიზალდის ხსოვნაში რაღაცამ იწივლა.

დუმილი. სიცალიერე.

არჩიზალდ მეკეში მზენაკრავს ჰგავს.

სარგის პეტრიძე ცხელებიან თვალებით ლანდებს იჭერს.

ხელებში - ცახცახი.

გადის უხმოდ ნახევარი საათი თუ მეტი.

არჩიბალდ ეკითხება.

- ნეტავ ლექსი აქ არის?!

- აქ უნდა იყოს.

სარგის ეძებს. ნახულობს.

- წაიკითხეთ.

კითხულობს.

* * *

„ტანს გეტმასნება სველი ალერდი.
ჭვირვალ კაბა გიმხელს თეძოებს.
და აზიდული მაღალი მკერდით
მიეფინები მწვანე ეზოებს.
დაქნილი ფრჩხილით ტაროებს კორტნი
და ტაროც ხვდება ძუძუს რძიანი.
გაკოცებს ხავო სიმინდის ყლორტის -
და ატევერილი სხეულმზიანი
როგორც ავაზა
შენ ტანმხურვალ
დაეძებ კუროს -
რომ დაგიურვოს...
გხედავ და ვიცი: შენი კუნთები
დათესლილია ჩემი სურვილით.
წამოვიწევი.. შენ გაბრუნდები
გადაღწეილი მხეცის წყურვილით -
და გავარდები...
დაგედევნები...
თეთრი მუხლები თითქო ჰკვივიან:
შენი ვარ შენი მოდი გევნები,
მეც დაგწევი და ცხელწვივიანს
აგიყვან ხელში
და გადაგისვრი დიდ საწნახელში -
რომ შენი ტანით დავსრისო მაგრად

მწიფე მტევნები...
მაგრამ თვალები -
თვალები - თვალები: -
უნდობი ტალღა და ხვლიკი ლუში.
ათასი ქალი ყველა მრუში.
აშარა თუ ხარ კახპა და ურცხვი.
გწყურია ვაჟი უცხო და უცხო.
არა ხარ ჩემი. არ ხარ არვისა.
თუმც არაოდეს არა ხარ უარზე.
იცოდე: მოვგრეხ ნებას ყუაზე.
ერთბაშად შეგსვამ ღვინოს ქარვისა.
და შენი თმების წითური მორგვით
მიგაკრავ მაგრად
ცხენის მუაზე...
მაგრამ თვალები -
თვალები - თვალები:
ეხლა მადონნა - წმინდა - ხასხასა.
რა გიყო მე შენ უძღებო ხასავ?!
ნელი და ტკბილი
ქვემეფინები -
რომ გადავიქცეთ ჩვენ კიდევ წყვილი.
ელამურ ღიმილს მომახვევ რიდეთ.
მეც დავრბილდები რისხვარის მოშლით.
აგამზეურებ როგორც შუბის ტარს
ირუბაქიძის
და ერთხელ კიდევ
გასუდრულ მტევანს
გაგშოლტავ ლოშნით“ ...

* * *

არჩიბალდ მეკემს სუნთქვა უადვილდება.

სარგის პეტრიძეს სიხალისეც ეწვევა.

- იქითა რვეული რადაა?!

- ეს ახალია...

არჩიბალდ თვალს მოჰკრავს მამის „ხელს“.

- წაიკითხეთ...

სარგის კითხულობს.

არჩიბალდ შიშია მარტო.

* * *

„მე - თამაზ მაყაშვილი. გადმოხვეწილი საქართველოდან. ვწერ ბოლოსიტყვას. მეც ხომ ირუბაქიძე ვარ. ჩვენი გვარი ბოლო საუკუნეებში კახეთს დაბინავდა - იყალთოში. მოედვა სენი: ბნედა და შეშლილობა. მამა ჩემი იმერეთში გადასახლდა: საირმეს ახლო. იქაც გაჰყვა უბედურება. მოკვდა მამა ავი სენით. დედა ჩემი გადაჰყვა ძეობას. მომიკვდა ოთხი ძმა და სამი დაჰ. მათში: ერთი ძმა მტერს შეაკვდა და მეორე ცხენით ხრამში გადაიჩეხა. დებში: ერთი ქმარმა მოჰკლა და მეორე ავმა ზნემ გააქრო. დავკარგე სამი ვაჟი და ორი ქალი. ცოლიც ძეობას გადაჰყვა. დავრჩი მარტო. დამრჩა ოთხი წლის ვაჟი. მომადგა გადაშენება. გავყიდე მამული: გარდა ეზოსი სახლით და საჯვარეთი. მოვაშურე ევროპას: საცა ყმაწვილობაში ვსწავლობდი. მყავდა სიყრმის მეგობარი ლორდ კ-რტ. ევროპაში ვაჟიც თან წამოვიყვანე. სახელი „არჩილ“ არჩიბალდად შევუცვალე. გვარად მეძახდენ - „მაყაში“. „მეკეშად“ გადავაკეთე. სევდა აქაც მკლავდა: რაღაც აუხსნელი. მომენატრა საქართველო. მოვისურვე დაბრუნება. ველარ გავბედე. შემდეგ: ვაჟი მეგობარს ჩავაბარე. ის უპატრონებს. დავუტოვე 30.000 სტერლინგი. მე კი მივალ ბასკეთის მხარეში. თუ მოვრჩი - შვილს ვნახავ. მკლავს სევდა საქართველოსი. გული იხსენებს ლამაზ ნ---ს...“

* * *

გაქვავება ცრემლებით.

- ეს რაღაა?!

სარგის იღებს პატარა ბოხჩას.

გახსნის. შიგ: მიწის ნატეხი.

გაკვირვება.

- საქართველოდან გადახვეწილებს თან მიჰქონდათ მისი მიწა.

სარგის გარბის არეული.

არჩიბალდის ქვითინს რა დაანელებს.

მამალი ცეცხლი

არის ცეცხლი მამალი

და არის...

ქალდეური თქმა

დღეს პორტრეტისათვის ვერ იმუშავენს.

დასავლით დიდი ქვის ბჭეა ქალაქის. პატარა ბიჭები ჯოგს მორეკავენ. ჯოგი მოიზღაზნება და მოაქვს ავსილობა და დანელება.

არჩიბალდ მეკეში სასეირნოდ მიდის.

ჯოგს გადახედავს. ავსილია ჯოგივით თვითონ.

ხოლო დანელება?!

ცეცხლი დაფლულია ნაღვერდალში. გარედან მხოლოდ - ფერფლი და ნაცარი. ცეცხლის საოცარი სახელი „ირუბაქიძე“.

ხსოვნას სდაღავენ უცხო სიტყვები და საქმენი:

რადამეს გახელება. ესპანიაში გადახვეწა. სიამაყე (თუ სიყვარული?!) ნათელი თამარის წინ. კარდუს ექსტაზი. ჭდეულია ყველა ეს და მოშვილდული დიდის ირუბაქიძის დანელებით და უკანასკნელი ირუბაქიძის ყივილით.

ხასიათში: სიფიცხე და ჩვილობა. წვა და დაუდევრობა.

და ყველგან - „მამა“.

რომლის სახელი ცეცხლის ნალებით სდაღავს ტვინს.

ასეთი ცხელი ნალები თიმურის გავარდნილს ცხენს თუ ჰქონდა.

ჩაუვლის გვერდით სიპა სალარის სასახლეს.

დღეს ამ სასახლეში „ქალაქთა კავშირის!“ საავადმყოფოა.

დიდი ქვის სახლი ორსართულიანი ბაღითაა გარემოცული. ირგვლივ ერთი ვერსის კვადრატზე: მაღალი გალავანი თიხისაგან ნაშენი. შიგ ხეივანი - ალვის ატყორცნილი ხეებით გაწვდილი.

ჩაუვლის გვერდით დიდ ჭიშკარს.

ჭიშკართან გამოდის ვამეხ.

„აღლან“ გაიქცევა და ეგებება როგორც საყვარელ მეგობარს. მეგობარსაც ალერსით ხვდება.

სალამი.

არჩიბალდ უღიმის. პირველად გახსნილ შუბლს მოავლებს თვალს. თითქო უჩვეულო ხაზი დაინახა: არჩიბალდს ჩრდილი გადაუარს. წყენის - თუ...

ვამეხ უმაღვე ცნობს - რომ შეხვედრილი მას ათვალიერებს. გრძნობს უხერხულობას. თავს ღუნავს.

მიდიან ქალაქის გარეთ. დუმილი.

- „საირმე“ სად მდებარეობს საქართველოში?!

- ფერსათის მთების კალთებზე..

- ფერსათის მთების...

(ხომ არაფერი გახსენებია?!)

- იმერეთის და სამეგრელოს გადასცქერის..

- იმერეთსა და სამეგრელოს...

(ხომ არ ახსოვს ბავშვის ცქერა სერიდან?!)

- თქვენ საიდან გაიგონეთ?!

- ევროპაში გამიგონია.. ერთი ქართველისაგან..

ვამეხ იჭვნეულ უცქერს.

არჩიბალდ დაძაბულია.

- „საირმე“ ჩემი მხარეა..

- თქვენი მხარე?!

(რად არის გაოცება ასეთი კუმტი?!)

ვამეხს თვალი მაღი აქვს: არაფერი გაეპარება.

- დიახ: ჩემი მხარე.. ჩემი სოფელი მის კალთებზე..

დუმილი. არჩიბალდ ნებას იკრებს.

- ლამაზი მხარეა?!

- ულამაზესი..

კიდევ დუმილი.. (თუ ფიქრები ორი მხრით?!)

- ჩემი სოფლიდან მოსჩანს რიონის თვალუწვდენელი ველი...

- რიონის...

(ხომ არ დაუნახავს თვითონაც: „რიონი“..)

ვამეხს იჭვნეულობა ემატება.

გზას განაგრძობენ.

არჩიბალდ ნებას შვილდავს.

- ლამაზი სახელია „ნინო“..

(ეს რა შუაშია?! ასე შემოჭრილად?!)

ვამეხ - იჭვით:

- რამ გაგახსენათ?!

- ვაზის ჯვარის ამბავმა..

- სარგისმა გიამბოთ ალბათ..

- დიახ..

ვამეხ რბილდება.

- არის კიდევ სხვა ქართული სახელი ქალისა - „ნინოს“ გარდა - „ნარიტ“ რომ იწყებოდეს?!

(ეს კიდევ რაღაა?! ვამეხ უნდოთ უცქერს.

- მგონი არაა..

- ან თუ არის: „ნინოსავით“ ოთხი ასოსაგან რომ შესდგებოდეს?!

(რამ ააკვიატა?! ვამეხ გაოცებულია.

- არ არის..

არჩიბალდ ცახცახს იკავებს. მაგრამ დუმილი უფრო აუტანელია.

- რა ლამაზი სახელია..

- დედა ჩემს „ნინო“ ჰქვია..

- „ნინო“?! დედა თქვენს?!

(რად არის გაკვირვება ასე ცხარე?!)

ვამეხ - უნდოთ:

- დიახ: დედაჩემს..

მხოლოდ ეხლა შეხედა პირდაპირ ვამეხს:

ისევ ის: უშუალო და პირველმიწა.

არჩიბალდ დარცხვა. თავი დახარა.

ვამეხ იგრუხება ოდნავ: ბავშვის გული იჭვნეულია.

კიდევ დუმილი და კიდევ უხერხულობა.

ვამეხ გაიხედავს. განზე ხილნარია. აშიშვლებს ხმალს და გავარდება. და თითქო თავდასხმული მტერიაო - შეუტევს მაჯის სიმსხო ტოტებს. ყოველი მოქნევა ცელავს ტოტს და ისვრის ტოტს:

ერთს - მეორეს - მესამეს - მეოთხეს - მეხუთეს.

არჩიბალდ უცქერს. ეხლა დატკბობით.

ტანი აწურული. მაჯა ჭდეული. მკლავი გახელებული. თვალები: ირუბაქიძის ცეცხლს ხომ არ ჰყრიან?!

„ის არის“: ფიქრობს არჩიბალდ.

ხსოვნას მამის უკანასკნელი სიტყვა სწვავს:

„გული იგონებს ლამაზ „ნ...ს..“

ვამეხ თითქო გადაირია: ვედარ ჩერდება.

არჩიბალდ უახლოვდება:

- ღონეს სინჯავთ?!

- არა: ხალიზის რკინას..

- მძაფრი ცეცხლი გქონიათ...

- რკინა მაგარია და ბასრი..

და გაშიშვლებულ და გაშვეტილ რკინას სიამით დახედავს.

ჩააგებს ქარქაშში. მშვიდდება.

კიდევ დუმილი.

- პონტო გაგიგონიათ?!

- შავი ზღვა?!

- დიახ!.

- როგორ არა...

- პონტოს მაგონებთ...

- როგორ?!

- დაუგდეთ ყური..

ძველ დროში ერთხელ პონტოს მარცხენა ნაპირას მიადგნენ მეზღვაურები. აქ ცხოვრობდნენ ამორძალები. ქალებმა ახალ-მოსულნი ტყვეებად აიყვანეს. თვითეული მათგანი მიაკრეს ბაგას. უნდოდათ: შემდეგ სკვითებისათვის მიეყიდნათ. ერთ ამორძალს და ერთს ტყვეს შორის სიყვარული დაიბადა. ქალმა სთხოვა თავის დაჰს - ამორძალთა დედოფალს - არ გაეყიდნათ უცხოელნი. დედოფალი დასთანხმდა. უცხოელნი დარჩნენ. შეეთვისენ ამორძალებს. ისწავლეს მათი ენა. მოუთხრეს ქალებს საკვირველი ამბავნი. ამბავთა შორის - ერთიც: რომ მათ გვერდით გაუარეს კუნძულს საცა ტაძარია და დიდი სიმდიდრე. მეზღვაურებმა იცოდნენ ხომალდის კეთება: სახომალდო ხეებით კი განთქმული იყო ამორძალთა მხარე. გააკეთეს ხომალდები. აიყვანეს ცხენები ხომალდებზე და გასცურეს. მიადგნენ კუნძულს. უბრძანეს უცხოელებს: ხეები მოეჭრათ ტაძარის გარშემო. დაიწყებენ ჭრა. მაგრამ წალღები უკანვე ხვდებოდათ. მაშინ ამორძალები თვითონ დაეცნენ ტაძარს. მაგრამ უეცრად ახილლეს გამოვარდა - (ტაძარი იყო მისი). ცხენებს დაეცათ შიშის ზარი. დაწყვიტეს ლაგმები. გადმოაგდეს ქალები. დაიწყეს მათი სრესა ფლოქებით. ფაფარი აეყარათ მაღლა და ყურები აეცქვიტათ. დაგლიჯეს ქალები. გამოშიგნეს. იწყეს ჭამა. დაძლენ მუცლებით. შემდეგ - გახელდნენ სისხლით დამთვრალნი და გავარდნენ კუნძულის კიდურზე. უეცრად გახედეს ზღვის ზედაპირს. ცხენებს ხმელეთი ეგონათ. გადაცვივდნენ. ავარდა ქარიშხალი. ხომალდები ერთმანეთს ეხეთქნენ. დაიმსხვრენ... ასე მოგვითხრობს ფილოსტრატე თავის „ჰეროიცუს“-ში..

არჩიბალდ ღიმილით უცქერს ვამეხს.

- საშინელი გახელება: არა?!

- გახელება დიდია.. მაგრამ მე..

- როცა თქვენ ტოტებს სჭრიდით - ეს გახელება მომაგონდა. ასეთები მხოლოდ ამორძალთა მხარეში იბადებიან. ფიცხელი ხართ...

- საირმეში ეხლაც ბევრია სახომალდო ხეები.

- მაგრამ შავი ზღვის პირად ამორძალები აღარ არიან..

- ჩვენ ხომ ვართ?!

თითქო წასცდა ვაჟს - შერცხვა.

- თქვენ ხართ და ხალიბის რკინაც თქვენია..

არჩიბალდ იღიმება. ვამეხს სიმძიმე ეშვება.

იღებს ხმაღს. დაატრიაღებს. ისმის ფოღადის შხუიღი.

დაუშვებს. გახედავს „შვეტია კოდაღივით“.

ჩააგებს ქარქაშში.

გაიხედავს: ეს ვინ მოღის?“

მის წინ ჯარისკაცია ქართვეღი.

- პეტრიძე მოიყვანეს..

- მერე?!

- ავადაა..

- რა დაემართა?!

- არ ვიცი.. სულ იმას გაიძახის: ვარ სარგის ციხისჯვარეღიო.

- საწყაღი..

ვამებს მირბის: დაავიწყდა ამორძაღებიც და გახეღებაც?!

„სარგის ჯაყეღი ციხისჯვარეღი“ -

ჰაა: ეს პერგამენტზე ეწერა.

ფიქრობს არჩიზაღდ.

ნუ თუ ცეცხღი გადაედვა?!

შორიდან ვამებს უცქერს მიმავაღს:

„ის“ არის: უშუაღო - ცეცხღი - აღეწიღი.

მაგრამ მანიაკი: სარგის ციხისჯვარეღი?!

და ფიქრობს ისევ ის ცხეღი ნაღები მოაწვენ.

„ცეცხღი მამაღი“ ძვეღ ქაღდევეღთა -

აქ არის ალბად შუაგულში. წვა შორეული. დაცილდება: ყოველ საგანს - ყოველ არსს - ყოველ მოვლენას. საკუთარ „მესაც“. ყვინვა და ჩაძირვა სიღრმით და სიგანით: შორსშორს - ზესკნელში თუ ქვესკნელში. მზის დიდი გაჩერება ბიბლიისა. ფოთოლის ურხველობა. გარინდება და გაქვავება: გალხობა და გადნობა. „პიროვანის“ დაკარგვა. გაქრობა ყოველ „მაის“ და ხილვა „ერთის“ - რომელიც ყველაშია როგორც „მამა“ წარმომშობი: სულისჩამდგმელი და ამომძრავებელი.

ჰააა: სადაა ამოცანა ეგვიპტის პროფილის და ეგვიპტის სტილის. იქ იყო ნამდვილი მზერა „მამალი ცეცხლის“. მისთვისაა მისი პროფილი ასეთი უძრავი და ასეთი შორსწასული. სახე - მუმი. გაქვავება ყოველის: რადგან - მარადში გადასული - შტერდება. პირამიდები. ქვაბულები. სასაფლაოები. მუმიები. მენაკატები. რამზესები. - რადამესები. ქვები - ქვები - ქვები. უძრაობა ყველგან. უსიცოცხლობა?! სიკვდილი?! არა: ხილვა ზენაარ ცოცხალის - და თვალების გაგანიერება. ხილვა სიკვდილის - და მზერის გაშტერება. გაქვავება „მამალ ცეცხლიანი“ თვალის.

და თან რა სიმკვეთრე და სიმაგრე!..

არჩიბალდს აგონდება:

კონსტანტინეპოლის ერთ მუზეუმში ორი სარკოფაგია თითქმის ერთმანეთის გვერდით. ერთი ჰელლენური და მეორე ეგვიპტური. პირველი მარმარისაა: ნათელი და ლამაზ სხეულებით ნაკვეთი. მაგრამ რბილი და მქრალი როგორც თვითონ თეთრი მარმარი. მეორე ქვისაა. არა. კაცი ვერ გამოიცნობს: არის იგი: ქვის - რკინის - თუჯის - ბრინჯაოსი - თუ სხვა რამის. კაცს ჰგონია: თუჯის ქვა თუ ქვის რკინა. მომწვანო: მაგარი - ხავსისფერი - მზედაკრული. ფორმით: უზარმაზარი გველის თავი. არა: ამას ვერ დაამხოვს მიწის კატასტროფაც: ასეთი მაგარია და მკვეთრი.

ეხლა თვითონ გუნება:

ჰელლენურ სარკოფაგთან სიკვდილი თითქო თამაშია და სიცოცხლე. აქ კი შიში და საიდუმლო.

არჩიბალდ მიდის. თითქო ვიღაცას მიჰყავს.

ეხლა ისევ ის წინაპარნი.

ისინიც იწვოდენ ალბათ ამ ცეცხლით.

ისინიც იცნობდნენ ხომ ატეხილობას და დაყუდებას.

სახლს უახლოვდება.

ხანდახან ტაბა ტაბაჲს ლანდი გაურბენს:

ისიც ხომ უძრავია და გაქვავებული. ნამდვილი ეგვიპტელი.

მაგრამ ეგვიპტის პროფილში ხასიათიცაა პიროვანი...

პოტრეტისათვის...

და ტერრასაზე ქალი ხვდება..

არის ცნობა. დიდი პითაგორ კროტონში პროზერპინას საფლავთან მოსწავლეებს ერთ საღამოს საიდუმლო სწავლას გადასცემდა. უეცრად მის წინ ქალწული დავარდება. ლამაზი ტანი მარჯვედ ასხმული. მკერდი: ნდომით აბორცვილი. თვალღურსა და კუმტი. პითაგორ ხედავს: საკმაოა სათუთი შეხება - და ქალი დაიდვრება სისავსისაგან. „მაღალო! დიდო! მიხსენ სიყვარულისგან: რომლიც წვავს სულს და ნთქავს სხეულს“. პითაგორ ერთს კიდევ გადახედავს. არას ეტყვის. მაგრამ შემდეგ - სცენა მეორდება მეტის აღვსილობით და მეტის გახელებით. პითაგორ ეხლა ჩახედავს თვალეზში ჭირვეულს და იქ მარად შეუღლებას ამოიკითხავს. ეს იყო ქალწული თეანო. იგი გახდა პითაგორას ცოლი. პითაგორ მაშინ სამოცი წლის იყო.

არჩიბალდ მეკეში მისი ნახევარი ხნის თუ არის.

მის წინ ოლგაა. როგორც ქალწული თეანო.

ასეთი დამაბული ვაჟს იგი ჯერ არ უნახავს.

აქ არის ცეცხლი.

ხოლო არა „ის“: შუაგულში მყოფი.

არამედ სანაპიროზედ მოხეთქილი.

აქ თვითონ ნაპირია -

რომელსაც ესაა წყალი გადმოხეთქავს.

მთელი ყოფის ერთ მორგეში მოქცევა:

ერთი თვალი. ერთი მზერა. ერთი გული. ერთი ფეთქვა.

ნაპირი და პირი. პირი და სახე. კონკრეტი:

აი ეს - ამ წამს რომაა და სხვა წამს სამუდამოთ გაქრება.

„მამა“: უკანასკნელ რხევამდე.. მისი თვალი და მისი ჯადო.

ტალღა: რომელსაც თუ დალევ - (პეშვით ვერ დაიჭერ).

ჰაა.. ფიქრობს არჩიბალდ..

ეს სხვა ცეცხლია: პიროვანი..

ეგვიპტის პროფილი პიროვანიცაა..

მამ: ორი ცეცხლია: პორტრეტისათვის..

ოლგა ჰამაკში გაიკვალთება.

შემოდის ტაბა ტაბად.

ხედავს არჩიბალდ. ეგვიპტური სახე შორსაა თითქო.

მაგრამ ეს ციალი გოგირდისფერი თვალების?!

აქ თითქოს ორივეა: „ისიც“ და „ესეც“.

- ვნახე..

იმახის თავისთვის არჩიბალდ.

ტაბა ტაბად გაკვირვებით:

- რა ნახეთ?!

- ეგვიპტის პორტრეტის საიდუმლო.

- „მამალი ცეცხლი“: არა?!

- კიდევ სხვა ცეცხლიც..

ტაბა ტაბად ღიმილით მთვარის ხორკლებს ჰყრის.

„ალღან“ ჰამაკთან აზმორებს განართხული.

ოლგა გასუდრულია.

ინტერმედია

მენჯილმა ქარი იცის.

არჩიბალდ მეკეში ტელეფონთან მიდის გაბრუებული. მენჯილის ქარი სხვანაირია. თითქო სხეული სადღაც დარჩენია მეკეშს და ლანდი მილოღავს მისი სივრცედაკარგული.

სპარსეთის კლდეებში - ტელეფონი: გეოგრაფიული ანახრონიზმი. ტელეფონი სივრცის ძლევაა - მაგრამ ტელეფონით საუბარში სპარსეთის სივრცეების სუნთქვა იკარგება. კიდევ კარგი: რომ ტელეფონი სიფხიზლეა, არჩიბალდ მეკეში თავის სხეულს ნახულობს.

მენჯილის ტელეფონი ყაზვინის ტელეფონს უერთდება.

- ჰაა: ტაბად ხან!

- სერ არჩიბალდ!

- როდის დაბრუნდით?!

- გუშინ..

- ახალი?!

- თქვენ სახელზე დეპეშაა..

(ვისგან?! ოლგასგან?!)

- გახსენით ვისგანაა?!.

- ვამეხისგან..

(ვამეხისგან..)

- რას იწერება?!

- „გთხოვთ მეწვიოთ რამოდენიმე დღით სოფელში. ყურძნის კრეფა იქნება. ნახავთ საირმეს. მაცნობეთ დეპეშით წამოსვლა. ბაქოში დაგხვდებით. უარს არ მეტყვიოთ“.

(ყურძნის კრეფა. ვამეხ. საირმე. საქართველო).

არჩიბალდ სდუმს.

- წახვალთ?!

(არჩიბალდს ვილაცამ ხელი თუ ჰკრა).

- წავალ..

- როდის?!

- დღესვე..

- როდის დაბრუნდებით?!

- ათ დღეში მანდ ვიქნები..

- კეთილი მგზავრობა..

- ნახვამდის.

ტელეფონის ტარი ჩამოეკიდა.

არჩიბალდსაც გული ჩამოეკიდა თითქო. ეხლა სხეული აქაა - მაგრამ ლანდი მისი სხვაგანაა.
გული ტოკავს: თითქო უნდა ლანდს დაეწიოს.

ავტომობილი მზადაა.

არჩიბალდ მეკეში მენჯილის ქარს სცილდება.

ქარი უკან რჩება თანდათან.

ქარის შენელებულ ზუილში მოსჩანს -

„მზის კვერი“:

ნათელი ხვითო. დაყვითლული სივრცეთა გუგა.
ღია ზაფრანა. ყარამფილი. მტევანი ფაღლოს.
სამროხეს სუნი. ატეხილი მოანგრევს პალოს
აკვრივებული ტანმაგარი ზანგელა ბუღა.
ხურუში თესლი მატერიის და ავი ხორცი.
ღვრია სურნელი. ვნების ტეხა. ტიტველი ხვატი.

ცეცხლის ძუმუებს გამეტებით წოვს მრუში ხვადი -
კეთროვან ტანზე დაღვენთილი ლუესის ლორწით.
მირაჟის კვართი. ლურსა ცქერა. ზმანება ცხელი.
უგონო თვლემა. ფლეგმა ზანტი და წვეთის დახლა.
უმრავ ჩვენებად ილენჩება თვით პანის ახლო
ჩაყუდებული ნირვანაში წითელი ცხენი.
მარადი ქცევა. სახე მასკა. უპადჰი ძველი.
გადგომა განზე. ირონია და ძლევა თავის.
მეორედ შვება ვეღარ ითმენს ხავოან ქავილს
და იხდის პერანგს ცხელ ქვიშაზე რქიანი გველი.

ქარის ზუილი ინთქება შორს.

მზის კევრზე მოსჩანს აქლემი - როგორც -

„უდაბნოს ქიმერა“:

აყუდებული. ულაზათო. ორკუზიანი.
ცხუნე სივრცეთა კომმარების უგვანო ბუმში.
ბაიასავით გამომწვარი ზანგელა ბურში.
უცხო. უთვისო. მატანტალა. შორიგზიანი.
ამპარტავანი. ნელი. დინჯი. თავაზიანი.
მოდუნებული მეოცნებე შორეთის მურში.
მორცხვი. კეკელა. მოალერსე. მუსუსი. მრუში.
გახუნებული მაგრამ მაინც მარად მზიანი.
საოცარია შენი ზანტი მთქნარებით თვლემა -
მზეთა გალხობით რომ მოთენთა უდაბნოს რთველმა.
ქიმერის თავის ღიმით გასცქერ ალმურს კომლიანს:
თითქოს გესუნთქვის არაბეთის ამწვარი ნარდი.
და უშნო ცოხნით ოდეს ერთვის მელანქოლიას -
დორბლიან ტუჩზე გიობდება სამყაროს დარდი.

კევრი ილეწება. ქიმერა ჰქრება.

არჩიბალდ მეკეში მიემურება საქართველოსაკენ.

გავაზის თვალი

და პირგაგუდული დიდი საწნეხელი -
ყურძნით გაღეშილი ლუმი გველეშაპი.

„მიწის სჯული“.

ცხრამუხა

შორიდან რომ შეხედავთ - ერთი ხე გეგონებათ დიდი.

მიუახლოვდებით: ცხრა მუხას დაითვლით.

ცხრა ძმას ხუთმეტ ალაზის დიამეტრზე წრე გაუკეთებიათ.

ძმების ჰასაკი ას წელს გასცილდება.

ტანი დაკორძილი აქვს თვითეულს: ალბად გამძლეობისათვის.

მუხებს წვერვალი არ აქვთ: თვითეულს საკუთარი. მათ მხოლოდ ტოტები აქვთ. საცა ტოტები იწყებენ აყრას - იქ მუხებს ჭრილობა ემჩნევათ. ეტყობა: ოდესღაც გადაუბელიათ. შემდეგ აყრილი ჩქოლი ტოტები განგებ გადაუწვენიათ: რომ მუხები ერთიმეორეს გადაზრდოდენ. კორძიანი და დაგრანგნილი მკლავები ცხრა ძმის ერთმანეთს ჩახვევიან. დაცილება მათი მიწისძვრას თუ შეუძლია. ერთიმეორეზე გადაჭდობილ ტოტებს თავის მხრით ტოტები აუყრიათ მაღლა: როგორც აიყრის ერთი ხე. ხედავთ: ძირს - ცხრა ტანი ცხრა ძის და მაღლა - ერთი გუნდი ერთი მუხის.

მუხის ფოთოლი სქელია. ფოთოლიც ფოთოლს ეკვრის. ცხრა მუხის წრე ტალავარია. მზის ჩქერი ვერ სჭრის ცხრა მუხის ტევრს. მზე კონცხზე გარჩენილა. მსხვილი რკოები სცვივიან ხადახან.

მზით ამეწამულ ტევრის ქოჩორზე ჭიჭინობელა სიცხის მაყრულს აბამს.

შუადღე თავდება.

ცხრამუხის ტალავარში სიმღერა გაისმის ქვესკნელის გუგუნით:

ჭურის მრეცხველი ჭიჭინობელას ბანს თუ ეუბნება.

გრილოშია ჭურის თავი.

მუხებს გორაკი აურჩევიათ. აქ წვიმა არ გაჩერდება: ღელედ ჩაივლის.

მიწა ზედა ფენში მოშავოა. ქვედა ფენებში - მოყვითალო. ბოლოში - კირიც მოსჩანს. მიწა არანესტიანი: ხმელი და ხურვალი.

შიგ ჩაკირულია მრავალი ჭური. ასჩაფიანი. სამოცჩაფიანი. ორმოცჩაფიანი. ოცჩაფიანი. ათჩაფიანი. ხუთჩაფიანი.

ჭურის მრეცხველი ასჩაფიანშია. სარეცხელი უჭირავს ორტარიანი. ხეხავს დაჟინებით და მღერის:

მეორე მრეცხავი ორმოცწათმეორე თავს ადგას. ჭურის თავზე ფიცარია ნახვრეტისანი. ნახვრეტში მრეცხავს ტარი გაუყრია გრძელი. ტარს ბოლოში მოგებული აქვს სარცხელი. ისიც ხეხავს ჭურს. ისიც ლილინებს.

განზე მესამე დგას. სჭრის ბლის ტყავებს დაღობილს.

ახალ სარცხელს ამზადებს.

პატარა ბიჭს აყალო მიწა მოაქვს.

მეორე ბიჭი ამ მიწას ზელავს ფეხებით.

ეს მიწა ჭურის დასაგნისია.

მესამე ბიჭი რეცხავს სარქველს: პრკე-მოდებულს.

ჭურისთავი ღობეშემოვლებულია. მესერის სარებზე აქაიქ ცხენის თავებია ჩამოკიდებული. ცხენის თავებს ორმომოები მისდევენ. ზოგი დიდი: ერთ თუნგ ღვინოს დაიტევს. ზოგი მომცრო: ქვევრისათვის. ზოგი რგვალი. ზოგი წოწოლა. ზოგი გამობერილი. ზოგი შეფერდილი.

ცხრამუხის წრე არაა სრული: ერთი მხარე სწორი ხაზით გადაიჭრის. აქ გაწოლილია გრძელი თუჯისფერი საწნეხელი დაჭრილ გველემპაპივით.

საწნეხელიდან მოსჩანს ვაზნარი დაზნეკილ და დაფენილ სერზე.

ვენახის ფოთლებს ხმობა შეჰპარვიათ: შაბიამანის მური გოგირდში გადადის.

მოაქვთ მტევნები ყვითელი და მოშავო.

მოაქვთ კალათებით და გიდელებით.

მეტი წილი ქალია და ბავში.

საწნეხელის გვერდით ქალია შავებში. პატარა ბიჭებს ფეხებს ჰბანს. ფეხები ხტიან სიამით. ქალის ხელებისაგანაა ეს სიამე თუ ცივი წყალისაგან?! ქალს ხელები ხმელი აქვს დაშოთილი და დაშვეტილი. წყალი ანკარაა და გრილი. არა - აქ სხვა სიამეა:

ბიჭების ფეხები მტევნების წნეხვას ელიან.

ბიჭების თვალები ილესებიან: მტევნების მარცვლებს თუ ედავებიან.

ქალი წელში იმართება. ტანი - მაღალი. თავზე - თავსაფარი უბრალო. სახე - მშვიდი: მოგრძო

თვალს სევდა ემჩნევა ოდნავ. თვალები: თითქო არ იძვრიან. თვალებში: შავი ფერი ლურჯათ მოკიაფე. ფუფურა ხმელი, ასეთი სახისაა ქართული ხატი მარიამის.

- ბიცოლა ნინო! ბიცოლა ნინო!

- ჩაგვიშვი საწნებელში: ბიცოლა ნინო!

- ჯერ ადრეა: მამას დაუცადეთ.

- აი მამაც!.

- მოდის მამა..

ნიკოს სტუმარი მოჰყავს.

სტუმარს წვერი ჩიჩილაგასავით აქვს.

- კაი მოსავალი გქონია: ნიკო..

- არა უშავს..

ნიკო წყლიანი თვალებით ნახევრად ავსილ საწნებელს გადახედავს.

- მამა! მამა! მამა!

- ჩაგვიშვი საწნებელში..

- ცოტა მოიცადეთ..

ბავშვები ფეხებს იწმენდენ ტილოთი.

სტუმარი მტევნებს სინჯავს.

- ცოლიკოური უფრო მარჯვედაა..

- წელს ციცქამ უფრო ივარგა. აბა ნახე..

- კრახუნა რას შობა?!

- კრახუნა გადამიშენდა.. ცოტა დამრჩა..

- არა კი?!

- ცალკე მინდა დავწურო..

- საფერე რას გიშობა?!

- საფერეც გადაგვარდა..

- მაღლარი?!

- მაღლარმა წელს მოიკეთა..

- ალექსანდროული?!

- ვერც მაგას დავემდურები..

მოაქვთ ყურძენი: ყვითელი და მოშავო.

მოაქვთ კალათებით და გიდელებით.

საწნებლის მუცელი ივსება.

- მამა! მამა! მამა!

- ჩავალთ საწნებელში!

- ჩადით!

ბიჭები საწნებელში გადახტებიან.

ფეხები ხალისობენ. წვივები კრთიან.

მტევნები იწყებენ ცრემლვას: მაგრამ სიხარულით.

საწნებელი იღეშება დაწურულის ტბორით.

ტბორს მოაქვს სურნელი - (არის ქვეყანაზე რაიმე ამ სურნელის სადარი?!).

ჭიჭინობელა უმატებს ჭიჭინს.

ჭურის მრეცხველი ამოდის ჭურიდან.

მეორე მრეცხველი სარცხელს ასწორებს.

მესამე ბლის ტყავებს ალაგებს დაჭრილს.

ნიკო ნინოს მიმართავს:

- აბა რძალო! კარგი სადილი!

ნინო მიდის უსიტყვო.

ოცი წამი - და პატარა ბიჭი ძლივს მოათრევს კალათს:

კეცზე შემწვარი ქათამი. წვენი - ისრიმისა და მაყვალის. ისრიმი - გვიანი ყურძენის. ჭადები: ვაზის თუ ნიგვზის ფოთლებში გამოცხობილი. ღვინით სავსე დოქი ნეშოთი თავდაცმული: ახლად ამოღებული წყაროს მუცლიდან. ჭიქა. ჭინჭილა. კულა.

მუხების ქვეშ: სიგრილე ხავსიან კლდეების.

მუხების თავზე: მზის მარცვლების აჯეჯილება და ჭიჭინობელა.

რამდენი ახსოვს ცხრამუხას ასეთი სადილი?!

სარიდან -

ჭურისთავიდან ცოტა მოშორებით ნიგვზები ამართულან.

ნიგვზები მუხებს ედავებიან სიდიდით. ჯერ კიდევ არ შეხმიათ ფოთოლი.

აქაც მალლობია და სიგრილე.

ნიგვზების ქვეშ სიპი გრძელი ქვებია გადაგებული: საჯდომად.

ერთს ქვაზე მოხუცი ზის და ჩიბუხს წევს.

ფოთლები ნელად შრიალობენ. ალბათ მათ უსმენს. თუ განვლილ ხანას იგონებს?!

მოხუცის წინ ოდაა: მაგარი მუხისგან ნაშენი. ფიცრები სქელია: თითქო დამორილი ძელები.

ოდას უცქერს მოხუცი.

აქ ნიკო ცხოვრობს: მისი უმცროსი შვილი ცოლით. შვილებით. აქვე ცხოვრობს ნინო: ქვრივი მისი შუათანა ვაჟის. ქალით და ვაჟით.

მოხუცს შვილი აგონდება უდროვოდ დაკარგული. გული არ ტკივა - (უკვე ხანგადასულია) - გული ტკივილს „იგონებს“.

მოხუცი მოსწევს ჩიბუხს. გააპურჭყებს.

ეხლა გვერდით გაიხედავს. მოშორებით - ოდა. კიდევ მოშორებით: კიდევ ოდა. იქით: ასეთივე ოდა. სულ ბოლოს: ისევ ოდა.

მოხუცის გული იღვენთება: ეს ყველა - ნაშიერია მისი.

ბოლო ოდაში მისი უმფროსი ვაჟია. იგი სამოცი წლის იქნება. მას ჰყავს შვილები და შვილიშვილები. დანარჩენ ოდებშიაც მოხუცის ვაჟების უჯახობაა. შვილები და შვილიშვილები მრავალი.

მოხუცი მხრებში იმართება.

ჩიბუხის ტარი ამაყად უჭირავს. გააპურჭყებს.

თვალებს მოადგენ თვალები - (გადვიძებული გონის).

მოხუცი ჩურჩულობს. თუ ითვლის:

ამდენი ვაჟი. ამდენი ქალი. ამდენი შვილი. ამდენი შვილიშვილი. ამდენი შვილიშვილიშვილი. ამდენი გათხოვილი. მათი შვილები და შვილიშვილები.

მოხუცი იღიმება: ბედნიერია.

მაგრამ: რამდენია მაინც?!

მოხუცი ითვლის: „ჰე სიბერე“: ვერ მოთვალა.

ნუ მოთვლის: ხე - მამა მაგარია ხომ?!

და მოხუცი ცხრამუხას გახედავს:

ცხრამუხასავით მაგრადაა გვარში მოხუცი.

სწევს ჩიბუხს და ისევ აპურჭყებს.

სარიდან გვარმაგარი გლეხია: ლაშხი.

(აქ ფილოლოგიას აქვს გამონაკლი: „გლეხი“ აქ „გლახას“ ენათესავება. სიტყვის მორფოლოგიის შელახვა).

სარიდანთან ბავშვები მიცვივდებიან.

ზოგი ფეხში ეცემა. ზოგი ხელში. ზოგი ზურგში.

- ბაბუა? მამამ აბედი გამომატანა შენთვის..

- ბაბუა კაჟი მოგიტანე.

- ბაბუა: კვესი ვინ გაგიკეთა?!

- ბაბუა: ეს დანა მჭრელია?!

- ბაბუა: ფეხსაცმელი გაგხვია..

მოხუცი გაძვალეზულ ხელს უსვამს ბავშვებს. ეალერსება. უღიმის. ბავშვებიც ცქრიალობენ.

სარიდან ეკითხება თვითეულს: ყურმენი ბევრი ჭამე? - სიმინდის ტარო გემრიელია? - ლურსა როგორია? - ალია დაჭედეს? - ბელემამ ხბო მოიგო?

ბავშვები ეხვევიან მოხუცს.

- ეხლა წადით!.

ბავშვები გაბრიან ჟივილხივილით.

სარიდან დგება. ჯოხს იმაგრებს ოთხმოცდახუთი წლის მოხუცი. ჯერ კიდევ მაგრადაა. მიდის ნელა. ფეხებიც მაგრად აქვს.

ჩასუქები წულები აცვია. მიდის ნელა.

გაიხედავს ოდის განზე. თვალეზმა სინათლე უკლო?! მაინც არჩევს: დაქურჩულ ტაროებს და მათ ყვითელ ხვავებს.

სასიმინდენი: იელისაგან მოწნილნი თუ შქერისაგან.

ხულა. ბელელი. თავლა. იქით: ფარეხი. ფარეხთან: ბოსელი. იქვე საღორე. იქვე საქათმე.

მოხუცის თვალეზს სინათლე ემატება.

ეს - ერთ ეზოში. სხვა ეზოებში?! კიდევ მეტი. ოთხჯერ მეტი.

სარიდან მხრებში მოხრილია. ეხლა ამას არ გრძნობს.

ხელს ისვამს თეთრ წვერზე: სითეთრეს თხის წვერის სიყვითლე მოდებია. წარბების ბეწოები გაზდილან: შიგადაშიგ შავი ბალანიც ურევია. ყურებიდან თეთრი ღინლი მოსჩანს ბლომად.

მაინც მარჯვედაა. მიდის. ეზო გძელია.

ეზოს ძელქვებია ხუთას-თუ-ათასწლოვანი.

ხედავს ძელქვებს. ფიქრი: „ძელი - ქვა“. მოსწონს მათი სიმაგრე.

აქ მალლობია აბორცვილი.

აღმოსავლიდან მარცხნით: მთების კალთები ლუში ნისლის ფერი. რა ხე არაა იქ?! ფიჭვი. ნაძვი. მუხა. წიფელა. წაბლი. ურთხველა. ზოგი ასი ალაბის სიმაღლის. ზოგის ტანს შემოსარტყამად ოცდაათი მკლავი დასჭირდება.

მთას - „საირმეს“ ეტყვიან.

მთისა და ძელქვების შუა ხევია გათხრილი.

ხევში: პატარა რუჰ - ნაღველივით შავი. მხოლოდ - კრიალა.

პირი დასავლისაკენ და მარჯვნივ მობრუნება:

ხევი იწურება და იკარგება - (თუ თანდათან ფართოვდება?!).

მოსჩანს დიდი ველი რიონის: სამეგრელომდე და სამეგრელოს იქითაც - გადაშლილი ზღვამდე: როგორც სილაღე - როგორც თარეში - როგორც მუცელი ნოყიერი. ველი - უთვალო: თითქო თვითონ მარტო - თვალის: რომელიც თავისთავს ვერ ხედავს - (სხვა თვალმა უნდა იხილოს).

მოსჩანს არე ქუთაისის კლდეზე მიბჯენილი.

მობრუნება კიდევ მარჯვნივ:

თვალის წინ - ყვირილის ველი დახვეწილ ქალებით: თითქო უზარმაზარი თასი - გაჭიმული და თითქო გაშვეტილ ნავად გადაქცეული.

იქვე: ველი ხანის წყალის.

შერთვა ყვირილისა და რიონისა.

ტყე აჯამეთის: ხედ აჯეჯილი ზურმუხტი.

და ბოლოს - ის ის დიდი ველი: რიონის.

სარიდან ძელქვებთანაა.

გასქცერის: ხეობას - ველს - ჭალას - ტყეს.

ნუ თუ ასე უკლო თვალის სინათლემ?! რისთვისაა ამდენი ნისლი?! აქ ხომ ყოველთვის ანკარაა ცის თალი და კრიალა?! რადაა სამზირი ასე ახლო?! აქედან სამზირი ხომ შურდული იყო რაინდის მიერ გასროლილი!?

ჰაა: „დაიქცეს სიბერე“ - (სარიდანის ფიქრებში)

თვალეებს ცრემლი თუ აწვება.

არა: მგონი ცრემლიც ამომშრალია.

გაიხედავს: ეხლა კიდევ მარცხნით: „საირმე“.

რამდენჯერ ყოფილა იგი აქ სანადიროდ!? რამდენი მოჰკლა ირემი!? რამდენი დასჭრა ნიამორი!? რამდენი კანჯარი!? რამდენი ტახი გარეული!? ვინ მოსთვლის!? მოხუცს თავის ნაშიერიც ვერ მოუთვლია.

მოტრიალდება. მზე ჩადის როგორც ავარვარებული თასი: ჩადის ბნელ საშოში. მიდამოს ეფინება შვინდისფერი მეწამული. მეწამული მთის თხემზე იღვრება. თვალში გარჩენილია ჩასული თასის დალი და მთისკენ გახედული ლურჯ ხანძარს იჭერს იგი დანელებულს: მზის ჩქერი ქვავდება ლუშად - (რა შეედრება?!).

მოხუცი ხედავს მზის ჩასვლას.

„მეც ჩავალ“ - (მოხუცის ფიქრი ნელია).

რბილდება მოხუცი და სახლისკენ ბრუნდება.

შორიდან ჯოგის ხრიალი მოისმის.

ჯოგი მოიზლაზნება ნაიალადარი: ავსილი. ხარი - (ნისლა - ლურსა - გიშერა). ძროხა - (ბელემა და მურემა). ცხენი - (ალია და ლურჯა). კამეჩი. ცხვარი. მოზვერი. უშობელი.

მოიზღაზნება ჯოგი.

წყალს ასმევნ. ივსებთან მუცლები და ილესებთან.

ხარი ძროხას აედევნება. ბიჭი შეუძახებს და ხარი განზე გავარდება. ჯოგის ტანი შეირხევა. ხარი ხარს ეცემა რქებით. ბიჭი შეუყვირებს და ხარები ერთმანეთს სცილდებიან. ჯოგი ტორტმანობს. განზე კამეჩი გაიბურავებს. მტვერი დგება. ძროხა ბღავის. უშობელი დმუის. უშობელი ჯიქანში ეცემა ძროხას: იწყებს ჯიქნას. ბიჭი მივარდება და ხელით აცილებს. ჯოგი ზმორებით მოზოზავს.

მზე უკვე ჩასულია.

ჯოგი ფარებს მოადგება. შედის. ბინავდება.

ქათმებიც მიდიან ხეებისკენ - (უფრო ხშირია ბია).

ემზადებიან დასაბუდრებლად.

ჟივილი ნელდება: თითქო შორსაა - (ინთქება).

ხრიალი ცოტავდება: ცხრება.

სადამო იბინდება.

მუქი ლილის ფერები არეს ეფინებიან.

მოხუცი აივანზე ადის დანელებული.

მყუდროება და მიყუჩება.

სარიდან მიიყუჩებს.

ვამეხ და არჩიბალდ -

სარიდან აივანზე ზის. ეყვინთება.

სოფელში ძაღლის ყეფა გაისმის: შორს.

ყეფა აღრმავებს სიჩუმეს. მოხუცი წამოდგება.

„მურა“ გარბის ყეფით ჭიშკარისკენ.

მოხუცი მოაჯირს ებრჯინება. ყურს უგდებს. ესმის სხვა ყეფა. „მურა“ გამორბის ნიგვზებისკენ აპურწული: ყეფაში - შიში. „მურას“ მთელ სოფელში ძალღი ვერ ერევა. ძაღლის შეეშინდა?! რომელის?! მოხუცს უკვირს უცხო ყეფა ხმამაგარი.

- ვინა ხართ?!

ეზოში ცხენების თქარათქური გაისმის. უცხო ყეფა წყდება.

- ბაბუა! ბაბუა!

ათას ხმაში იცნობს მოხუცი ამ ხმას.

- ვამეხ! შვილო!

ვამეხს „მურა“ ელაქუცება. ძაღლს თავზე ხელს უთათუნებს ვაჟი. ცხენს აბამს. მიაბამს არჩიბალდის ცხენსაც. ავარდება აივანზე. არჩიბალდს ხელში „ალლან“ უჭირავს.

- ბაბუა! ბაბუა!

ეხვევა. ჰკოცნის.

- ვამეხ! შვილო!

- მობრძანდით არჩიბალდ!

არჩიბალდ ადის. „ალლან“ გვერდით ჰყავს.

სახლიდან გამოცვივდებიან: დედა ნინო - ბიძა ნიკო - ნიკოს ცოლი - ნიკოს ბიჭები.

- ეს ყმაწვილი ვინაა?!

გაისმის ხრიალში მოხუცის ხმა.

- ჩემი მეგობარი.. სპარსეთიდან..

მცდელი თვალები უცხოელს სინჯავენ.

- შვილო! ვამეხ!

ეხვევა დედა.

ბიჭები ფეხშიშველები ფეხებზე ეკვრიან.

ვამეხ ხან ერთს აიყვანს ხელში. ხან მეორეს. ხან მესამეს. ჰკოცნის ყველას.

ერთი ბიჭი „ალღანს“ მოჰკრავს თვალს და შიშით აცახცახებული განზე გავარდება.

- ნუ გეშინია!. დიდი ძაღლია არა?! ორ მგელს გაგუდავს.

ამშვიდებს ვამეხ. შემდეგ - უეცრად:

- მატასი სადაა?!

- დღეს თავი დაიბანა... მთას იშრობს.. ივარცხნის..

ვამეხ მოსწყდება.

არჩიბალდ ნინოს ათვალთვლებს.

ვამეხ შევარდება ოთახში. სტაცებს ხელს დაჰს. აიყვანს ხელში. აიგდებს მხარზე. გამოჰყავს აივანზე. არჩიბალდ ხედავს ოდნავ გაშიშვლებულ წვივებს გაშვეტილს. ჩამოუშვებს. მატასი დარცხვენილია.

- ჩემი დაჰ მატასი!. ლამაზია არა?!

პატარა ლამფის სინათლეზე მოსჩანს წარბშეკრული მატასი: როგორც მახეში ახლად გაგებული ბოლოშავი. უცხო კაცს უნდოთ უცქერს. თვალები ელავენ მუქლურჯად. ხანდახან ლალის ალიც გადაჰკრავს - (ეს მხოლოდ ერთ წუთს). ასე ელავენ ღამეში უხედნი კვიცის თვალები. უეცრად მოსხლტება და ისევ დარცხვენილი ოთახისკენ გაბრუნდება. სიტყვა არ უთქვამს.

არჩიბალდ სუნთქავს არეს რომელიც მატასიმ შეარხია:

სურნელი თუ დასტოვა ველური ყლორტის.

სიჩუმეს ისევ ვამეხ არღვევს:

- ხომ კარგად ხართ?!

- კარგად შვილო!. ყველა კარგად..

- ჩვენები როგორ არიან?!

ერთი წუთის დუმილი. ვამეხ უსვენარია:

- როგორ არიან: ბაბუა?!

- ყველა კარგად.. მხოლოდ...

- რა მოხდა?!

- საწყალი ვანო...

- ჩვენი ვანო?! ალექსის ვანო?!

- ომში დაიღუპაო. მოიწერეს..

ვამეხ აღარავის უყურებს. გავარდება.

- ხვალ წადი..

- არა.. ეხლავ..

უკან „მურა“ მისდევს.

„აღლან“ იღრინება. ბავშვები ერთიმეორეს ეკვრიან. არჩიბალდ დოგს გახედავს. დოგი მშვიდდება.

- დაბრძანდით..

არჩიბალდ ჯდება. მდუმარება.

ალექსას სახლიდან მოისმის ხრიალი. „სიხარულია“: ნახვის. მხოლოდ ერთის ხმა „გაცხადებისა“. ეს დედა უნდა იყოს. კიდევ დუმილი. ეხლა ტირილი მოისმის.

- რად უთხარი ბაბუა?!

- ხვალ რომ მეთქვა: ეწყინებოდა.. ხომ იცი - ვამეხ..

ვამეხ ბრუნდება. სიხარული აღარ ემჩნევა: თუ გაბზარულია.

მას მოჰყვება ბიძაშვილი. ვამეხივით ბრგე.

- მაღლარისათვის თავი ხომ არ მოგიხდიათ?!

- უშენოდ ვინ მოხდიდა?!

- ბატონო არჩიბალდ!. მხოლოდ ორი წამი!.

- ნუ სწუხდებით..

ვამეხ და ბიძაშვილი ჭურისთავისკენ გასწევენ. პატარა ბიჭს ანთებული ჭრაქ მიაქვს წინ.

ნინო სამზარეულოს მიმართავს.

ნიკოს ცხენებისათვის ახალი ჩალა მოაქვს.

მოხუცი არჩიბალდს ათვალერებს.

ამბობს თავისთვის:

- ფიცხია!. ჩქარია!.

არჩიბალდს ხმა შორიდან ესმის თითქო. ხომ არ სმენია ოდესმე?! სიზმარში თუა.

ფიქრებს მატასი გასწყვეტს. ჩაირბენს კიბეზე და დედათან გაიქცევა. შველის ნახტომი აქვს. ტყვილად არ ქვია ამ კუთხეს „საირმე“.

- სადაური ბძანდებით?!

- ანგლიიდან ვარ...

- ქართული გცოდნიათ..

- ცოტა..

- რა ქვეყანაა „ანგლია“?! აგლიჩანები ხომ არ ცხოვრობენ?!

- მაგ უნდა იყოს..

- ჩვენი თამაზიც აგლიჩნებში წავიდოდა..

„ვინ?“. ჰკვივის ვიღაც არჩიბალდის ტვინში. აღრჩობს კვიილს.

ნეტავ ვინმე მოვიდოდეს. ჰაა: ეს ვამეხის ბიძაა ნიკო.

მაგრამ ნიკოს ლაპარაკი არ უყვარს.

ისევ მოხუცის ხმა.

არჩიბალდს ემინია ბაასის გაგძელების.

მაგრამ ხმა ნიკოსკენაა:

- ცხენები თავლაში დააბი.. კარგათ მოუარე..

- ჯავრი ნუ გაქვს..

მოხუცი იწყებს რაღაცას. მაგრამ ვამეხ უკვე მოდის.

- მაპატიეთ ბატონო არჩიბალდ..

- რა სათქმელია..

სუფრას გაშლიან. არჩიბალდ ხან ნინოს უცქერს და ხან მატასის. ეხლა პატარა ლამფას წყევლის - (წედან კი ლოცავდა): ვერ არჩევს კარგად. სუფრას უსხდებიან. ვახშმობენ. არ არის არც ნინო და არც მატასი.

* * *

არჩიბალდ ოთახშია. ნინო და მატასი ვახშმობის დროს ალბად ოთახს ამზადებენ. ყველაფერი მზადაა. სუფთა ლოგინი სუფთა ქვესაგებელით. მაგიდა. სკამი. ფანჯარა გატეხილია და დიდი ბალიშია შიგ ჩაგებული. კედლებზე - სურათები გაზეთებიდან ამოჭრილი.

შემოდის მატასი. შემოაქვს წყალი თუნგულათი. ტაშტი. საპონი. პირსახოცი. არჩიბალდს უკვირს. წყალს უსხამს. ხელს იბანს.

ყნოსავს ქალის სიახლოვეს. ასეთი სურნელი ახლად აყრილმა ტყემ იცის. კუნთები - დამაბულობაა (შევარდენის ბარტყის?!).

მატასი გადის. თვალს აყოლებს. ჰო რა ცუდია ეს პატარა ლამფა.

ტანს მაინც არჩევს: თითქო მშვილდი - (მოწეული თუ გასხლეტილი?!). მონადირე ქალის ატეხილობა. აქ ირგვლივ სანადიროა ხომ?! თეძოები ჯერ კიდევ არ გაგანიერებია. მკერდი მთლად არ აბორცვილა.

შემოდის ხელმეორედ. შემოაქვს ტაშტი. თუნგულათი წყალი.

არჩიბალდ გაოცებულია.

მატასი მარტო დარცხვენაა:

- ფეხებისთვის..

არჩიბალდის ხმა იმსხვრევა:

- დასტოვეთ..

- არა.. მე თვითონ.. დაგბანთ..

არჩიბალდ გამტერებულია.

უეცრად ვამეხ შემოდის. ცნობს გაოცებას.

- ეს ძველი ჩვეულებაა ჩვენი.. სტუმარს ახალგაზრდა ქალი ძილის წინ ფეხებს დაბანს..

- არ შეიძლება არ ავასრულო ეს ჩვეულება?!

- თქვენი ნება..

მატასი გადის. მიაქვს ხელსაწყო.

ვამეხიც ემშვიდობება:

- ძილი ნების..

- გმადლობთ..

* * *

ძილი თუ ღვიძილი?! ზმანება თუ არის..

ორი წლის ბავშვი ფეხს იდგამს. გაიარს. დაეცემა. ვიღაც ხელში აიყვანს ბანგვლიანი და დიდი. ბავშვს ეშინია: ეს ხომ თვითონ დევია - (რომ აშინებდენ). ტირის: ეხლა ქალი აიტატებს. მიჰყავს. საით?! რა იცის?!.

წინ რაღაც მაღალია. შავი და დიდი. ხანდახან შრიალი ისმის. ბავშვს ეშინია. ქალი ამშვიდებს: ეს ტყეა. ქაჯები რომაა იქ - (ასე ამბობდენ). არა: იქ ირემია და კანჯარი. ირემი და კანჯარი რაა?! აი: უშობელს რომ ჰგავს.

ბავში აღარ ტირის. ქალს ბავში წისქვილისკენ მიჰყავს. ხრიალი. ბავში ხელს წვდის: უთითებს. იქ სიმინდს ფქვავენ. სიმინდს ფქვავენ?! აი ფაფას რომ აკეთებენ: ფქვილიდანაა. ბავში ნელდება.

„ფაფა!“ იძახის ბავში. ფაფა აქ სადაა?!

გამოდის ვიღაც: იგიც ბანგვლიანი. იგიც ხომ დევი არაა?! აი ვაშლი! ბავში გამოართმევს. გაუვარდება. ჩაგორდება წყალში. წყალს მიაქვს ვაშლი. ბავში ტირის - „დედაა!“.

„დედა წასულია“. „დედა მალე მოვა“.

ბავში მოღზე გაიარს. ჰკვივის: ეკალი შეესო?! ქალი ეკალს გამოუღებს. „რა გატირებს“. „ბურთს არ მოგცემ“.

ბავში მზეს გახედავს ჩამავალს. ხელს გაუწვდის. ეს წითელი ბურთია. „ბუ...თი“: იძახის ბავში. ეს რას ამბობენ: ხვალ ქარი იქნებაო. რაა?! კიდევ გახედავს კიდურს. ბურთი აღარაა. „ბუთი“. „აი ბურთი“. აძლევს.

ბავში ამთქნარებს. სადამოა. ქალს მიჰყავს სახლიდან.

ყმაწვილს ტირიფის ჯოხი გაუკეთებია. ახლად გაუტყავებია. ბავშს აძლევს. რა სუნია აქვს?! ჰოო..

ქალს მიჰყავს. აკვანში აწვენს. ბავში ტირის.

„დაიძინე“.. „ნანა ნანინა“.

ბავში აღარ ტირის. ბავში იძინებს.

ძილი თუ ღვიძილი?!

არჩიბალდ ფანჯარაში ლუმ ალიონს გახედავს.

გული ხომ არ ეხუთება?

საჯვარე -

ნიგვზის ჩრდილი: ფართო და გაუვალი.

სიპი ქვის საჯდომი გრძელი.

- ბაბუა ასეთი ხმალი თუ გინახავს?!

- აბა მაჩვენე!.

ვამეხ გაუწოდებს.

- კარგი ხმალია. სად იშოვე?!.

- ჩემმა მეგობარმა მაჩუქა..

არჩიბალდ იქვეა აწურული.

- კარგი ხმალია..

მოხუცი თვალს ვერ აცილებს. რკინას სინჯავს.

- თუ გინახავს სადმე ასეთი რკინა?!

- მინახავს.

არჩიბალდ განაბულია.

- სად გინახავს?!

- აი იქ..

მათ პირისპირ სამი ვერსის მანძილზე მოსჩანს სერი.

სერზე ხის საჯვარეა და ძველი სასახლე.

- მაყაშვილის ნამოსახლარზე?!

- სწორედ იქ..

არჩიბალდ შეირხევა - (ამჩნევენ მოხუცი და ვამეხ?!)

- იქ ეხლა მგონი არავინ ცხოვრობს..

- არავინ..

- ბაბუა სარიდან! მაყაშვილი მართლა გადაშენდა?!

- გადაშენდა..

- არა: ერთი დარჩა..

არჩიბალდ გულშია მარტო.

- რა იქნა?!

- უცხოეთს წავიდა..

არჩიბალდის გული ფეთქის შეწყვეტას აპირებს.

- დიდი ხანია?!

- დიდი ხანია..

- მაინც რამდენი?!

მოხუცი იგონებს:

- ჰო: შენ რომ დაიბადე იმ წელს..

არჩიბალდის წინ სინათლე იელვებს ფართო და წამსვე ქრება.

სერისკენ გაიხედავს. ხის საჯვარე და ძველი სასახლე.

მოხუცის ხმა თითქო იქიდან ესმის: ისე შორსაა.

რაც აგონდება.

ვამეხ ხმალს გამოართმევს მოხუცს:

- მაშ იქ გინახავს ასეთი ხმალი?!

- სწორედ ასეთი...

- მაყაშვილი თუ გინახავს?!

არჩიბალდ გაგუდულია - (ცრემლები თუ აწვება?!)

- თამაზ?! როგორ არა..

- არჩიბალდის ცალ თვალზე ხორბლის ოდენა ცრემლია.

- როგორი იყო?!

- კარგი.. ძალიან კარგი.. ფიცხი კაცი იყო.. კეთილი..

არჩიბალდ ცრემლს იწმენდს მალულად.

გული აშვებულია - (გულს ვერავინ დაინახავს).

მოხუცი დგება. მიდის ნელი ბიჯით.

ვამეხ არჩიბალდს უცქერს იჭვნეული.

* * *

ბატონო არჩიბალდ! გავისეირნოთ ცხენებით!

სიამოვნებით..

ცხენები მზადაა. მიდიან. „ალლანს“ მატასის უტოვებენ: შეეჩვია.

ჰო ეს ხევი: აქ ქაჯებით აფეთებენ.

ჰო ეს ღელე: აქ წყლის კაციაო - ესმოდა.

ეს გორაკი. ეს ვენახი. ეს ხე: ძელქვის ხე. ეხლა დაპატარავდა თუ?! ეს მიდამო. არჩიბალდ შორსაა - (საუკუნემ განვლო მას აქეთ?!).

კაცი მწოლარე მიდის - (სულ ერთია: ურმით თუ რონოდით) - არ იცის საით მიდის. მაგრამ არჩიბალდ მწოლარე არ არის: იგი ცხენზეა. და მაინც: არ იცის - სადაა. გზნობს რომ შორსაა: ზმანეულ არეში.

ვამეხის ხმით თუ გამოერკვა.

აღმართი. ესეც ჰო: სადღაც.

მიდიან სოფლის ორღობეში.

პატარა სახლები. ზოგი ოდა. ზოგი ქოხი ძელის. ზოგი კრამიტით დახურული. ზოგი ისლით. ბევრი ყავრით - (საირმეში მრავალია საყავრე ხე). ყველგან ეზო დიდი და მორჩილი. აქ საცვლები

ჰკიდია. იქ ხარები ტკვერავენ ახალ ჩალას. ბავშვები თამშობენ ძონძებში გახვეულნი. ქალები თავსაფარს ისწორებენ - (როს შეხვდებიან): თუმცა თვალებს უფრო ააღმასებენ. აქ ღორის ღრუტუნს გაისმის. იქ ძაღლი ჰყევს - (ორლობის ძაღლი: ეს ცალკე „რასსაა“). თუ არ შეუტე - შეურაცხებულად გრძნობს თავს: აღარ მოგეშვება.

არაფერი შეცვლილა - (ეს არჩიბალდის ფიქრია).

ავლეს აღმართი.

დიდი ღობე. ურთხველის სარები ერთიმეორეზე მიჯრილი. ღობე კედელია თითქო. კედლად გაწყობილ სარებს რიგრიგან ორი სარი აკავებს: იქით და აქეთ ჩასობილი. ორ სარს თავები იელით აქვთ ერთიმეორეზე წაკრული.

დიდი ალაყაფის კარი. გააღებენ. შედიან. კარი თავისით იხურება: გრძელი ნამორი აქვს გამოძმული და მისი მსხვილი ბოლო დასძლევს.

ეზოში აქაიქ: ცხენის თუ ჯორის ფუნა.

ხის საჯვარე პატარა -

თითქო გაგუდული მეღამურა.

მიტოვებული. გარიყული. დაგდებული.

კელდებზე უთვალავი ობობა და უთვალავი ქსელი.

საცოდავი საჯვარე: როგორც უდაბნოში დაკარგული ლოცვა.

მღუმარება სიკვდილის - (ამ მღუმარებას სუნი აქვს).

საჯვარის პირისპირ: სასახლე. დიდი. ცხრათვალისანი. მაგარი მუხის. თუმცა გადაზნექილი განზე როგორც მოქცეული კისერი. ფანჯრები: ჩამტვრეული ყველა - თითქო თვალეზმობხრილი თუ ჩათხრილი. კარები: ზოგი შელეწილი და ზოგი წაქანებული. სახურავი: დამპალი ყავარი. მრავალ ყავარს ხავსი მოდებია და იფინება მური: თითქო თრთვილი გამწვანებულ თუჯის ფერის.

მღუმარება გადასულის - (ამ გადასულს სუნი აქვს).

ეზოში: ნიგვზები და მუხები.

ნიგვზები და მუხები არხევენ მღუმარებას.

არე - მკვდარი. აქ აღბად მზის სხივი კვდება.

არჩიბალდ გაქვავებული დგას: სიკვდილი თუ იყნოსა.

ვამეხ ღობისკენ იხედება.

ღობეზე აცოცილა ვიღაც. ყბა შეჭრილი აქვს. თვალები მანჭკვალას მიუგავს. თუმცა მანჭკვალას ცქერა გვერდულია და დამცინავი: თანვე გამხვრეტიც. ასეთმა ცქერამ იცის გათვალვა.

უცნობს ხელში შემწვარი ტარო უკავია: ფშვნის და კაკლავს.

ყბები თამაშობენ.

ვამეხ მიმართავს:

- აქ ეხლა არავინ სახლობს?!

- ვინ ისახლებს აქ?!

- როგორ?!

- ეს ადგილი ნამძრახია..

- ნამძრახია?!

- ამ ხეებზე ხშირად წოიო კივის..

- წოიო?!

- ეს ადგილი დაწყევლილია.. აქ ჭინკებიც დარბიან ღამით..

- მერე?!

- აქ ნაშიერი არ ხეირობს.. აქ ნაყოფი კვდება..

- გადაშენდენ?!

- გადაშენდენ..

- ყველა?!

- არა: ერთი გადარჩა..

- სადაა ეხლა?!

- გეიქცა სადღაც..

- გაქცეულს არავინ დარჩენია?!

- ვაჟი ჰყავდა სამი თუ ოთხი წლის..

- სად არის?!

- წეიყვანა თან..

არჩიბალდ რაღაცას ებრჯინება.

- კარგად გახსოვს?!

- როგორ არ მახსოვს! ჩვენი სალომე აწოვებდა ძუძუს.

- რომელი სალომე?!

- კაცის სალომე..

- ცოცხალია კიდევ?!

- ცოცხალია.. ავადაა საწყალი..

- წევს?!

- ლოგინათაა დავარდნილი..

არჩიბალდს ფეხი უცდება თხრილის პირს - (თუ..).

- რა დაგემართათ?!

- ფეხი დამიცდა..

- მართლა წყეული ალაგი ყოფილა..

- კვიმატიანია.. ამ ადგილს არავინ ეკარება..

უცნობი - ხმასთან ერთად ჰქრება.

უვლიან - საჯვარეს გარს - (მკვდარი ფიქრი თუ არის).

საფლავები. ქვები. ზედ წარწერები. მაცაშვილი. მაცაშვილი. მაცაშვილი. ყველგან მაცაშვილი. ჩყ..
წელსა..

არჩიბალდის ფესვები ჰკვიან.

გაიგონებენ ეს საფლავები?!

უახლოვდებიან სახლს. სახლის გვერდით დაქანებაზე დიდი ნიგოზია. ხეს დიდი ფესვი
ამოგდებული აქვს: თუმცა ფესვის ბოლო მიწაშია წასული შორს.

არჩიბალდ ფესვს დაეცემა. ახსოვს. არა - : ახლა ამკრეწენ პატარა არჩილს ამ ფესვში. ავად რომ იყო
- (თუ ახლა არის ავად?!).

ეხვევა ფესვებს.

ვამეხ გაცეხულია.

- რა გემართებათ?!

- უღონოდ ვარ რაღაც..

- წავიდეთ..

გადია -

დუმილი გზაში.

დუმის ვამეხ თუ დაარღვევს.

- საწყალი თავადი..

- ?!. ?!. ?!.

- ნეტავ სად არის ეხლა?!

- ?!. ?!. ?!.

ან მისი პატარა ვაჟი!?

- !?. !?. !?.

- საწყალი გადია: სალომე..

- !?. !?. !?.

- რა იქნება რომ ვნახოთ. ეგებ უჭირს..

- ვნახოთ! ვნახოთ!

ეს არჩიბალდს არ უთქვამს - (ამას ვიღაც ყვირის მასში).

- გავბრუნდეთ.. თქვენ - ვითომ ექიმი ხართ...

* * *

პატარა ქოხი. ქოხის წინ: წინკარი უფიცრო. წინკარში კედელთან: ლოგინი. ლოგინზე ავადმყოფი ხვნეშის მალიმალ. გვერდზე ქალი უვლის.

- მობრძანდით.

ჩამოხტებიან. ცხენებს წინკარის სვეტებს მიაბამენ.

- დიდი ხანია ავათ?!

- დიდი ხანია.

- ჩემი მეგობარი ექიმია..

- კარგი დაემართოს..

ავადმყოფი ოდნავ წამოიწევს:

ჩაფერფლილი თვალები. შორიდან მოსჩანს კიაფი.

მკერდი ამომშრალი და ჩაფუშული. ხელები: ძვლები.

მომვლელი მიმართავს უცხოს!

- ნახეთ!.

უცხო ავადმყოფს უცქერს. ვერ ჰბედავს მიახლოებას.

ვამეხს თითქოს სურს უხერხულობისაგან გამოიყვანოს მეგობარი.

ავადმყოფს ეკითხება:

- თქვენ აწოვებდით ძუძუს თავადის ვაჟს?!

- მაყაშვილისას?!

- დიახ!.

- ჰოო: რამდენი ხანია მას აქეთ!.

- გახსოვთ?!

- პატარ არჩილ.. ჩემი ბიჭი.. როგორ არ მახსოვს..

- არჩილი ერქვა?!

- არჩილი, პატარა აჩიკო.. ნეტამც კიდევ მანახვა.. საკვდილის წამს.

- ნახავთ.. ნახავთ..

ამას არჩიბალდ არ ამბობს - (ამას ვიღაც ჰკვივის მასში).

ვამეხ გაშტერებულია.

ქალი არჩიბალდს თვალებში უცქერს.

- თქვენ...

არჩიბალდმა არ იცის: თუ რით გაგრძელდება ქალის სიტყვა.

მოწყდება საჯდომს და ქვითინით მკერდზე დაუვარდება.

- მე ვარ... მე ვარ... არჩილ...

ეს სიტყვები ეხლა არჩიბალდისაა.

უკოცნის ძუძუებს. ამ ძუძუებმა რძე აწოვეს მას. ეხლა ძუძუები ამომშრალია, რძე სადღა

ექნებათ?!

მაგრამ თვალები. ავადმყოფის თვალები.

აქ კი ყველაფერია. ცრემლი. სიყვარული. ძირები. გახარება. აღდგომა. ისევ ცრემლი. კიდევ ცრემლი. ცრემლში ყველაფერია.

- არჩილ! არჩილ!

გამხმარი ხელები ყელს ეხვევიან - (რომელი ტუჩები აკოცებენ ასე?!).

ვაჟის ქვითინი ისმის მარტო.

* * *

ვამეხ დაწინაურდა. ცხენს მიაჭენებს!

არჩიბალდ ჩამორჩა. ცხენი ნელი ნაბიჯით მიდის.

რად დასცილდა ვამეხ?! ეგებ ეწყინა: რომ აქამდე საიდუმლოს უმაღავდა?! ვამეხ იჭვნეულია. არჩიბალდ სწუხს. მიდის აუჩქარებლად.

ისევ ის საჯვარე. ისევ ის სასახლე.

ნიგოზი დაღვრემილია. ფესვი კიდევ უფრო.

გადმოხტება. ცხენს ალაყაფის კარებს მიაბამს. შედის.

ნამრახი ადგილი?! არა: იგი საშოა მისი. საშოს წყევა არ შეიძლება.

აქ იშვა. ამ ადგილზე. ამ სახლში. აქ მოსჭრა მას ბებია ქალმა ჭიპი. ეს ჭიპი ამ მიწას შეერთო. ნეტავ სადაა მისი ნაწილები?! დაიკარგენ?! გაჰქრენ?! არა. აქ არის: მიწაშია.

ვაჟი იქითაქეთ იხედება: არავინაა - (ევროპელს ეშინია სხვისი თვალის). ნიგოზის ფესვს უცქერს ამოგდებულს. დავარდება მოსხლეტით. აკოცებს მიწას. ფესვში თავს გაჰყოფს და გაძვრება.

წამოდგება ეხლა ხერხემალმაგარი.

ერთი კიდევ დახედავს მიწას და ფესვს.

გამობრუნდება და ცნენს მოახტება. მიაჭენებს.

არაოდეს ასეთი ძალა მას არ უგრძვნია. ტანი აყვანილია უცხო რიტმების მოხეტოქით. არავითარი ჯებირი. არავითარი დაბრკოლება. თუ იქნა ასეთი - გაარღვევს და გადალაზავს.

ვაჟის ძალა ცხენსაც ედება:

მის ფეხებს აღარ ახსოვთ - ფორხილი განუცდიათ თუ არა.

მაგრამ ამ გავარდნაში: ერთი ბზარი - ვამეხის დაწინაურება.

რად დასცილდა?! ხომ არ ეწყინა: რომ აქამდე საიდუმლო არ გაუმხილა?! ვამეხმა იცის იჭვენეულობა.

არჩიბალდ ნათელშია. ნათელს იჭვი სერავს.

მაგრამ აი - ვამეხ ცხენს მოაჭენებს.

ცალხელში ხელადა უჭირავს: ღვინით სავსე - (მეზობელს გამოართვა?!).

უახლოვდება. შუბლი გახსნილი აქვს. მამ ტყუილი ყოფილა იჭვი. „კარგი ვამეხ“.

- არჩი..

- ჰო: არჩილ! არჩილ!

- მიწამ ნახა შვილი.. ნიშნად: მისი ზედაში..

არჩიბალდ სვამს ღვინოს.

გადასცემს ვამეხს. ისიც სვამს.

- დაილოცა ამის შემქმნელი..

- დაილოცა.. დაილოცა..

- ცხენებს უახლოვებენ ერთმანეთს. ხელს ართმევენ ერთმანეთს.

ცხენები გაიწევენ.

არჩიბალდ შესვამს მეორედ. გადასცემს ვამეხს.

ვამეხ შესვამს.

- დაილოცოს ამის გამჩენი..

- დაილოცოს. დაილოცოს..

ვამეხ ცლის დოქს. გაისვრის. მოხვდება ქვას. იმსხვრევა.

- რად გასტეხე?!

- რომ სხვა ტუჩები არ მიეკაროს..

- !? !?

- აღარც სხვა ღვინოს ინატრებს..

ვამეხ ცხენს შეაყენებს. გააგდებს. მიაჭენებს.

იშიშვლებს ხმაღს. ჩაუქროლებს ხეებს. განზე კოპიტია.

მოუქნევს მკლავის სიმსხო ტოტს. ტოტი ვარდება.

ცხენს მოატრილებს. მიიჭრება არჩიბალდის წინ.

- რა რკინაა.

უცქერის სიამაყით ხმაღს.

- მაყაშვილი თამაზ ცუდს რკინას ხელში არ აიღებდა..

- მაშ ეს ხმალი...

- ჩემი მამისაა...

- ვამეხ ეხლა ხმალია თვითონ.

ცხენი ლაგამს ხრავს.

მამა -

სიმინდის ხვავი რიყესავით მიჰყრია შქერის წნელისაგან მოწნულ ნალიას. ნალიის ბოძები

ურთხველისა აღარ სჩანან. ხვავის თავზე სხედან ბიჭები და გოგოები. მათ შორის - მატასიც. თეთრ ხვავში - სირენაა თითქო ზღვის ქაფში.

ხვავის ძირას ბოძთან სამფეხა სკამი დგას.

სკამზე სარიდან ზის და ჩიბუხს აბოლებს.

მის გვერდით „აღლან“ თვლემს გართხმული.

სიმინდის ხვავი მთვარის ბადეშია.

არჩევნ სიმინდს. ერთ მხარეზე გარჩეულ ტაროებს ჰყრიან. მეორეზე - ფუჩეჩს. ყვითელი ტაროები თითქო კბილებნაყარი ხვითოები. ფუჩეჩი: თითქო აქაფული სადაფები.

სურნელი. სურნელი.

ტაროსი - ფუჩეჩის - ფოჩოსი - ნაქურჩალის.

ვამეხ ბავშვებშია. ისიც არჩევს.

არჩიბალდ ტაროს სინჯავს. ყნოსავს - (პირველად?!).

ტაროს სურნელი ხსოვნაში არ ამოიშლება.

ირღვევა შორეული. მოსჩანან შორეულში ბავშვის ხელები.

(ხელები ტაროს ხომ არ ეთამაშებიან)

ვამეხ სარიდანს არ ეშვება:

- როგორ იყო ქვის ვაჟის ამბავი?!

- რომელი ქვის ვაჟის?!

- მდინარის გაღმა კლდეში რომაა გამოჭრილი..

- ჰოო..

- მართალია?! ნადირს ის ქვა სიმხეცეს ართმევსო: თუ შეხედა.

- მართალია..

- მართალია?! ფრინველს ფრთები ეკეცებაო - თუ ახლო ჩაუფრინა..

- მართალია..

- მოგვეყვი ბაბუა სარიდან!

ეს მატასის ხმაა.

ხმა გაიკრიალებს ვით წყალგადავლებული ამეთისტი.

არჩიბალდ გახედავს.

მოგვიყვი! მოგვიყვი!

იმახიან გოგოები და ბიჭები.

მოხუცი გააბოლებს ჩიბუხს. გააპურჭყებს. ნელი ხმით იწყებს.

- იმ მდინარეზე თურმე წისქვილი ყოფილა.. ძველათ.. უხსოვარ დროში.. მეწისქვილეს - მოხუცს - შვილიშვილი ყოლია თურმე..

- ვაჟი არა?!

გოგოები ილეწებიან. ერთმანეთს ეტმასნებიან.

ფუჩეჩი შეირხევა ერთი და შრიალი წყდება.

- ჰო ვაჟი.. ღონიერი ვაჟი.. უთხრა ერთხელ თურმე მოხუცმა.. შვილიშვილს.. ნუ გგონია შვილოვო: რომ მდინარე ყოველთვის სდისო.. არის ღამეში ერთი წამიო: როცა მდინარეც მიიძინებსო..

- მდინარეც მიიძინებსო?!

ამეთვისტოს კრიალში გაოცებაა.

- ჰო შვილო.. ყველაფერმა უნდა დაიძინოს.. ღამით.. თუნდაც ერთი წამი.. ჰო და: უთქვამს კიდევ მოხუცს.. შვილიშვილისათვის.. ვინც იმ წამს ნახავსო ის ნახავს უცხო რამესო..

- რას ნახავსო?! რას ნახავსო?!

გოგოები ხტებიან.

- ნახავს იმასო: რომ მდინარიდან ქალი გამოვაო.. ლამაზიო..

- ქალიო?! ლამაზიო?!

ილესებიან ბიჭები.

- აბაა..

- მერე-მერე..

- მერე და: ვაჟს გაკვირვებია.. შვილიშვილს.. ეს ამბავი..

- მდინარის ძილი.. რაღაც არ მესმის..

ამეთისტოს კრიალი მთვარის შუქზე გაისრიალებს.

- ყველაფერი უნდა დევიციყო: შვილო.. მაშინ ნახავ წყალის ძილს.. მოხუცს ასე უთქვამს.. აბაა..

- ვაჟმა რასაკვირველია ქალის ნახვა მოისურვა ალბათ?!

ილიმება ვამეხ. მოხუციც ილიმება.

- მოისურვა და მერე როგორ?! ვაჟი თურმე თლა გაგიჟდა. გალენჩებული დადიოდა.. ღამე არ ძინავდა.. ერთხელ მიემინა მოხუცს.. ძალიან მიემინა.. მაგრად.. ვაჟი ადგა და აიღო ზადე.. გავიდა გარეთ.. გაყვა მდინარეს.. ღამე მთვარიანი იყო.. მივიდა ერთ ალაგას.. ისროლა ზადე.. არ ამოყვა თევზი.. დაღონდა საწყალი.. მიატოვა თევზაობა.. ავიდა კლდის პირას.. იქიდან მთვარეს მიაჩერდა..

არჩიბალდს ეწვეთება სიტყვა „მთვარე“. გაჰხედავს: მთვარე ცხრომას აპირებს. მოხედავს მატასის. მთვარის ნათელში ქალიშვილის სახეს თოვლის სილურჯე ეფინება.

მატასი ყურს უგდებს გარინდული.

- რა უნდოდა: მთვარეს რომ მიაჩერდა?!

ილწებიან გოგოები.

მოხუცი ერთს გააბოლებს და გააპურწყებს.

- რა უნდოდა და: ვინ იცის.. ჰო: დაფიქრიანებული იყო.. თითქო მდინარეს მიჰქონდა.. აბაა.. დაავიწყდა თურმე ყველაფერი.. ერთი ახსოვდა..

- ლამაზი გოგო არაა?!

ხუმრობს ვამეხ.

- ლამაზი გოგო: მაშ.. მარტო ის ახსოვდა.. სიზმარით ახსოვდა.. ვითომც თვალღია სიზმარში იყო..

- რაა თვალღია სიზმარი?!

ეკითხებიან ბიჭები.

- თვალღია სიზმარი?! ჰო?! კაცს თვალეზი ღია აქვს თურმე ხანდახან.. მაგრამ ძინავს.. სიზმარს ნახულობს..

- ეს რაღაც სხვაა..

არ ესმით ბიჭებს. არც გოგოებს.

- აი როგორც მატასი: მთვარეს უყურებს და სიზმარს ხედავს..

ძმა ხელს მოხვევს დაჰს. მატასი დარცხვენია.

- მერე ბაბუა?!

- მერე და: ყმაწვილს თურმე წაეძინა ცოტა.. რული მოერია. ქათქათა მთვარე მდინარეს ეკროდა. აღნებოდა.

არჩიბალდს ეწვეთება სიტყვა „მთვარე“. ეხლა სიტვა „მდინარე“. გახედავს მატასის: მდინარის ტოტი თუა მთვარით შერხეული.

- მთვარე მდინარეს ეკროდა?!

- მათ.. ეკროდა.. მდინარემ გააზმორა თურმეც.. თვარე ანათებდა.. მდინარე ზანტად მიდიოდა..

- მერე მერე?!

- მერე და: მდინარემ თურმე მიიძინა..

გოგოები და ბიჭები ერთად: ჰააააა..

ფუჩეჩი იმმუშნება: ირხევა და ნელდება.

ტაროები გაშეშებულ ხელებს შერჩებათ.

მთვარე ასხურებს ელამთვალა შუქებს.

- მერე მერე?!

- მერე და: ყმაწვილს შეეშინდა თურმე.. შეკრთა..

- მდინარე?!

- მდინარე შეინძრა თურმე.. აქაფდა..

- ქაფი?!

- ქაფი ქალად გადაიქცა თურმეც..

- მერე მერე?!

- მერე და: ისევ ქაფში გაიშალა.. ლამაზი გოგო.. აბაა..

- ვაჟი?!

- ვაჟი გაშტერდა თურმე.. თუმცა გულს სიამე მოხვდა..

- მერე?!

- მერე და: ისევ მიემინა.. ცოტა.. როცა გამოელვინა..

- რა ნახა?!

- ნახა რომ: თვალეზზე ხელები ჰქონდა შემოჭდობილი..

- ვისი ხელები?

ხტიან გოგოები.

- ქალის ხელები?!

ილეწებიან ბიჭები.

- ქალის ხელები.. მათ..

მოხუცი აბოლებს. იპურჭყება.

არჩიბალდს ეწვეთება სიტყვა „მთვარე“. გახედავს მატასის. ტარო ნახევრად გაუქურჩავთ
გაშოთილ ხელებს. შვეტი თითები ალერსით მორტყმინ ყვითელ კბილებიან ღეროს.

- მერე მერე?!

- ყმაწვილმა ასწია ხელი.. თავისი.. მარჯვენა.. შეახო ქალის ხელს.. შემოჭდობილს. შიშით შეახო..

(მატასი ზანტად იზნიქება).

- მას მერე?!

- მერე და: ქალის ხელი ცხელი იყო.. ყმაწვილი ვერ ხედავდა ხელს.. ქალის ხელს.. მხოლოდ ხელს
ახლებდა.. მისი თვალი თურმე მისი ხელი იყო მაშინ.. ხელით კოცნიდა კლავს.. ქლის კლავს.

(მატასის მკლავები აზმორებენ)

- ჰოოო..

იგუდებიან ბიჭები.

- აბაა..

მოხუცი ილიმება და აპურჭყებს.

არჩიბალდს ეწვეთება სიტყვა „მკლავი“. გახედავს მატასის. მკლავი ნახევრად შიშველია. მკლავში
კრთომა და სურვილი.

- მერე მერე?!

- მერე და: ყმაწვილი შეეკითხა თურმე: ვინა ხარო.. ქალმა უპასუხა თურმე: მე სახელი არა მქვიაო.
მე უსახელო ვარო..

- ჰოოო.

- ქალის ხმა ტკბილი იყო თურმე.. ყმაწვილმა შეფიცა თურმე: ამიერიდან შენი ვარო.. ქალმაც
მიუგო თურმე.. მეც გნახავ ხოლმეო.. ეს რომ თქვა ყმაწვილმა გაიხედა და ქალი თქაფანით წყალში
გადაეშვა..

(პაუზა)

უეცრად ხვავის პირი მოირღვევა - საცა მატასი ზის.

მატასი მოსწყდება კვილით. ფუჩერისკენ გადაქანდება.

შიშველი მუხლი მოხვდება არჩიბალდს.

ვამეხ მატასის დაიჭერს. შეაკავებს. ხუმრობს.

- მატასი მდინარის გოგოა უთუოდ..

- ჰა-ჰა-ჰა..

- ფუჩერში რო გადაეშვი: მდინარე გეგონა?!

- ხვავი ჩაინგრა და მეც თან გადამიყოლა.

მატასი დარცხვენილია - (შიშველმა მუხლმა თუ იგზნო რამე).

- მერე ბაბუა?!

- მერე და: ყმაწვილი დანაღვლიანდა.. ველად გავარდა თურმე.. გაიჭრა.. დღე ჩეროში ეგდო..
ლამით იმ ნაპრალთან მიდიოდა.. გალენჩდა.. თუმცა ბევრი ესმოდა უცნაური.. ბალახის ზდა
ესმოდა თურმე.. აბაა.. ქალის კლავები ახსოვდა.. სულ ქალის კლავები..

(მატასის კლავები იშმუშნებთან)

- ქალის კლავები?!

ბიჭები არ სცხრებიან.

- ქალის კლავები.. მაა..

- მერე?!

- მერე და: ერთხელ წავიდა თურმე იმ კლდის პირას.. ახლაც თვარე იყო.. მიჯდა.. ცოტა მიეძინა..
რული მოეკიდა. გავიდა ერთი წამი თუ საუკუნე: ვერ გაიგო.. რას გაიგებდა?! როცა გამოეღვიძა:
იგრძნო რომ გვერდით ის ქალი იყო.. აღარ უხუჭავდა თვალებს.. თუმცა ბიჭი თვალთ ვერ
ხედავდა.. ბიჭი ბურანში იყო.. თვალეზზე ნისლი ქონდა.. ლამაზი გოგო ითრევდა თურმე მას
ბნელეთში.. ბიჭი თვრებოდა.. ქალით თვრებოდა.. ქალი თურმე ქვასავით თეთრი იყო და მაგარი..
ბიჭის ხელეზში.. ბიჭი ქვას სვამდა თურმე..

- ქვას სვამდა?!

- აბაა..

(პაუზა)

- რა გემართება მატასი?!

ვამეხ უცქერს ნახევრად წაქცეულ მატასის.

მატასი ტანს ისწორებს აწითლული.

(შიშველი მკლავი არჩიბალდის ხელმა იგზნო: შეაჩერა)

- არაფერი: ნიგვზებში ვიღაცა მომეჩვენა..

- აკი ვთქვი: თვალღია სიზმარს ხედავს-თქო?.

- ჰა-ჰა-ჰა..

კისკასობენ გოგოები და ბიჭები.

- მერე ბაბუა?!

- მერე და: ვაჟმა დაუწყო ხვეწნა - სახე მიჩვენეო.. ქალმა მიუგო: მე უხილავი ვარო.. თუ მოკვდავმა მნახა - ძვირად დაუჯდებაო. ასე უთხრა თურმე.. აბაა..

- ალქაჯი ყოფილა..

- მაშა..

- მეტი აღარ უნახავს?!

- როგორ არა!.

- რა დაემართა?!

- ვაჟი დამუნჯდა თითქოს.. ხმას აღარ იღებდა თურმე.. აღარც არავის უცქერდა.. არც უსმენდა.. ერთი სურვილი ქონდა მარტო..

- რომ ენახა ჯადოქარი!?

- რომ ჯადოქარი ენახა. მაშა.. წავიდა კიდევ მდინარის პირას.. ისევ მიემძინა ცოტა.. რული მოერია..

- ამდენი ძილი!

გოგოები და ბიჭები ხითხითებენ.

- მაშ: მიეძინა ცოტა.. რული მოერია..

- მერე მერე?!

- მერე და: მდინარე შეირხა.. შეჩერდა თურმეც.. ბიჭს გამოელვია და ხედავს: რომ წყალმა მკერდი გაიხსნა.. ამოცურდა ქალი ტალღებიდან.. ამოტივტივდა თურმე.. ტალღები ქაფიანი იყო.. ქალი ქაფში იყო თურმე.. ტიტველი..

- ვაჟმა იხილა?!

- ქალმა დაუძახა თურმე: არ შემომხედოო..

- ვაჟმა შეხედა?!

- როგორ არ შეხედავდა!. თვალეზი დაატყვევა ქალმა..

- მერე?!

- მერე და: უცქერს თურმე ბიჭი.. ქალს მოშავო თმები მხრებზე გადმოეშვა: თითქო მუქი ნისლი.. სქელი.. ელამ თვალეზს ააღმასებდა: თითქო ლუმი ქვაა წყაროშიო..

- ველარ შეაჩერა ბიჭი?!

- რაღაც შეჩერებდა!. კიდევ შესძახა თურმე: ნუ შემომხედავო.. მაგრამ თვალეზი უკეთესს რაღას ნახავდა.. მაშინ ქალმა შესძახა კიდევ: მხედავდე მარადისო..

- მერე?!

- მერე და: ქალი ისევ წყალში გადაეშვა.. გაქრა..

- ბიჭი?!

- ბიჭი?! გაქვავდა..

სიჩუმე.

- მაშ ქვის ვაჟი ის ვაჟია?!

- ის ვაჟი: მეწისქვილის შვილიშვილი..

(პაუზა)

არჩიბალდ ხედავს.

მთვარე: ტიტველი დიაცი გალახული.

ტაროების ხვავი: კბილნახარი ხვითოები.

ფუჩეჩი: აქაფული სადაფები.

არე - მთვარის ბადეში.

შიგ: ხილვა ლამაზის.

ბადე ინთქება: ლამაზი ჰქრება.

ტაროების ხვავზე - მატასი.

ვის უცქერს?! ვის უსმენს?! (თავის თავს ხომ არა?!).

„მამა“: ფიქრი არჩიბალდის.

„ალღან“ მთვარეს უღრენს.

მატასი -

ჭიჭკვა სხალი სუროს არტახებით შეფოთლილი.

სხალთან - ხარები. ყველა - შავი: უნიშნო. ალერდს ტკვერავენ ეპიური დანელებით. კუდიტ ბუზს იგერიებენ.

დიდს ნამორზე ზის არჩიბალდ. ვაზნარს დაჰყურებს.

ვენახი ლუმი ტბაა ჯერ კიდევ. შაბიამანი ფოთლებს აფორაჯებს.

ყურძენს კრეფავენ. მრავალი ქალი და მრავალი ბავშვი.

მზე გადახრაზეა. ჭიჭინობელა არ ეშვება ჭიჭინს. ხანდახან ჭურის მრეცხელის გუგუნნი მოისმის მიწის გულბოყვიდან.

ვაზნარი იშმუშნება: თითქო შიგ ველური ცხოველია რომელიც ლოშქრიანი ტუჩებით მწიფე მტევნებს დონდლავს.

სარზე ცხენის თავია ჩამოცმული: რომ ვაზს თვალი არ ეცეს.

კისკასი. ძახილი. ჩურჩული.

- მატასი!

გაისმის დედის ხმა.

- ფოთლებიდან გოგონას თავი გამოჩნდება.

- რა გინდა: დედა?!

- სტუმარს მიხედე..

არჩიბალდს ესმის „ხმა“: სიტყვას ვერ არჩევს.

ისევ ვაზნარს დასცქერის.

მეწამული მადლი მზის. უშრეტი საშო მიწის.

განზე გაიხედავს. მატასი მოდის დარცხვენით. ხელში უჭირავს კალათი: პურის ღეროებისგან მოწნული. კალათი სავსეა ყურძნით.

ტანი აშოლტილი. თავი დახრილი. თმა ერთ ნაწნავად ჩაშვებული: მკლავის სიმსხო. თმის ფერი: „საირმეს“ მუქი ნისლი. ან და: მუხის სქელი ფოთოლი: მოშავო. თვითონაც - ფოთლები: გადაბელილ მუხაზე ახლად აყრილი ტოტების ფოთლები: ხალასი და ცინცხალი.

- მიირთვით!

გაუწოდებს კალათს.

ისევ ის ხმა: კრიალა ემთისტო: ახლა შემკრთალი.

- გმადლობთ..

არჩიბალდ გამოართმევს. თვალები ზომავენ გოგონას.

მატასი მორცხვობს. შეკრთება. თავს ამართავს. გამოიხედავს:

თვალები მოშავო. შიგ ლუში ქვა სრიალა.

„მაა“: აგონდება არჩიბალდს. უქცერს „მეტად“.

მატასი უეცრად გატრიალდება. ვისა ჰგავს? დიდი თამარის წამწამები აქვს - (ასე წყობილი წამწამები მარტო საქართველოშია). მაგრამ თამარის ცქერა ნელია. აქ კი ატეხაა უცხო. ვის აგონებს?! ჰო: ირაჰმანდას. მაგრამ ირაჰმანდას თვალები სევდაა შორეული. აქ სიხალისეა კრიალა.

ირაკშანდაში მთვარე თუ დადნა. მატასის ტანზე მზე თუ იწვის.

ისევ ასეთ მოდის. თეფში მოაქვს.

- ამაზე დაალაგეთ..

- გმადლობთ..

არჩიბალდ მტევნებს ამოალაგებს.

- ამ ყურძენის სახელი?!

- რქაწითელი..

- ამ ყურძენის?!

- ციცქა..

- ამის?!

- კრახუნა..

არჩიბალდ ხან მატასის უცქერს და ხან მტევნებს.

- რა კარგი მტევნებია!.

- წელს კიდო არ არი კარქი..

მატასი აღარ მორცხვობს.

- კიდევ უკეთესი მოდის?!

- უკეთესი..

მატასის ხმა ახლა გაბედულია.

გაიხედავს: მოდის ვამეხ. მატასი მსწრაფლ ვენახს მიაშურებს - (შერცხა?!).

- ჰაა: ვამეხ!

- მატასიმ მოგართვათ?!

- დიახ.. რა ლამაზი დაჰ გყავთ: ვამეხ!.

- ჩემი დაჰ თქვენი დაჰც არის..

ვამეხ ილიმება. არჩიბალდ გზნობს უეცარ სიამეს. შემდეგ - რაღაც აგონდება. კრთომა ემჩნევა. კიდეც სხვა რამ აგონდება. ეხლა სიჩქარით:

- ვამეხ: აი ათასი მანეთი.. გაგზავნეთ სადმე სანატორიაში..

- სიამით.. ჰოო.. რა გაუხარდება საწყალს!

- ჯერჯერობით ეს იყოს..

(პაუზა)

- ვამეხ! ვამეხ!

გაისმის ხმა სარიდანის.

- აქა ვარ ბაბუა.. ეხლავ მოვალ..

ვამეხ მიდის. არჩიბალდ ვენახს გადახედავს. იქ მატასი იმალება ფოთლებში. „თქვენი დაჰც არის“. დაჰც არის მართლა?! არა. ეგების ქალია: გულში რომ შეიჭრა?! არა. ეგებ მეგობარი?! არა. არც დაჰც - არც სატრფო - არც მეგობარი. და იმავე დროს: დაჰც - სატრფოც - მეგობარიც. უნდა მოინახოს სხვა სიტყვა და სხვა სახელი. ეგებ იფიგენია?!

ისევ მატასი ჩნდება. ავსილი კალათი ჭურის თავისკენ მიაქვს.

არჩიბალდ გაუდგება. დაეწევა.

- მე წამოვიღებ კალათს..

- არა: მე თითონ..

- უარს მეუბნებით?!

არჩიბალდ ილიმება. მატასის სიქუშე ეხსნება. დარბილებით:

- წაიღეთ..

მატასი წინ გარბის. არჩიბალდს კალათი მიაქვს.

მდის საწნეხელთან. ჩაჰყრის ყურმენს.

მატასის ხაპი უჭირავს ხელში: „ტკბილით“ სავსე.

- მიირთვით..

ხმაში უცხო ხმაა..

- გმადლობთ..

- ახალი დაწურულია.. ტკბილია..

- გმადლობთ.

გამოართმევს და შესვამს. ეხლა არჩიბალდ თვითონ ავსებს ხაპს.

- ეხლა თქვენ დალიეთ..

- მე ბევრი ვსვი..

- მე რომ გთხოვოთ..

მატასი ხაპს ართმევს. სვამს. თვალეზზე ნისლი გადაურბენს. ლუმი ქვა ფართოვდება და სველდება. მატასი მოსწყდება. გარბის ვენახში.

არჩიბალდ განზე მიდის.

ჰოო: ეხლა მოაგონდა. დიდი კარდუ და წმ. ნინოს კულტი. მატასი ნინოს ჰგავს უფრო. ლურჯთვალა ქალწული: სავსე ქალობით. შეყვარებული ივერიაზე. მის მიწაზე და ვენახზე. ვაზის ნასხლევიდან ჯვარს ჭრის. ვაზს ცრემლები მოსდის - (სიხარულით?!). ცრემლებს შეუშრობს თმებით. ლერწებს თმები იამებათ. ნაწნავს მოიკვეცს და მოახვევს ლერწებს. მატასი - ნინოა. თუ დახატა მატასი - ნინო იქნება.

გაიხედავს. კიდევ მატასი. ეხლა - დედის გვერდით.

დედის სიმალღეა. ალერსით უცქერს დედას.

რად არ იცინის დედა?! ან ღიმილი რად და გადაჰკრავს მის სახეს?! ან რად სდუმს მუდამ?! ქართული ხატი მარიამის ასეთია.

არჩიბალდს შორეული ფიქრი მოიცავს:

ეგებ ესეც სიყვარულით იგონებდეს გადახვეწილს - (მამას?!).

არჩიბალდ ფიქრს კლავს.

მიდის ძელქვებისაკენ. იქ მოხუცი სარიდანია. იქვეა ვამეხ.

- მამ ხვალ მიხვალთ?!

მოხუცის ხმაში ტკივილია.

- ხვალ უნდა წავიდეთ..

მიუგებს ვამეხ.

- გული რაცხას მეუბნება..

- რას?!

- გული ცუდსა გრძნობს..

- რას?!

- რომ ვეღარ გნახო.

- ბაბუა?! სარიდან ბაბუა?!

- ჰო შვილო..

- არა.. არა.. ბაბუა სარიდან.. შენი დღე გრძელია..

- გრძელსაც ბოლო აქვს..

არჩიბალდ ძელქვებიდან მიდამოს გადახედავს. ვინ არ ყოფილა აქ?! ვინ არ იქნება კიდევ?! მამავ!
სადა ხარ?! მამავ?!

- არა ბაბუა სარიდან.. კიდევ მნახავ..

- მოვხუცდი შვილო.. მოვიღუნე..

- არა: ჯერ კიდევ მარჯვედ ხარ.. აბა დამეტოლე..

სარიდან ყოყმანობს. იცინის. ვამეხ არ ეშვება. სარიდან წამოდგება. ვამეხ გაეტოლება.

- ხომ ხედავ ბაბუა: მოლუნვა არ გეტყობა..

- ხალისიანი ხარ.. იყავი კარგად.. შვილო..

სარიდან თვითონაც ხალისდება.

არჩიბალდ ტკივილსა გრძნობს. ხვალ უნდა მოსცილდეს ამ არეს. ნახავს კიდეც?! რა ნელია აქ მზე!
როცა ჩაიყვინება - მისი მეწამული თვალი „საირმეში“ გარჩება „საირმე“ ლურჯია და მასში
გარჩენილ მზის თვალს მეწამული გუგა ლუმ ქვად ექცევა. ეს თვალი - (ლურჯი შუქი) - გავაზისაა.
გავაზის თვალი გაჰყურებს ფერსათის მთებიდან: რიონის ველს - ყვირილის ჭალებს -
ხანისწყალის ხევს. ეს არე ეგების გავაზის თვალია თვითონ?!

არჩიბალდს ეშინია: უკანასკნელად არ ხედავს ამ თვალს.

რა კარგია: რომ ვამეხ მასთან ერთად მიდის.

* * *

ნიგვზების ქვეშ სადამოა.

- როგორ იყო ბაბუა სარიდან?!

- ასე მოხდა შვილო.. მაშინ..

და მოხუცი ნელი ხმით იწყებს თხრობას.

გაათავებს მოხუცი და კვლავ ეკითხება ვამეხს:

- მაშ წასვლას არ იშლით?!

- უნდა წავიდეთ ბაბუა სარიდან..

საიდგანაც მატასი გამოჩნდება.

- მატასი! შვილო! ხვალ მიდიან..

ეუბნება მოხუცი.

მატასი ილექება:

- დარჩით კიდო ერთი დღე..

უცქერს არჩიბალდს.

- არ შეგვიძლია..

- მე რო გთხოვთ?!

მატასი თითქო მზის მარცვლებსი აჯეჯილებაა.

ჰოო: მაშინ უარი ძნელია..

არჩიბალდ სიხარულს ვეღარ მალავს.

ვერც სარიდან. ვერც ვამეხ. მატასის სიხარულს დარცხვენა ფარავს.

ვამეხ აიყვანს უეცრად ხელში მატასის.

მატასი წვივებზე კაბას ისწორებს.

თვალეზი არჩიბალდს უცქერენ.

* * *

ზეგ ამ თვალეზზე არჩიბალდ ორ ცრემლს დაინახავს მორიდებით. განზე. კუთხეში.

ნორდოსტ

Летит-летит степная кобылица

И мнет ковыль...

ალექსანდრ ბლოკ.

გული მარტოა ყოველთვის.

თუ სიყვარულით არის გამთბარი?! მაშინ გული შიშია მარტო: არ გასქდეს მეორე გული. თუ დაშორებულია ამ გულს?! მაშინ გული სევდაა მარტო - (ეგების წინაგზნობს: რომ ოდესმე სამუდამოდ დასცილდება).

გული სიკვდილის ბარომეტრია.

(მარადი ხაზი მარადი მელანქოლიის): ლირიკა.

არჩიბალდ მეკეში ყაზვინის ბაზრის ფარდულებშია. გული კი - შორს.

ფარდულებში ათი ათასი გულია: ათი ათასი სურვილით.

ეს გული მათ არ ეკარება.

გულიში არჩიბალდ ოლგას წერილს კითხულობს. ძმა მორჩენის პირზეა. თვითონ მალე დაბრუნდება. ამოდენა მანძილის ატანა არც მის გულს შეუძლია. გული გაილახება მიტოვებულ ბარტყვით. გული გაირღვევა. პეტერბურგი იშმუშნება: იქ რაღაც ხდება. პეტერბურგის რომ გაირღვეს?! მაშინ გულსა და გულს შუა უფსკრული გაითხრება.

პეტერბურგს - ჯანდაბა: თუ გინდ სულ დაიქცეს.

ოღონდ გულმა გული ნახოს - (ეს მეკეშის ფიქრია?!).

რა ცოტა „უნდა“ ადამიანს.

არჩიბალდ მეკეში ფარდულებში გადის. გული კი შორსაა.

არა. უცნაური ქალაქია პეტერბურგი. პეტრე დიდის... გახელებამ ფინის ჭაობებიდან გიგანტი ამოაგდო. გიგანტი გრანიტშია დაკავებული. თუჯის მხედარი გაქანებულ ცხენზე ზის. მხედარს სადავე სასტიკად მოუწევია: ცხენი ყალყზე დგას. ისიც გაქვავებულია გრანიტით. რომ დასწყვიტოს ლაგამი?! რომ გავარდეს ცხენი?! რომ მხედარიც გადაჰყვეს თვითონ?! ფინის ჭაობები ღამობით ფოსფორს ისვრიან. ფოსფორის სინათლე ორად ყოფს ყველაფერს. პეტერბურგის გრანიტს თავს ესხმიან ლანდები: ქიმერები სხვადასხვა რასის. გრანტს აცდუნებენ. გაუძლებს გრანიტი?! ფოსფორულ ჩვენებაში დოსტოვესკის თვალები ანათებენ: ეპილეპსია მოვარდება და დუჟით გადმოიღვრება. დუჟგაუმშრალი პირი „ქვეყნის ბოლოს“ დაიძახებს და იოანეს საყვირით სამყაროს მოედება - ძახილი. ეპილეპსია ხახას დააღებს აპოკალიპსის გახელებით. ცხენი ლაგამს გახრავს: აიწყვეტს და გავარდება. თუჯის მხედარი თან გადაჰყვება. გრანიტის ქალაქი?! ისიც შთანთქმება - (თუ პატმოსის კუნძულად გაიხსნება?!).

პეტერბურგს - ჯანდაბა: დაიქცეს.

ოღონდ - (არჩიბალდის გული ბევრს არას ითხოვს).

- არჩიბალდ!.

- ტაბაა ხან!.

ფარდულის პირას ტაბა ტაბაღს წააწყდება. ჰაშიშს ეწევა.

- ყავას მიირთმევთ თუ ჰაშიშს?!

- ყავა დაუკვეთეთ.

არჩიბალდის ტვინში ისედაც ჰაშიშია.

- როდის?!

- ხუთი დღეა.. თქვენ?!

- მე დღეს მოველ.. ამბები?!

- პეტერბურგის?!

- დიახ..

- გამოსვლას აპირებენ..

- გამოვლენ..

სპარსი თუ ჰინდუ თუ ეგვიპტელი იღიმება.

პატარა ბიჭს ყავა მოაქვს.

ფარდულელებში რუსის ჯარისკაცები დადიან. უხშირეს ბოლო დროს. რა აქვთ საყიდელი?! ტაბა და არჩიბალდ ჯარისკაცს მოჰკრავენ თვალს. ჯარისკაცს ხელში მაზარა უჭირავს. მაგრამ რად არ იკეცება მაზარა?! მაზარა ჯოხივითაა გაწვდილი. ჯარისკაცი მაზარას სპარს ვაჭარს გადასცემს ჩუმად. სპარსი სინჯავს მალულად: თოფია. ვაჭარი მაზარას უკან გადაინახავს. რუსი ჯარისკაცი სპარსულ „თუმნებს“ ითვლის.

- ხედავთ?!

- ვხედავ..

ომი აღარ უნდათ...

- ან რად უნდა უნდოდეთ?!

ტაბა და არჩიბალდ დგებიან.

წინ შემოეფეთებათ ვებერთელა ქიმერა: აქლემი. ულაზათო ცხოველი ვიწრო გზაში უზარმაზარ მაჯლაჯუნას მიაგავს. მაგრამ თვალეები: თვალეები - რომელთაც უდაბურება უნახავთ. „ბეხან?!“ არა. ბეხან აღარაა. მაგრამ ამის ხვედრიც ხომ იგივეა?! დანადვლიანებული თვალეები: წინასწარ თუ ხედავენ მიგდებას და მიტოვებას.

არჩიბალდ ამ თვალეებში ადამიანის ლანდს ხედავს.

ეგების ეს ლანდი იგია თვითონ.

კიდევ წარისკაცები. რკინა. ტყავი. საცმელი. ყველაფერი მოაქვთ: ავტომობილის ნაწილები თუ ცხენის მოსართავი. ჰყიდიან ყველაფერს. იგივე ჩურჩული და იგივე ფულისთვლა.

არჩიბალდ ადასტურებს:

- აი კიდევ..

- ხვალ კიდევ მეტი იქნება..

- ფრონტი დაირღვევა?!

- უთუოდ..

აქლემი აღარ სჩანს. ფარდულებში ფარჩასა და აბრეშუმს ჰყიდიან. ისმის სპარსული ბაასი. სპარსული ენით გველი ხვრელიდან ამოჰყავთ: ისე ტკბილია. მაგრამ როცა სპარსი ქალი ლაპარაკობს?! მაშინ გველი ალბად შინაურდება.

სპარსი ქალი ფარჩეულს ყიდულობს. ირაჰმანდას ტანი აქვს. საწყალი ირაჰმანდა. ხმაც თითქო მისია. არჩიბალდ აკვირდება.

- ირაჰმანდა!.

უნებურ იმახის არჩიბალდ.

ქალი მოიხედავს. შეირხევა. პირს იბრუნებს. იმალება.

- ირაჰმანდა იყო.. უთუოდ..

- ალბად..

არჩიბალდ ნაბიჯს უმატებს. მაგრამ ლანდი შთანთქმულია.

- ირაჰმანდა.. ირანის მთვარე..

- და მთვარის სევდა..

- (რად არის „ველარ ნახავ“ ასეთი მწარე?!)

არჩიბალდ „გულსა“ გზნობს ისევ.

მიდიან. გასავალი ახლოა. უკანასკნელ ფარდულთან ქალი დგას. თავი თეთრი თავსაფრით აქვს წაკრული. ამასაც მომწვანო თვალები აქვს. აჰ ოლგა! ოლგა! სადა ხარ ამ წამს?!

ოლგას სიტყვები გულს სერავენ - (წერილიდან). გული ფართქალობს როგორც ძუძუმწოვარი ბავშვი: რომელსაც როფში ბანვენ. პეტერბურგში რაღაც „ხდება“ თუ მოხდა?! მაშინ ხომ გაიხსნა უფსკრული ორ გულთა შორის. ჰო: ახლა ესმის ირაჰმანდას გატრიალება.

მაგრამ უფსკრული მისთვის ითხრება: გულები ხომ დააცილოს ერთიმეორეს - (მარადი ხაზი მარადი მელანქოლიის).

ისევ ჯარისკაცები. დაყიალობენ. ოხუნჯობენ. თუთუნს ეწევიან. აზმორებენ. იზლაზნებიან. „სემიჩკებს“ კბილავენ. ჰოო: ეს „სემიჩკები“. რუსეთის პირწავარდნილი „მეტაფიზიკა“. ამ კბილვაში იხსნება პირმოშვებული რასსა: ველური და მარღვმაგარი. ეუბნებიან: „უფსკრულია“. „იყოს“ - უპასუხებს და „სემიჩკას“ ქერქს გადმოაპურჭყებს. „კანონი ასეთია“ - ეტყვიან კიდევ. „ჩემთვის არ სწერია“ - ისვრიან „სემიჩკიანი“ ტუჩები და თვალებს უცხო ალი გადაურბენთ. „ასე არ შეიძლება“ - არ ეშვებიან. „ფეხებზე მკიდია“ - და პირი ისევ „სემიჩკას“ კბილავს. უცხო ალი თვალებში ჭარხალის ფერს მიიღებს. არის ამ კბილვაში მზის სიკვეთე თუ მზის უდარდელობა: ეს მან არ იცის. იცის მხოლოდ: რომ „სემიჩკი“ მზესუმზირას მარცვლებია. ან რა საჭიროა ცოდნა: როცა მზეს უმზერ?!

- ხედავთ: როგორ დაგროვილან?!

- ვხედავ..

- ერთ კვირაში ეს კუთხე სულ აივსება..

- მჯერა..

არჩიბალდ ისევ „სემიჩკიანი“ ტუჩებს უმზერს. რას არ გაკიცხვენ ეს ტუჩები?! რას არ „გააბითურებენ“?!

ტაბა ტაბაჲ ერთ მათგანს უახლოვდება:

- რისთვის ომობთ?!

- არ ვიცი..

- როგორ არ იცი?!

- წამოგვასხეს და ვომობთ..

- ვის ეომებით?!

- თათრებსა და „გერმანელებს“.

- გინახავს ისინი?!

- დაჭრილი მინახავს. მკვდარი..

- გინდა სახლში დაბრუნება?!

- იქ მიწა.. მინდა - ჰო..

ტუჩები ისევ „სემიჩკის“ ქერქებს აპურჭყებენ. განზე მამალი „დედისგინება“ ისმის. ჯარისკაცს არჩიბალდიც უახლოვდება. თვალები ამღვრეული აქვს. არ იცი: იცინიან თუ დაგცინიან. უახლოვდები. თითქო ალერსს გიპირებს კაცი. მაგრამ თვალები ელამურ აკიაფდებიან - და გეშინია: კაცმა სილა არ გაგარტყას... რა დაუდგება ამ რასსას და რა დააკავებს მას?! წალეკავს ყველაფერს. გადალახავს..

არჩიბალდ ტაბა ტაბაისკენ მობრუნდება:

- ეხლა მჯერა...

- რა?!

- რომ ზვავად მოსქდებიან..

- ვინ?!

- ესენი. ეს ტუჩები.. ეს თვალები.. ეს თავები.

- ჰოოო..

სპარსი თუ ჰინდუ თუ ეგვიპტელი ილიმება.

* * *

„იზვესტია“. „იზვესტია“! „აღმასრულებელი კომიტეტი“. „მუშები - ჯარისკაცები - გლეხები - მატროსები“. „კერენსკი“. „ლვოვი“. „ჩხეიძე“. „წერეთელი“. „პლენანოვი“. „ლენინი“. „ტროცკი“.

სიტყვები ეფინებიან მთელს ქვეყანას.

სახელები ეფინებიან ირანის პლატოსაც.

ყაზვინშიცაა აღმასრულებელი კომიტეტი. აქაცაა: ესერები - მენშევიკები - ბოლშევიკები - კადეტები (ორი სამი კაცი) - მაქსიმალისტები - ინტერნაციონალისტები.

იქ: საცა სპარსები მზის ამოსვლას მუსიკით ხვდებიან.

იქ: საცა სპარსები მზის ჩასვლას მუსიკით ესალმებიან.

იქ ახლა ესტრადაა. ესტრადიდან ვიღაც გაჰკვივის ბოხი ხმით.

წინ ფართო ქუჩაა. იქითაქეთ ქუჩაზე: უზარმაზარი ჭადრები. ჭადრებს ხშირათ ყორნების გუნდები ეხვევიან. არასოდეს ყორნებს ასეთი ხმა არ გაუგონიათ. უსმენენ გაოცებულნი და ჩხავილით სხვა კუთხისაკენ მიფრინავენ. სპარსებს ეშინიათ: სულ არ მოსცილდნენ ამ არეს.

ესტრადიდან გაისმის: „ძირს კაპიტალიზმი!“ „ძირს ომი!“ „ომი ბურჟუაზიის მოგონილია“. „მიწა - მშრომელთ“. „მიწა - ყველას“. „ქარხნები - მუშებს:“

ქუჩა სავსეა ჯარისკაცთა ხვავებით. აზმორებენ. ზანტად იზლაზნებიან. ამთქნარებენ. „სემიჩკები“ აქაც ბევრია. ტუჩებზე: „ჰმმმ“ და „ოო“. როცა სიტყვა „მიწა“ გადმოვარდება ხვავებში - „სემიჩკის“ კბილვა ჩერდება: თვალეები ფართოვდებიან. ტუჩებიდან „სემიჩნკის“ ქერქთან ერთად გადმოვარდება: „მიწა“ - „მიწა“ - ჰოო: „მიწა“.

ხანდახან სპარსი ჩაივლის.

რომელიმე „ზემგუსარი“ აჩერებს:

- ჰუსეინ: ივი რაა პეტერბურგი?“

- პითერბურქი..

სპარსი თვალეებს ნაბავს.

- რევიოლუცია?!

- რივალისია...

სპარსი დნება ღიმილით.

- პროლეტარიატი ხომ გაგიგონია?!

- პროლითადრი...

სპარსი თავს იკატუნებს. კალათს ხელში იმარჯვებს. მიეჩქარება. ყურძენი უნდა გაჰყიდოს. შემდეგ ჰაშიმს მოსწევს და გადავა „მარად სუბსტანციების“ ხილვაში.

„ზემგუსარი“ კი ისევ ესტრადას გახედავს - (ირონიით?!).

ესტრადიდან ისევ ის დიდი ხმა გრიალებს.

ვინმე ავტომობილით გაირბენს. ავტომობილი არღვევს მასსათა ხვავეს. შოფერი საყვირს მიმართავს. ორატორი ხმას უმატებს. ფიქრობს ჩუმად: ეს კონტრრევოლუციონერია - (ავტომობილში „ზემგუსარი“ ზის). საყვირი და ბოხი ხმა ერთმანეთს ეჯობებინან. ავტომობილი გადის ხვავეებიდან. ბოხი ხმა ოდნავ ნელდება.

ბოხ ხმას სხვა ხმა ცვლის. ეს ხმა უფრო წვრილია. ისიც იმავე სიტყვებს ისვრის. მაგრამ გეგმა მისი სხვაა: უფრო მიკიბულ-მოკიბული. „ქარხნები - მუშებს: რასაკვირველია“. „მიწები - გლეხებს: ესეც რასაკვირველია“. „მაგრამ: ეხლავე?“ „ეს ნაადრევია“. „ვინაიდან“. „რადგან“. „ობიექტური პირობები“. „ამ მომენტში“. „ჯერ“. „მერე“. იხლართება უსაშველო პერიოდი. ხმა სულ წვრილდება და წვრილდება. მოქნარება მატულობს. „სემიჩკის“ კბილვა - კიდევ უფრო. მაგრამ უეცრად უსაშველო პერიოდში ისევ სიტყვა „მიწა“ გავარდება. ხვავეები ატორტმანდებიან: თითქო გადაყლაპვა სურთ - „მიწის“. თვალეები ანათებენ.

გვერდით ქუჩის პირას ათამანგით დაწყებული მზეს ეფიცხება. დაჯერებულია: რომ მზის ტუჩები ამოსწოვენ თუ ამოაშრობენ სნეულულებას. ხმა ესმის ესტრადიდან. მაგრამ სიტყვების არა გაეგება რა. არც სურს - გაიგოს. იქვე მასსასთან დაგლეჯილი კაცი დგას. ლაყე ტვინს ხანდახან ხილვა ეწვევა ღვთიური - (ეს სწამს აღმოსავლეთს): შტერად იცქირებიან: ამ ხილვას ხომ არ განიცდიან?! ან თუ ეძებენ თავის მზერას დაკარგულს?! კაცს პირი დაუღია: თითქო პირით იჭერს გაუგებარ სიტყვებს ესტრადიდან. ბოხი ხმა დასმახებს ერთს - (წვრილი ხმა ისევ ბოხმა შესცვალა). დერვიშს შეეშინდება: მიწას დაასკდება - ტუჩებზე დუჟმორეული. შემდეგ წამოვარდება. დააღებს პირს - (ბოხი ხმა გრგვინავს): თითქო ისაია წინასწარმეტყველის ნაკვერჩხალი გადაჰყლაპა. ისიც იწყებს ყვირილს. მის ყვირილს სპარსიც ვერ გაიგებს. მასსების ხვავეები იშმუშნებიან როგორც ლეზიანთანის დაკეპილი ასოები. ესტრადიდან ხმა უფრო მატულობს. ხვავეები „მიწას“ ელიან. ქუჩის ბოლოში სპარსი წევს და თვლემს. თავი - განზე და შორეთს გადასული. „ზემგუსარი“ არ ეშვება არც ამას:

- იცი რაა პეტერბურგი?!

სპარსი თვლემს.

- იცი რაა რევოლუცია?!

სპარსი ამოქნარებს.

- ამას რა გააღვიძებს?!

გაისმის ხმა მიმავალის.

* * *

ჰამადანსა და ყაზვინს შუა მოძრაობა მატულობს. კიდევ უფრო: ყაზვინსა და ენზელს შორის. დაჰქრიან ავტომობილები: „ქალაქთა კავშირის“ - „წითელი ჯვარის“ - „საერთო კავშირის“ - სამხედრო ნაწილების.

კუთხეებში - გროვანი და საიდუმლო ჩურჩული.

სპარსი გაიარს გვერდით და ფიქრობს: „რაც ხდება“.

საავადმყოფოებში ფუსფუსია. ავადმყოფებს სმენა გამახვილებიათ.

საერთო საცხოვრებელთა კედლებში: გაზეთების კითხვა და კამათი.

ირანის პლატოზე ახალი გზების ზმორებაა.

სატელეგრაფო სინებზე შიფრები სრიალობენ. სინიდან რომ შიფრი ჩამოვარდეს: გავარდება როგორც მეხი. რამდენი ზრახვა და რამდენი ნდომა გადაუტეხს მაშინ თავს ტელეგრაფის სვეტებს.

- რაც ხდება..

ამბობს მეკეში - თითქო თავისთვის.

- ხდება დიდი რამ..

ადასტურებს ტაბა ტაბაჲ..

- თქვენ გგონიათ?!

- როცა შორს რამე ხდება პირველად მიწა გაიგებს.

- რანაირად?!

- მგზავრი მიწის გულს ყურს დაადებს - რომ გაიგოს: მოისმის თუ არა ცხენების თქარათქური შორიდან..
  - მერე?!
  - სტიქიონის გზნებისათვის სტიქიური ორგანოა საჭირო..
  - მჯერა..
  - ცხენი თავს ამართავს ხოლმე და სხვანაირად გაიკლაკნება - როცა მიწისძვრას გრძნობს..
  - გამიგონია..
  - ცხენი წინაგზნობს: მისი ინსტიქტი უტყუარია..
  - უთუოდ..
  - დააკვირდით ამ ჯარისკაცებს: თვითონაც არ იციან - რა ინსტიქტებს ატარებენ.. მაგრამ ყოველი რხევა მათი ინსტინქტია..
  - მესმის..
  - კიდევ უფრო: ყოველი მათი გამოხედვა..
  - შეჭველია..
  - არ ატყობთ: რომ თვითონ არე იცვლება და ატმოსფერა?!
  - მმმ..
  - რაღაც სუნი სდის.. მომავალს - ყნოსავენ პირველად..
  - მართალია..
- პაუზა. ტაბა ტაბაა რაღაცას ყურს უგდებს.
- ეს რა ხმაურია?!
- არჩიბალდ ტერრასიდან იხედება.
- მეორე ეზოში ხმაური მატულობს. „ქალაქის კავშირის“ მოსამსახურენი მსოფლიო პოლიტიკაზე

დავობენ.

ვიღაც ხმას უმაღლებს. ორატორია უთუოდ.

- ძირს! ძირს! ძირს!

- აცაღეთ! აცაღეთ!

მაღალი ხმა გასძახის:

- ყველას ინგლისური მონარქია სჯობს.

- არ გვინდა მონარქია.. ძირს!.

- ინგლისური მონარქია სხვაა..

- სულ ერთია.. ძირს! ძირს..

ორატორი ბრვე კაცია პირგაპარსული. ჩასხმულობით მოჭიდავეს ჰგავს - (თუ კარუზოს?!). სახის მეტყველება ფაკირის აქვს.

- ინგლისური მონარ...

- ძირს კაჭკაჭოვ!. ძირს!. ძირს...

- დაჩუმდი მაგაზინერ: თორემ...

მაგრამ მაგაზინოვს რა დააჩუმებს?! ან უკეთ: მის ხელებს ან მის თვალებს?! ცხვირიდან პენსნე წამდაუწუმ ვარდება. მარჯვენა ხელი ისევ თავის ალაგზე აყენებს ურჩ სათვალეს. რა უფრო ურჩია: ხელი თუ პენსნე თუ ცხვირი?! ღობეზე ჩამოგძელებულ ხაპს - (ეს თავის ქალაა) ცხვირი ჩატეხილი აქვს. აკაპასებულ თვალებს მზერა ჩამოსახრჩობ კაცისა აქვს. ხაპის ბზარი - (ეს სახის ათამაშებული ნერვია) ჭირვეულობს აკვიატებულის უსვენარობით.

- არ ძალმიძს გაჩუმება..

- მამა გიცხონდა: ლევ ტოლსტოი ხარ - გაჩუმება არ შეგეძლოს..

ხუმრობს ვიღაც ქართველი.

მაგაზინერ უფრო კაპასობს:

- ძირს კაჭკაჭოვ!. ძირს!. ძირს!.

ვიღაც სხვანაირად აგძელებს:

- ინგლისის კონსტიტუციას ამერიკის შტატებში სჯობიან..

- არც მაგ მინდა..

- ვინ გკითხავს: რომ არ გინდა..

ხუმრობს ისევ ქართველი.

ორატორი არ უთმობს:

- ინგლისური მონარ...

- ძირს.. ძირს.. ძირს..

არ ეშვება მაგაზინერ.

- რა ჩააცივდა ამ ინგლისს!.

იღიმება მეორე ქართველი.

მაგაზინერ ხედავს: კრება მის მხარეზეა. ყვირის.

- მაგ ჩატეხილ ცხვირს გასწორება უნდა..

ბრაზდება ხმა ესტრადიდან.

- აბა სცადეთ.. სცადეთ..

ქვევიდან ხაპი კაპასით ხვდება.

გროვა სდუმს. რაღაცას ელის. თითქო კიდეც სურს: მოხდეს რამე ამრევი.

- მე შენ გიჩვენებ...

და ესტრადიდან მოჭიდავის (თუ კარუზოსი?!) ტანი გადმოვარდება. ჰაერში გაკლაკნილი მკლავი

- ალბად საშინელი მოქნევისაგან - და მაგაზინერ მიწას ლოკავს. მასსა იმღვრევა. ტორტმანობს.

უეცრად ხმა გავარდება ერთის:

- ჰკა მაგას..

და კაჭკაჭოვს მიაწვება აგორებული ხვავე სხეულების.

გასრესენ უთუოდ. მაგრამ ამ დროს მჭექარი ხმა:

- აღმასრულებელი კომიტეტის სახელით:

ვინაა?! ჰოო: ეს ხმა ისაა: დიდ მიტინგზე რომ გრიალებს ხოლმე.

- აღმასრულებელი კომიტეტის სახელით მე ვაპატიმრებ მოქალაქე კაჭკაჭოვს..

გროვა სახტად რჩება. კაჭკაჭოვი გადარჩენილია.

არჩიბალდ აკვირდება დამჭერს. სქელი კაცი. მაგარი. ბრგე. თავის ქალა ქორიდან უკან ოდნავ ჩათლილი - (ნიშანი სიფიცხის თუ თავშეუკავებლობის?!). სახე?! მოოდოშებული წვერი. ლბილი უღვაში: ხვეული ცოტად. ლბილი ცხვირი. კიდევ უფრო ლბილი თვალები - (ფერად მოშავო: ოდნავ თაფლნარევი). შუბლი ღია.

არჩიბალდ აკვირდება დამჭერს. ეს კაცი ისვრის იქ მიტინგზე რისხვას?! ამ კაცის თვალებია: იქ რომ ნაკვერჩხლებს აფრქვევენ?! ამ კაცის ხმაა ის ხმა - მეორედ მოსვლის საყვირს რომ მიაგავს?! ხელი კათედრას იქ უროსავით ერტყმევა. პირს იქ სიტყვები მოხსნიან: თითქო განკითხვის დღის ცეცხლები. მთელი ფიგურა იქ დამსხვრევას უქადის ქვეყანას - (უყვარს სიტყვა: „გავსსრესთ“).

ეხლა კი: რბილი. არჩიბალდს უკვირს.

ჩურჩული ერთიმეორეში:

- ვინ არის? ვინ არის?!

- აღმასრულებელი კომიტეტის თავმჯდომარე ბ.მ.

- ქართველია?!

- ქართველი..

არჩიბალდ მეკემ იღიმება. ეხლა აღარ უკვირს. კაჭკაჭოვს აღარ უნდა ეშინოდეს.

არჩიბალდ ტაბა ტაბაძსკენ ბრუნდება. უკანასკნელი არც განძრეულა. ხმაური შეწყდა. გროვა იშლება.

არჩიბალდ ჩურჩულობს:

- მიწის გულს ყური უნდა დაადო: რომ გაიგონო შორი გუგუნი..

- ეს ურყევია როგორც მიწა..

ქუჩაში ჯარისკაცთა ჯგუფი მიდის. არა: არ მიდის. მიზოზავს. ისმის „გარმონის“ ხმა. მხიარულება და სიმღერა. მხიარულებაში - უდიერობა და სიმღერაში გადალახვა.

ჩრდილოეთის გუგუნის ანარეკლი თუა..

- შესამლოა..

ამოწმებს ნაყვავილენი პროფილი.

„გარმონის“ ხმა იკარგება ხრიალში.

მაგრამ „გარმონი“ სტოვებს რაღაცას. ველი. ველი. ველი. თაური ყველგან და ბოლო არსად. არავითარი კიდური: რომ თვალი მისვენო. შეხვედები ვისმე - დასცილდები სამუდამოთ. არავითარი ზღუდე: რომ თავი დააკავო. არავითარი ჯებირი: რომ მიეკედლო. მიწა გლუვი და ცის თალი. სხვა არაფერი. სევდა თვითონ არეში. ნაღვლი სივრცეში. აქ მოყვასს კი არა - თავის თავს დაჰკარგავ. ველარც ნახავ. ყოველი შეხვედრა: სიკვდილი იმთავითვე. ყოველი გაჩერება: უსვენარობის გამღეუბელი. არსად კერა. ყველგან თარეში. გავარდნა და გადალახვა. გახუნებულ ველებს უდაბნოს ცხელი ფაშატები მოედებიან. მათი თვალები სიგიჟა და მათი ფლოქები რისხვა. მათ ჭიხვინს მოაქვს უცხო ქარი - რომლის შესუნთქვით მიწას პირი ეცვლება და ძუ ლომივით იგრძობა. ურა კვიცების ჭიხვინით მოედვენ ქვეყანას ატილლა და ჩინგის-ყან. მათი ნალების დაღები იეროგლიფებად ამოიჭრენ ევროპის ზურგზე. დაღები დაჟანგულან: მაგრამ სიგიჟის მური არ დაუკარგავთ. მოდიან მხედრები. რა უნდათ?! მიწა?! არა. დამონება ვინმესი?! არა. ისინი მთვრალეობა მხოლოდ: მათ გავარდნა უნდათ ხივილით. სივრცე რამდენი შორია - მით უკეთესი: თრობა მეტი იქნება. მათ უნდათ გადალახვა ყიჟინით. უფსკრული რაც უფრო ღრმაა - მით უმჯობესი: გახელება მეტი იქნება და ნახტომი კიდევ მეტი. დაამარცხებენ ვინმეს?! ალბად ეს „ხვედრია“ დამარცხებულთა. დამარცხებულთა თავების ხაპებისგან აზარფემებს გამოსჭრიან. სისხლით აავსებენ და დასცლიან: რომ კიდევ უფრო დათვრენ - რომ კიდევ უფრო გადაირონ. უფსკრულს თავს გადაეჩეხებიან? გადაეჩეხონ!. მათაც ეს წყურიათ: ცხენთა თქარათქური და მეომართა ყივილი ერთიმეორეს გაეკვრიან ურაგანად და ურაგანი უფსკრულებიდან გადავარდება ყველა კიდურებზე. იქნება კიდევ მეტი თრობა და კიდევ მეტი გახელება.

Пусть ночь. Домчимся. Озарим кострами
Степную даль.
В степном дыму блеснет святое знамя
И ханской сабли сталь...
И вечный бой! Покой нам только снится
Сквозь кровь и пыль.

Летит, летит степная кобылица
И мнет ковыль...

* * *

მომრაობა იზრდება.

ავტომობილები დაჰქრიან იქითაქეთ. ავტომობილებს უსვენრობა ემჩნევათ - (მათი რიტმი ვერ დამალავს ვერაფერს).

რალაც ხდება. შორს. ჩრდილოეთში.

კუთხეებში: გროვა და გროვა. ჩურჩული.

საავადმყოფოებში - ფუსფუსი.

ავადმყოფებს სმენა უმახვილდებათ.

გაზეთები. დეპეშები. ტელეგრაფის სინებზე - შიფრები.

შეკითხვა და კამათი ერთიმეორის - ერთიმეორეში.

ირანის პლატოზე რალაც ხდება - (თუ უსმენს მხოლოდ შორით მომხდარს ან შორით მოსახდენს?!).

ისევ გაზეთები. ისევ დეპეშები. ისევ შიფრები.

სინებს რომ მოსწყდნენ - სვეტებს დაამსხვრევენ.

სახელები. სახელები. სახელები.

სახელებში: ერთი სახელი.

ყველა იმეორებს. ყველას აწვალებს. ყველას იზიდავს: მომხრეს და არა მომხრეს.

სახელი: თითქო ტოტემი მეომარი კლასის.

სახელი რომელშიაც ფატუმია დაგროვილი.

ჯარისკაცთა გროვა მიიმართება. იმავე ქუჩაზე. მახილი.

ლენინ! ლენინ! ლენინ!

არჩიბალდ წამოვარდება.

ტაბა ტაბად ყურებს ცქვეტს.

- ლენინ..

- ლენინ..

ორ ხსოვნაში ერთი ფიგურა იჭრება.

1908 წელი. პარიზი. მაისი. კათედრაზე დაბალი კაცი. ჩასკვნილი და დამორგვილი. მაგარი თავი. ტიტველი გრანიტი. მაღალი შუბლი და უტეხი კორმები შუბლის. თავის ქალა ოდნავ ჩაწეული ქოჩორთან - (ნიშანი სიფიცხის?!). მაგრამ კეფა მტკიცედ ამოკორძილი - (ნიშანი თავშეკავების?!). თვალები წვრილი. ერთი - მოხუჭული ოდნავ: უნდობი და გამხვრეტი. მეორე - განზე მოცქირალი თითქო. თვალები თვალებში გეჭრებიან და თვალებს „იქით“ იხედებიან. მთელი ფიგურა - უგლიმი. თითქო ყველაფერს ხვდება წინასწარ როგორც მორკინალი. ლაპარაკობს. ხმა ერთფეროვანი: არც პაუზა და არც ინტონაცია. ფრაზა: დაგრაგნილი და დახერგილი. არავითარი პლასტიურობა. არავითარი „მჭერმეტყველება“. ფრაზა: უფრო „მოქმედებს“, სიტყვა - უფრო „ნება“. მარცხენა ხელის ცერით იჭერს ჟილეტის ჯიბეს - (თუ „იგდებს“ მაყურებელს). ხანდახან მარცხენა ხელი შარვლის ჯიბეს წვდება - (თუ დასცინის მოკამათეს). მარჯვენა გრაფიულ ხაზებს კვეთავს აზრის ლოგიურ დენისას. დროდადრო მარჯვენა მარცხენა ეხმარება. ხელის თათი ფართო: თითები მოკლეს სჩანან. ასეთი ხელები აქვთ გლეხებს: მთაში უზარმაზარ ხეებს რომ კოჭავენ და ტივებისთვის მთის თხემიდან ხევში ჩაუშვებენ. ლაპარაკობს. არა: წალდით ხის მაგარ ტოტს სჭრის. ნაჯახით ნამორს აპობს. ტუჩებზე ირონია არ სცილდება. ირონიას ბაბრი წვერულვაში არბილებს. მაგრამ ჰაი: თითქო ლასსო გაისროლა და ველური ურა ცხენი დაიჭირა - (ეს საგანი თუა კამათის) - და ირონია ტუჩებს სცილდება. ფიგურაში არის ძლიერ და გამარჯვება. მთელი სხეული დამაბულა ყველა კუნებით. კაზინოში „ზერო“ რომ ირჩიოს - მოიგებს უთუოდ. უტეხი. უდრეკი. შემმართველი. არავითარი იჭვი. არავითარი გოდება. ერთი გეზი მთავარი. ერთი ხერხემალი მაგარი. დანარჩენი: მხოლოდ გაზომილობა ამ გეზით. ირგვლივ: ყველაფერი ამ გეზისთვის გამოსაყენებლად: არა: არ ლაპარაკობს: ნებას სჭედავს ქმედებიათვის. თითქო გიხმობს ხანძარის ასანთებად ჩასაქრობათ. მთელი პიროვნება: თითქო ქვეყნის სილლოგიზმია რკინის რგოლებით - რომელიც ეს არის გაიშლება და საშინელი ხმაურით გავარდება. არავითარი სისველე და არავითარი სილბილე. მაგრამ ხმელი და ცხელი სული ყველაზე უკეთესია - (ჰერაკლეტოსის სიტყვით). შეიძლება „ხანდახან“ შეამჩნიოთ დარბილება - (ამისთვის საჭიროა ბავშის მზერა გქონდეს).

ორ ხსოვნაში ერთი ფიგურა იჭრება.

- გახსოვთ?!

- მახსოვს..

- იცით არჩიბალდ: რა გამახსენდა მაშინ?!

- ?!. ?!. ?!.

- რასაც ლაპარაკობდა არ მესმოდა. არა მარტო იმის გამო: რომ რუსული სუსტად ვიცი. ჩემს პიროვნებას იპყრობდა თვითონ პიროვნება - გარეშე იმისა: თუ რას ამბობდა ან თუ რას ფიქრობდა. პიროვნება უშუალოდ: მის შუაგულში აღებული.

- რა გაგახსენდათ?!

- პაპა ალექსანდრე მეექვსე და მისი ვაჟი ცეზარ ბორჯია წმ. პეტრეს ვენახში კარდინალებს უმასპინძლდებიან: უნდათ - მოსწამლონ. კარისკაცმა იცის მხოლოდ - რომელ ბოთლშია საწამლავი. მაგრამ კარისკაცი ატმების მოსატანად მიდის. მერიქიფე ავსებს თასებს ხიოსის ღვინოთი: შესვა ალექსანდრემ. წამსვე გათავდა. თითქო ცეცხლი მოეკიდა. შესვა ბორჯიამ. იგრძნო საწამლავი. მაგრამ ცეზარს სირაქლემას კუჭი აქვს: რკინას ინელებს ხოლო არც „ცანტარელა“ არის სუსტი: იგი ჰგესლავს მაგარ ვაჟკაცს. მაშინ ბორჯია გასცემს ბრძანებას: მოჰკლან მის წინ ყველაზე უფრო დიდი ხარი. ხარს დაჰკლავენ და მის გაფატრულ მუცელში ცეზარი ჩაეშვება. ხურვალე მუცელს ხარისას გაკერავენ. რამოდენიმე საათი ბორჯია ხარის მუცელშია გაგუდული. შემდეგ გამოდის იგი მუცლიდან განკურნებული სრულიად: გადახალისებული და ტანდახვეწილი.

- ეს გაგახსენდათ...

- დიახ..

- რა სიმაგრე.. რა ენერგია.. რა გამძლეობა..

- თითქო მთელი მოდგმის სიცოცხლე ერთ კაცშია თავმოყრილი..

- და კაცი: თითქო ამ მოდგმის მორგვია კუნთებყრილი..

- ფატუმის მორგვი..

- თქვენ გგონიათ...

- მე იმ კაცში მაშინ ფატუმის მორგვი დავინახე.

- მოხდება რაღაც..

მეკეში მარტოა.

შემოვარდება ვამეხ.

- ხვალ მივალ..

- სად მიხვალთ?!

- საქართველოში..

- ასე მალე!?

- რაღაცა ხდება.. ხომ ხედავთ..

- დაიცადეთ ცოტა..

- შემდეგ გვიან იქნება...

- საიდან იცით?!

- ვიცი.. გული მეუბნება..

ვამეხ მაგიდასთან მიდის. მაგიდაზე სურათია. აიღებს. ხედავს. ილესება. მეკეშს შემოხედავს.

- ეს თქვენი მამის...

- დიახ: მამის მეგობრის სურათია..

არჩიბალდ გამტყდარია.

- მამის.. მეგობრის..

ჩურჩულობს თავისთვის იჭვნეული ვამეხ.

არჩიბალდ გამოსავალს ეძებს:

- მაშ არ იშლით წასვლას?!

ვამეხ სურათს სდებს მაგიდაზე.

- საქართველოში უნდა ვიყო ეხლა..

- ეხლა?!

- აუცილებელია..

- ენზელამდე გამოგყვებით..

- შეუძლებელია..

- რათა?!

- გილიანში უკვე დაუწყია გამოსვლა მირზა ქუჩუკ-ხანს..

- მერე?!

- თავს რომ დაგვეცეს!?

- თქვენ რომ მიხვალთ..

- მე არა მიშავს რა.. თქვენ რომ გამოგიცნოს..

- როგორც ინგლისელი?!

- დიახ..

ეს რომ არ ეთქვა - ვინ იცის შესაძლოა არჩიბალდს უარი ეთქვა გაყოლაზე. მაგრამ ეხლა დაბრკოლებას ხედავს.

- მაინც წამოვალ...

- არ გირჩევთ..

- ვერაფერი დამაკავებს..

- თქვენი ნებაა.

ვამეხ რბილდება..

- ხვალ წავალთ მამ..

- „აღლანს“ წამოიყვანთ?!

- უთუოდ.

„ალღანს“ თითქო ესმის. წამოდგება და მხნედ იმართება.

ვამეხ ისევ სურათს მიმართავს. აკვირდება. თითქო თავისთვის:

- ვინ უნდა იყოს ეს „მეგობარი“..

- მეც არ ვიცი..

არჩიბალდ ტერასაზე გადის.

იმამ ზადე ჰაშიმ

ქვეყანა ქარვასლაა -

ჩვენ კი ქარავანი

შაჰ-აბბას.

სტეპკო მარჯვე ბიჭია.

„ოპპელ“ ჰლახავს ირანის ზეგანს.

შოფერის გვერდით ზის ვამეხ. ავტომობილში სხედან: არჩიბალდ და სვანი ციოხ: კაცი დაკორძილი და მაგარი. ეს უკანა საჯდომზე. წინაზე - ოდესელი ჰებრაელი მეეროვ და ჯიმშუტ. უკანასკნელი სომეხია ყარაბახიდან. ესეც მაგარი და უდრეკი ვაჟკაცი. სახე არ უცინის. გეგონებათ ყაჩადი. მაგრამ ქართული თქმა მას „ყოჩაღად“ მონათლავს.

მათ შორის „ალღან“ განაბულა.

„ოპპელ“ მიჰქრის. გზაზე - თითქმის ყოველ მიღზე - ლეში: ცხენის თუ ვირის თუ აქლემის. შიგადაშიგ: მხოლოდ ხერხემალი. ზოგან თავი აგდია. ზოგან ფეხი. ფლოქვი ყველგან მაგრად შენახულა. ხანდახან კაციც ჩნდება დაყუნცული: ნალს აძრობს ფლოქს.

აქაიქ: ჯარისკაცთა მწკრივი. ყველა თოფიანი. ზურგზე მაზარა და მაზარასთან გახუნებული ფუთა. ავტომობილის ხმაურზე ჩერდებიან. თვალეგში: შური და ბოღმა. ჩრდილოეთში მათ უცდით: მიწა - სახლი - ცოლი - შვილი - ნათესავი.

გაიმახიან: ღაზეტ! ღაზეტ!

ვამეხ იღებს „იზვესტიას“ და გადაუყრის.

გაზეთები ქარს მიაქვს. ქვეითნი გაზეთებს ეხვევიან.

ზოგ ალაგს კაცის ცხედარიცაა თხრილში გადაგდებული. ყოველთვის - ჯარისკაცი. სპარსეთის მალარიისაგან თუ პარატიფისაგან შაშხივით დამჰკნარი და ყვითლად გადაქსუებული. ალბად შორი გზა ვერ აიტანა. ასე კვდება ნაციები ქათამი ფრთებაბურძგვნილი და თვალეზაფშუტული სადმე ნალიის კუთხესთან. მკვდარ ჯარისკაცს კიდევ აჩნევია ნაღვლი მშობელ მიწის ხილვის. ტუჩებზე სიკვდილს რაღაც ირონიული ფრთა გადაუსვამს. გულზე მიკერებული აქვს პატარა ბოლჩა. ბოლჩაში ფული აღარ არის - (გამვლელს ფული უნდა: სხვა არაფერი). დარჩენილან მხოლოდ წვირიანი ნაგლეჯები წერილები. აქ ხშირადაა სიტყვა „დედა“. ხანდახან - „ცოლიც“. უფრო ხშირად „ხენა“ და „სიკვა“.

არჩიბალდ ერთი კლდის ქიმთან წამოიწევს.

გადახედავს ხევის პირს. აქ მოკვდა ბეხან. ბებერი აქლემი ბეხან. ხედავ ორად გაპოზილ ხერხემალს. იქვე თავის ხაპი აგდია. მაგრამ სადღაა თვალეზი: ასეთი საცოდაობით რომ იმზირებოდნენ უკანასკნელ წამს?!

არჩიბალდ გაგუდულია. უეცრად მის წინ უმწეო თვალეზი განათლებიან. ნათლებიან და ჰქრებიან. ავტომობილი გაირბენს. უკანიდგან სმენას სერავს „ის“ ღმუილი: დაგდებულის და მიტოვებულის.

ნუ თუ ყოველის ხვედრი ეს არის?!

კიდევ ერთი მანძილი და კიდევ ჯარისკაცი მკვდარი. ისიც დაგდებული. არც ნუგეში. არც შენდობა. სიმარტოვე და არაობა.

- გუშინწინ ამ ხევში დაეცენ თავს?!

ეკითხება ვამეხ ჯიმშუტს.

- ამ ხევში დაეცენ...

ყარაბახელის სახეზე ფლეგმა ირღვევა.

მეეროვ იქითაქეთ იხედება: ციოხს ეკვრის.

- ნუ გეშინიან მეეროვ!..

ხუმრობს ვამეხ.

მეეროვის თვალეზი წინ იხედებიან. მოსჩანს ჯგუფი ჯარისკაცების. მეეროვი უფრო თოფებს უცქერს. ჩურჩულებს:

- აქაც...

- დასწყევლოს ღმერთმა: ამ უდაბნოში ჩიტსაც ვერ ნახავ...

შექრება ხუმრობით ვამეხ. ჯიბიდან ვაშლს იღებს. ავტომობილი ჯარიკაცებს უახლოვდება.

ვამეხ ვაშლს აისვრის მარცხენა ხელით. მარჯვენათი ნაგანს იღებს და ასროლილ ვაშლს შუაზე გააპობს.

- უხ: სტრელდაეტ კაკ ჩორტ..

ბურდღუნობენ ჯარისკაცები. აბორგილ სახეებს ბოღმა სცილდებათ - (ერთი წამით?!).

- რაა ეს სროლა?! სულ სროლა?!

ამას მეეროვი ამბობს.

- არაფერი! ხელის ვარჯიშია..

უკანიდან კი ისევ: ღაზეტ! ღაზეტ!

ვამეხ იღებს „იზვესტიას“ - (სად შეაგროვა ამდენი?!). და გადაუყრის.

* * *

მოსჩანს მენჯილი. სადგური მაღალ გორაზე.

სანავარდო ჩრდილო ქარის. ეხლა შემოდგომაა და სანავარდოზე მყუდროება - (ერთი დღით?!).

- მაშინას წყალი უნდა..

სტეპკო აჩერებს „ოპკელს“. წყალს ალევინებს. შემდეგ საკვებ პუნქტში შეირბენს. დანარჩენი ტიტველ მთებს გასცქერიან აფერადებულს.

- სტეპკო! სტეპკო!

ყვირის ვამეხ.

საკვებ პუნქტიდან გამოხტება შოფერი:

- ეხლავ.. ეხლავ..

პირი საშინლად ელუკმება!

„ოპპელ“ ახრიალდება და გაეშვება დაღმართზე.

დაღმართი ერთ მილნახევარზე. დაღმართის ბოლოში: მენჯილის დიდი ხიდი მდინარე სეფიდრუდზე. ხიდი: ნაკეთი ქვისაგან და რკინისაგან.

ხიდს გაივლი და წინ კედლების კუთხე გეჩრება - (ლათინური თ-ს მსგავსი). გზა მიდის მდინარის მარცხნით: გარს უხვევს წამომუცლულ ნაპრალებს და აუხვევს ჩრდილო მხრით.

მენჯილის ხიდთან ხევი ვიწროა მეტად. აქ კარია გილიანსა და მენჯილის შუა. გზატკეცილი ალაგალაგ პირდაპირ კლდეშია გაჭრილი. მარცხნით - პიტალო ნაპრალები. მარჯვენით: ღრეები სეფიდურდის. ვისაც ეს გასავალი უჭირავს - სტრატეგიული კლიტე მის ხელშია.

ნაპრალები - უფროდაუფრო მორჩილები - ავტომობილის გვერდით იმართებიან. აქაიქ - გორაკები. შიგადაშიგ - ხეებიც.

ხეების დანახვაზე ვამეხს თვალები ელესება: თითქო ლაჟვარდი გადასერა მერცხალმა.

გაივლიან დაბა რუბდარს. იგი მდაბლობშია. შუაგულში მთის რუკ ჩამოუდის. ავტომობილი შევილით გადასჭრის რუკს და აირბენს მეტის ხალისით - (თითქო იამა ცხელი მუცელი ცივს ტალღებში რომ ამოავლო).

იხსნება ხეობა თითქო პალესტინის.

ხეობა მოცულია ზეთისხილის ტყეებით. ტყე არ არის ხშირი. ზეთისხილის ხეები გუნდგუნდათ შეყრილან. გუნდებ შორის ცალიერი მინდორი იშლება. მინდორზე: ძროხა - ხარი - ცხენი - ვირი.

ზეთისხილის ხევნარი ჰქმნის უცხო გუნებას: თითქო ეს კუთხე ნატეხია იმ მხარის საცა ძველებს „სამოთხე“ ეგულებოდათ: ჰაერში - სინელე და სიმსუბუქე. მყუდროებაში: თითქო გვიმრის სურნელი. არე: ნატვრის თვალი. მაგრამ გული მაინც ვერ ისვენებს: აქ ყველაფერი მოწყვეტილია თითქო და მიტოვებული.

მეეროვ კარგ გუნებაზეა:

აი ნამდვილი სილამაზე..

- შენი ძველის სამშობლოს ნატეხი თუა..

ოხუნჯობს ვამეხ.

ჯიმშუტ ილიმება.

კიდევ ჯარისკაცები. კიდევ ძახილი: ღაზეტ! ღაზეტ!

ვამეხს მათთვისაც აქვს „იზვესტიას“ ნომრები.

ჯარისკაცებს სადღაც ფურგონი უშოვიათ. თოფები ორ-სამს თუ აქვს: ალბათ გზაში დაჰყიდეს.

სადგური რუსტამბად. აქაც პატარა რუკ.

- შევისვენოთ?!

- არაა საჭირო..

ღამდება. რამოდენიმე მილი. ხეობა განიერდება.

გზაზე აგდია გიგანტი ლოდი. ვინ მოაგდო?! ვინ მოიტანა?! ნუ თუ სეფიდრუდ ისე ადიდდა ოდესმე - რომ ამ სიშორეს გამოისროლა ვეებერთელა ქვის მასსივი?! გაქვავებული ლანდი საზღაპრო მოგზაურის. პირუტყვია და რაღაც უნდა სთქვას. გამვლელს ეხვეწება თითქო: უთხრას რამე. მაგრამ მუნჯია გამვლელიც.

არსად ხრამი და არსად ღრე. მაგრამ ავტომობილი სწორედ იქ ჭირვეულობს საცა ნაკლებ გგონია. დრრრ... შრრ... შშ.. ჩერდება.

„აღლან“ ყეფით გადმოხტება.

ვამეხ ხუმრობს:

- ერთი ურია ერთი ბერძენი ერთი სომეხი.. ამ სამებაში უბედურება გეწვევა - მა რა იქნება!?

- ჰა-ჰა-ჰა...

მეეროვ განაბული დგას.

- რას დაშტერებიხარ?!

ეკითხება ვამეხ.

- აი ამ ქვის ნატებს.. ეგებ სურს მას სხვა ადგილს იყოს..

- ალბად ამდენ ხანს შენს გავლას ელოდა!?

- ვინ იცის?! შეუძლებელი არაფერია..

მეუროვ სწვდება ქვის ნატებს. იღებს და ისვრის.

- მადლობა არ უთქვამს!?

- იტყვის...

- როდის?!

- როცა დამეხსნები..

მეუროვის ჰუმორში წყენაც მოსჩანს.

სტეპკო მაშინას ათვალერებს.

ვამეხ უახლოვდება.

- ხომ არაფერი გატეხილა?!

- არაფერი იმდენი... მალე შევაკეთებ..

- რამდენი საათი დასჭირდება?!

- სამი თუ ოთხი...

მეუროვს შეწუხებაც ემჩნევა:

- მაშ ოთხი საათი ამ ტიალ მინდორში უნდა ვიცადოთ!?

- ერთ ვერსზე აქედან სამიკიტნოა „ნომრებით“.. იქ წავიდეთ..

ამშვიდებს ვამეხ.

- წავიდეთ! წავიდეთ!

მიდიან. მიაქვთ ხელისბარგი.

- სტეპკო! არ შეგეშინდეს! როგორც შეაკეთო - გამოექანე..

- რის მეშინია!?

* * *

გზის შეტრიალებულ ასახვევის თავში მოსჩანს პატარა დუქანი: როგორ აივნის სვეტზე წამოსკვინჩული გალია.

„ალღან“ შუქს ხედავს სინათლისას: ყეფს.

ვამეხ იმახის:

- ნუგზარ! ნუგზარ!

კიბის თავს თორმეტი წლის ბიჭი მოადგება.

- ჰააა! ვამეჰ!

- ვაი შენ თავს ნუგზარა!. „ვაიმე“ კი არა - ვამეხ!.

- ვამეჰ!. ვამეჰ!.

დარცხვენით იმეორებს ბიჭი და თან იღიმება. „ალღანს“ უნდოთ უცქერს. „ალღანც“ იღრინება. არჩიბალდ დოგს საყელურში წვდება. ნუგზარა მაინც იბურძგება. უცქერს დოგს. თვალები წყალით ევსება.

- რა ძაღლია!.

- ძაღლი კი არა - ვეფხია!.

ხუმრობს ვამეხ.

ნუგზარა განზე გაიწევს.

შეაქვთ „ნომერში“ ნივთები.

შემოდის შუახნის სპარსი. ტანზე რაღაცას ისწორებს ახალოხის მსგავსს.

- იუზბაშ: როგორა ხარ?!

- სფასიბა!. სფასიბა!.

(სპარსმა ომის დროს რუსული ისწავლეს).

- კარგად იყავი..

- თუ ალლაჰმა ინება..

- აბა კარგი მწვადი და კარგი „ლულა-ქაბაბ“..

(ვამეხ აქ შინა კაცია).

მეეროვ გაოცებულია:

- საკვირველია: რომ შენ ყველა გიცნობს..

ჯიმშუტიც იღიმება:

- თუ ღმერთი გწამს: რამდენი მეგობარი გყავს სპარსეთში?!

- ვინ მოსთვლის!?

ხალისობს ვამეხ. გვერდი ნუგზარა მოხვდება. აიყვანს ხელში. შეაგდებს მაღლა და შეთამაშებს.

- ესეც ჩემი მეგობარია..

- კაი ვამეჰჰ..

ნუგზარას თვალები უგანიერდება.

არჩიბალდ ვამეხს უცქერს: ისევ „ის“ - პირველად რომ ნახა - რამდენი ხალისი და რამდენი გულახსნა.

მოაქვთ შენაკვეთი.

- მწვადი ჩინებულია..

- ლულა-ქაბაბ კიდევ უკეთესი..

- ასეთს ვერც ყაზვინში ამზადებენ..

იუზბაშის ღიმილი სიამით იღვენთება.

- ყველაფერი კარგია.. მაგრამ ღვინო?!

პირველად ხსნის პირს მდუმარე ციოხ.

- ღვინოც იქნება..

იმახის ვამეხ. ხსნის აბგას ბოთლებით სავსეს.

- აი ღვინო! კახური!

ვამეხ ბოთლს ხსნის. ავსებს ჭიქას.

- სინჯე იუზბაშ!

სპარსი იპუწკება როგორც ახლად დანიშნული.

- შესვი! ნუ გემინია! მაჰამადს შენთვის არ სცალია!.

იუზბაშ მოსვამს ცოტას. წრუპავს: თითქო სინჯავს.

- გფურჯის ღვინო ქარიგია..

(იუზბაშმა ორიოდე სიტყვა ქართულიც იცის).

ვახშამი ჩაღდება. ნუგზარ იქითაქეთ დარბის. ხმელი და მაღალი. წარბები: წურბელები - (ერთმანეთს ხომ არ კოცნიან!?). წამწამები - „სპარსული“: (ძნელია სხვა სიტყვა). თვალები - ორი ქვა: ნაღველივით შავი (რიყეზე რომ ნახულობენ). ხელები - სუფთა და ფერად პერგამენტი. თითები: დაქნილი მასრები - (ესეც „სპარსული“).

- ნუგზარ! შაირი!. შაირი!.

ნუგზარა შაირობს. ზეპირ იცის მტელი „გფული სტან“.

შაირი ტკბილია შერბეთივით. მღერის თითქო.

- ნუგზარ: რა უფრო გიყვარს?!

- მთვარე.. გავსილი..

- კიდევ?!

- ბფულბფულ..

- კიდევ?!

- ვარდი..

- რომელი?!

- შირაზის..

- კიდევ?!

ვამეხ არ ეშვება. ნუგზარ დარცხენილია..

- კიდევ?! ნუშის თვალები - არა!?

ნუგზარ თავს დახრის და იღიმება.

გაისმის ავტომობილის ქშენა. ვამეხ გავარდება.

- სტეპკო?!

- მე ვარ..

შემოდის სტეპკო. მაგიდას უჯდება.

- მიირთვი. შესვი..

სტეპკოც მიირთმევს - (ჰო რა მადიანია შოფერის ლუკმვა!).

იუზბაშ განზე დგას.

- იუზბაშ ქუჩუკ-ხანი როგორაა?!

ეკითხება ვამეხ.

- ვინ?!

თითქო ეს სახელი პირველად ესმის.

- კარგი ერთი!. რამდენჯერ ყოფილა შენთან?!

- ?!. ?!. ?!.

- ინგლისელები უნდა გავაძევოთ იუზბაშ.. რუსებიც..

იუზბაშს თვალები უწვრილდება.

- არ გჯერათ?! აქ: ერთი ებრაელია. მეორე სომეხი. მესამე ბერძენი. სვანიც ჩემი თანამემამულეა. მე გაურჯი ვარ. ეს ჩემი მეგობარი შვედია.

- !?. !?. !?.

ვამეხ გადახედავს არჩიზალდს. არჩიზალდ იღიმება. დანარჩენებიც იღიმებიან. იუზბაშიც წვრილი თვალები სინჯავენ არჩიზალდის ღიმილს.

ვამეხ განგრძობს:

- ჩვენ რა დარდი გვაქვს რუსეთის ან ინგლისის!?

- იახშ! იახში!

- გაუმარჯოს სპარსეთს!

- გაუმარჯოს! ლა ილაჰ ილლა ალლაჰ!

სპარსის დაწვრილებული თვალები აციალდებიან. თუმცა იჭვინეულობა მოსჩანს მაინც სიღრმეში.

ვახშამი გძელდება: „კახური“ მაგარია.

იუზბაშ ხშირად გადის და შემოდის.

„ეს ღმერთმა ადღეგრძელოს“...

* * *

- სტეპკო რომელი საათია?!

- ორს გადასცილდა..

- იმამ ზადე ჰაშიმ აქედან შორს არაა..

- ორ საათში მივალთ..

შოფერი შეღვინიანებულია.

მეეროვს არ მოსწონს დიალოგი:

- აქ გავათიოთ ღამე..

- გეშინია განა?!

ახელებს ვამეხ.

- რის მეშინია!?

მეეროვ მხრებში იმართება.

- მაშ?!

- სახიფათოა ეხლა..

- რა სახიფათოა?! რას ამბობ?!

- ნაგლობერს იქით ქუჩუკ-ხანის რაზმი მოქმედობს.

- მერე?!

- თავს ესხმის მგზავრებს..

- დაგვესხას.. დავხვდებით..

შეღვინება ვამეხსაც ეტყობა.

- დავხვდებით.

ნადირივით იხედება ჯიმშუტ. წელზე - ფართო საპატრონე: ტყვეობის მასრებით ამწკრივებული. „სმიტ-ვესსონს“ დახედავს.

- ვინ რას გვიზამს?!

ბლავის სვანი ციოხ. ბერდანას ათვალეირებს.

- დავხვდებით!

გაიძახის ვამეხ. სინჯავს დიდ ნაგანს - (ქარქაში ხისაა).

- რა გვიშავს!?

თამამდება სტეპკო - (მასაც ჰქონია იარაღი).

იუზბაშ გაოცებულია და გაცეცხლებული. იარაღის ეშინია. ხან ერთს უცქერს - ხან მეორეს. ეხლა არჩიზალდისკენ იხედება: „ხაკის“ ქარქაშიდან იღებს ორს „კოლტს“ მრავალთვალის. იუზბაშ უკან გახტება.

ვამეხ აშინებს იუზბაშს:

- თავს დაგესხენ თულები..

იუზბაშ კანკალებს.

- ნუ გეშინია იუზბაშ!. ეს სამზადისია მგზავრების!.

იუზბაშ მშვიდდება. ვამეხ მოიხედავს და სიცილი აუვარდება.

- ეს რაღაა?! ჰა-ჰა-ჰა-ჰა-ჰა..

მეეროვს ჩემოდანი გაუხსნია და პაწა რევოლვერს იღებს.

- ერთი ამათ უყურეთ!. იუზბაშ: თქვენი გარდაქმანია რაღა!. არა: დახეთ - ამ სათამაშოს!.

და პაწა რევოლვერს გამოართმევს და აათამაშებს.

მეეროვ დარცხვენილია:

- ნუ იცი ყველაფრის მასხარად აგდება..

- მაშინა მზადაა!.

მოისმის სტეპკოს ხმა.

გადიან აივანზე. ვამეხ იღებს ნაგანს და გაისვრის. „აღლან“ დაიყევს. იუზბაშ რიკულზე მიეკეცება - (შიშით?!.) „აღლანის“ ყეფა გადასერავს განიერ ხევის ფაშვს.

დალესილია ყველა - (კარგია ნაღვინებზე გრილი ჰავა ღამის).

საფრზე მათრობელია - (მაგარია მკლავები მორკინალების).

- მშვიდობით იუზბაშ?!

- მშვიდობით ნუგზარ!

- ყარდაშ!. ყარდაშ!.

- იახში.. იახში.. გზა..

* * *

„ოპპელიც“ ატეხილია. ღვინო მასაც თუ გადაედვა.

მაგრამ სტეპკოს თვალი მჭრელია და ხელი მაგარი.

გაიარეს მოსახვევი. შედიან ტყეში. ტყის პირას ხანდახან გარეული კატა გაირბენს წითური. გამოანათებს ალის თვალებით და წამსვე გაჰქრება. შორით გზაზე მგელიც მოსჩანს მოყიალე. ავტომობილი დაიღრიალებს. მგელი ხრამისკენ გადაეშვება. „აღლან“ დაიყეფს ყელამართული და ყეფა მგელს ხევში გაეკიდება.

სადგური ნაგლობერ. ერთი ვერსი. ორი.

„აღლან“ ყეფს. იხედებიან: არავინაა.

„აღლან“ ყეფს გახელებით. გაიხედავენ არაფერი.

„აღლან“ ავარდება. ვეღარ აკავენ. ყეფა და ყველანი წაიწევენ. ავტომობილის თვალები ადამიანის ლანდს კვეთავენ.

- ვიღაც მიიმალა.

ისმის სტეპკოს გაგუდული ხმა.

ვამეხ წამოხტება:

- შეაჩერე!

და უეცრად მოსახვევთან გავარდება თოფი.

- ისინი არიან...

- ვინ?!

(ეს კანკალია მეეროვის).

- ქუჩუკ-ხანის რაზმელები..

არჩიბალდმა მხოლოდ ეხლა იგრძნო საფრთხე. ისიც გადმოხტება. მას ჯიშმუტიც გადმოჰყვება. მეეროვ გადმომხტარია და ავტომობილს ეფარება. სვანი ციოხ გადმოდის დათვივით. სტეპკო წინ ჩამძვრალა თითქო: უცდის ვამეხის ბრძანებას.

- თხრილთან მიაყენე!

მაშინა გაიწევეს დაჭრილი მხეცივით.

მეეროვ თან მიჰყვება. „ალღან“ არ ცხრება. არჩიბალდ მეეროვს მიმართავს:

- დაიკავეთ საყელურით..

მეეროვ ფრთხილად ჰკიდებს ხელს საყელურს. თან: უკან იხევეს. ძნელი გამოსაცნობია: დოგისაც ისე ეშინია როგორც წინ ამართული საფრხის?!

ჯიშმუტ სიპ ქვას ეფარება გამოფერდილს. ციოხ მის ახლოა.

ერთი „სმიტ-ვესსონს“ იმარჯვებს. მეორე ბერდანას. ვამეხ და არჩიბალდ ხეს ეფარებიან ხრამის პირას. ერთი „ნაგანს“ მართავს. მეორე „კოლტს“.

პაუზა. გავარდა კიდევ: ერთი - ორი - სამი - ოთხი.

გასცეს პასუხი. ხევში სროლა გაიკლაკნება.

- მაგრად არიან..

ამბობს ვამეხ. სტეპკო წამოხტება:

- მე ეს ადგილი კარგად ვიცი. ავალ ტყეში.. მოვუარ საცალფეხო ბილიკით... დავზვერავ..

- ფრთხილად სტეპკო.. არ გაიგონ..

- ჯავრი ნუ გაქვს..

სტეპკო მიხობავს. შედის ტყეში.

გავარდა კიდევ. გასცეს პასუხი. არჩიბალდ იცის: თითქო რაღაცას ზომავს. „აღლანს“ ძლივს აკავებს მეეროვ.

კიდევ გავარდა. მოხვდა ავტომობილს.

აქედანაც გავარდა (იქაც მოხვდა?! მაშ რა ხრიალია?!).

ვამეხ არხეინად დადის. ტყვიის არ ეშინია. მაგრამ მის მაგივრად არჩიბალდს ეშინია.

- ვამეხ: აქეთ! ფრთხილად!.

- ფიქრი ნუ გაქვთ..

გავარდა კიდევ: ზედიზედ. მეეროვ ყვირის: „აღლანს“ ვეღარ აკავებს „აღლან“ გავარდება. ვამეხ გაეკიდება - (ფიქრი: ვაი თუ დოგი დასჭრან). არჩიბალდ მოდუნებულია - (რა ემართება?!). ვამეხ „აღლანს“ ეცემა და დააკავებს. დოგი ყეფს გახელებული. გავარდება კიდევ - და ვამეხ წაიქცევა.

ისმის მხოლოდ გაგუდული სიტყვა: „დედა“.

ერთი წამი - და ამ წამში: ნინო დანისლული თვალებით - მატასი ნიამორივით აშოლტილი - ბაბუა სარიდან. ეს: ვამეხის ფიქრებში. იმავე წამში - ეს ყველა: არჩიბალდის ფიქრებშიც. მაგრამ ამ ფიქრებში კიდევ სხვა: ირაჰმანდა - სარგის - ბეხან - მამა. მამაში: მამის სისხლი თუ კვილი.

ფიქრებში წამია თვითონ.

არჩიბალდ მოსწყდება. ერთ ხელს „აღლანს“ სტაცებს. მეორეთი მოათრევს ვამეხს. მიიყვანს ავტომობილთან. გრიალი ისმის - (ნეტავ რად არ ხვდება?!). დააწვენს ავტომობილის უკან. კიდევ სროლა - (ნეტავ რომ არავინს მოხვდა?!). ციოხ და ჯიმშუტ ვამეხს თავს ეხვევიან. არჩიბალდ პერანგს იგლეჯს: „შეუხვიეთ“: ეუბნება მეეროვს. „თქვენი ალაგები დაიჭირეთ“: მიმართავს ციოხს და ჯიმშუტს. მეეროვი ეხლა მარჯვედაა: ჭრილობას უხვევს.

არჩიბალდ გახელებაა მარტო: ცეცხლის თუ რკინის.

გაუშვებს „კოლტს“ ერთიანად ზედიზედ.

გრიალი ხევში გაწვება როგორც თავწაკვეთილი გველეშაპი.

(საკვირველია: „აღლან“ აღარ სცილდება).

მტრის ბანაკში ჩოჩქოლია - (იქაც დაიჭრა?!).

ზევიდან სტეპკო გადმოხტება:

- ხუთმეტამდეა.. ცხენები არ ჰყავთ.. შეიარაღებული კარგად არიან.. მაგრამ ძარღვი შემინებული აქვთ.. ეს რაა?! ვამეხ დასჭრეს?!

სტეპკო ავტომობილში ხტება. გაწვება სამართავთან კატასავით. ისმის გაგუდული ხმა:

- მე გავსჭრი მათ რკალს.. ადგილი ვიცი. მათ იქით მოსახვევია.. მოსახვევამდე ჩაწოლილი გავიგდებ მაშინას: დაღმართია.. ტყვია არ მომხვდება.. შემდეგ ვილა დამეწევა?! იმამზადეში ოც წამში ჩავალ... მიცადეთ.. იქ ჯარისკაცებია..

- მაშინას აძვრა?!

ეკითხება ჯიმშუტ. აა: ეს კი დაავიწყდა სტეპკოს. აძვრა წინიდან შეიძლება. წინ-გასვლა კი სახიფათოა.

სტეპკო დაღონებულია:

- უკანიდან მოაწევით... აქ დაღმართია... მაშინა თავისით გახურდება..

- მაგრამ მაშინა თხრილშია გადაზნექილი.. ამოღება უნდა..

სტეპკო უფრო დაღონებულია.

- მაცალეთ!.

იმახის ციობ: და ვეებერთელა კაცი უკანიდან ძვრება ავტომობილის ქვეშ. ხელებს იმაგრებს. მუხლებს იმაგრებს. ზურგით აწვება.

- ჯიმშუტ! უკან დაიკავეთ მაგრათ..

ჯიმშუტ ამაგრებს.

სროლა სროლას მოსდევს. არჩიბალდ არ სტოვებს სროლას უპასუხოდ. „აღლან“ კბილებს ილესავს.

„ჰააა“: იმახის ციობ ქვეშიდან. მაშინის წინა პირი თხრილიდან მოგორავს: ვაკეზე იმართება. წინ: დაღმართი.

- მოაწევი უკანიდან!.

იმახის სტეპკო.

ჯიმშუტ მიაწვება. მეეროვს ვამეხ თხრილში გადაჰყავს. მაშინა ხურდება. გავარდება. ციოხ წაიწვეს განზე. ისევ იარაღს იმარჯვებს. მაშინა მიჰქრის.

ყურს უგდებენ. სიჩუმეა. შეაჩერეს?! ვერა. ესროლეს?! ესროლეს. ავტომობილი?! მისი ხმა ისმის. მაშ ვერ დასჭრეს სტეპკო. კიდეც სროლა. ავტომობილის გრიალი თითქო გადატყდა. მოახვედრეს?! ყურს უგდებენ. ვერა: ალბად მოსახვევს გაუარა. აა: საყვირიც გაისმის მაშინის.. კიდეც სროლა. მაგრამ სტეპკო მიიძალა ალბად.

მაგარი ამოსუნთქვა: „ალლან“ ყეფს.

ეხლა მტრის ბანაკს უგდებენ ყურს. იქ რაღაც ჩოჩქოლია. ავტომობილში არავინ იჯდა. შოფერი ალბად გაწოლილი იყო. რად გაიქცა?! დასტოვა დაჭრილები ან მკვდრები?! ძალღივ მისთვის ჰყეფს?! თავს უშველა?! თუ მოსაშველებლად გავარდა?! ამ ფიქრებს „ესენი“ ფიქრობენ - (მტრის ბანაკის ფიქრებს). ბანაკში ჩოჩქოლია.

ყურს უგდებენ განაბულნი.

ეს რა ლანდებია?! ერთი. ორი. სამი. ოთხი. ხუთი.

ალბათ „დამარცხებულთა“ სანახავად მოდიან.

- არ გაინძრეთ!.

ჩურჩულობს არჩიბალდ.

„ალლან“ ჰყეფს. ვერაფერი აჩერებს: ვერც თხოვნა - ვერც ბრძანება.

ლანდები ახლოვდებიან. ხუთი საჟენი. სამი. ორი. და ვიღაცამ თხრილიდან გაისროლა. ნუ თუ ვამეხმა ამოყო თავი?! ერთი „მათგანი“ დაეცა. მაგრამ სხვები გადმოიჭრებიან. არჩიბალდ თხრილისაკენ გადახტება: ვამეხს იფარავს. ვიღაც ხანჯალს მოუქნევს: არჩიბალდ იცდენს. „ალლან“ მოსწყდება და ერთი ნახტომით შემოსეულს მიწაზე გაშხლართავს. მეორე დოგს თოფს უმიზნებს. ჯიმშუტ მზადაა. გადაიჩეხება - თოფს ხელს აჰკრავს. არ მოხვდა. ციოხ ხელჩართული იბრძვის. ჯიმშუტ ციოხს ეხმარება. მეეროვ მარჯვედაა: თხრილიდან ისვრის. აცილებს: არჩიბალდ ხედავს: ოთხი - ორის პირისპირ. ციოხ დევკაცია. ჯიმშუტ არა ნაკლები. მაგრამ მტრებიც არ დაუვარდებიან. ბრძოლა ხელჩართულია. არჩიბალდ მოსწყდება: ეხლა ნამდვილი გაგიჟებით - (სიგიჟე ძალას აათვეცებს). მორკინალი არტისტი უნდა იყოს: არჩიბალდ ბოკსერიც არის. ერთი დაკვრა. მეორე. მესამე. მეოთხე. „ალლან“ კიდეც უფრო საშინელია.

მტრები მოგერიებულია. ზოგი ძირს აგდია დაჭრილი. ზოგიც განზე გავარდა. მაგრამ ეხლა სხვები მოდიან. უფრო მეტი: ეხლა მომვება აღარ შეიძლება. რაზემელები ისვრიან. გავარდება

ჯიმშუტის ტყვია. გავარდება ციოხის ტყვია. მას მოყვება საშინელი გრიალი „კოლტის“ - (უკვე მოასწრო გატენა) ხუთი ერთად. მტრები უკან იხევენ. კიდევ ხუთი ზედიზედ. მტრები აღარ სჩანან - (მიიმაღენ?!).

გაიფანტენ?! ვინ იცის.

მეეროვ ვამეხს ეჩურჩულება:

- ჭრილობა არ უნდა იყოს დიდი..

- წვივში..

არჩიბალდს ესმის მეეროვის სიტყვები. თითქო ეხლა გამოერკვაო - მოსწყდება და ვამეხს თავთან დაუვარდება.

- ვამეხ!

- არჩი... ნუ გეშინიათ.

ცოცხალი ვარ..

- არა უშავს..

(ეს ჯიმშუტის ხმაა).

- დოგს რომ არ გაჰკიდებოდა..

(ხმა მაღლა ფიქრობს მეეროვ).

- „ალლანს“ როგორ მოვაკვლევინებდი..

ვამეხის ხმა არჩიბალდს ესმის როგორც სისხლი.

თვითონ - ახლა სისხლია მარტო.

„ალლან“ ჰყეფს. ყეფაში ისმის გამარჯვება.

ვამეხ ამოჰყავთ თხრილიდან. ხრამის პირას მინდორია პატარა. იქ დაასვენებენ. არჩიბალდ მაღამოზე ფიქრობს. მაგრამ მაღამო ჩემოდანშია. ჩემოდანი კი.. მხოლოდ ეხლა გაახსენდა სტეპკო. რა ჰქნა?!

„ალლან“ ყეფას უმატებს - (სროლა ხომ არაა?!).

არა. ვიღაც სტვენს. ჰაა: ეს სტეპკოა. ხევში მოქმინავს ავტომობილი.

ლოდინი მხიარული: რამოდენიმე წამს.

სტეპკო ავტომობილს მოაგდებს.

უკან - „საბარგოა“. იქ ჯარისკაცები სხედან.

- ჰაა: სტეპკო!.. სტეპკო!.

- გაიფანტენ?!

- გაიფანტენ!.

- ძალიან არ გაუძვერი იმ წყეულებს?!

- ყოჩაღ სტეპკო!. ყოჩაღ..

* * *

ნახევარ საათში - სადგური. „იმამ ზადე ჰაშიმ“.

ძველი შენობა ქვის. თითქმის მინგრეული, კედელი: ორი ალაბი სიგანით. შენობა - შაჰაბაზის დროის. ასეთი შენობა მთელ სპარსეთში: 999. ამას სპარსი გეტყვით. სპარსი იმასაც დაუმატებს: რომ ეს 999 - (მაგიური რიცხვი?!) - შაჰაბაზმა ააშენა. სპარსი წარწერასაც გიჩვენებს კედელზე: „ქვეყანა ქარვასლაა და ჩვენ ქარავანი ვართ“. სპარსი იმასაც დაუმატებს: რომ ეს სიტყვებიც შაჰაბაზისაა.

სადგურზე ექიმია: გასინჯავს ფეხს. ტყვია წვივში მოხვედრია: ძვალსა და ძვალს შუა. ძვალი რომ იყოს დაზიანებული?! „არ იქნება“ - (იმედი სიტყვებს ეძებს).

განზე ჯიმშუტ მკლავს ათვალიერებს. მკლავი სისხლშია. მხოლოდ ეხლა ცნობს: რომ ისიც დაუჭრიათ. ჭრილობა პატარაა.

კუთხეში სვანი ციოხ ბარძაყს აშიშვლებს. მასაც მოხვედრია. შარვალის ნახევებისაგან შეუხვევია. ჭრილობა - „რბილშია“. ტკივილს არ გრძნობს. „გამკაწრეს“: ბურდღუნობს.

არჩიბალდს ვამეხის ფეხი აწუხებს: რომ დასახიჩრდეს?! კოჭლი ვამეხ?! ეს ხომ „აღლან“ იქნება ფეხმოჭრილი! არა. არას გზით. ძვალი თუ გაიკაწრა?! არჩიბალდ ვერ ისვენებს:

- სტეპკო! ეხლავ ენზელისაკენ!

* * *

უკვე გათენდა.

ენზელშიც საკვები პუნქტია. მისი გამგე მოროზოვია. კაცი სქელი. პირგაპარსული. აფუებული ლოყები და წვრილი ჭროლა თვალები. პენსნე ვერ მალავს ეშმაკურ ღიმილს. მაგრამ „ემშაკობას“ ვინ არ აპატიებს?! ხალისიანი მუდამ. მომცინარი მუდამ. მისი ხითხითი ხუთმეტ საყენზე გაისმის. ანეკდოტისტი შეუდარებელი - (თუმცა ურია არაა). დარდიმანდი კაცი. იცის ვენის ოპერეტები. მღერის კუპლეტებს - (ხმაზე მწყრალადაა). იგონებს ვენის კოკოტებს. მოგონებას ათავებს ნერწყვით და თითების ტკაცუნით. პირის გემო?! მასთან რომ მზარეულია - მთელი სპარსეთის ხაზზე არ არის ასეთი. რა სასმელები არ აქვს მოროზოვს?! (ენზელი საპორტო ქალაქია).

სტეპკო შეაგდებს ავტომობილს ეზოში.

მოროზოვი გამოვარდება. პენსნე მაგიდაზე დარჩენია.

- ვოვა!. დამჭრეს!.

- ააა: ვამეხ..

ხმაზე იცნობს ვამეხს და აივნიდან გადმოხტება.

- დამჭრეს ვოვა.. ხომ გეუბნებოდი: სპარსეთიდან რაღაც ჭია წამყვებათქო!?

- ჭირს რა უნდა შენთან!.

გადმოხტებიან. ვოვა გარბის.

ოც წამში მოჰყავს ექიმი: მოლუმული და ცივი.

- შენს ბედზე ქირურგიც არ არის..

სინჯვა. არჩიბალდ უცდის განაჩენს.

- ძვალსა და ძვალს შუა გასულა ტყვია...

- ძვალი ხომ არ დაზიანებულა?!

- არა მგონია...

(ეს „მგონია“ აფუჭებს ნუგეშს. მაგრამ ექიმი ცივია).

* * *

ქეიფი.

ბერძენი სტეპკო - (თვითონ ამბობს). სვანი ციოხ. ყარაბაღელი სომეხი ჯიმშუტ. ქართველი ვამეხ - (მიწოლილია გვერდით). როსტოველი რუსი მოროზოვ. ოდესელი ჰებრაელი მეეროვ. არჩიბაღდ მეკეში. „ალღან“...

მკლავი. სმა. ხმა. ხმალი. ირონია.

ქეიფი ქაფივით ადის ცისფერ ტალღებს.

ქეიფი - სპარსეთის ერთ ყელთან.

* * *

- ვამეხ ტფილისამდე გაგაცილებ..

- არჩიბაღდ!. არჩილ!.

ტფილისი

ირყევა ტფილისი -

ქალაქი წყეული და უტკბილესი.

„ტფილისის ხერხემალი“

მცხეთაში მეფემ ქორი ააფრინა. ქორი ხოხობს გაედევნა. მეფე უცდის: აღარც ქორია და აღარც ხოხობი. მიდის სამებრად. მიადგება ხევს. ხევში ღვარია გოგირდის ფერის. ღვარში ხოხობი დამხრჩვალა. ქორიც თან გადაჰყოლია. მეფე ფუძეს დებს ქალაქისას.

ასეთია ქალაქის მითოლოგია.

ტფილისი გოგირდის აბანოთი იწყება და გოგირდის აბანოთი თავდება - (მეტაფიზიკოსი ამ ამბავში „მეტაფიზიკას“ ამოიკითხავს).

პატარა სახლები და ვიწრო ქუჩები. ერთ ყელში შესაძლოა ერთი აივანიდან მეორე აივანში გადახტომა. აქაიქ: ყავახანა. ინით შეღებილი წვერები. დაქნილი ფრჩხილები - (ესეც ინით შეღებილი). ხელში კრიალოსანი: ქარვის თუ გიშერის. მუსაიფი: ნელი და ჩუმი. თვალეზი არავის ეძებენ - (თავის თავს თუ ეძებენ შორეთში).

აბანოს შესავალში მექისე დგას. სხეული - გამოხარული: თითქო ქათმის შაშხი სხვენზე ჩამოკიდებული - (თანაც შემჭვარტლული). სხეულის კანი: საქალამნე ჯდანი თხელი. სახე: მაჭიკი. თვალეზი: გადაქსუებული ნირვანა. ირანის ზმანებაში თუა.

სამი საუკუნის წინათ შაკაბაზის ლაშქარმა ტფილისი აიღო. სისხლით გაილეშა მძლეველი და დამძიმდა. მძლევარმა გოგირდის აბანო მიიღო. მექისემ ტანი დაუზილა გაღეშილი. ეს ხომ არ ახსოვს მაშადის - მითოლოგიური მექისის ნაშიერს?!

ეგებ სხვა ამბავსაც იგონებს მაშადი:

გოგირდის აბანო ალექსანდრ პუშკინმაც იგემა. აფრიკის სიცხემ გახელება იცის. აფრიკის სისხლი.. სლავურმა არემ ვერ დააცხრო. პუშკინმა ტფილისში იგზნო შენელება. მის შავ ტანზე მექისემ საპონი ფეერიულ ბუმტებად გაშალა. ქისა გადაუსვა - სული შეუბერა: პოეტის სხეულმა ლამაზის ცოლის ალერსი იგრძნო რომელიც ბედისწერად გადაიქცა მისთვის.

შეიძლება ამას იგონებს მაშადი.

მაშადი არაფერს იგონებს. იგი გათქვეფილია ცხელ გოგირდიან ღვარში. მხოლოდ ხანდახან ზარატუსტრას პოზას იღებს - (ზოროასტრ ხომ მისი სამშობლოდანაა) - და იტყვის: „ქარგი აბანო ქარგი ღდულაქაბაბ ქარგია“.

* * *

მართლაც კარგია გოგირდის აბანო.

იქ ქეიფია ყოველთვის. აი ახლაც.

ფეხები - მოკლე. შარვალი განიერი: თითქო გაბერილი გუდა. დიდი ვერცხლის ღვედი წელზე. ზედ: ბაღდათის თავსაფარი ჩამოშვებული. თავი: საორშიმე კვახი თუ ქვასანაყი. კეფაზე ქუდი: თითქო შავი სოკო. მთელი ფიგურა: მამალი პილპილა. პათოსი - გუდაფშუტის. სახელი: ფიჩხულ.

განზე: დოლი და ზურნა. ლოყები მეზურნეების იბუშტებიან - (ბაყბაყ დევი თუ ილუკმება).
ფიჩხულ დავლურს უვლის და გადადის ბუქნას - (ამ დროს შარვალი პათოსია).

მწვანე მოლზე თავსაფარია გაფენილი. თავსაფარზე: მწვანილი და „მოთალი“. კინტოები
ქეიფობენ: ჭიქა ჭიქას ეთამაშება.

ფიჩხულ ბუქნას ათავებს.

ერთის ხელი ჭიქას ამართავს. აპუწკული ტუჩები გაიძახიან: „ეს ღმერთმაც ადღეგრძელოს ის
ანგელოზი რომელი ანგელოზიც“... გაპრებილი ხმა უსაშველო პერიოდს ეპოტინება. ეხლა სიტყვა
„რომელი და რომელიც“ თვითონ იწყებს ბუქნას.

მაგრამ სიტყვის ბუქნას მეორე გადასჭრის. იგი ნაყვავილევა. ამომშრალი თვალები - (კაცი
ნახევრად ბრმაა) - ბჟუტავენ როგორც ნაკვერჩხლები ჩაქრობას რომ აპირებენ. ნაყვავილევს
ყურთან დაირა მიუყუდებია: „ყბაყურა“ თუ აქვს. უსაშველო თავი გაჰკვივის უსაშველოდ: შაკიკი
თუ აუვარდა თავში. „შე წყეულო მარტის თვეო“. „აღსდეგ თამარ დედოფალო შენთვის სტირის
საქართველო“.

მერე: ისევ განიერი შარვლის ბუქნა.

მერე ისევ: „რომლის“ აკვიატება.

„რომელი - რომელიც“: ეგებ ვიღაცას ეძებენ. თავის თავი თუ დაჰკარგეს. სიტყვა ქართული.
ბაიათი სპარსული. ხმა „ყარაჩოღელის“...

რასსის დომხალი?! აქ თუა წვალება.

* * *

ტფილისში სახლში არავინ ბრუნდება. აქ ყველგან „შენი“ სახლია.

ტფილისში ხეტიალს რა სჯობს?!

სამიკიტნოები გაკიდულან როგორც არღნები კარუსელზე. სამიკიტნო სავსეა ყოველთვის -
(რომელიც გინდა). დახლთან მიკიტანი დგას და „ნისიებს“ ითვლის საკუთარი ბუხპალტერიით.
ლაქიები გარბიან იქითაქეთ. ვინ გინდა აქ რომ არ იყოს?! მაგრამ ყველაზე უფრო ფეროვანი
მაგიდა ჩოხოსნებისაა. ზოგი ასხეპილი. ზოგი აცქვეტილი. ზოგი აწკეპილი. ზოგი წამახული.

ერთი მათგანი შუახნისაა. „ჩაბაკვერა“: როგორც დაბალი სიმინდი უღვამ აყრილი და ტაროებით
დოინჯაჭდილი. სიდარბაისლე ფარაოსი. ნეკზე წაზდილი ფჩხილი მამლის დეზივით. ჭიქას

ამართავს მარჯვენა ხელით. გრძელი დაქნილი ფჩხილი ქარვას აელვარებს წაბზეკილი.
გაპრეხილი ხმა იწყებს:

- ინგლისელი მეცნიერი სიეისი ამბობს:

- კაი თუ ღმერთი გწამს...

- თავი მოგვაძულე მაგ სიეისით ღმერთმანი..

- ნათლი მამაა მაგის: ღმერთი მაგას უშველის...

უკანასკნელი ჩუმად იცინის.

„ჩაბაკვერა“ ყურს იტყუებს:

- შენგან არ მიკვირს: მანაველ ჩემო...

- რას ამბობს სიეისი სამოველ?!

- ახლა სხვა ეკითხება ირონიით.

- სიეისი ამბობს: რომ საქართველო...

- კაი კაი...

- ვიცით: რასაც ამბობს..

ერთი იცინის. მეორე ანჩხლობს.

- თუ არ მაცლით..

- სხვა დროისთვის გედინახე..

„მრავალჯამიერ“ და მაღალი ტონი კვინიხში ადის. მაგრამ „მრავალჯამიერ“ უსიამოვნების
ჩასაქრობად მისწრებაა. „ჩაბაკვერა“ სიეისის ციტატას „ჯიბეში იდეებს“ და ჯდება ფარაოს
სინელით დამძიმებული ფიქრით: „წახდა ბატონო ქვეყანა“..

- ეს ღმერთმა ადღეგრძელოს...

- მოიცა კაცო.. თამადას აცალე...

- არ შემოძლია ბატონო ამდენი ცდა..

- თუ არ შეგიძლია...
- მერე რაო?!
- იქაც გიკრავს თავი: ხომ იცი..
- ხა ხა ხა ხი ხი ხი..
- გეიმეორე კიდევ..
- გევიმეორო თუ არა.. შენმა..
- გამიშვით მა წუპაკთან...
- წუპაკიც ხარ და...
- დაანებე თავი თუ კაცი ხარ..
- სილიბისტრო არა გცხვენია?!
- რა დაგემართა ბოშო?!
- „მრავალჟამიერ“: ერთი შენი ჭირიმე.. „ცედური“..
- „მრავალჟამიერ“..

კვინიხი ეხლა გახეთქას აპირებს. მაგრამ კვინიხში აკივებულ ხმას ვიღაცას ბოხი ჰფარავს თითქო დარეგვილი.

ჩოჩქოლი წყნარდება. ხოლო გუნება სუფრაზე აღერნილია მაინც. უგუნებობა ქართულ სუფრაზე „წაწყმედის“ ნიშანია. ამას ყველაზე უფრო თამადა გრძნობს.

- ეს შესვი ჯერ და მერე იჩხუბე რამდენიც გენებოს..
- ვიცი სადღეგრძელოა?!
- კვატატის..
- კვატატი.. იცოცხლე..
- გამოცლამდეა..

ვილაც კარში იტუზება..

- სილოვან!. სილოვან!.

- გვეწვიე სილოვან!.

- ერთი ჭიქა..

სილოვან მოდის. ქართულ სუფრაზე ახალი სტუმარიც „მისწრაფებაა“. თამადას აღარ ეშინია „წაწყმედის“.

- აბა შემოსასწრები!.

- ეს ღმერთმა გაუმარჯოს..

„მრავალაა ჟამიერ“..

გუნება დაბრუნდა - (მადლობა ღმერთს).

კარებში ეხლა სხვა დგას.

ქვეიდან პატარა ბიჭი შესცქერის ყურებაცქვეტილი.

კარებში გაჩერებული მაგიდებს ათვალიერებს.

დახლიდარი ბიჭს უმახის:

- შემოუშვი ბიჭო..

ბიჭიც მზადაა:

- მობანდი ბატონო!. სტოლს გიშოვით..

კარებში აყუდებული ისევ მაგიდებს ათვალიერებს. ეხლა მაგიდებიც ათვალიერებენ მას. კარებში აყუდებული უხერხულობას მალავს (ბიჭს მიმართავს):

- ცოცორია ხომ არ ყოფილა აქ?!

- არ ყოფილა ბატონო...

- ბუილიშვილი?!

- რომელი?! ბესარიონი?!

- არა.. კიმოთე..

- არ ყოფილა ბატონო..

- წვიმიტაძე?!

- არც ის ყოფილა ბატონო..

- სიკინჭილაძე?!

- რომელი?! კოწიი?!

- ჰო: კოწიე...

- არც ის ყოფილა ბატონო..

„მრავალ ჟაა“...

მაგრამ ამ დროს უცხო სახელი ისმის:

- ლოიდ ჯორჯი?!

(ლაქიას თუ შერცხვა ამდენი „არასი“):

- ქე იყო ეგერ წეხან...

- შენს პატრონს..

მაგიდებზე ხითხითებენ:

- ბიჭო! ლოიდ ჯორჯს რა უნდა სიკოიას დუქანში!

გაწითლებული ბიჭი სიტყვას ასწორებს:

- ასე მოუხდება.. რომ არ მოგეშვება კაცს: ეს იყო? ის იყო?. ჯანდაბას იყოს მაგის თავი.. რა ვიცი:
ვინ იყო..

„მრავალ“: ბიჭის სხაპასხუპი ინთქება.

ყველაფერს შეგიძლია გაექცე. მტერს. მხეცს. შავჭირს. ყოველ უბედურებას. ვერ გაექცევი მხოლოდ „მრავალ ჟამიერს“. ქართველი ალაპმიაც გასძახებს ხოლმე „მრავალ ჟამიერს“. ქეიფში - ვინ დააკავებს?! მღერის ქართველი „მრავალ ჟამიერს“ რაღაც წვალეებით. კვინიხი მომღერალს უსკდება და ყურებში მსმენელს. აწვალებს რამე?! „ფროიდი“ თუა მისი. ეშინია მოკლე ჟამის და მისთვის უყვივის მრავალ ჟამს თუ მრავალი ჟამი გაუვლია და ეძახის გარდასულ ჟამს?! შესაძლოა პირველი იყოს მართალი. შესაძლოა მეორე. შესაძლოა ორივე. უდავო ის არის მხოლოდ: რომ „მრავალ ჟამიერს“ ვერ გაექცევი. უკან დაგეწევა და კალთებს ჩამოგახევს. ისევ გაპარვა სჯობია. იქითაქეთ მოიხედავს. ვერ გნახავს სათვალავში. აფუსფუსდება. მერე ისევ „მრავალ“ და დაგივიწყებს.

* * *

რა კარგია ტფილისის სამიკიტნოს კარებთან - (როცა სამიკიტნოდან გამოდიხარ). ჰაერი - ხალასი და სუნთქვა - მაგარი. მაგრამ ესენი ვინლა არიან?!

ჩულებით ებრძვიან ერთმანეთს: ქურთები.

დაკოჟრილი სხეული: დამწვარი: ტყემლის ტყლაპისფერი. დაკუნძული კუნთები. ოფლის სუნის ისეთი: თითქო ჰებრაელთა „მიკვას“ გვერდით მიდიოდე. ნუ თუ ყველაფერს ჯიში ეკარგება ტფილისში?! ესენი არიან ნატეხები იმ ქურთებისა ვეფხებად რომ ითვლებიან ქურთისტანისა?! მაგრამ ამ საწყლებსაც აქვთ ხალისი.

ეს მათი ბიჭებია და მათი გოგონები.

ზოგი ასანთს ყიდს. ზოგი თუთუნს. ზოგი ირისს. ზოგი მათხოვრობს. ყველას კარგი გული აქვს. მეგობრობა იციან. ათას კაცში გამოგიცნობენ. მოვარდებიან და ფეხებზე მოგეხვევიან. რაა ერთი შაური შენ მიერ გადაგდებული ამ ხელებისთვის?!

ქურთის პატარა გოგონები მარჩიელობასაც ეწევიან. შავი თვალეებით - რომელიც ქურთისტანის შავი გველის წიწილეებია უფრო - მომავალს გიკითხავენ ხელის გულზე. სტყუიან?! პოეტები რაღას შვებიან?! ამ გოგონების თვალეების ალერსს კიდევ სად იხილავ?!

ზოგი ლეში თორმეტი წლის გოგონას შეიტყუებს სადღაც და აორსულეებს. მაშინ იწყება ტრაგედია და ხშირად სიგიჟეც. ტფილისის ქუჩებში დამონძილი ქალი გაივლის ხოლმე მუცელს გამობერილი. რა საშინელია მისი ხითხითიანი სიტყვა?! ტფილისის ქუჩებში დედა გაივლის ხოლმე მუშუსთან ატატებული პატარა ბავშვით. რა შხამიანია მაშინ მისი უცარი კვიცილი კისკასიანი!?

* * *

გამორება სჯობს. აგესლილ მზერას ქაშვეთი მოგირჩენს. ყოველი ქვა ტაძარის ქალწულია თვითონ: ნელი - რბილი - ნაზი - თვინიერი. ტაძარი თვითონაც ქალწულია: წარმართი ქალწული სასხვერპლოდ დასაკლავი. არა: აქ თვალები სევდას ნახულობენ.

აუარ ქაშვეთს. უეცრად თვალები გამოანათებენ: ათასში - ერთხელ. ათას ქალებში ათას თვალებში გამოიცნობ ამ თვალებს. ივერიის ქალწულის თვალები. რასსა შეურეველი და ხალასი. სიამაყე და დარცხვენა - ერთად. ჩაივლის ქალწული. მიიმალება გროვაში. რომელი თვალი დაივიწყებს?!

ქაშვეთის თვალები თუ იყო თვითონ..

* * *

მოჩვენება თუ სინამდვილე?! სულ ერთი არაა: თუ კი კარგია?! თეატრის კარებთან დგას მოხუცი. ეს არის ის: ვინც ორმოცი წლის განმავლობაში აფიშებს აკრავდა როგორც მეფის ასულის მანდილებს. ეხლა ბრმაა. ველარ ხედავს. ძველად კი ფეერიულ სანახავებს ჰფენდა. ვინ არ ახსოვს მას?! არტისტი: ქალი თუ ვაჟი?! რა არ იცის კულისების მესაიუდუმლემ?! რომელი კაპრიზი არ ახსოვს და რომელი ტემპერამენტი?! რამდენ არტისტულ გამარჯვების მონაწილე ყოფილა?! რამდენი ცეცხლი და რამდენი წვა და რამდენი ლხინი. ეხლა მარტო ფერფლია და უდაბნო.

არა: მოხუცი „საწყალი“ არაა. არც „მხდალი“.

- მიირთვი..

ვიღაც ფულს გაუწოდებს.

მოხუცი დაბეჭილი ხმით ეკითხება:

- არტისტი ხარ?!

- არა..

- რეჟისორი ხარ?!

- არა..

- სცენარიუსი თუ ხარ?!

- არა..

- ან თეატრის მოსამსახურე?!

- არა..

- მე სხვისგან ფულს არ ვღებულობ.

გამვლელი დარცხვენილი მიდის.

მოხუცი თვალებს აშტერებს: ეს რა ხმაურია?!

* * *

ტრამვაი მიხრიალებს.

რუსთაველის პროსპექტი მზეშია გაშხვართული.

პროსპექტზე კაცი მიდის - (შუაგულ ქუჩაში: ქვაფენილს გაურბის). აცვია რუსული „სერთუკი“ მოხელის ფოლაქებით: უკვე გაცვეთილი. ფეხებზე - გეტრები: ესეც გაცვეთილი. საყელოზე - ფართო ყელსახვევი ძირს გაშლილი. კაცი მაღალი ტანისაა. თავზე - „კაკარდიანი“ ქუდი. მაგრამ მიდის როგორც ოსკარ უაილდი. ადამიანთა მაღლა იხედება. შემოგხედავს - (არა: თვალს მოგკრავს) - და უეცრად აიღწეობა: ტანი იგრძობა და მალღდება. კაცი ოდნავ გაიღიმებს. შემდეგ ისევ შორს იწყებს ცქერას. თვალსა ცალი ხელით ისწორებს: თითქო ჩაჟენილია - (თუ მონოკლს არის ხელი ჩვეული?!). მზე ხელღდება. ტრამვაი მიხრიალებს. კაცს მზე აწვალებს თითქო. გავარდება მზიან ქუჩაში. სხეული თითქო დაკუტებული აქვს - ეხლა კი მზით მორჩენილი თუ აღწეილი. სხეული მირბის: ხელი - ფეხი - ყელი - თავი: თითქო მანქანაა აძრული. სხეული კუთხურ იტეხება და კუთხურ გარბის. მოჰქრის ტრამვაი. სხეული ჩერდება. დაიკრუნჩხება: თითქო „ქარები“ აქვს ათასი. შემდეგ შესდგება ცალფეხზე. აიღწეობა და შეტრიალდება. ტანი საჟენის სიმადლეს აღწევს. ვატმანი ტრამვაის აჩერებს. უცხო კაცი განზე გახტება. ჰგონია: მისდევნ. შიშობს. ფეხებს მართავს. ტანს მართავს. თითქო მანქანის დაშლის ეშინია. ბრბოში ინთქება.

აპოკალიპსური ჩვენება თუ იყო.

ტრამვაი ახრიალდება.

* * *

იზმაილოვის - (ვინ არის იზმაილოვი?! - მეუბოვე დგას: აისორი. სპლინი მორეცია და ვარსკვლავებს ითვლის. თან ღიღინობს. სიმღერაში სლოკინია უფრო. ხმაში - სევდა: არა სიყვარულის. სევდა დაკარგულის?! შესაძლოა. იზმაილოვის აღმართზე მეუბოვე აისორი მღერის გაბუტული: შაულ ზაია კურდაი - თემიდან „ბირვერ“. სპლინმორეული მეუბოვე ვარსკვლავებს ითვლის.

- რომელი საათია?!

ეკითხება გამვლელს.

- თორმეტი სრულდება..

გამვლელი ფიქრობს: რად უნდა „რომელი საათია“ დროდაკარგულს.

აისორი მეუბოვე ისევ ღიღინს იწყებს და ცას გასცქერის - (შეკითხვა „რომელი საათია“ მეუბოვის მოვალეობის ასრულებად მიაჩნია). ვარსკვლავებს ითვლის. „ირმის ნახტომს“ თუ ეძებს. ხომ უწყველია მის შორეულ წინაპარს ფური ირემი?! ან: შესაძლოა ვარსკვლავთმრიცხველია?! ასსირიელებს ჰქონდათ ვარსკვლავთა ცოდნა. მეუბოვეც ხომ ასსირიელია.

რა უნდა აქ: ტფილისში?!

ერთი ბიჭი ჰყავს: ფეხსაცმელის მწმენდელია. ეგებ მისი წინაპარი აშურბანიპალი იყო ან სალმანასარი. ვინ იცის.

მეუბოვეს კუთხე აქვს სახლის კიბის ქვეშ. იქ ცხოვრობს მისი ოჯახი - (ცოლი და ქალიშვილები). კუპრივით შავ თმებს ამძიმებენ ვეცხლის ფულები და სადაფის ფოლაქები. დამორგვილ ფეხებზე - სქელი წინდები ჭრელი. ქალები ტანსაცმელში ჩაგოდრილან: თითქო ერთბაშად ჩაუცვამთ ყველა საცმელი - (საცმელი ნაჭრებია უფრო). შეგეფეთებთან - ოფლის ცხარე სუნი გეცემათ პირველად. ესენი არიან აშტაროტის შთამომავალნი?! ეს მონგრეული ბარძაყნი ნუ თუ აშტაროტის ავხორცი აშავერის მოდგმაა?! ასე გადაგვარდა ეს წარმართი ქალღმერთი!? დაეკარგა ტანი და ჯიში?! მაგრამ თვალები: ორი დიდი ნაკვერჩხალი - საცა შავი გველები ბანაობენ. არა: აშტაროტ ცოცხალია კიდევ. იგი ტფილისის ქუჩებში დადის.

მეუბოვე აისორი სლოკინობს - (მღერის) - და ვარსკვლავებს ითვლის. ეგებ იქ ხედავს ასურეთის გადასულ ბედს. სამთავრო მძლავრი ეფრატისა და ტიგროსის შორის. ბაბილონი: ქალაქი ავხორცი კომმარამდე. მეფენი: ასსარგადონ - სალმანასარ - აშურბანიპალ. სახელები: როგორც ცხელი დაღები და ცნელი შურდულები. ნინევის ერთ ერთ ბარელიეფზე გამოხატულია ნემროდ მეფე: დევკაცი მაგრა ჩასკვნილია. კორძიანი ხელებით იგი ლომს ახრჩობს. ასსურეთი ახრჩობს ირანის ლომს.

მისი ნაშეიერი მეეზოვეა ტფილისში.

მისი მოდგმა ფეხსაცმელი მწმენდელია.

ეგებ ამას ნაღვლობს მეეზოვის სლოკინი.

ტფილისი ყურს უგდებს გასუდრული. თავის ხვედრს თუ ხედავს ქალაქი?! იგიც ხომ ბაბილონია?! ათასი ხალხი. ათასი თემი. ათასი მოდგმა. არევა. მრუშობა. განცხრომა.

ტფილისი ყურს უგდებს აისორის ასლოკინებულ სიმღერას.

* * *

ქალაქი ქანაობს. ტფილისი მთვრალია.

ერთი მაღლობიდან პოეტები შაირობენ: სახლს უკვივან. წარმოთქმულ ლექსის ნატებს ვიღაც სახლიდან იმეორებს. ექოა თუ ორეული?! იმ სახლში ადამიანი ძვირად უნახავს ვინმეს. უთუოდ ორეულია. ტფილისიც ხომ ორეულია?!

პოეტი ლექსით მისდევს ორეულს. პოეტს ეშინია არ მობრუნდეს უკან ორეული და არ დაჰკლას დანით. მეორე პოეტი მთვარეს უყეფს როგორც ლაფორგი. ამოყავს ფშანიდან გომბეშო და მას აყაყანებს - (ტფილისში ძნელია სიცოცხლე). მთვარე მალარიის სიმჟავედ ენთხევა ტფილისს. მწვანეყვითურად - როგორც ბაყაყი. შაირობს კიდევ პოეტი. ის სხვაა. ტფილისს შეაგდებს რემბოს „მთვრალ ხომალდზე“ - (ტფილისიც ხომალდია: ტფილისიც მთვრალია). ვიღაც განზე დგას. მის სახეზე რისხვა და ნათელი ერთი და იგივეა. ისვრის დიონისოთი გატენილ შაირს აურვებულები ხმით. შაირი თითქო ხმალია სააკაძის: მოხვდება ტფილისს ხერხემალში და ქალაქი იკლაკნება როგორც წელკავიანი ცხენი. სდის სისხლი ხერხემალს. პოეტი თვალეზზე ხელს იფარებს და გადაქანდება როგორც წაქცეული ბავშვი - (რისხვა არ ეყო თუ გულის სიჩვილემ სძლია?!) ტორტმანობს ქალაქი. რემბოს მომღერალს ეშინია მისი დაღუპვის და დედას უხმობს შორიდან: სთხოვს ძუძუებს და რძეს.

შემდეგ: მეხუთე - მეექვსე - მეშვიდე.

სახლი ღამურასავით არის მიმალული. ლექსებს იჭერს პოეტებისას. სახლიდან ვიღაც ლექსებს იმეორებს. ორეულია?! თუ ტფილისია თვითონ?! ტფილისიც ხომ ორეულია.

პოეტები უსმენენ ექოთი მომსკდარ სიტყვას: ფითრდებიან.

გამვლელი ჩერდება ქუჩაში და იბღვირება:

- აღარ არის მოსვენება ბატონო ამათგან..

- გიჟებია.

უპასუხებს მეორე გამვლელი.

მაგრამ პოეტები მაინც განაგრძობენ - (შიშით თუ დათვრენ).

ვიღაც მეზობელ სახლში ფანჯარას აღებს. გამოდის აივანზე - (ფანჯარა კარია): ნიფხავპერანგის ამარა. გაგულისებული: ალბად ხვნიშა დაუფრთხეს „წყვილის“.

- ძილი აღარაა ღმერთმანი ამ გიჟებისგან..

- ბაზელში წადი: იქ დაიძინებ..

- რა ბაზელი?! რის ბაზელი?!

- ამბობენ იქ ჩიყვიანი კრეტინებიაო.. თბტე - ცარრტ.

- კარებს გიჟვენებთ მე თქვენ..

- ჰა. ჰა. ჭიშმარიტოვი იცი?!

- ვინ ჭიშმარიტოვი?!

- ბაზელში გაიგებ..

- დაილუპეთ აქედან.. თქვენი..

მილიციონერები მოდიან. მშვიდი მცხოვრები მათ დანახვაზე სიამეს გრძნობს - (რა იქნებოდა ქვეყანა მილიციონერი რომ არ ყოფილიყო).

- წამოდით უბანში.. ოქმის შესაყენებლად..

პოეტები ეხლა ერკვევიან: ოქმი ყველაზე უფრო საფხიზლებელი წამალია. მიდიან.

ქალაქი მაინც ქანაობს.

* * *

დასავლის ქარმა მიაგდო იგი აღმოსავლისაკენ თუ აღმოსავლის ქარმა დასავლისაკენ - ტფილისმა არ იცის. იცის მხოლოდ: შეყენებულა იგი ერთ ალაგას. წინ გაიწევეს - რაღაც უკან აეკიდება და აჩერებს. ბრუნდება უკან - რაღაც წინ მიათრევს და აყენებს. არ აქვს საძრავი შორი. ვინ გადააგდო ღუზა?! ათასი ქარი ეხეთქება: თითქო ქვეყნის გზა ჯვარედინია. აღმოსავლეთს მოსცილდა და დასავლეთს ვერ მიაღწია: შუაზე გარჩა.

ტორტმანობს ქალაქი ხომალდი.

დედოფალია სასურვი?! საქმარო მრავალი ჰყოლია. ბიზანტიელნი. რომაელნი. თურქები. სპარსები. ხორეზმელნი. სარაცინები. არაბები. ყივჩაღნი. მონგოლნი. რუსნი. არავის დანებებია. დარჩა გაუთხოვარი?! არა: აუყვანიათ საქორწილოდ - მაგრამ ქალის მკერდი არ განუცდიათ. იყო მხოლოდ ძალაობა - მაგრამ ქალს ვინ მისწვდება თუ მისი მკერდი არ იხსნება?!. დარჩა ქალობა - გაუმლელი: პერგამენტის ფერი მოუკვლელ ჟინს ჰფარავს. არ ჰქონია განცხრომა და არ იცის დაცხრომა.

ნეტავ ვის ელოდება?!

ცრუ საქმარო ბევრი ახსოვს.

უძლეველი ხორეზმელი ჯელალ-ედდინ ძლეულ იქმნა მონღოლეთის გაბრაზებულ მარტორქის მიერ. სახელი მარტორქის „ჩინგის-ყაენ“: სამუშის ძაბრი. ლტოლვილი ხორეზმელი ტფილისს მოადგა. ციხის საიდუმლო გასცეს ტფილელ სპარსებმა. ჯელალ-ედდინ შემოიჭრა მახვილით ტფილისში. აიღო იგი და სიონის გუმბათზე საბძანებელი ტახტი დაიდგა. სიონის კაჟისფერ ტანს ეხლაც ახსოვს ლორწიანი ხვევნა მტარვალს. სიონის ხსოვნას უფრო სწვავს ტირილი ვაზის - მის კედლებში ჯვარად დასვენებულს.

ცრუ საქმარო სხვაც ბევრი ახსოვს ტფილისს.

ჩაღატარ: ძე ჩინგის-ყაენის. იოსერ და ბიჩუი: მეომარნი იმავე ყაენის. მანგუ ყაენ და ულლუჰ-ყაენ. თიმურლენგ: რომელმაც იცოდა ქართული ტემპერამენტის საიდუმლო - („უწყოდა ქართველთა ომის სიფიცხე და ადრე სიმაშვრალე“). შვიდგზის მოცეცხლა დიდმა მეომარმა ტფილისი და სრულიად ამერი. მძვინვარე შაჰაბაზ: რომლის გახელება იყო ირანის დაკოდილი ლომის. შაჰ-ისმაილ. შაჰ-თამაზ. საჭურისი აღამამედხან: რომელმაც თმებით ათრია ურჩი სარძლო. გაიხსენა მაშინ უკანასკნელად თავისი სიმღერა დიდმა აშულმა ბერად შემდგარმა სადათნოვამ - მაგრამ წარკვეთილ თავმა შაირი - სიმღერა სისხლად გადმოანთხია.

რომელი საქმარო კიდევ?! ყველა ყალბი?! ყველა ცრუ?! ეგებ თვითონ არის ყალბი?! ეგებ თვითონ არის ცრუ?! ვის უცდის ამდენ ხანს?! თავის ვაჟებში ვერ ნახა საქმარო?!

* * *

ქანაობს ქალაქი ხომალდი. ტფილისი ბოდავს.

ხომალდზე ლანდები ჩნდებიან. თავისმკვლელები თუ არიან. ხომალდიდან გადაცვნილებმა და წყალში გაგუდულებმა ხშირად იციან დაბრუნება. თვითონ ხომალდსაც თუ უქადიან თავისმკვლელობას.

ლანდები მუნჯების ენით საუბრობენ:

პირველი: არსის ხვედრი არსშია თვითონ.

მეორე: არა არს სიმართლე უმაღლეს ამისა.

მესამე: თვითონ გაუწირავს თავი.

(ვის?! ხომალდს?! ტფილისს?!)

პირველი: რამდენი იყო შური?!

მეორე: რამდენი იყო გება შურის?!

მესამე: რამდენი იყო დათრობა შურით?!

(ვის?! ვის არ განუცდია შური?!)

პირველი: მოსთვალე უნდა ერთიმეორის.

მესამე: იანგარიშე ღალატი ერთიმეორის.

(ბევრი იყო „მაგრამ“ - „მაინც“)

პირველი: მე თვითონ დავგმე საშო.

მეორე: მე თვითონ დავგესლე თესლი.

მესამე: მე თვითონ დავდაგე ნათესლი.

(ეს თქვენ ჩაიდინეთ.. „ის“ რა შუაშია?!)

პირველი: ჩვენ სხეული ვართ მისი.

მეორე: ჩვენ ზრახვა ვართ მისი.

(სხვები?! სხვები?! სხვები?!)

პირველი: არ არის „სხვა“.

მეორე: ერთია ყველა.

მესამე: იგივეა.

(მაგრამ: მე-შენ-„ის“?!)

პირველი: ზედაპირია.

მეორე: მოჩვენებაა.

მესამე: სხივოსანი მამა..

(თქვენც მოჩვენებანი ხართ)

პირველი: არსის ხვედრი არსშია თვითონ.

მეორე: არ არს სიმართლე უმაღლეს ამისა.

მესამე: თვითონ გაუწირავს თავი.

(ვის?! ხომალდს?! ტფილისს?!)

ხომალდი ქანაობს - (უცხო ქარია?!).

ლანდები გადაცვივდებიან.

ბაქანის მოაჯირს სხვა ლანდები მოადგებიან.

ისინიც მუნჯურ ჩურჩულობენ:

პირველი: არ წახვიდე ამ მხრით.

მეორე: გვერდით მარაბდაა.

მესამე: მარაბდა ნაძრახი ადგილია.

(როგორ?! ვისგან?!)

პირველი: იქ დახვდა ქართველთა ჯარი მონგოლებს.

მეორე: ოთხმოცი ათასი თორმეტ ათასს.

მესამე: ოთხმოცი ათასი უკუიქცა.

(შეუძლებელია!)

პირველი: ქართველს არ გაუმარჯვია იქ.

მეორე: გამოცდილები აფრთხილებდენ.

მესამე: სააკაძეს სულ მაგას უთითებდენ.

(დამარცხდა სააკაძე?!)

ლანდები გადაცვივდებიან.

ეხლა სხვები ადგებიან მოაჯირს.

(დამარცხდა სააკაძე?!)

პირველი: ვინ იცის?!

მეორე: გინახავს მისი სახე?!

მესამე: ორბი მზერა-გაუხრელი?!

(?! ?! ?!)

პირველი: შევარდენი დაინახავს ჩიტების გროვას. ააფრენს ჩიტებს. აფრენილთა ქვეშ მოექცევა. გაშლის კამარას.

მეორე: შევარდენი ავიწროებს კამარას. გროვა კამარის თავზე გუნდდება. ჩიტები ერთიმეორეს ეკვრიან. გუნდი ბურთად იქცევა.

მესამე: შევარდენი ავარდება ისარივით მაღლა. ბურთს ქვეშ მოიქცევს. მოეშვება ზევიდან. მხარს გაჰკრავს. გუნდს აპობს.

(?! ?! ?!)

პირველი: აი სააკაძის კამარა.

მეორე: აი მისი დარტყმევა.

მესამე: აი მისი დალი.

(სააკაძეც დამარცხდა?!)

ლანდები გადაცვივდებიან.

ხომალდს სხვა ლანდები ეხეთქებიან.

(დამარცხდა სააკაძე?!)

პირველი: მან გაჰყიდა საქართველო.

მეორე: არ გაუყიდა.

პირველი: ხომ მიატოვა იგი?!

მეორე: საქართველო იოვანნე ბერმაც მიატოვა.

პირველი: მერე?!

მეორე: მიატოვა და ესპანიაში გაიქცა.

პირველი: რისთვის?!

მეორე: იქ ქართველები ეგულეობდა.

პირველი: ქართველებს გაექცა - ქართველებსკენ გაემართა:

მეორე: სწორედ.

პირველი: არ მესმის.

მეორე: უყვარდა მეტად... საქართველო..

პირველი: სააკაძესაც უყვარდა?!

მეორე: შეშლილივით.. გახელებით..

პირველი: სპარსებს რომ მიემხრო?!

მეორე: გული რომ მოეგო მათი.

პირველი: მიზანი?!

მეორე: რომ შემდეგ მარცხი ექმია.

პირველი: საქართველოს რომ მოადგა სპარსების ჯარით?!

მეორე: შემოიტყუა მხოლოდ.. შემდეგ გაანადგურა..

პირველი: ეს მაშინ გადასწყვიტა როცა შიკრიკი დაიჭირა.

მეორე: რომელი შიკრიკი?!

პირველი: შაჰაბაზ არ ენდობოდა მოურავს.

მეორე: მერე?!

პირველი: იჭვი მიიტანა.

მეორე: მერე?!

პირველი: ბარათი გაუგზავნა სარდალს.

მეორე: რა ბარათი?!

პირველი: სწერდა - რომ მოეკლა სააკაძე.

მეორე: სააკაძემ წაიკითხა?!

პირველი: მაშინ გადასწყვიტა ღალატი.

მეორე: შვილი რომ დაუტოვა მძევლად?!

პირველი: მერე?!

მეორე: შაჰაბაზმა ხურჯინი გამოუგზავნა.

პირველი: რა იყო შიგ?!

მეორე: სააკაძის ვაჟის წარკვეთილი თავი.

პირველი: გამცემია მაინც.

მეორე: გმირია ნამდვილი.

პირველი: არ მესმის.

მეორე: ვერც გაიგებ.

(დამარცხდა სააკაძე?!)

ლანდები გადაცვივდებიან.

(დამარცხდა სააკაძე?!)

ხომალდის მოაჯირს ლანდი ეყუდება.

(დამარცხდა სააკაძე?!)

ლანდი: ხედავ იმ სერს?!

გემი: ვხედავ.

ლანდი: იქ ჩაასო ხმალი სააკაძემ.

გემი: მერე?!

ლანდი: და მიწის გულში გადაამტვრია.

გემი: რისთვის?!

ლანდი: ორგულად იცნო მისი გული.

გემი: გაიმეტა?!

ლანდი: სიყვარულის გამეტებით.

გემი: თვითონ?!

ლანდი: თვითონ გადავარდა.

გემი: დამარცხდა სააკაძე?!

ლანდი: ვინ იცის?!

გემი: დამარცხდა ივერია?!

ლანდი: გაიმარჯვებს თუ ის ხმალი გამთელდა.

გემი: გამთელდება?!

ლანდი არას ამბობს.

გემი: გამთელდება?!

ლანდი აღარ სჩანს.

ქანაობს ხომალდი. ტორტმანობს ტფილისი.

ბაქანის მოაჯირს პირველი ლანდი მოადგება:

- არსის ხვედრი არსშია თვითონ..

უეცრად პატარა თავი გამოჩნდება. თავი ყვითელი ხაპია. ხაპიდან იჭყიტებიან წვრილი ჭროლა თვალეზი. ხაპის სახე ქოსაა. ტანი არ უჩანს - (ჭინკა თუ არის) ხაპი იკრიჭება.

- ხი. ხი. ხი.

ლანდი იმეორებს:

- არსის ხვედრი არსშია თვითონ..

ხაპი ხითხითს ვერ იკავებს:

- ხი. ხი. ხი.. რაც მოგივა დავითაო ყველა შენი თავითაო. ასეა - არა?! ხი. ხი. ხი.

ლანდი ჰქრება.

ხაპი ხელებს იმშუშნის: ხი. ხი. ხი. ისიც ჰქრება.

ტორტმანი ჩერდება: ზმანებას ქეძაფი დაესხა.

ქალაქი ხომალდი ამრეზილია და აღრენილი. ჩერდება: ზმორებით გამოდის ჰაშიშით მოგვრილ ზმანებისაგან. ნერწყვი წუთხეა. პირში - სიმლაშე. თვალები - გახუნდება: თვითონაც ხედავენ მხოლოდ გახუნებულს. ყურებში გარჩენილია უჟმურის: „ხი. ხი-ხი“. მზე არსად არის. სხეულები იხსნებიან და იხრწნებიან. გუნებაში „არ ყოფნა“. ყოფა უგემურია. ხომალდი წყალქვეშა კლდის ახლოს. უნდა - მიერთყვას: დაიმსხვრეს: ვიღაც კიდეც უძახის: სმენაში: „ხი-ხი-ხი“..

ხომალდი უკან მოიხედავს უეცრად -

ტფილისი ხედავს: ათას თვალეში - თვალეზ - ივერიის ქალწულის თვალეზს. ხალასს და რასსაშეურეველ. თვალეზს: საცა მედიდურობა და დარცხვენა ერთი და იგივეა. თვალეზს: რომლებშიაც დაინახავ გაჩენის პირველ დღეებს.

ხომალდი მაგრად შეჩერდება -

ტფილისი უყურებს ივერიის ქალწულის თვალეზს.

საცაა - მზე ამოვა.

ქართლის ცხოვრება

„ცხოვრებაჲ ქართლისაჲ“ -

არ არის პოემა უმშვენიერეს ამისა.

ძველი ანდერძიდან.

ტფილისი ტორტმანობს: მთვრალი ქალაქი.

ჩრდილოით მოისმის უცხო გუგუნი: ვნებაატეხილი რუსეთი ძველ სამყაროს წარღვნას უქადის. სამხრით მოდის ოსმალთ: ბძანება ბძანებას მოსდევს მეხით გარუჯული სახელით: ვეჰიბ მემედ.

საქართველო ხვილიფივითაა ორ დენის შუა გარიყული.

ტფილისი ქანაობს: ბორგავს.

ბორგავს არჩიბალდ მეკეშიც. თითქო მთვარეული: დახეტილობს ქუჩა-ქუჩა. ხსოვა მიდის შორსშორს: უკუნეთში. აქ დაბორგავდა ძველი გვარი ირუბაქიდის. ეს იცის მეკეშიმ. არა: ამას მზერს მეკეში ახალი თვალით. შორეული ძირები წნელებივით ხვდებიან მის სხეულს. არის „ტკენა“ და არა „წყენა“. ტკენაში სიტკბილეცაა უცნობი. არჩიბალდ მეკეში გვარში იძირება: ყვინავს უფსკერო ჯურღმულში. ბნელეთს ანათებს მარტო ერთი სიტყვა: მამა. მეკეში მამას უახლოვდება. მამა შვილს გულში იხუტებს. ძე თრთის შვებით. მამა ცრემლებს ღვრის. არჩიბალდ ინთქმება მამის უბეში.

- ექსტრა!. ექსტრა!.

ყვირიან მეგაზეთე ბიჭები.

- ბოშო: წეიკითხე ერთი რა წერია..

ეუბნება გამვლელი თანამგზავრს.

არჩიბალდ მეკეში გამოდის ბურანიდან სანაპიროს. მზერა ისევ ენისლება. ნისლში ეხლა სხვა სახე იკვეთება: ოლგა. გული ფეთქს: შიგ მეორე გულია - შორსმყოფი. გული იწვის. კარგია: როცა ცხელი ტერფებით ცვარიან მოკლე გაივლი დილით. სადაა ეხლა ეს გრილი ცვარი სიცხე რომ დაანელოს?! იგი შორსა: ოლგა.. ზაფხულში მიწის წვიმა დაესხმის. მიწის სისველე ჯერ კიდევ არ არის ამშრალი. რიყე შრება მზეზე ნაწვიმარი. ლბილია ქვეები და ხალასი. რა დაალობს გახურებულ ტვინს?! ოლგა მოწყვეტილია.

მეკეში მიბორგავს. ხუთავს სიმარტოვე.

ნეტავ: სადაა ვამეხ?! სოფელში თუ წავიდა.

მაგრამ: რომ არ დატოვა ცნობა?! ათი დღეა - რაც არ სჩანს.

მეკეში შიშითაა აყვანილი.

* * *

ვიწრო ქუჩაში პატარა ოთახია გამოსკუპული. ფანჯარა მცირე - ნახევრად გაღებული. პატარა მაგიდა ოთახში. მაგიდაზე - პაწა ლამფა. მაგიდას ბავში უზის შვიდი წლის. ხელები ჩვილი და თვალები ნალვლიანი. გვერდით მეორე ბავში: უფროსი. პატარა ბავში წიგნს კითხულობს.

მეკეში ჩერდება ფანჯარასთან.

უფროსი ბავში ეკითხება უმცროსს:

- რა სწერია?!

- თავსა კოხტისას შეკრებილანო...

- ვინ?!

- შანშე.. ეგარსლან. დადიანი ცოტნე. ვარამ გაგელი. ყვარყვარე. კუპრო შოთაჲ. ჰერელნი. კახნი. თორელი გამრეკელი. სარგის თმოგველი. მესხნი. ტაოელნი.
- რისთვის შეკრებილან?!
- ჩვენ უმეფონი ვართო... შეკრბეთ ყველანიო... ვებრძოლოთ თათართაო...
- მერე?!
- გადასწყვიტეს შეერთება... ცოტნე დადიანი და რაჭის ერისთავი გაგზავნეს სამზადისისათვის...
- დედამ ასე აგიხსნა?!
- ასე ამიხსნა...
- მერე: თათრებმა თუ მონღოლებმა ვერ შეიტყეს?!
- შეიტყეს...
- რა უქნეს?!
- წაიყვანეს ანისის ქვეყანაშიო. შირაკავანს უწოდებენო... წაიყვანეს ვიღაც ქარმაღანის წინაშეო...
- დასაჯეს?!
- ტანსაცმელი გახადეს ყველასო... სიცხეში დააჯინესო... საწამებლადო...
- ყველა დასაჯეს?!
- ცოტნე მათთან არ ყოფილა...
- მაშ გადარჩენილა?!
- არა: ისიც წავიდა...
- სად წავიდა?!
- თავის ძმებთან...
- შემდეგ რა მოხდა?! ისიც აწამეს?!
- მანამდე არ ჩავსულვარ... დედასთვის არ მიკითხავს.

- აბა წაიკითხე...

პატარა კითხულობს.

არჩიბალდ გულისყურია.

„ვითარ იხილა ესე ცოტნე წარჩინებულნი, ესრეთ უპატიოდ მსხდომარენი და სიკუდილად განწირულნი, გარდახდა ჰუნისაგან, და დააბნია სამოსელი თვისი, განშიშვლდა, და შეიკრა მხარნი, და დაჯდა წარჩინებულთა თანა მწუხარედ. და ვითარ იხილნეს თათართა, განკვირდეს და მსწრაფლ აუწყეს ნოინთა, ვითარმედ ცოტნე დადიანი მოვიდა, ორითა კაცითა, და განიმარცვა სამოსელი, და შეკრული დაჯდა ქართველთა თანა“...

პატარა მკითხველი ჩერდება.

- რაა „გარდახდა ჰუნისაგან“?!

- არ ვიცი...

- რაა „ვითარ იხილნეს“?!

- არ ვიცი...

- რაა „ნოინთა“?!

- არ ვიცი...

- რაა „განიმარცვა“?!

- არ ვიცი..

პატარა მკითხველი შეწუხებულია.

(ეს არც არჩიბალდს ესმის)

პატარა ბიჭი ნაღვლით იტყვის:

- არ მესმის...

მეორე ეხმარება:

- ცოტნეც თავისიანებთან მისულა... ტანსაცმელი გაუხდია... თათრებს გაკვირვებიათ: მგონი

ასეა... ქვევით რა სწერია...

პატარა მკითხველი განაგრძობს.

არჩიბალდ სმენას ამახვილებს.

„რომლისათვის განკვირდეს თათარნი, და წინაშე მათსა მოუწოდეს, და ჰკითხვიდეს მიზეზსა მუნ მისვლისა მისისა, და ამას საქმისა ქმნასა რომელ მან ჰყო. ხოლო იგი ეტყოდა, ვითარმედ ჩვენ ყოველნი ამად შევკერბით რათა განვაგოთ ხარაჯა თქვენი, და ბრძანება თქვენი აღვასრულოთ, ესე იყო მიზეზი შეკრებისა ჩვენისა. აწ თქვენ ძვირის მოქმედათ შეგვრაცხენით, და მე ამის ძლით მოვედ წინაშე თქუენსა, რათა გამოიკითხოთ, და უკეთუ უბრალონი იყუნეს, მეცა უბრალოდ შევირაცხო, და მართალ თქვენ წინაშე, რამეთუ თვინიერ ჩვენსა არა რად უქმნიესთ“...

პატარა მკითხველი სულს ითქვამს.

ეკითხება მეგობარს:

- რაა „შევკერბით“?!

- „შევკერბით“... „შევიკრიბეთ“ უნდა იყოს...

- „განვაგოთ ხარაჯა“?!

- არ ვიცი...

- „ძვირის მოქმედათ შეგვრაცხენით“?!

- არც მაგ მესმის...

- „თვინიერი“ რაღაა?!

- არ ვიცი...

პატარა ბიჭი მოწყენილია.

(არჩიბალდ წყევლის ქართულის არცოდნას)

პატარა მკითხველი მეგობარს ეკითხება:

- გაიგე რამე?!

- ისე... მთლად არა...

პატარა ბიჭი დაღონებულია, კარებში დედის ხმა ისმის.

- დედილო!.. ეს ამიხსენი!..

დედა კითხულობს ერთხელ.

- აქ ასე სწერია... ცოტნეს უთქვამს თათრებისათვის: ჩვენ მისთვის შევიკრიბეთ, რომ თქვენი ბრძანება კარგად შეგვესრულებინაო... თქვენ კი გიფიქრიათ: ვითომ ჩვენ ცუდი რამ გვინდოდა თქვენთვისო.

- ჰააა...

- ეხლა მე მისთვის მოვედი: რომ გამოიძიოთ - სიკვდილის ღირსნი ვართ ჩვენ თუ არაო. თუ სიკვდილის ღირსნი ვიქნეთ - მეც ჩემ ძმებთან მოვკვდეთ...

- ჰაა... რა კაცი ყოფილა...

(არჩიბალდის ფესვები ირხვეიან შვებით).

დედა გადის. მეგობარი პატარას მიმართავს:

- აბა კიდევ ქვევით!:

პატარა კითხულობს.

არჩიბალდ უსმენს.

„და ვითარ ესმა ესე ცოტნესაგან ნოინთა მათ, განკვირდეს სათნოებისაგან მისისა და თქვეს: ვინათგან ნათესავნი ქართუელთანი ესოდენ კეთილნი ხართ, და არა ეცრუებიან ერთი ერთსა რომე აფხაზეთით მოვიდა კაცი ესე დიდებული, რათა დასდვას სული თვისი მოყვასთა თვისთათვის, და განწირა სული თვისი სიკუდიდ, არა არს სიცრუე მათ შორის, და მის ძლით უბრალოდ ვპოვებთ, ამისათვის განუტევოთ ყოველი, და ნუღარა ვსჯით“...

ჩერდება პატარა მკითხველი.

ეკითხება მეგობარს:

- გესმის?!

- მთლად არა...

- მაინც რა გამოდის?!

- მგონი გაუთავისუფლებიათ... ყველა...

- რა კაცი ყოფილა ცოტნე!.

- ჰოოო: დიდი კაცი.

კარებში მამის ხმა ისმის - (ალბად დაბრუნდა):

- ვინ ცოტნე?!

- აი: დადიანი..

- ეს წიგნი სად იშოვე?!

დუქანში ვიყიდე..

- სად?! ვისთან?!

- კაცები ამბობენ: კარგიაო.. დავიხსომე... ჯიბის ფული ვაგროვე.. ვიყიდე..

მამა წიგნს დახედავს: „ქართლის ცხოვრება“.

შვილს თავზე ხელს დაუსვამს. შემდეგ სიცილით:

- ბიჭო! ქვეყანა იქცევა და შენ „ჟამთა აღწერას“ ეპოტინები?

- რა ქვეყანა?!

ბავშვი გაკვირვებულია...

* * *

არჩიბალდს ცრემლი აწვება. მიდის ფეხაკრეფით. უკან იხედება. სახლს თუ იხსომებს. ეხლა თითქო ვიღაცას უსმენს შორს დაფლულს. ფესვები ირხევიან სიხარულით.

შედის სასტუმროში.

მეკარე ბარათს აწოდებს.

- ეს წერილი ბატონო შვიდმა ნომერმა დატოვა.. დამავიწყდა გადმომეცა.. მაპატიეთ..

მეკარე იგრიხება დარცხვენით..

არჩიხალდ ბარათს კითხულობს - (ვამეხ სწერს?!)

„პეტერბურგს მივალ“... „საქმე მაქვს“.. „საშიში არაფერია“... „ოლგას ვნახავ“... „უჩემოდ ტფილისიდან არ წახვალთ“.. „იმედია“...

სიტყვები თითქო ამოვარდნას აპირებენ.

სიტყვებში - ორი სიტყვა: „ოლგას ვნახავ“.

არჩიხალდს აგონდება:

ზის სავარძელში. ხელში ოლგას სურათი უკავია. დასცქერის დაღვრემილი. უკანიდან ვამეხ ეპარება.

- რას დასცქერით?!

არჩიხალდი ვამეხს მოხედავს.

ვამეხ ილიმება. არჩიხალდ არას ამბობს.

- ძლიერ მოგენატრათ?!

არჩიხალდ თავს ღუნავს. ვამეხ არ ეშვება.

- რომ ტფილისში გაჩნდეს უეცრად?!

- ვინ?!

- ოლგა..

არჩიხალდ გაოცებულია.

- შეუძლებელია..

- შეუძლებელი არაფერია..

ვამეხ ილიმება. „ალლანს“ ეალერსება.

არჩიბალდს აგონდება ვამეხის ღიმილი. „ნუ თუ?!“ რაღაც გაირბენს ტვინში: „არა“. შემდეგ „ალლანს“ გადახედავს. დოგი დაღვრემილია - (ვამეხის ალერსი თუ აკლია).

არჩიბალდ ბარათის მინაწერს აკვირდება: „გუშინ ტაბა ტაბადს მოვკარი თვალი. მგონი ის იყო“. აკვირდება ამ სიტყვებს და ყურს უგდებს გულისცემას.

მზის ნარქენი

და მზით მოვარდნილებს
დახვეწილ მკლავებზე
დაღათ გვაჩნევია მზის ცხელი ნარქენი
კ ა რ დ უ.

სასტუმროს კარებს სოფლის გოგო მიადგება. თავი წაკრული აქვს თავსაფართო. მხრებზე მოხვეული აქვს თავშალი. სოფლის გოგო მაღალია - თუმცა ქოშები უქუსლოა. დარცხვენით შედის სასტუმროში. შესავალში მეკარეა. იგი მაგიდაზე (რომელიც საწიგნეს უფრო ჰგავს) სასტუმროს წიგნს ათვალიერებს. მეკარე ოდნავ თავს ასწევს. სათვალეების ზემოდან იხედება.

- ვინ გინდა?!

- არჩიბა.. ინგლისელი..

- სარეცხი მოუტანე?!

- რა სარეცხი?!

მეკარე სოფლის გოგოს ათვალიერებს - (არა ეს მრეცხავი არაა).

- ბიჭო!. ვასილია!. მერვე ნომერი შინაა?!

რა ნომერი?! სოფლის გოგო გაოცებულია.

- არაა. გევიდა წებან..

„არაა“: გოგო დაღონებულია..

- ხომ არ იცი: სა წევიდა?!

- ასე დეიბარა თიატრში მივალო..

- რომელ თიატრში?!

- ქართულში..

გოგო გაჩერებულია - (შესაძლოა არც იცის: რაა თეატრი).

- წასულია.. ქართულ თიატრში..

- სადაა თიატრი?!

- გაყევი მარჯვნივ და იკითხე: აგერაა ახლო..

სოფლის გოგო გახარებულია: აქ ყოფილა ჯერ კიდევ - უცხოელი.

მიდის თეატრისაკენ. კითხულობს. უჩვენებენ.

გოგო დარცხვენით შედის თეატრში. სახე კუშტი აქვს და მედიდური.

ხოლო სიკუშტეც და მედიდურობაც შიშნარევია.

- ბილეთი!.

ეკითხება ვიღაც.

რა ბილეთი?! გოგო გაშტერებულია.

- რა გინდა?! ხმა ამოიღე!.

უმეორებს იგივე.

- მე.. არჩიბა.. ინგლისელი.. ნახვა მინდა..

- ინგლისელს კი არა ქართველსაც ვერ გაიგებ აქ..

გოგო არ მიდის. ხალხის დენა თანდათან მატულობს. გოგოსათვის უცხოა ყველა. ვიღაცას თვალს მოჰკრავს - (სახე არ უჩანს). გოგო გაექანება. სახე ენთება. შემახილი თითქმის კვილია:

- ვამეხ!.

უცნობი მოტრიალდება. „არა: ვამეხ არაა“.

გოგო თავს ღუნავს დარცხვენილი. უცნობი ჩერდება. უცქერს.

- ვინა ხარ?!

გოგო თავს ასწევს. მხოლოდ ეხლა ხედავს უცნობი გოგოს თვალებს.

- ინგლისელის ნახვა მინდა.. არჩიბა ჰქვია..

- მერე?!

- აქ არიო.. სასტუმროში მითხრეს..

უცნობს ხიბლავენ თვალები.

- წამოდი.. შეიძლება ვნახოთ.

გოგო მიჰყვება: აწითლული და ალექილი. ხალხი ზომავს თვალებით. გოგო უცხო ფრინველივით ისვრის დალურსულ ხედვას იქითაქეთ - (მიმინოს თვალებს აუკრავენ და შემდეგ აუხსნიან რომ უფრო მჭრელი იყოს მხერა: სოფლის გოგოს თვალებში ეს მხერაა).

უცნობს კულისებში შეჰყავს გოგო.

- აქ დაიცადე..

გოგო კუთხეში ჯდება განაბული.

ქურდული მხერით ვაჟს ათვალიერებს: „ეგებ აქ იყოს. ეგებ ამათში გამოჩნდეს“. გოგოს გული სასწაულს თუ ელის.

კულისებში ხრიალია. პოეტებსა და არტისტებს კამათი აქვთ.

- პანტომიმა მზადაა... მაგრამ..

- როგორ „მაგრამ“?!

(შემკითხავი პანტომიმის მომწყობია).

- თამარი მოვნახეთ. მედეაც. ქეთევანიც..

- წმ. ნინო?!

- ნინო ვერ მოვნახეთ..

- ქალი დაილია საქართველოში თუ?!

- არ დალეულა.. მაგრამ..

- მაგრამ რა!?

- შენ რომ გინდა მისთანა ვერ ვიშოვეთ..

მოდის სხვა. მოჰყავს ქალები.

- ამათში ამოარჩიე..

მომწყობი ათვალერებს.

- უაცრავათ.. ესენი არ გამოდგებიან..

- („უკაცრავათ“ ქალების მიმართ არის). ქალები მიდიან.

- გამაგებინე ერთი: რა გინდა?!

- ნინოს მაღალი თეძოები უნდა ჰქონდეს.. თვალები გიშერის.. მაგრამ ისეთი გიშერის სილუმეც რომ ციალობდეს შიგ.. მკერდი აკვრივებული...

- მერე საქართველოში არ მოიძებნება აგეთი?!

- რა ვიცი?! ვინც მოიყვანეთ - არც ერთი არ ვარგოდა..

- ლამაზები არ იყვნენ თუ?!

- მათი სილამაზე ბიზანტიურ ღვთისმშობლისაა. მჭლე არის ყველა.. სისავსე არ აქვთ... არც ვნება..

- ასეთი თუ გინდა რუსებში ამოარჩიე..

- არა: უთუოდ ქართველი უნდა იყოს..

- ვინ გაიგებს?!

- ვინ გაიგებს?! რასსა უჩინრად ამხელს თავის თავს.. დღეს რასსის ზეიმია..

სოფლის გოგო გარინდულია კუთხეში გუგულივით. ყურს უგდებს ბაასს. არაფერი ესმის - (ნუ თუ სიზმარშია?!).

- მაშინ ნინო ნუ იქნება..

ამბობს ერთი.

- ნინოს გარეშე პანტომიმას არ გავმართავ..

- კაცო!. ვინ გაარჩევს გიშერში სილუმის ციალს?!

- გეუბნები: რასა უხილავ ხაზებშია..

ჯიუტობს მომწყობი.

პოეტებს და არიტეტებს ვინმე (რომელმაც გოგო შემოიყვანა) უახლოვდება. სახეზე სიცილი აქვს.

- ნუ თუ ამდენ ხანს ნინო ვერ გამონახეთ?!

- გამოვნახეთ.. მაგრამ არც ერთი არ მოსწონს...

- ეგებ ეს სოფლის გოგო მოეწონოს..

ამბობს მოსული სიცილით.

ყველანი კუთხისკენ გაიხედავენ: საწყალი გოგო წითლდება. მიდიან მისკენ: გოგო ილეწება.
აკვირდებიან: გოგო იწვის.

- აბა ადექ!.

გოგო დგება. სახე: კუშტი და მედიდური. შიშნარეობა არ ემჩნევა. მხოლოდ ალი ედება.

სინჯავენ თვალით.

- ლაზათიანი ტანი აქვს..

სოფლის გოგო თავს იწყევლის - აქ რომ მოხვდა.

- მოხსენით თავსაფარი.. მოაცილეთ შალიც..

გოგო გრძნობს: თითქო ატიტვლებენ. მთელი ტანი ნაკვერჩხალია: მხოლოდ ისეთი - ცრემლი რომ მოადგება. გოგო თვალებზე ხელს იფარებს.

- ნუ გცხვენია.. ჩამოუშვი ხელი..

გოგო ხელს ჩამოუშვებს. შუბლს ღუნავს. იცქირება გალურსული.

- ეს არის.. ნამდვილი ნინო.. წაიყვანეთ..

იმახის მომწყობი.

- რომ ვერ შეისწავლოს?!

- რა შესწავლა უნდა?! მარტო გამოჩენაც საკმაოა.

სოფლის გოგო მიჰყავთ.

* * *

თეატრის დარბაზში არჩიბალდ მეკეში ზის. დარბაზი გაჭედულია ხალხით.

სცენაზე მიდის მიმოდრამა - (შიგადაშიგ „სიტყვაცა“): „ცოტნე დადიანი“. შანშე. ეგარსლან. ვარამ გაგელი. ყვარყვარე. კუპრო შოთაჲ. სარგის თმოგველი. ჰერელნი. კახნი. თორელი გამრეკელი. მესხნი. ტაოელნი. შეთქმულნი ნოინების კარვების წინ არიან. ელიან დასჯას. მოდიან ნოინების ბრძანების აღმასრულებელნი. მიჰყავთ შეთქმულნი. ტანსაცმელი უნდა გახადონ. სიცხეში უნდა გაიყვანონ საწამებლად. ამ დროს შემოდის მაღალი კაცი. იხდის სამოსელს. „ვინ არის?“ - „დადიანი ცოტნე“. - „რა გსურს?!“ - „იგიც დაისაჯოს.“ - „რისთვის?“ - „იგიც შეთქმულებთან იყო“. ნოინებს უკვირთ - (მონღოლებს სიმართლე უყვარდათ). ხდიან დასჯას. შეთქმულნი იხარებენ. ეხვევიან ცოტნეს.

დარბაზში გულებია მარტო. თვალები ცრემლებს მალავენ.

გულებში გულია არჩიბალდის. თვალები არჩიბალდის ყველას თვალებშია. ირხევა გვარის ხერხემალი. შორიდან ანათებენ სახეები ირუბაქიდის. სიმართლე მზის - სირაინდე ხმალის: ზვავდება გული. თვალები ცრემლებს ვეღარ აკავებენ. არჩიბალდ მეკეში თავის თავს აღარ ეკუთვნის: მიაქვს სადღაც მომსკდარ ნიაღვარს. ტალღა იკარგება (იკარგება?!). ოკეანეში.

მიმოდრამას მოსდევენ სხვა სცენები: რასის ნატეხები.

გურულთა სიმკვირცხლე და კისკასი სიმღერა (რომელმაც მსგავსი არ იცის სამყაროში). მეგრთა დათასმული ძრაობა და შემპარავი მზერა (რომელსაც მოაქვს ზღვის ნაპირების სურნელი). სვანების დაკორძილი კუნთები და ჰიმნი „ლილე“ (რომელიც შუბნაკრავი მზეა). ქართლელთა კამბეჭური უდრეკობა და გულის სიმართლე (რომელიც ნიშანია მძლეობის თუ გამძლეობის). კახთა როკვა და ხმალი (რომელიც ვაჟას გამოისროლის). ხევსურთა ფარიკაობა (რომელიც ცდის უშიშარ მორკინალს). იმერთა რასსიული დახვეწილობა და სიდარბაისლე (რომელიც ედავება

ყველა რასეებს).

არჩიბალდ მეკეში თავის თავს აღარ ეკუთვნის. იგი ყველას ეკუთვნის: ყველა აქ მყოფს. ყველანი ძმებია. მისი ძმების კრებულს მიაქვს იგი შორეულ ფესვებისაკენ. მეკეში ბურანშია. მას ყველაფერი ავიწყდება. ერთი რამ ახსოვს მარტო: ხვლიკისფერი ქვა ჰამადანში ნახული. ჰაა: ეხლა ესმის საოცარი სიტყვა ზედ ამოჭრილი:

„ჩემი ძმა
არ ყოფილი
ვითარ მიყვარდის
უმეტეს მზისა
და უმეტეს ხმალისა
რამეთუ იყო იგი
სხვადა ჩემი“.

* * *

ზეიმი საკონცერტო დარბაზში გადააქვთ.

საარტიტო ოთახში ზის სოფლის გოგო: „ნინოდ“ მორთული.

ელის არჩიბალდს. ნუ თუ ვერ მონახეს ამდენ ხანს?!

- ვერ ნახეთ?!

ეკითხება შემომყვანს დაღონებული.

- მითხრეს: აქ არისო.. ნუ გეშინია... ვნახავთ..

- რომ ვერ ნახოთ?!

- როგორ ვერ ვნახავთ?!.. რა საქმე გაქვს მასთან?!

- ჩემი ძმის ამბავი მინდა გამოგვიტხო..

- ვინაა შენი ძმა?! ინგლისში იყო თუ?!

სოფლის გოგო თავს ღუნავს. შემკითხველს ვიღაც უძახის. უცხო კაცი მიდის. გოგო დამცხრალია.

პოეტები და არტიტები კაბარესთვის ემზადებიან.

დარბაზი ავსილია მაგიდებით. ერთ მაგიდას უზის არჩიბალდ ესტრადის ახლო. უზის მარტო.

სასმელები და საჭმელები - ქართველებმა რომ იციან. „სუფრაც რასსის ნიშანია“ - ამბობს ერთი პოეტი. ორკესტრი სიმებიანი. ქეიფი. ქართული ქეიფი (ესეც რასსის ნიშანია?!).

ესტრადაზე: ხან პოეტი - ხან არტისტი.

სახელებს კინოს ტილო ამცნევს.

კონფერანსიე - მაღალი და ბრგე პოეტი: რომლის თვალეზში გულის გადახსნაა მარტო. პოეტს დავიწყებია რომ ქვეყანაზე პროზით ლაპარაკობენ. რითმებს ისე ისვრის როგორც მონარდე კამათლებს - („დუშაში“ გამოდის ყოველთვის).

არჩიბალდ მეკეში თვრება: ღვინით და არეთი. უფრო უკანასკნელით. მის გვერდითაა მაგიდა. მაგიდას უზის ლამაზი ქალი - (ქერა რუსი). ქალთან ქართველია ასხეპილი. არჩიბალდ მეკეში ხანდახან ქალს გადახედავს. ქალს მოსწონს ლაღი სახე. მაგრამ „ასხეპილს“ ეს არ მოსწონს. არჩიბალდ ამას ვერ ამჩნევს. რა იცის „ასხეპილმა“ მისი სილაღე!?

არჩიბალდ მეკეში ხანდახან ფითრდება: თითქო უცხო ლანდს მოჰკრა თვალი. „ვამეხ“.. სადაა ნეტავ?! როგორ დაშვენდებოდა ამ ზეიმს.. ვაი.. თუ.. არა.. შეუძლებელია.. მეკეში რაღაცას კვნეტავს: ფიქრის კბენას თუ კვნეტავს. სახე უფითრდება. „ასხეპილი“ ამ ფითრს სხვანაირ ხსნის: წყრომა თუა მოპირდაპირის. რა იცის „ასხეპილმა“ მისი გაფითრება?!

ესტრადაზე ატაცებაა და თვითონაც ატაცებულია.

არტისტს ცვლის არტისტი. პოეტს პოეტი.

გამოდის ერთი პოეტი. „სიკვდილი ირრუბაქიძის“ - ამბობს ნელი ხმით.

(ირრუბაქიძის?! „ვიღაც“ წამოვარდნას აპირებს).

პოეტი ჩერდება. ხალხს თვალს გადაავლებს. თითქო ფაკირია. ფერი ეცვლება. ცალ კუთხეს იკვნეტს ბაგისას. საფეთქელში თითქო ელვა ხვდება.

(საფეთქელი „ვიღაცასი! ელვაა თვითონ გამსკდარი)

პოეტი იწყებს. ლექსი თითქო ბუციფალია. პოეტი: თითქო ალექსანდრე რომელიც ურა ცხენს იურვებს.

„ვიღაც“ თავდაღუნული უსმენს პოეტს. კუნთებს თითქო ყურები გამობმიათ. კუნთებში ესხმიან

სიტყვები. სიტყვები ლითონებია: „ხმალის ჩამოვარდნა და ორად გადამსხვრევა“... „აივანზე ასვლა!.. „ცხენის აწყვეტა და გავარდნა“.. „ლამაზი ხასის გადევნება და ცხენის ქამანდით დაჭერა“.. „ცხენზე შეჯდომა და ცხენის გაჭენება“.. „ლუში ტევრები ყანის და მზის მეწამული ღვარები“.. მრავალი მრავალი სხვა. „ვიღაცა“ გარინდულია: მთელი სხეული ორკესტრია თითქო: ვინ აახმაურა ორკესტრი?! არ იცის. არაფერი იცის.. იცის მხოლოდ: არა: აგონდება - მამისგან დატოვებული პერგამენტი. მაგრამ ამან საიდან იცის - პოეტმა? ვიღაც აყვანილია მაღლა: ატორტმანებული. უსმენს პოეტს - (თუ თავის თავს?!). პოეტი განაგრძობს. უეცრად სიტყვა - თითქო ხმალის დარტყმევა და ხმალის შუაზე გადატეხვა: „კვდება ირრუბაქიმე“..

- არ მოკვდება..

ყვირის „ვიღაც“ წამომხტარი.

ვინაა?! შეშლილი თუა. პოეტი ჩერდება. გადმოხედავს.

- მე ვარ ირრუბაქიმე..

იმახის ვაჟი. სივრცეში იხედება - თითქო გადარეული.

ჩოჩქოლი გაგუდული. პოეტი აღარ ათავებს. გავარდება.

„ასხეპილი“ პოეტის მეგობარია. შეურაცხებას თუ ხედავს?! წამოხტება და მეკეშს ხელს მოუქნევს. მეკეში ელვად ხელს ახვედრებს და მოქნეულს იცდენს. შემდეგ ორივე ხელით ჰაერში აიყვანს და აჩერებს. ერთი გამეტება და „ასხეპილი“ ძირს უნდა დაერტყას. მაგრამ უეცრად მეკეში რბილდება. „ასხეპილს“ დაუშვებს. ხელებს უკან მოიჭდობს და თავდაღუნული თითქო ელის დარტყმევას.

„ასხეპილი“ უკან იხევს გაოცებული..

ხრიალი მდუმარებაში გადადის.

მოვარდება პოეტი (კონფერენსიე). მეკეშს ორ სიტყვას ეტყვის. „ასხეპილს“ - სამს. ხუთი სიტყვა საკმაოა რომ ინციდენტი გათავდეს.

მეკეში - ეხლა დარცხვენილი - პოეტს ათვალიერებს. ნეტავ ვისა ჰგავს?! ისეთივე უშუალობა - როგორც სიადვილე.

ესტრადას უკან პოეტს ემუდარებიან: ხელმეორედ წაიკითხოს ლექსი. პოეტი უტეხია. „არას გზით“: იმახის.

მეკეში ისევ კონფერენსიეს ათვალიერებს. თითქო მის თვალეზში ვიღაც დაინახა - მაგიდას

დაეყრდნობა დაღუნული. შემდეგ ისევ აიწევს და გაქვავდება. პოეტი აღარ სჩანს.

არჩიბალდ მეკეში ძმებმა და ისევ ის სიტყვა აგონდება ხვლიკისფერ ქვაზე ამოჭრილი: სიტყვა - ძმის მიმართ. „ძმა“ ეხლა მას ურტყამს - (ხომ მოუქნია?!). ტკივილი ფესვების. მაგრამ „წყენა“ არა: ერთი წვეთიც.

მეკეში ტკივილს უსმენს გარინდული.

* * *

ესტრადის თავანზე კინო - ტილო სახელებს ამცნევს:

ნინო - ქეთევან - თამარ - მედეა: პანტომიმა.

- რაა ბატონო სულ ნინო და სულ თამარ..

ჩურჩულობს ვიღაც..

- სხვა ქალები გაწყდა თუ?!

კვერს უკრავს მეორე..

ერთი ჯგუფი იღიმება. მაგრამ ესტრადაზე უკვე გამოსულია ქალი. ტილოზე სახელი იჭრება: ქეთევან, ღიმილი ჰქრება. ქალის სახე თითქო ზმანებაშია წამებას რომ ელის. დარბაზის განაბვაში რაღაც მსერავი გაირბენს. დარბაზი გასუდრულია.

გამოდის მეორე. ტილოზე: მედეა.

- ეს ვიღაა?!

კითხულობს ერთი.

- კიდომ კარქი რო სამისათვის მაგეც მიუმატებიათ.

ამბობს მეორე.

- ვინაა კაცო!?

- სულერთი არაა: ვინაა!?

ქალი კოლხის სილამაზეა და რისხვა. ამორძალი - იგი ხმაღზე ათამაშებული. თუ გახელდა - მუშუს აშანთავს. თუ იძია შური - საკუთარ ბავშვებს დაახრჩობს.

- ძან ლამაზი ყოფილა..

ამბობს ერთი.

- მწერალი კია ღმერთ წინაშე..

მიუგებს მეორე.

- თუ ჩაგიგდო ხელში..

- შენს მტერს მაშინ..

ჩურჩული წყდება. გამოდის მესამე.

აქ ტილო საჭირო არაა. დარბაზი ფეხზე დგება და ჰკივის: თამააარ. ასეთი წამწამები მარტო თამარს აქვს.

დარბაზი სხდება. გამოდის მეოთხე. კინო ამცნევს: ნინო.

დარბაზი ინგრევა ტაშის გრიალით. მის წინ დგას წარმართი ასული რომლის რასსა წყაროს თვალში გავლებული სპეკალია. სისხლი მართალი და შეურეველი. ასეთი იყვნენ ალბად ქართველი ტომების ასულნი შავზღვას რომ მოადგენ პირველად. დარბაზი ინგრევა ტაშის გრიალით.

„ნინო“ იღეწება: არ იცის რა ჰქნას.

არჩიბალდ თვალს ვერ აცილებს. „ის“ ხომ არ არის?! არა. აქ როგორ მოხვდებოდა?! ქართველი ქალები ერთიმეორეს ჰგვანან. მაგრამ თვალის წინ „ისაა“ მაინც. ხომ უწოდა „მას“ ნინო: იქ - „საირმეში“?! მზის ჩასვენებისას ყვითელი ალი ნელდება. „საირმეს“ მთები მაშინ ლილისფერ სამოსს მოისხამენ. ლუმ სამოსიდან ლუმი თვალი იხედება: ძვირფასი თვალი რომლის გუგამში თითქო მზის ნატეხია გარჩენილი.

„ნინო“ იწვის. ველურია. მან პანტომიმა რა იცის?! მიჰყვება სხვებს რხევაში როგორც მთვარეული. ხანდახან დარბაზში გაისვრის ცქერას მაგრამ ვერაფერს ხედავს. მხოლოდ ერთი მაგიდა იტაცებს: ესტრადასთან რომაა. მაგრამ რათ აქვს იმ მჯდომს ცალი სათვალე. ეს მას რომ არსად უნახავს?! უცხო კაცი მონოკლს იხსნის და ისე უცქერს. „ნინო“ მიჰყვება სხვებს. ჩამოიარს ესტრადის პირას. კიდევ გადაისვრის ცქერას: და უეცრად ესტრადიდან გადმოხტება.

- არჩიბა.. არჩიბა..

- მატასი.. მატასი..

მატასი პირქვედამხოზილი მუხლებზე ეხვევა.

არჩიბალდ წამოაყენებს.

ჩოჩქოლი. ხრიალი. გაოცება.

- სად არი ვამეხ?! სად არის ვამეხ?!

არჩიბალდ მატასის თვალებს ხედავს. ამ თვალებს როგორ მოატყუებს?! არჩიბალდ იბნევა. მატასი მისი დუმილით ირევა.

- სად არის?! მითხარით.. თქვენ იცით..

არჩიბალდმა იცის. მაგრამ მან იცის სხვა სიმართლეც: უფრო მაღალი. ამ თვალებს სხვას ვერას ეტყვის.

- ვამეხ სპარსეთშია..

- სპარსეთში?! მამ რუსეთში არ ყოფილა.. არ დაუხვრეტიათ..

- არა. დამშვიდდით..

- ვამეხ.. ვამეხ.. ვამეხ..

და თითქო ვამეხ ნახა - არჩიბალდს ეხვევა.

მატასის სახე ცრემლით ილტობა.

არჩიბალდ ცრემლს იმაგრებს.

დარბაზს სტოვებენ.

* * *

ზეიმი ივსება აზარფეშით.

ვინ შესვამს?!

* * *

- დედა ნინო როგორაა?!

- მადლობთ.. კარქათ..

- ბაბუა სარიდან?!

- ისიც კარქათაა..

არჩიბალდ მატასის აცილებს. ქუჩაში სიცარიელეა.

- ხომ ჩამოხვალთ ჩვენსა?!

- სად?!

- სოფელში..

- ჩამოვალ..

- ვამეხს ჩამოყვებით..

- ჩამოყვები..

მატასი ხარობს. არჩიბალდ ტკივილს მალავს.

მიდიან ვერის ხიდზე. ეს ვინაა?!

- სერ არჩიბალდ!

- ტაბაა ხან!

სპარსი თუ ჰინდუ თუ ეგვიპტელი მატასის უცქერის.

- გაიცანით: ვამეხის დაჰ..

- ჰაა ვამეხის... სადაა ეხლა?!

- შემდეგ გიამბობთ..

არჩიბალდ ტკვილს ვეღარ მალავს. კიდევ კარგი: რომ ღამეა. უფრო კარგი: რომ მატასიმ ინგლისური არ იცის.

„ვამეხის“ გაგონებაზე მატასი ილუწება.

უცხო კაცს უჭვნეულ უცქერს.

აცილებენ მატასის.

- მაშ უთუოდ მოხვალთ?!

- უთუოდ..

- ვამეხთან ერთად!?

- მასთან ერთად..

ემშვიდობებიან. ხელს ართმევენ.

მატასი აღარ სჩანს.

არჩიბალდის მარჯვენას რაღაც შერჩა - ცხელი და მშრალი: მატასის ხელის თრთოლვა - ვით ბადეში გაბმული მიმინოსი.

ვამეხ

„ძმური ნუგეში“ გაჩაღებულია. ორკესტრი სერავს ხმაურს. ვინ გინდა იხილო?! ქართველი. სომეხი. თათარი. ოსი. მთიელი. ებრაელი. პოლონელი. ესტონელი. ლიტველი. რუსი აფიცრები. პოლკოვნიკები. „ზემგუსარები“. ხაკები. შინელები. საბეჭურები მრავალნაირი. და მთელი გუნდი სათნოების დების და მთელი ხროვა აფიცერთა ცოლების. ხასები დემიმონდენები. პაპიროსის ბოლი. ყავა და კონიაკი. „კახური“. ხრიალი. ჟრიალი. ქეიფი. დროსტარება. ახალი რომანსი. ვიღაც ტენორი „ზემგუსარი“. ვიღაც ბარიტონი: ისიც „ზემგუსარი“. ქალები დაყურსულები და ვაჟები ატეხილები. აქაიქ თვალებში: სიფილისის ციალი. ისტერია და ბაკჰანტები. დახლთან ხანგადასულნი მანდილოსანნი - რომელნიც თავის სილამაზეს იგონებენ. მაგიდებს თავს ევლებიან წამოჩიტული ქალიშვილები: „პირველ გამოსვლას“ აქ ცდიან..

კუთხეში ზის უცხო კაცი. ყოველთვის ამ მაგიდასთან ზის. იციან - და მაგიდა დაკავებულად ითვლება. უცხო კაცი ქალიშვილებს არც მიმართავს დაკვეთისათვის. ქალიშვილებმა ესეც იციან.

მოაქვთ: მაგარი შავი ყავა და კონიაკი. გუშინ ასე იყო.. დღეს ასე არის.. ხვალაც ასე იქნება. უცხო კაცი არავის უცქერს: თვალები უსაგნოთ იხედებიან. არც ინძრევა. ხანდახან სიგარას თუ მოსწევს. მის ირგვლივ ჩურჩულია ყოველთვის:

- ვინ არის?!

- ინგლისელი თუა..

- ესპანელსაც წააგავს..

- იერი ქართველისა აქვს..

- ეგებ კიდეც ესმის..

- რას ამბობ?!

უცხო კაცს თითქო არ ესმის.

ორკესტრი აღარ უკრავს. ესტრადაზე პოეტები სცვლიან ერთიმეორეს. ლექსებს წარმოსთქვამენ: თითქო მტერს ეომებიან. უთუოდ მორკინალთა შთამომავალნი არიან. რას არ ახელებენ?! მთვარეს. ივერიის ასულს. ბულბულს. დიონისოს. აპოკალიპსს. და კიდეც რას?! რითმებით ეჯიბრებიან ერთიმეორეს. ასსონანსებით - ხმალში იწვევენ. ყველაფერს ახელებენ: თვითონ კი ტაში ახელებთ: როგორც ალერსი ამორძალის.

კარებში ვიღაც თავს შემოყოფს. თავი იგრიხება და კანკალებს. თმებს ჯერ მაკრატელი არ უნახავთ. თვალებიდან - თვალები ბზიკებია - ფოსფორი კიაფობს: ლოთობის თუ სიგიჟის თუ ორივესი... თავი დაიყვირებს:

В магазинах трехэтажных
продаются трикотажные...

მაგიდები ახითხითლებიან:

- აი პოეტი თუ გინდა ეს არი..

- ასეთი ასსონანსი ჩვენს ესტრადასაც გაუჭირდება..

კარებში შემოყოფილი თავი თამამდება:

Сегодня авиатор
Похитил Травиату...

მაგიდები ეგებებიან:

- პოეტი მაგ ყოფილა..

- გაუშვით ესტრადაზე..

თავი განაგრძობს ყვირილს:

- ორაანგ - უტაანგ..

- აი ხმოვანება ლექსისთვის.

თავი შემოგორდება.

საჭმელს აწოდებენ. სასმელს. ღვინოს.

მას არაფერი უნდა. მას უნდა მხოლოდ არაყი. ერთი ჭიქა არაყი. მოუტანენ. ხელები აუთამამდება. უცქერს სავსე ჭიქას. ბოდღერის ლოთს თვალებში ასეთი ამღვრევა ალბად არ ჰქონებია. ხელი უცახცახებს. ტუჩები კიდევ უფრო. სიხარულით?! ეგ რომ იცოდეს - ბედნიერი იქნება. მაგრამ ბედნიერი იქნება: იცის. გადაჰკრავს ერთბაშად. თვალებს გადმოკაკლავს. თითქო მთელი სამყარო იხილა მთლიან-აღებული. ჭიქა არაყი - სამყარო. გადის. „უცხო კაცი“ გადმოკაკლულ თვალებში ჩამომხრვალის მზერას ხედავს - მესოპოტამიაში რომ წააწყდა...

ისევ ორკესტრი..

- პრეჩისტე სპაასეეე..

ვოლგის ნაპირებიდან თუ არიან. კაცი და ქალი. თვალები ორივეს ამომშრალი აქვს. ქალის ხმა: წრიპინი. კაცის ხმა: დიდი სადგურის შვეიცარიის. მიდიან. მიიმღერიან. საიდან და საით?! თვითონ კი იციან?!

- სპასიიი..

- ეს ღა გვაკლდა კიდევ!.

(მაგიდებს აქვთ წინასწარი გზნება)

- ახალი რომანსი!.. ახალი!.

- უთუოდ! ხვეწნაა საჭირო?!

„ზემგუსარი“ საყელოს ისწორებს ესტრადაზე:

Гордая прелесть осанки -
страстная нега очей...

ქუჩაში კი:

- ექსტრა! ექსტრა!

- ბრესტის ზავი!

- ბოლშევიკებმა დათმეს..

- ყარსი.. არდაგანი... ბათომი..

- ამიერ-კავკასიის მთავრობა ემზადება..

- ექსტრა!. ექსტრა!. ექსტრა!.

მაგიდები შეირხევიან:

- ვინ ჰკითხავთ მაგათ ზავის შეკვრას?!

- ზავს ვუჩვენებთ მაგათ...

- ერთი ხელთ ვიგდოთ და..

- რომანსი!. რომანსი!.

- ისევ რომანსი სჯობს..

„ზემგუსარი“ განაგრძობს:

Все это есть у исканки -
Дочери южных ночей...

ქალიშვილები დნებიან - მაგიდებს რომ უტრიალებენ.

„უცხოელი“ ზის უძრავად.

ხშირ ტყეში მიდიხარ. ღამეა უმთვარო. ზევით. ვარსკვლავები და ირგვლივ ტყის ტევრები.
სიჩუმე: რომელსაც კაცი შორს გადაჰყავს. სმენა მახვილდება. ისმის კალიების ზუილი. თითქო
თვალწამებია მარადის. გასუდრვა და სმენა იდუმალების.

„უცხო კაცი“ ტყეშია თითქო. კაფეს ხმაური კალიების ზუილია. შორს გადასულა ფიქრებით. ირგვლივ თითქო ოკეანეა და ოკეანეში მხოლოდ ერთი ფიქრი როგორც გაჩუმებული ჭვავი: „შესაძლოა!“ მეგაზეთე ბიჭების ძახილი აფხიზლებს. ყიდულობს. კითხულობს. „იმ“ ამბავზე არც ერთი სიტყვა. მაგრამ რა გააქრობს „იმ“ ამბავს?! დახვრეტა საგურზე. დახვრეტილთა შორის ნაცნობი გვარი. ნუ თუ „ისაა“?! ნუ თუ „მასთან“ „ისიც“ იყო?! არა: შეუძლებელია. ფიქრები ავდებიან. ქვეყანა თუ იქცევა?! „დაიქცეს - მხოლოდ“.

ჰო: ეს „მხოლოდ“! ყველაზე უფრო საიდუმლო სიტყვა. ჭიანჭველა მიდის. კამეჩი ფეხს აბიჯებს და გასრესს. კამეჩი ვერც ხედავს რომ გასრისა. მთა სკდება და კამეჩს სრესს. მთა ვერც ხედავს რომ გასრისა. მიწა ირყევა და მთას მიანგრევს. მიწა ვერც ხედავს რომ მიანგრია. პლანეტა პლანეტას ეჯახება და მიწას მიაფშვნის. პლანეტები ვერ ამჩნევენ რომ მიწა ილუპება. მაგრამ სად არის ის: რომელიც ყველაფერს მიანგრევს და თვითონ უნგრეველი რჩება?! არ არის? მაშ ყველაფერი ინგრევა: არა რა რჩება?!. მაგრამ გული ხომ სხვას ამბობს: გული ვერ ურიგდება „არას“. გული ცოცხლობს მხოლოდ მით: რომ „რადაც არის“. იყოს ეს „რადაც“ პაწა ჭიანჭველა: გულისთვის იგი მთელი სამყაროა. ჭიანჭველა გაისრისება - გული სისხლად დაიქცევა...

- ექსტრა!. ექსტრა!. ექსტრა!.

კიდევ მეგაზეთე ბიჭები.

- რევოლუცია იმარჯვებს..

- ბოლშევიკებმა დაამარცხეს..

- ბოლშევიკებმა დახვრიტეს...

„უცხო კაცის“ ტვინი შანთებია:

- გაიმარჯვოს: მაგრამ „მე“... „მას“ ვინ იხსნის?!

რა დააბრუნებს დაკარგულს?!

* * *

- ექსტრა!. ექსტრა!. ექსტრა!.

- სმენა წაიღეს ღმერთმანი ამ ბიჭებმა..

კარი იღება. შემოდინან: კაცი და ქალი. მაგიდები აილუწებიან. ზოგიერთნი წამოვარდებიან.

- ვამეხ! ვამეხ! ვამეხ!

უნდათ ყელზე მოეხვიონ: მაგრამ „აღლან“ ვის მიუშვებს. დოგი თვითონ ეხვევა სიხარულით აყვენილ ვაჟს. შემდეგ ქალს მიაშურებს: იმასაც ეხვევა. არჩიბალდ დგება.

მაგიდები ყვირიან:

- ვამეხ გადარჩი!!

- დახვრეტილი გვეგონე..

- დეკემბერში შენი გვარიც იყო ნახსენები..

- ჩემი მოგვარე დახვრიტეს..

- გილოცავთ გადარჩენას..

მთელს კაფეს „ვამეხ“ აკერია ენაზე. ისეთი დახვედრაა - თითქო ამ ხნის განმავლობაში მარტო მისი ფიქრი ჰქონდათ. მხიარულ სახეებს მართლაც ეტყობათ გახარება. განსაკუთრებით ერთ მაღალ პოეტს: რომელიც „ვამეხს“ საძრაობას არ აძლევს. ვამეხ არჩიბალდს ხედავს. ოლგა უკვე მასთან ზის. ვამეხიც მიდის.

- არჩი!.

- ვამეხ!..

ძმური გადაჭდობა ყელი-ყელზე.

ოლგა იხდის ტყავის ფრენჩს. შოფერის ქუდს სკამზე დებს. მაგიდები ეხლა მას უცქერიან. წითური თმა აბურბგვნილი აქვს. სახეზე: თითქო მტვერი და ქარი. მაგრამ ერთი მოხედვა განზე - და ქალის მიმართ მაგიდები პერპენდიკულარულად იგეზებიან. მკერდი?! ასე მაგრად ნადირი თუ სუნთქავს.

- ორკესტრი!. ორკესტრი!.

არჩიბალდ თითქო მღვიმედან გამოდის: საცა მარტოობა იყო ბნელი და მორიელები. ხედავს გაშლილ არეს: თითქო დიდი ნიგვზის ჩრდილიდან. მოლის სიმწვანეს მზე ხვითოდ ეფინება. ხვითოში ქალის ტანი იკვეთება ალექილი.

გული თქრიალობს ვაჟის: რომ დახუთვას გადარჩა.

- ოლგა!

ზურმუხტის ფოთლები ხალასდებიან.

ვაჟი ისუნთქავს მათრობელ სივრცეებს ქალის თვალებში რომ ისარკებიან.

განზე ისევ შემახილი:

- ორკესტრი!. ორკესტრი!

მაგრამ ჯერ არ შექმნილა ორკესტრი: ეს სიხარული რომ გადაიღოს.

(ამას არჩიბალდ ფიქრობს)

ლხინი მატულობს.

- ვამეხ!. აქ მატასი იყო..

უეცრად მიახლის მეგობარს ღიმილით..

- მატასი?. აქ? რა უნდოდა?!

ვამეხ ამ წამს ხმალია ქარქაშიდან რომ ამოიღებენ.

არჩიბალდ უყვება მატასის ამბავს.

ვამეხ ავარდება. გარბის.

- ამ წუთში.. დეპეშა უნდა გავგზავნო.

მარტო „ალლანს“ უკვირს მისი გავარდნა.

სკვითების მენადა

გული მფეთქი ფრიად...

ჰ ო მ ე რ ო ს

რა ემართება ოლგას?!

არჩიბალდს გუშინდელი სცენა აგონდება:

- არჩი!. რა წარმტაცია ივდითი ოლოფერნს რომ თავი მოჰკვეთა: ალბად გაძღა მისი სისხლით..
  - რად მოგაგონდა?!
  - არჩი!. ივდითს რომ საქმარო ჰყოლოდა.. ერთადერთი...
  - მერე?!
  - როგორ მიიღებდა უკან ივდითს?!
  - როგორც ისრაელისთვის თავდადებულს.. როგორც მტარვალის მკვლელს..
  - მტარვალმა რომ სხეული იგემა მისი?!
  - ეს უნდა დაევიწყნა საქმაროს..
  - „უნდა“... ასე გგონია?!
  - მე გგონია..
  - ივდითს რომ ვერ მოეკლა ოლოფერნ?!
  - მაშინაც... მხოლოდ...
  - მხოლოდ დავიწყება ძნელი იქნებოდა.. არა?!
  - მეც ასე გგონია..
  - ივდითს რომ ოლოფერნის ნაყოფი ჩარჩენოდა?!
  - ?!. ?!. ?!.
- არჩიბალდს აგონდება ოლგას ამღვრეული თვალები და თავისი გარინდება თითქო შიშით.
- არჩიბალდს სხვაც აგონდება:
- თითქო დაკოდელი ავაზა - ქალი ავარდება და ყვავილთა თაიგულს ეცემა. მოსუნთქავს ნადირივით: თითქო წყაროს დაეხრტნო. შემდეგ: ხელები თუ გაუგოჟდა?! თაიგულს სრესავს და აბნევს.
- ოლგა! რა გემართება?! ეს ვარდები ვამეხმა მოგიტანა ხომ?! ოლგა! ოლგა!

ოლგა დავარდება. აკრებს ყლორტებს და ფოთლებს ჰკოცნის სათვითაოდ. შემდეგ არჩიბაღდს ეცემა. კისერზე ჩამოეკიდება. თითები თუ სტირიან ასე მწარედ:

- არჩი! არჩი! არჩი!

- ოლგა! რა გემართება?!

რა ემართება ოლგას?!

რუსეთი აიშალა.. ეგებ მან აშალა ოლგაც?! ათასი უბედობა. ათასი ვარამი... მაგრამ ეს ამბავი ოლოფერნის?! რად მოიტანა?! რად გაახსენდა?! არა: აქ საიდუმლოა რაღაც.. ოლგა გაამხელს მას.. ოლგა არჩიბაღდს არ დაუმაღავს.. მაგრამ ეს დასრესა და დაყრა ყვავილების?! ვამეხის მიერ მოტანილის?! შემდეგ - კოცნა დაყრილ ყვავილების?! ბოლოს: ტირილი - ტირილი.. რაა ყველა ეს?! პაწა ფიქრმა ტვინს უკბინა და წამსვე გაჰქრა.. ვამეხ?! დავიჯერო? არა.. არა.. უმჯობესი იქნება - ქვეყანა დაიმხოს..

არჩიბაღდ წყევლის იქვს.

* * *

რა ემართება ოლგას?!

არჩიბაღდმა არ იცის.

დიონისო როს ახლოვდებოდა - ქალთა გუნდი მისი სიახლოეთი ივსებოდა როგორც ტანდაცლილი წყარო. როს იგი მოვიდოდა უკვე?! მაშინ წყაროს თავს გადასდიოდა წყალი. ქალთა გროვა ღვთიურობით მთვრალი თავდავიწყებას მიეცემოდა. მაგრამ დავიწყებას რაღაც გასერავდა მწვავე და ნეტარი. და ქალთა გროვა უეცარი ასხლეტით ატყდებოდა და დიონისოს მიმართ გაექანებოდა კვილით: ევოე!. ევოე!.

ოლგაც მენადაა ატეხილი?! იგიც დიონისოს ხვდება?! ან ელის მას - „დამხსნელს“?! მაგრამ სადაა იგი?! ვინ „დაიხსნის“ ქალს?! ოლგას თვალები ფართოვდებიან: გუგები აღარ სჩანან: ნისლოვან სილუმეში ინთქებიან.. თვალები რაღაცას ხედვენ გამტერებით.

ოლგა ხედავს:

ველები. ველები. დაკარგული სადგური ველებში. კაცმა არ იცის ვინ არიან ეხლა პატრონნი ამ სადგურის - „წითლები“ თუ „თეთრები“ თუ „მწვანენი“. გადახრუკული არე და დაბეჭილი სივრცე.

მატარებელს აჩერებენ.

ოლგა და ვამეხ გადახტებიან.

მიჰყავთ. ოლგას თეძოებს ვიღაც გამმაგებით უყურებს და ინერწყვება. ვამეხ თვალს მოჰკრავს.

- ოლგა! დაიუშნოვეთ ტანი! ხომ იცით: რომ ყველას ახელებს იგი... ხედავთ იმ კაცს?!

- ვხედავ... ამაზე მეტად რით დავიუშნოვო?!

- თავზე: ჩამოფხატული შოფერის გახუნებული ქუდი.

ტანზე: ყვითელი ტყავის ფერნჩი გამურული და შავი კაბა შეხეული. ფეხებზე: ჩექმები კაცის.

ვამეხს ელიმება:

- მაინც...

ვიღაც მოდის. „ის“: რომელიც სხვანაირად უცქერს.

ქალს მიმართავს:

- თქვენ უნდა დარჩეთ..

- როგორ?!

- თქვენი მხლებელიც...

- რისთვის?!

- ვინაობაა გამოსარკვევი..

მატარებელი მიდის.

გადამწვარი არე კიდეც უფრო გადახრუკულია. სივრცის მელანქოლია კიდეც უფრო მძაფრია. ჯარისკაცები დაყილობენ დაგლეჯილ შინელებში და „სემიჩკას“ კბილავენ. ოლგა უყურებს შორითმავალ ვამეხს. ჯარისკაცები წამოეწევიან. გვერდული სიცილი. ვამეხ იგრუზება. გროვა სადგურს უახლოვდება. უცვრად გაისმის:

- Аа ты грузо голопятый...

ვამეხ დათავებას არ აცლის..

აიღებს და იქვე დაანარცხებს. მოვარდება მეორე: იმასაც. მესამე - იმასაც. მეოთხე - იმასაც. მაგრამ თოფებს რას უზამს?! უფროსი გამოჩნდება:

- შესდექით!. ხელი არ ახლოთ!.

თოფები თავს დახრიან. ვამეხ „ვიღაცას“ მიჰყავს.

ოლგას თვალები ფართოვდებიან.

საღამოს ოლგასთან „ვიღაც“ მოდის.

- თქვენი მხლებელი საეჭვოდ მეჩვენება..

- როგორ?!

- ესეც არ იყოს: მან ჯარისკაცები შეურაცხველ მოქმედებით. ჯარისკაცები მის დახვრეტას ითხოვენ.

- რას ამბობთ?!

- მე მათ მოთხოვნას წინ ვერ აღვუდგები.

- ღვთის გულისათვის!

დუმილი ერთი წამით. თვალები აცეცხლებულნი:

- თქვენი გუ...ლი..სათვის....

- რას ამბობთ?!

- „ერთი ღამე“ - პირობა..

- თუ გაგიჟდით!..

- შემდეგ გაგაპარებთ.. ორივეს.

- შეიშალებთ?!

- არჩევა სხვა არ არის...

ქალი ფერხთ ქვეშ ეცემა. მუხლებზე ხელებს ხვევს ქვითინით:

- ყველაფერი... ყველაფერი... მხოლოდ „მაგ“ არა...

- მხოლოდ „ეს“ და სხვა არაფერი..

- გე..მუ..და..რე..ბით...

- ვადას გაძლევთ სამ საათს.. მოიფიქრეთ..

- გეხვეწებით.. ყველაფერი.. მხოლოდ..

„ვიღაც“ აღარა სჩანს.

რათ ირხევა ქვეყანა?! სად მიღბის სივრცე?! ქალი პირქვე გდია. ვამეხის დახვრეტა?! არა.. არა..
მერე.. არჩი?! არა.. არა.. მსხვერპლი უდიდესი?! იყოს - თუ დაიხსნის.. ვიღაცას ჩურჩული ესმის:
„ერთი ღამე“ - თითქო სიზმარია.. ქალი იმღვრევა.. იღვენთება... დრო სადღაა?!

კარი გაიღება.

- მზადა ხართ?!

ქალი უხმოდ მიჰყვება.

(ოლგა წამოვარდება.. თითქოს სურს გაჰრეკოს მოლანდებანი. მაგრამ ლანდები უკან მისდევენ).

ღამე წყეული: დროიდან გამოვარდნილი. ხელშეხება: თითქო ასფეხას შეხება. ლოშნა: თითქო
გომბეშოს ლორწი: ჰაა: მეტი არ ძალუძს.

ოლგა წამოხტება.. გაგანიერებული თვალები თითქო მოჩვენებას ხედავენ.. მოჩვენება კუთხიდან:

- „ერთი ღამე“ სიზმარია.. წაირეცხება.. წყალი მოვარდება და წალეკავს ხსოვნას.. არაფერი
დარჩება.. ნაყოფი?! იმისთვის ექიმია გაჩენილი.. საოპერაციო მოწყობილობაც.. ამოაგდებენ და
გასრესენ.. ქალობა შერყვნილი?! ეს ხომ ძალადობა იყო!. თუ ქალის გული არ გადაეხსნა ვაჟს
როგორ ყვავილის თასი მზის ტევრს: ისე ვაჟი ქალს ვერ მიწვდება.. პერიფერიას თუ შეეხება
მისას.. შერყვნილი ქალობა შენ არ გაქვს.. არჩიბალდ?! არჩიბალდ არავის ჰგავს.. ის სხვაა.. ის
ყველაფერს გაიგებს. აღარც გაახსენდება?! ხსოვნას მოკლავს.. უთუოდ.. მაგრამ ოლოფერნის
ამბავზე რომ შეჰკრთა?! ბუნებრივია. ვაჟკაცია არა: იგი ხსოვნასაც მოჰკლავს...

„მაგრამ მე რომ ვერ მოვკლავ?!“

ოლგა კიდევ წამოვარდება. ლანდი აღარ სჩანს.

ოთახიდან ქაშვეთი სჩანს. იგიც ქალწული.

ოლგა გავარდება სასტუმროდან.

შედის ტაძარში.. დგება ღვთისმშობლის წინ.. ეხლა იგი მარტო გულია.. სიტყვები იბადებიან და ინთქებიან.. არა: შენ ქალი ხარ! შენ გაიგებ! ვაჟისთვის რაა ნაყოფი?! არაფერი.. შემთხვევითი „განთავისუფლება“.. ქალისთვის?! იგი სისხლია.. იგი ხორცია.. მაგრამ მოძალადის ნაყოფი?! იგიც სისხლია: მაგრამ ბალღამიანი.. იგიც ხორცია: მაგრამ შმორიანი.. უნდა ამოვადო?! მაგრამ ნაყოფი ხომ საშობია ჩაზრდილი!. რომ ამოვარდეს - ხომ საშოც წახდება!. მამ სიბილწე?! დარჩეს?! ჰოი: ღვთისმშობელო!. წაბილწული საშო!. წაბილწული საშო!. სიტყვები იბადებიან და ყელში იგუდებიან.. იქითაქეთ იხედება.. ხალხია.. ნეტავ ხალხი არ იყოს.. დავარდება.. იკივლებდა.. დიდი დედაც მოხედავდა.. ეხლა?! ეხლა მხოლოდ სიტყვა ესმის გაგუდული: წაბილწული საშო!. წაბილწული საშო!.

გარეთ გავარდება. ფიქრები - შანთები.

არა.. ეს ალბად ჩემი ხვედრია.. ნეტავ არჩიბალდ იყოს ცუდი.. ცოტად მაინც.. მაშინ უფრო გადავიტანდი.. არა.. იყოს ასეთი: კარგი.. გული არ მოკვდება.. ყველაფერი კვდება.. გული არ კვდება.. შეწყვეტს ცემას - მაგრამ უხილავ ბადეთ გადაიქცევა.. იქ ეყოლება მეორე გული: დარჩენილი.. რომ გასკდეს ისიც?! ბადეში გაეგება.. არა: ასე სჯობს.. სიკვდილი?! სიკვდილი შიშია მხოლოდ.. სხვა არაფერი.. ვისაც არ ეშინია ფარდის ახდის: იგი უკვდავია.. ვისაც ხელი შეუშინდება ფარდის ახდისას: იგი მხოლოდ არაობას შეხედავს და თვითონაც გაჰქრება..

შედის ოთახში.. რაღაცას ამზადებს... ეხლა დამშვიდებულია თითქო.. სწერს.. გადახედავს ქაშვეთის ქალწულს.. შებრალებას თუ თხოვს?! შეიბრალებს.. ერთი ფიქრი - გადაწყვეტა: სასტიკი და მოუბრუნებელი...

* * *

მხოლოდ ერთი სახელი ტუჩებზე დარჩენილი:

არჩი... ბალდ...

* * *

რა ემართება ოლგას?!

არჩიბალდმა არ იცის. ან ვინ იცის?

„ალღანს“ აზმორებს: თითქო ცუდი სიზმარი ნახა.. გარბის.. ყეფს.. რა ემართება?! კარს გაუღებს.. გავარდება.. ოღგას ოთახს ეცემა.. არავინ უღებს.. არჩიბალდ მიღის.. არაკუნებს.. პასუხი არაა..

კარს შეამტვრევს..

* * *

ტახტზე ქალის ტანია გაშხვართული. თვალეზზე ორი იის-ფოთოლი გადაჰკვრია ჩალურჯებული. თმები ბალიშზე ჩამოშლილან მზის გასუდრულ შქერებად. სახეზე: სიმშვიდე უკანასკნელი. აღარც წყევა. აღარც კრულვა. აღარც შურვა. აღარც ნდომა. სულ პატარა თხოვა მხოლოდ: აპატიონ ეს სასჯელი. გულზე ვაჟის სურათი შერჩენია. მარჯვენა ხელი გადმოვარდნილა გვერდით. ხელს ბართი დაუგღია.

გაჩერებულია გული: „მფეთქავი ფრიად“, არაოდეს აღარ აიძვრის. არაოდეს?! გული ყოველთვის სხვა გულში ცოცხლობს. მკვდარ გულთან ეხლა მეორე გულია: ამ გულში თუ გადმოეშვა. მაგრამ ეს გულიც რომ ამოვარდნილია?!

ოკეანეში მეზღვაურები ზვიგენს დაიჭერენ ხანდახან. გულს გამოშიგნავენ და უგულო ტანს უკან ისვრიან. გული განაგრძობს ფეთქვას. გულს ბაქანზე დააგდებენ: გული მოაჯირს ეხეთქება. გულს ოკეანეში ისვრიან. გული მიცურავს როგრც შეშლილი თევზი: საგულეს დაემებს საცოდავი. მაგრამ გამოფატრული ზვიგები უკვე ჩაუნთქავთ სხვა თევზებს: მაშინ ერთხელ კიდევ ავარდება ამოვარდნილი გული: ვინ მისცემს ხმას მის კვილს?! გული აფუვდება ბრაზით: რომ უეცრად დაიფშუტოს სამუდამოდ.

ეს გული არჩიბალდის გულია.

გული მასაც ამოვარდნია.

„ალღანს“ წკმუის.

ბართით პატარა სიტყვები: თითქო ფრთაჩამოყრილი ჩიტუნები სუსხიან ღამეში.. „ვინ აიტანს მოძალადის ნაყოფს?!“ „შანთები ამოსწვავენ საშოს“.. „ვინ გადალაზხავს გარდუვალს: ვინ მისცემს დავიწყებას ბილწის ცხელ დაღს?!“. „რომელ ვაჟს არ აუწვავს იგი ხსოვნას?!“. „ვინ მოსპობს მესამეს ორთა შორის გავლილს?!“. „ვერავინ - ხორცსხმული“.. „ვერც ერთი ქალი ნამდვილი“... „უმჯობესია სიკვდილი“..

მე გადავლაზხავდი გარდუვალს:

ამას დარჩენილი გული ჰკვივის. მაგრამ პირველ გულს კვილი ვეღარ დაეწევა.

ქვითინი გაგუდული.

საულ! საულ! დღეს ვერ დაგამშვიდებს შენ ქნარი დავითის.

* * *

ეხლა ორნი არიან. არა: „აღლანიც“ მათთან არის. არა: ოთხნია: გაჩერებული გულიც მათთან არის.

- წაიკითხე!

ჩურჩულით ეუბნება ერთი.

მეორე ბარათს ჰკიდებს ხელს.

ტუჩები იმსხვრევიან... „ვამეხს როგორ მივცემდი დასახვრეტად?! ვარჩიე „ერთი ღამის“ მიცემა მსხვერპლად“..

- რად არ დამხვრიტეს მე უბედური!.

ვაჟი ტახტთან დავარდება ატირებული.

ეხლა: გაგუდული ქვითინი „ორის“.

არა: „აღლანიც“ წკმუის.

საულ! საულ! ვინ დაგამშვიდოს?!

* * *

ღამით კუბო მიაქვთ დახურული. კუბოს მიჰყვებიან: არჩიბალდ და ვამეხ. ტაბა ტაბადც მათთან არის. „აღლანიც“ მათთან არის. მიაქვთ მატერია. ასე მიდიან: თავდახრილები. არას იტყვიან. ემინიათ - ერთიმეორის შეხედვის.

ხანდახან ერთი ტანი გადაქანდება. ხელი მხარს მოევლება მეორისას.

მიდიან. მიაქვთ.

ასე მიდიან დასახვრეტნი.

ნაბიჯები ამ დროს გულს უთუთქავენ მიწას.

მამა

გველი პერანგს იხდის

ბაბუა სარიდან მზეს ეფიცხება. გაზაფხულის მზე ფერსათის კალთებზე მწველი არაა. ძვლები გაუცივდა ბაბუა სარიდანს. რამდენი გაზაფხული გაუვლია მოხუცს?! იგონებს და ვერ გამოუანგარიშებია. ხსოვა ერთი ფენიდან გადადის მეორეში. გაზაფხული ყველა ფენებში ერთნაირია - (ასე გზნობს მოხუცი).

ბალახი წელში იმართება: თვალისწინ იზრდება. კვირტი თითქო შუაზე იპობა: გულის გადმოღვრა თუ სურს. ღერო ტანს იმაგრებს ნელი რხევით. ყლორტი მოწიფულა და ხავოს წვლილი ხორბლებით მზის მარცვლებს ეთამაშება. ტოტი ტოტს ეცილება - თვითონ სურს გადაიქცეს ხედ. ფოთოლი სქელდება და ფოთოლზე მატლი მილოდავს ზმორით - (ისიც თუ სქელდება). ველი ათქვირებულია და აზმორებს. თვითონ მზეც ზმორებით არის განელებული.

ბაბუა სარიდანაც აზმორებს. ფიქრობს: იგივე გაზაფხულია (რაც იყო: შარშან - შარშანწინ - იქით - იქით - სულ უკან და უკან). იგივეა - მაგრამ... მოხუცის ფიქრს რაღაცა კბენს. გვერდზე გაიხედავს: ვამეხ უხედარ კვიცს იურვებს. კვიცი ხეზეა მიბმული. ვამეხ საურველით ზამთარში მომდგარ ბალანს აცლის. კვიცი ჭიხვინობს და ხტის: ხან ტორებზე დგება და ხან წიხლს ისვრის. ვამეხ კვიცს იურვებს. ვამეხ ველურ ცხენსაც დაიურვებს: მოქნილია და მაგარი - (ფიქრობს თავისთვის ბაბუა სარიდან). მოხუცის ფიქრს რაღაცა კბენს: იგივეა - მაგრამ.. დასწყევლოს სიბერე ღმერთმა: სარიდანს სადღა შეუძლია კვიცის დაურვება?! მოხუცი ვამეხს უახლოვდება: მოსწონს შვილიშვილი.

- ვამეხ!. მატასი სადაა?!

- წყალზეა წასული.. აი კიდეც მოდის..

სარიდან ხელით თვალებს იფარავს მზისაგან და მეორე მხრისაკენ იყურება. მატასის მოაქვს დიდი დოქი სავსე. თვითონაც სავსეა - (რით?! გაზაფხულით?!). ტანზე წყალი შესხმია. კაბა დასველებია და წვივებს ეტმასნება. მაღალი თემოები ოდნავ გაგანიერებია - (აქაც გაზაფხულია?!).

- შვილო!. მატასი!.

- სარიდან!. ბაბუა!

- წყალი დამალევენე!

- მიირთვი!

მატასი დოქს აწოდებს. მოხუცი მოსვამს - („აჰ რა ცივია“). მატასი დოქს გამოართმევს. მოხუცი განზე იხედება.

- ესენი ვინ არიან შვილო?!

- სტუმრები..

არჩიბალდ და ტაბა ტაბად ვენახისკენ ეშვებიან.

- სტუმრები..

იმეორებს თავისთვის მოხუცი. აღარ უჭრის თვალს?! დაიქცეს სიბერე. სარიდან მიმავალ მატასის თვალს გააყოლებს. თვალს არჩიბალდიც აყოლებს: მატასის. მატასი გრძნობს მის მზერას. კაბას ისწორებს: მაგრამ კაბა ისევ ეტმასნება. წვივები იღწებიან. თემოებს ათქვირება ეტყობათ. არჩიბალდ თვალს ვერ აცილებს - (რას შეხედა?!). სადღაც სიღრმეში რაღაც აეშალა: როგორც წყაროს თვალი ამომშრალი წყაროს ტანიდან. მატასი თავსაფართო სახეს იფარავს - (სიწითლე თუ სწვავს). მიდის დარცხვენიტ. მიაქვს სავსე დოქი. თვითონაც სავსეა. რით?! არ იცის მან. ეს ეხლა არჩიბალდმა უფრო იცის. მოხუცი მზებხას იგონებს უეცრად: თავის ცოლს გარდაცვლილს. ისიც ასე იყო ასხლეტილი. მოხუცი ხედავს: მატასის - (არა: მზებხას) - წყალი მიაქვს დოქით. „იგივეა - მაგრამ“... დაიქცეს სიბერე... არა: გაზაფხული ერთი და იგივე არაა - (ვიღაც ფიქრობს მოხუცის მაგივრად თითქო).

არჩიბალდს მზერით მიაქვს მატასის ტანი.

გოგირდისფერ თვალებს ეს მზერა ვერ დაემალემა.

- რა ლამაზი გოგოა მატასი!

თან უხარია: ამ სიტყვებს რომ ამბობს ტაბა.

არჩიბალდ წაილულლულებს თავისთვის:

- ლამაზია... ლამაზია..

უეცრად ლულული წყდება: მათ წინ მოზრდილი ხვლიკი გაირბენს. არჩიბალდ შეირხევა და შეკრთება. მის გულში ეხლა „ხვლიკისფერი თვალები“ ფათურობენ - (ოღვა აგონდება).

გოგირდისფერ თვალებს ტაბაძს არც ეს დაემალემა. სპარსი თუ ჰინდუ თუ ეგვიპტელი ცდილობს შეანელოს მეგობრის გუნება.

- ყველაფერი ცვლაა.. სიცოცხლე ცვლაა..

- მაგრამ ცვლაში არა რჩება რა?!

- რჩება: მაგრამ მისი ხელშეხება ძნელია..

- სიცოცხლის სიტკბო კი ეს ხელშეხებაა..

(არჩიბალდს დაღავეს ოგლას უეცარი ლანდი)

- ხელშეუხებელიც ტკბილია.. თუ შეიგზნე...

- სწორედ მაგ „თუ“ არის ყველაფერი..

- ხედავ ამ კვირტს?! გაიშლება.. აყვავილდება.. ნაყოფს გამოიღებს.. შემდეგ: ნაყოფი დამწიფდება.. მოწყდება.. დაჰკნება.. გაჰქრება..

- მაშ ყველაფერი ჰქრება...

- არაფერი არ ჰქრება. „ერთი“ „სხვაში“ გადავა..

- მაგრამ ეს „სხვა“ ის რომ არ იქნება: პირველი?!

- „ისიც“ იქნება.. ამაშია ყველაფერი მოქცეული..

- ძნელი საგზნობია..

- ტალღას გამოჰყოფ ოკეანიდან?! აიღებ პეშვით - „ტალღა“: აი „ეს“ - რომ ხედავ.. გადაუშვებ ოკეანეში - აღარაა: გაითქვიფა.. მაგრამ „ტალღა“ გაჰქრა?!

არჩიბალდ სდუმს. ოღვას იგონებს. გაჰქრა?! ტალღასავით გაითქვიფა?! არ გამქრალა?! მაგრამ ხელს რომ ვერ შეახებს ვერაოდეს?! რომ ვეღარ იხილავს?! ვერაოდეს..

ტაბა განზე იხედება.

არჩიბალდ ჩერდება და ისიც იმ მხრით იხედება.

- გველი გველს თუ სჭამს.. თუ ყლაპავს..

ამბობს თავისთვის შეშინებული არჩიბალდ.

ტაბა წურავს გოგირდისფერ თვალებს.

- არა.. გველი პერანგს იხდის..

გოგირდისფერი თვალები გველს სალტავენ. გველი იკლაკნება - მაგრამ ვერ იძვრის წინისკენ. ეგებ პერანგი აკავებს. ჭრელი პერანგი წელამდე მოუხსნია. პერანგი გველად მოცმია გველს: მეორე გველად. მზე გადახრაზე: აცხუნებს. გველი ზმორებაა - თვლემა - მთქნარება.. რის?! ნუ თუ მზის - გაზაფხულის მზის?! ზმორებაში - მთქნარებაში - თვლემაში: გველი თავს ივიწყებს - რაღაცას სტოვებს უკან - ქერქს იცვლის. „განვლილს“ თუ სტოვებს: განვლილ სიცოცხლეს.

გოგირდისფერი თვალები გველს სალტავენ.

სპარსი თუ ჰინდუ თუ ეგვიპტელი მზერას არტყამს გველს.

გველი ავარდება - (დარტყმევა თუ იგრძნო: მაგრამ ვისი: მზის თუ კაცის თვალის?!). ტანს ატორტმანებს. პერანგი ორი გოჯის სიგრძეზე სცილდება.

ტაბა სდუმს. თვალებს არ ახამხამებს. მხოლოდ ურტყამს საშინელ მზერას ქვეწარმავალს. გველი კიდევ ერთხელ ასწევს თავს. შემდეგ ტანს ააგდებს მაღლა. გაიწევ-გამოიწევს. ტაბას თვალები გველს ბურღავენ. ბოლოს: უეცარი მოსხლეტით გავარდება გველის ხალასი ტანი და პერანგსა სტოვებს.

ტაბა პერანგს ხელში იღებს. ათვალეირებს.

- ამაზე უფრო ნიშნული ქვეყანაზე არა არის რა..

ამბობს თავისთვის. ათამაშებს ხელით ათასთვალა ქერქს: თითქოს იგი ულამაზესი საყელური იყოს ასტარტასი.

- ეს.. ქერქი.. ნიშნული?!

ეკითხება გაოცებული არჩიბალდ.

ტაბა ტაბად სიხარულით გოგირდსა ჰყრის თვალებიდან.

- ხედავთ?! გველმა თავის თავი დატოვა: მოიხსნა და დააგდო. აქ არის სიბრძნე.

არჩიბალდის გაოცებას არა აკლდება რა.

- როგორ?!

- ისე უნდა უცქერდე საკუთარ წარსულს როგორც გველი უცქერს საკუთარ პერანგს: გახდილსა და დაგდებულს.. როგორც ძველად იტყოდნენ..

არჩიბალდ კიდევ ელის სიტყვას.

ტაბა ტაბაჲ არ აყოვნებს:

- სიცოცხლის ატანა ამ გზით თუ შეიძლება..

არჩიბალდ თავსა ხრის: თითქო სიმძიმეს ხედავს.

სპარსი თუ ჰინდუ თუ ეგვიპტელი უეცრად იწყებს უცნაური სიტყვების სროლას - (შელოცვა თუა). გველის პერანგს თვალს არ აცილებს. მოსწონს ლბილი ქერქის ფორაჯა ხტილები - (მის თვალებსაც ხომ გადაჰკრავს ციალი ამ ხტილების). ბოლოს ჩერდება. მოხედავს არჩიბალდს. უკანასკნელს თავი დაღუნული აქვს. და მოულოდნელ - გველის ქერქს ყელზე ახვევს.

არჩიბალდს შიში აქვს გველის. აქვს ზიზღიც გველისადმი. მაგრამ ამ წამს არც შიში აქვს და არც ზიზღი. დგას უაზროდ და გაშტერებით მეგობარს უმზერს. ხშირად სიზმრეული თავის სხეულს აღარ გრძნობს - (თითქო სხვისია იგი). არჩიბალდ ასეთს სიზმარეულს ჰგავს.

ტაბა ტაბაჲ ხსნის გველის პერანგს.

ლულულულებს თავისთვის:

- სიცოცხლის ატანა ამ გზით თუ შეიძლება..

არჩიბალდ არას უბნობს. თითქო უსიტყვოდ ეთანხმება. ტაბა ტაბაჲ იღიმება. ღიმილში ორჭოლი ფიქრია. არჩიბალდ გველის პერანგს ართმევს. აკვირდება ჭრელთვალა ხტილებს.

- ლამაზია?!

ეკითხება მეგობარი.

- ლამაზია.. ლამაზი..

წყაროს თვალი -

ნუ თუ გველის პერანგმა მოაჯადოვა!?

არჩიბალდ ნიგვზის ძირას ზის. ნიგოზი იფოთლება - (როგორც მატასი?!.) ფოთლებს მზის ტევრი

ესხურება ხალასი - (როგორც მატასის ღიმილი?!). არჩიბალდ მწვანე მოლს გასცქერს ჩრდილოვანს. მოლზე მზის ხატულა ხალები ციალობენ. ფორაჯ ხალებში ხანდახან ქალის სახე გაირბენს. აქაც მატასი?!

არა: მართლაც მოაჯადოვა გველის პერანგმა.

იქვე ბაბუა სარიდან ზის. ტაბა ტაბადს „ქვის ვაჟის“ ამბავს უთხრობს. ვამეხ უთარგმნის უკანასკნელს. ხანდახან ტაბა ტაბადს თვითონაც მიმართავს ქართულს - (პოლიგლოტია: ენას მალე ითვისებს). ბაბუა სარიდან ზღაპარს ათავებს. ჩიბუხს მოსწევს და განზე აპურჭყებს. ტაბა ტაბად განცვიფრებით უცქერს. სარიდან კიდევ გააპურჭყებს და დაატანს: „აბაა“.

- უძიროა სილამაზით..

ამბობს ტაბა ტაბად.

- ბაბუა! ერთი ტყის დედოფლის ამბავი მოგვიყევი..

მიმართავს ვამეხ.

სარიდან ჩიბუხს გააბოლებს და იწყებს ნელის თხრობით ზღაპარს. ჯერ თუ როგორ ითრევს მონადირეს თავის ქსელში ტყის დედოფალი. ხატულა შველს ახვედრებს იგი მონადირეს - (შველი ნოთაა: შუბლზე ნამგალა მთვარე აქვს ახატული). მონადირე თოფს ვერ ესვრის შველს - (შეწირულია უკანასკნელი). შველს მიჰყავს მონადირე ტყეში. მონადირეს კვალი ეკარგება. შველი ჰქრება. მის ალაგს ტყის დედოფალი აკისკასდება. შემდეგ ბაბუა სარიდან შეუდგება დედოფალის აწერას. მოხუცი მისი სილამაზის გადმოცემისათვის დაუზოგველია. თვალეხი ლურსა: ლუში ზურმუხტი. თმა: ყვითელი ღელე მზის ძუძუები: თეთრი რიყის ქვები. და სხვა და სხვა. ბაბუა სარიდან როლში შედის. ჩიბუხს ხშირად აღარ მიმართავს: უფრო თხრობას ეწევა. ტყის დედოფალი მონადირეს აჯადოვებს. ქალი პირობას უდებს: მოკვდავ ქალთან არ შეცდეს. და ასე: ქვევით და ქვევით: სულ ახალი და ახალი ჯადო და ხვითო ავხორციანი ვნების.

ბაბუა სარიდან ზღაპარს ათავებს.

გააპურჭყებს და დაატანს: „აბაა“.

ტაბა ტაბად განცვიფრებით ჩაილაპარაკებს:

- უშრეტია სილამაზით..

არჩიბალდ განზე იხედება: თითქო არავის უსმენს. იგი ხედავს ტყის დედოფალს - („ხელიკისფერი თვალეხი“ ანათებენ). ოლგა?! ჰო.. შეიძლება.. მაგრამ რითაა რომ დაკარგული დედოფალი მოდუნებულ სევდაში გადადის მხოლოდ?! არჩიბალდის სისხლში სხვა ცეცხლია:

მდინარის ქალი „ქვის ვაჟის“ ზღაპრის. წარმოსთქვას კრიალა სახელი „მატასი“?!

- ბაბუა სარიდან: ხომ არ გინახავს ტყის დედოფალი?!

ეკითხება ვამეხ ორჭოლი ღიმილით.

- მინახავს.. როგორ არა.. ორჯერ შევხვდი?!

- მერე?! გასტეხე პირობა?! იძიე შური?!

- ნადირობაში ბედი დამიკარგა.. მარტო ეს. მეტი ვერაფერი..

- სხვა არაფერი?!

- ერთხელ მგელი შემხვდა.. მგონი მისი მოგზავნილი იყო..

- როგორ?!

- თოფი დავუმიზნე და არ გავარდა..

- მერე?!

- მერე და გავვუდე ორი ხელით.. აბაა..

ბაბუა სარიდან ვაჟკაცს ხედავს სადღაც შორეთში - (თვითონ ხომ არაა?). ეხლა - „დაიმხოს სიბერე“.

ტაბა ტაბად თავისთვის ამბობს:

- თქვენში ჯერ მიწა არ ამომშრალა..

სარიდანს არ ესმის უცხო სიტყვები.

- რას უნობს შვილო შენი სტუმარი?!

- მიწა თქვენში ჯერ კიდევ არ ამომშრალაო.

- მიწას რა დააშრობს შვილო?!

სარიდან ჩიბუხს მიმართავს. ჩამქრალა.

დაუძახე შვილო მატასის: ცეცხლი მოიტანოს.

ვამეხ საჯალაბო სახლისკენ მიბრუნდება. იქ დედა ნინო სადილს ამზადებს - (გაისმის ტკაცუნის საჭადე ცომზე). მატასიც იქაა: დედას ეხმარება.

- მატასი! ცეცხლი მოუტანე ბაბუას!

მატასი გამოდის. ხის მაშათი მოაქვს ნაკვერჩხალი.

არჩიბალდ ხან მატასის ახედავს და ხან ნაკვერჩხალს. „ჩემი გული თუ მოაქვს“ - (ფიქრობს აცეცხლილი).

მატასი დარცხვენით ბაბუას ცეცხლს მიაწოდებს.

- გაიზარდე შვილო დიდი.

მატასი გაბრუნებას აპირებს. ვამეხს აზრი ებადება.

მატასი!.. გაართე ჩემი მეგობარი.. დღეს მოწყენილია რაღაც.. მე და ტაბა-ხან ცხენებით გავისეირნებთ..

- კარგი აზრია..

ამბობს ტაბა...

- კარგი..

ამბობს მატასი დარცხვენით.

- შვილო ვამეხ! ამაყენე..

მოხუცი წამოდგომას აპირებს. ვამეხს ეხმარება. მოხუცი სახლისკენ მიდის.

- აბა მატასი!.. წყაროსკენ გაასეირნე არჩიბალდ..

- კარგი..

ამბობს მატასი დარცხვენით.

არჩიბალდ მიჰყვება მატასის უსიტყვოდ. თვითონ უფროა დარცხვენილი.

მარცხნით: დიდი ლუმა ტყე „საირმესი“. მარჯვნივ: რიონის დიდი ველი - ყვირილის ჭალები - ხანის ხეობა. და ყველგან - მზე: ფერსათის მზე - ნელი ხვითო მეწამული.

მატასის თეთრი ჩითის კაბა აცვია. თავზე - ყვითელი თავსაფარი (ჭრელი „დარაია“). ხვითოს გალხოზილ მეწამულ ხალებში - მატასი თვითონაა რჩეული ხალი მეწამული.

- აქ დადმართია.. თუ გინდათ - შემოუაროთ.

ეუბნება კრძალვით არჩიბალდს.

- არა... ამ გზით სჯობია..

მატასი ჩაირბენს ქურციკივით. არჩიბალდ ჩადის გაბედული ნაბიჯით. ფეხი უცდება. მატასის ელიძება.

- მომეცით ხელი.

არჩიბალდ ხელს ჰკიდებს გაწვდილ ხელს - (ცეცხლი ამ ხელშიაც ყოფილა: ფიქრობს). თვითონ იწვის. ასეთი წვა ჯერ არ ახსოვს. ნუ თუ „საირმეს“ მზის ბრალია?! მაგრამ აქ მზე ნელი და ლბილია ხომ!.

ჩავიდნენ წყაროსთან.

კლდის პირას წყარო გათხრილია როგორც საზღაპრო ხარის დიდი თვალი. სიღრმე ორი ალაბი თუ იქნება. წყაროს ტანი სიპი ქვებით არის ამოწყობილი. ქვებს მუქი ხავსი აქვთ მოდებული. წყალი ნისლაა ფერით: მოშავო - ლუშური ციალით. მაგრამ მის ფსკერზე ყველა კენჭებს დაითვლი. წყარო თვალია დიდი (ხარის თვალი) რომელიც სხვა თვალს უცდის რომ აისარკოს. ძირს კუთხეში კაცის თვალის ოდენა ნაჟური მოჩუხჩუხებს.

არჩიბალდს წყაროში იხედება. ითვლის თითქო ფერმრავალა კენჭებს. უცქერს ნაჟურს - (ასეთი რამ ჯერ არ უნახავს).

- რა ჰქვია ამას?!

უჩვენებს თითით.

- წყაროს თვალი..

- წყაროს თვალი..

იმეორებს თავისთვის არჩიბალდს. ეხლა მატასის უყურებს. თვალეში უყურებს. და უეცრად სიტყვები:

- თქვენ ხართ წყაროს თვალი.

მატასი თავს ღუნავს: სიწითლეს იფარავს.

არჩიბალდ გზნობს - რომ გადალახა საზღვარი.

უხერხულობას მწყემსი არღვევს. მოჰყავს შავი ხარი უნიშნო. ხარი ეპიური სინელით მიდის წყაროსთან. სვამს. იბერება. ივსება. თავს ასწევს და გაბრუებული თვალებით იქითაქეთ იხედება. შემდეგ ისევ დაეყრდნობა. სვამს. იბერება. ივსება.

მწყემსს ხარი მიჰყავს.

მატასი წყაროს უცქერს.

- ნახევრამდე ამოუცლია თითქმის..

- დალევა გსურთ?!

ეკითხება არჩიბალდ.

მატასი იჩოქებს. სურს პეშვით შესვას წყალი. მაგრამ წყალს ვერ წვდება. ოდნავ წვდება. წყალი მატულობს.

- მე დაგეხმარებით!.

ეუბნება არჩიბალდ - (საზღაურს უკვე გასცილდა).

მატასი მოხედავს ოდნავ ამღვრეული ცქერით.

არჩიბალდ ხელს ჰკიდებს მატასის ხელს.

- მომეცით მეორე ხელი!.

მატასი უნებურ ხელს უწვდის მარჯვენას.

- ჩაეყუდეთ!.

მატასის ნება აღარ აქვს - (თრთოლვა გარეულ მიმინოსი). არჩიბალდს მატასის ხელების უჭირავს უკან გამოწვდილი. მატასი იღუნება. თავი წყალს უახლოვდება. თვალები ემღვრევა: ველარ ხედავს ვერც კენჭებს და ვერც წყაროს თვალს. სვამს. ხვრეპს. პირზე შხაფი ესხმის. სისხლი აწვება. ბრუ ეხვევა. ძუძუებში რაღაც უღვივის ჯერ კიდევ უცნობი. და თითქო იხრჩობაო - იძახის:

- ამიყვანეთ..

არჩიბალდს სწყურია უფრო მეტად ვიდრე იმ შავ ხარს უნიშნოს. აიყვანს მატასის და ერთი მოსხლეტით გულში იხვევს: ჰკოცნის სველ ტუჩებს - სვამს - ხვრეპს წყაროს: უშრეტ წყაროს - (წყარო და მატასი ეხლა ერთია). „ვიხრჩვები“: ჰკვივის გაგუდული ხმით ვიღაც - (მატასის ხმა ხომ არაა?). არჩიბალდ ხელს უშვებს. მატასი მიდის აღმოკიდებული. სახეს იფარავს. მიდის აღმართით თავდახრილი. არჩიბალდ წვივებში უცქერს. იქაც უკიდია ალი გოგონას. შემდეგ წყაროს მოხედავს ვაჟი - სწორედ ისე როგორც შავი ხარი უნიშნო. „არა: მე ძრომდე დავცალე წყარო - ეხლა წყაროს თვალი მოჩუხჩუხებს მარტო“.. (ამას ვინ ამბობს არჩიბალდის პირით?!).

აიხედავს ზევით არჩიბალდ: მატასი აღარ სჩანს.

მხოლოდ ეხლა ერკვევა. „რა ჩაიდინა?“ „ღმერთო!“ ფიქრებს ჭრელი გველი უსერავს. მაგრამშორს - სქესის ფსკერზე - რაღაც იშმუშნება იმედიანი: „თვითონაც ხომ დამნებდა“. (ვინ დანებდა?! მატასი?!).

არჩიბალდ სერზე ადის.

მოსჩანან სოფლის ბიჭები. მიიმღერიან.

არჩიბალდს ესმის ბავშვობის ხანის „ოდელია რანუნი“. რა ტკბილი სიმღერაა. მაგრამ ეს რა სიტყვებია?!

„ლაშხის გოგო მატასი -
მსურს გაკოცო ათასი“..

იმღერიან ბიჭები. არჩიბალდ ირისხება: როგორ ჰბედავენ?! შემდეგ ისევ ნელდება: არა - სიმღერა კარგია: სიტყვები ხალასი გულებია სოფლის უდარდელ ბიჭების.

მიდის არჩიბალდ სახლისკენ. ეხლა სხვა ფიქრი სწვავს: როგორ შეხვდეს მატასის?! როგორ შეხვდეს ვამებს?! გადახედავს მიდამოს. „საირმეს“ ლურჯ სხეულზე მზე ხვითოებად ესხურება. არა: ხვითო „ნატვრის თვალია“. ფერსათის მზე მას არ გაიმეტებს. არჩიბალდის სისხლი მაგარი ცეცხლია - (ირუბაქიძის?!).

* * *

სადილის დროს მატასი არ სჩანს.

- მატასი სადაა?!

ეკითხება ვამებ დედა ნინოს..

- უღონოთაა ცოტა..

- უღონოთაა?! (კვირობს ბაბუა სარიდან). ამოყოლილი თუა.. წყაროსკე რო წავიდა.. დღეს..

„ამოყოლილი?!“ (ეს სიტყვა არჩიბალდს არ ესმის).

- ადგილი იქ ნამძრახია..

უმატებს თავისთავად მოხუცი.

„ნამძრახია?!“ (არჩიბალდს არც ეს ესმის).

ტაბა ტაბაა არჩიბალდის სახეს ემზერს ოდნავ აწითლულს. უცხო კაცის შემპარავ ღიმილს ორჭოლი ხაზი ბზარავს.

„სადაა მატასი?!“ გულს ეკითხება არჩიბალდ.

მატასი ოთახშია გაშხვართული. მთელი სხეული თითქო ქვაა - რომელიც ხანდახან იმშუმნება მარცვლებად დარღვეული. ეს მხოლოდ ერთი წუთით. მატასი გასუდრულია როგორც გარეული მიმინო რომელსაც უცხო ფრინველმა ფრთა შეახო. მხოლოდ გული მუშაობს საოცრად: თითქო სურს გასუდრული ქვა აამოძრავოს. ძუძუებიც ქვებია. მხოლოდ ხანდახან (ესეც ერთი წუთით) ქვებში ხრემა გაისმის თითქო: ძუძუები უცადი ხორბლებით თუ ივსებიან - (ასე ივსებიან ვარდის კოკრები როცა ყლორტებში მზის თესლები ესხურებიან).

მატასი ერთი გზნებაა - (ტანია ერთი გზნება): ვილაცამ შელახა წყაროს თვალი თავანკარა. მაგრამ წყარო სიტკბოს გრძნობს უჩვეულო ამღვრევით. უკანასკნელ ფიქრს მატასი გაურბის - (ტანი გაურბის მისი).

- რა მოგივიდა შვილო?!

- არაფერი.. თავი მტკივა..

- დღეს ტანის დაბანას აპირებდი.. წყალი მზათაა..

მატასი მიჰყვება დედას. უკვე შელამებულია.

საჯალაბო სახლში ცეცხლი ანთია. შუაგულში - ჯაჭვებზე ქვაბი ჰკიდია დიდი. გვერდით სამფეხა სკამი დგას მოზრდილ ტაშტში. იქვე - კარადა თბილი წყლით სავსე. მატასი შიშვლდება. სამფეხაზე ჯდება. ტანს თითქო ჰმალავს - (ვის უმალავს?! დედას?! აქამდე ხომ არ სჩვევია?!). დედა ჯერ თავს დაჰბანს თავსაბანი მიწით - (მიწა ძმარნარევ წყალშია გახსნილი). შემდეგ ტანს.

მატასი მუშუბზე დედის ხელს არ იკარებს. თემოები სირცხვილით იწვიან. „უკვე ქალია“: ფიქრობს დედა.

მატასი ტანს იშრობს. ცეცხლის ალი ალაზნახევიარზეა აწვდილი. მატასის ტანი აჯეჯილებულია: ალის განათებაზე კიდევ უფრო ალექილი და ავარვარებული - (თეთრი ნაკვერჩალის ფერი).

- დედა!. კარი მიხურე!.

(დედა გადის შავებში მოსილი)

მაგრამ სახლიდან უკვე ვიღაცამ მოჰკრა თვალი. ეს თვალი არჩიბალდისაა. მატასი ვერ გრძნობს ვაჟის ხედვას. ტანს შეიშრობს ერთი კიდევ და სახოც ნარმას განზე გაისვრის. იმართება წელში და თავს მალლა ასწევს. მკერდს აკვრივებს. მარჯვენა მკლავს პირისკენ ხრის და თავს მკლავისკენ დალუნავს - (კოცნა თუ სურს). აზმორებს ზანტად. ერთი ათქრიალდება როგორც უხედნი ფაშატი მდინარიდან მზის შუქზე გამოყვანილი და ტაშტიდან იქვე დადებულ ფიცარზე გადახტება.

კარი მოხურულია. მაგრამ ვაჟის მზერამ ცეცხლიანი ლანდი უკვე დაიჭირა. არჩიბალდის თვალეზის ცეცხლი უფრო ლანდს ათამაშებს: როგორც გველი ხვითოს აღმურში ასროლილს.

რა ნელია „საირმეს“ მზე!. როცა ჩაიყვინება - მისი მეწამული თვალი „საირმეს“ თხემზე დაიღვრება. „საირმე“ ლუშია და მასზე დაღვრილი მეწამული თვალი ლურჯ ქვად იქცევა. ეს თვალი - (ლურჯი შუქი) - გავაზისაა. გავაზის თვალი გაჰყურებს ფერსათის მთებიდან: რიონის ველს - ყვირილის ჭალებს - ხანისწყალის ხევს. ეს არე ეგების გავაზის თვალია თვითონ?! არა: ეს მატასი არის - ლაშხის მატასი - ვამეხის დაჰ..

უმთვარო ღამეში ეხვევა ფერსათის არე.

მძიმე დუმილს ღამისას ბაბუა სარიდანის ძილი თუ შეედრება.

არ სძინავს არჩიბალდს. არა: თვალღია სიზმარშია აბორგილი. სიზმარში მარტო ქალს ხედავს ახლად ატეხილს. ქალი ხან ტყის დედოფალია და ხან მდინარის ალი. უფრო მეორე.

გვერდით ოთახში მატასის სძინავს დედასთან. სძინავს?!

- მატასი!. დაიძინე!. რა დაგემართა!.

ეუბნება დედა ნინო. მატასი ისუდრება.

თამუნჩო -

მაცაშვილის ნამოსახლის გვერდით პატარა დუქანია გამართული. დუქნის კედლები შიგნით მომწკრივებულია ლამფებით. იქვე ჩამოკიდებულია ფიტილები. აქ ჰყიდიან: მარილს - ნავთს - პაპიროსს - ჩითს - ასანთს - შაქრულს - საპონს. ფერსათის მთების კალთებზე „ევროპა“ შემომძვრალა. მედუქნე გიგოც „ევროპიელია“. იგი გაზეთის მკითხველია და მსოფლიოს ამბები იცის. აქ იკრიბებიან სოფლელები ამბის გასაგებად. „სალაყბოც“ აქ არის სოფლელების. დუქანში ჭრელი კაჭკაჭი დახტის და ლაყბობიდან სიტყვებს სწავლობს კაცისას. ხანდახან გრამოფონი ახრიალდება. კაჭკაჭი უსმენს განცვიფრებული. სოფლელები შეეჩვიენ „ამ ეშმაკის მოგონილს“ და „პენსნებს“ თხოულობენ ხშირად.

ალექსია ჭიკარტულა - (ასე ეძახიან სოფლელები) - მჟავე კიტრს ჭამს ტურების ფუსფუსით.

ეს ის აყვია კაცია ყბაშეჩეხილი - ვამებს და არჩიბაღდს მაცაშვილის ნამოსახლზე უკანასკნელი მაცაშვილის გადახვეწას რომ უამბობდა. ალექსია ჭიკარტულა ჭამს მჟავე კიტრს და ნამცეცებს კაჭკაჭს უსვრის. „მიირთვი მარტია“ - (მარტია კაჭკაჭს ჰქვია): ეტყვის კაჭკაჭს და „მარტიაც“ კორტნის ნამცეცს. „მარტია! თქვი რამე“ - და „მარტიაც“ წამოროშავს ახირებულ სიტყვას.

სოფლელები ჭიკარტულას ახელებენ:

- რაა შე უბედურო სულო რო ჭამ?!

ჭიკარტულა მათ ყურს არ ათხოვებს. მას „მარტია“ უფრო იზიდავს - (ეგებ მისი ნათესავია).

სოფლელებში სიკო ზის მორთხმული და ჩიბუხს აბოლებს. ახალოხი გაუღელია და ნარმის განიერი ნიფხავი ზეადმართულ მუხლებზე ჩამოუშვია. 50 წლის იქნება.

- ი კაცი ვინ არი ნეტა?!

კითხულობს ჩაფიქრებული სიკო.

დუქნის გვერდით მოხუცი მიდის. თმა მოშვებული აქვს წვერიც. თმაც და წვერიც - სრულიად თეთრი. ევროპიულ არის ჩაცმული. საცმელი „შელახულია“ მაგრამ ტანზე მაინც კარგად აგდია. მარჯვენა ხელს ხანდახან შუბლთან მიიტანს. ხელი შვეტია. თითები - გრძელი და სწორი. მხრებში ოდნავ მოღუნულა მოხუცი მაგრამ სხეულით ბრგე არის მაინც. გამოიხედავს ან გაიხედავს ამჩნევ სუფთა პროფილს.

- ვინაა ნეტა ი კაცი!?

კითხულობს ჩაფიქრებით სიკო.

უცხო კაცი ამ კითხვაზე მოხედავს შეგროვილთ. მოდუნებული მზერა უცხოსი უეცრად ღვივდება - (ასეთი ხედვა აქვს ხარს როცა იგი უცხო ჯოგში შეიჭრება უცაბედათ).

- ბასკიაო: უნობს თვითონ..

ჩაილაპარაკებს თავისთვის ნანია:

- ბასკიაო?!

კითხულობენ გაკვირვებით სოფლელები,

- რაა კაცო ბასკი?!

ნანია სიტყვას მართავს:

- ხალხი ყოფილა ბასკი. ცხრა მთას იქით..

- შენ საიდან იცი?!

- თვითონ მითხრა..

- ვინ გითხრა?!

- უცხო კაცმა..

- სად?!

- სამტრედიიდან რო მოვდიოდი მატარებელში.

- სად მიდიოდა?!

- თბილის ქალაქში..

- მერე აქ რა უნდა?!

- რა ვიცი?!

პაუზა. მოსაუბრენი მოხუცისკენ იცქირებიან. მოხუცი დგას შორიახლო და მიდამოს გასცქერის. სოფლელებს თითქო ყურსაც არ ათხოვებს. მოსაუბრენი განაგრძობენ.

- რა უნდა აქ ნეტა?!

ნანია სიტყვას მართავს:

- რიონის სადგურს რო მოუახლოვდით საწყალი ფარნჯარას გადაეყუდა და ტირილი მორთო..

- მერე?!

- მერე და: მატარებელი ჯერ კიდომ არ იყო გაჩერებული - გადმოხტა და აქეთვე გამოიქცა.. ერთად წამოვედით..

- ელაპარაკე?!

- როგორ არა?!

- ქართული იცის?!

- იცის.. ცოტა დავიწყებია..

- რავა?! ქართველია თუ?!

- ასე კია და.. რა ვიცი..

მოხუცის სმენას ეს სიტყვები ხვდებიან ალბად. უცხო ხარის მზერით თავს მოლუნავს დუქნისკენ. შემდეგ ისევ გაშლილ მიდამოს მიმართ იბრუნებს პირს.

სოფლელები ეხლა ხმადაბლა საუბრობენ: არ უნდათ გაიგონოს უცხო კაცმა - („ქართული ცოდნია“).

სიკო ჩიბუხს აბოლებს და მარცხენა მუხლს იქექავს.

- ეს კაცი მეცნოურება რაღაც..

- კაი თუ კაცი ხარ..

- რა უცნოურს იტყვი ხანდიხან სიკო!?

- მეცნოურება ნამდვილად..

სოფლელები იცინიან.

- რა უნდოდა თბილ ქალაქში?!

მიმართავენ ისევ ნანიას.

- შვილი მეგულება იქო..

- შვილიო?!

- ჰო.. შვილიო.. ომში ყოფილა თურმე.. აგლიჩნებში..

- უცნოური რამაა წორეთ..

- მესიჰჰ..

სიკოს სურს სიტყვა „მესოპოტამია“ მაგრამ ვერ ახერხებს გამოთქმას. ხმას ამაღლებს და იძახის:

- მესიჰიპოტამიიდან ჩამოსულა..

ამ სიტყვაზე უცხო კაცი მოიხედავს. ხედვაში ისევ ხარის თვალია უცხოსი. თითქო რაღაცამ უკბინაო - მოსხლტება უეცრად და ზევით მიდის ნამოსახლისკენ.

- რაც გინდათ ის მიქენით.. მარა..

- მარა რააო სიკო..

- მა კაცი მინახავს საღაც..

სოფლელები მოხუცს თვალს აყოლებენ.

თამუნჩო - (ეს ბასკური სახელია თამაზის) - მიდის ნამოსახლისკენ. ხარია მართლა: დარქენილი - რქამოტეხილი - თვალებამღვრეული - ღონეშელახული. ფიქრი - ფიქრი - ფიქრი: მძიმე და ურკვევი.. „გაცუდდა ყოფა“ - (ამას თუ ფიქრობს). ხარს დიდრონი თვალები ესველება - (ცრემლები.?!).

თამუნჩო შედის ნამოსახლში - (გალახული ხარი ფარეხში. ბრუნდება უგუნებო). პირველი - რასაც გზნობს იგი: ესაა დროის შეწყვეტა. არა: საუკუნეების დაბრუნება. თითქო წინაპარი აღსდგა ძველისძველი და ეხლა თავის ნამოსახლს დაჰყურებს ათასი წლებიდან. ამ წამს თამუნჩო გვარია თვითონ მის ყოფაში ხერხემლდა გაწოლილი. თამუნჩო გასუდრულია როგორც ფრინველი შეღამებისას. ორი დღეა: თავის ნამოსახლს უყურებს. საჯვარე - სასახლე - ეზო - ხეები - ქვები: ყველაფერი მისია თითქო. მაგრამ თვითონ იგი აღარა არც საჯვარესათვის არც სასახლესათვის არც ეზოსათვის არც ხეებისათვის არც ქვებისათვის. თამუნჩოში მრავალი ფიქრია ნელი ნაღვერდალით აღვივებული. ფიქრები იმმუშნებიან მძიმე ზოზვით - თითქო დიდი მუხის ტანში იყვნენ გადასხმულნი. თამუნჩო მართლაც მუხაა ამ წამს ფესვებგამდგარი კიდურიდან კიდურამდე.

უეცრად ხერხემალი - (გვარი თამუნჩოსი) - შეირხევა: იკლავნება - თითქო წელკავმა გაჰკრა.

ფიქრები იკუმშებიან და ერთ მორგვად იხვევიან. მორგვს პირი ეხსნება და მორგვიდან ვიღაც ჰკვივის: „სიკვდილი მოდის“. თამუნჩო ეხლა გულია მარტო. ერკვევა ათასი წლების ბურუსს და ძე აგონდება თავისი: არჩილ (არჩიბალდ). წამოიწევს: უნდა დაუყვიროს შორიდან. მაგრამ მოხუცს მუხლი ეკეცება და საფლავის ქვაზე დაეცემა თითქო მოცელილი. იქ მყაშვილი ასაფლავია: იზიდავს თავისიანს. თამუნჩო ისევ ბურანში გადადის. ბურანში ნაკვერჩხალი კიაფობს. თამუნჩოს აგონდება.

ლდუქსენბურგის ბაღი პარიზში. გაზაფხულის პირი. სტუდენტები ერთ კუთხეში. გაზეთს კითხულობენ. ქართული სიტყვები ისმის. უცხო კაცი მიდის სტუდენტებთან უხმო. გაზეთს ართმევს სტუდენტებს. ატრიალებს: ხან აღმა ხან დაღმა - (კითხვა თუ დაავიწყდა). შემდეგ დაიჭერს სწორად. წაიკითხავს რამოდენიმე სიტყვას გაგუდული ხმით. გული ეჩუყება. ეხვევა სტუდენტებს. გარბის ტირილით. სტუდენტები გაოცებით თვალს აყოლებენ. ვინ არის?! თამუნჩოა (თამაზ მყაშვილი). თამუნჩოს გული კი სხვას უხმობს: სადა ხარ შვილო?! უცხო კაცი მირბის. მიდის სადგურთან. სურს - ინგლისში გადაფრინდეს. მაგრამ უეცრად შეჩერდება - (სხვა ხომ არ აჩერებს?!). „არა: „ჯერ კიდევ არ მოსულა ხანი“. თამუნჩო ისევ ბასკეთს უბრუნდება.

ცხელებიანს ხანდახან სული ეხუთება. ჰაერი არ ყოფნის. გული ამოვარდნას აპირებს. ცხელებიანს სურს გავარდეს გარეთ. მაგრამ - ავარდება თუ არა - იქვე იკეცება. ეგებ თამუნჩოც ავადაა: არა უბრალო ცხელებით. ეგებ თვითონ სიცოცხლეა მისთვის ცხელება. ტყვილად არ გარბის იგი ერთი მხრიდან მეორე მხარეში - (სიკვდილს თუ გაურბის: თვითონ კი არა - სხვა: მასზე უფრო დიდი). თამუნჩო ქვაზე ირხევა. წამოვარდება. ჰაერი არ ყოფნის?! არა: თამუნჩო სიკვდილს ახებს ხელს. ხარბათ ისუნთქავს „საირმეს“ ჰაერს. შემდეგ ისევ ბურანი მოიცავს. ბურანში თვალს ახელს მოგონების ნაკვერჩხალი ნაცარში მიმაღული.

ბასკები. საოცარი ხალხი. გული ჩვილი და ამაყი. ხასიათში - სირაინდე თავშეკავებული. სხეულში - ცეცხლი მიმაღული. დონ ხოზე „კარმენიდან“ ბასკი იყო. ჩუმი ხალხი მზის დასავლის მოყვარე - (ამ დროს მათი თვალები უცნობი მელანქოლიით ივსებიან): სამშობლოს თუ იგონებენ ძველს. ბასკებში - უცხო კაცი. ისიც სამშობლოს იგონებს. იგონებს შვილს - რომელიც ვითომ ბედს გამოსტაცა. ხუთმეტი წელია - არ უნახავს. ჯერ კიდევ ადრეა: ფიქრობს. მაგრამ უეცრად ომი. თამუნჩოს წინ უფსკრულია. გადავარდება სხვა მხარეებში. ეძებს შვილს. ვერ ნახულობს. ირევა. შეიტყობს: მესოპოტამიაში წასულა. გაედევნება. გზაზე აცნობებენ: სპარსეთში გადასულა ვაჟი. შემდეგ - ტფილისში. თამუნჩო სტამბოლში ამოყოფს თავს. ლაზებს გაეცნობა. მათი საშუალებით მივა ტრაპიზონში. შემდეგ - ბათომში. მიდი მატარებელი ტფილისს. რიონის სადგურს უახლოვდება. გახედავს „საირმეს“ არეს... და...

თამუნჩო ვეღარ უძლებს მოგონებას.

ავარდება. გულზე ხელს იდებს: ხომ არ ამოვარდნილა?!

ხედავს არეს დარქენილი ხარის ცქერით. მიდის საჯვარესთან. მიდის ხესთან. ხელებსა ხვევს. გული ხის „გულს“ ხვდება. ხის ტოტი ძირს დამვებულა. თამუნჩო ფოთოლს აცლის

სიყვარულით. მიაქვს ტუჩებთან და ჰკოცნის. უეცრად შეჩერდება. ფეხები მიწას ეკვრიან - მშობელი მიწას. გული აჩუყებულია მაგრამ მშვიდდება მაინც. თამუნჩო სასახლისკენ მიდის. ხვალ საღამოს უნდა დასტოვოს იგი. ამაღამ აქ გაათევს ღამეს: შესაძლოა - უკანასკნელად. თამუნჩო მიწვება. მის სხეულში მთელი გვარია გაწვდილი. უკანასკნელი ფიქრი შვილია მაინც.

„საირმე“ იღებება ლილისფრად. ლილა თანდათან მუქი ხდება. ბოლოს - ნაღველის სიშავეში გადადის. ღამე შლის სქელ საბურავს. იყუჩებს ყოველი. ბალახი თავსა ხრის: თითქო მკლავზე. ქათმები საბუდარებში იშმუშნებიან. ფარეხში გაღეშილან პირუტყვნი. მხეცები ღამეს ყურს უგდებენ და ხანდახან ვარკვლავებს ახედვენ.

მღუმარება ეშვება როგორც მდინარე დენაშეწყვეტილი.

ხმაური აღარაა, მხოლოდ ბაყაყების ორკესტრი არღვევს მყუდრო ჟამს. მაგრამ მყუდროება ამით უფრო ღრმავდება.

სძინავს თავის ნამოსახლზე თამუნჩოს.

თვალეზზე შეშრობია ორი დიდი ცრემლი - თითქო გასრესილი ისრიმი ქართული ვაზის.

ძმები -

- წევიდა თქვენი მეგობარი?!

- წევიდა.. არ დაიცადა..

- შენ ხო დეიცთი ცოტას?!

- დავრჩები კიდევ... ორი დღე.. შემდეგ მეც უნდა წავიდე.

- თბილ ქალაქში?!

- ტფილისში.. იქ ჩემს მეგობარს შევხვდები და წავალთ..

- სად წახვალთ?!

- სპარსეთში.. იქ ეხლა ჩვენებია. „ანგლიელნი“..

- აგლიელნი?! თუ აგლიჩნები?!

- დიახ: „აგლიჩნები“..

ბაბუა სარიდან ასე ამ სიტყვებს ნაჩვევი.

არჩიბალდ არ უსწორებს.

- ნეტა სადაა ახლა ჩვენი თამაზი?! ისიც აგლიჩნებში წვევიდა.

ამბობს ხმადაბლა ასევედილი სარიდან.

„თამაზის“ სახელს გამოჰყავს არჩიბალდ ჩვეულ გუნებიდან. ორი დღეა: მამა არც გახსენებია. რა დაემართა?! მამის გახსენებაზე არჩიბალდს მარტო უყვარს ყოფნა. მიდის მიდამოებისკენ. „აღლან“ თან მიჰყვება ახალისებული.

კალოზე სოფლის ბიჭებს ხბო დაუჭერიათ და ზურგზე ცერებს უჭერენ. „დააჭი - დააჭი“: გაიძახიან. ცერსა და ცერს შუა ხბოს ტყავი სკდება და დიდი ხოჭოს ოდენა ზღმურდლი ამოვარდება. „კიდომ აქ: ბიჭო! დააჭი!“ ცელქობენ ბიჭები. ცერები კიდევ ერთ ზღმურდლს ამოაგდებენ. ბიჭები ღიღინობენ:

„მატასია ქალო
რა ლამაზი ხარო“..

კიდევ მატასი. ყველგან მატასი.

არჩიბალდ ბიჭებს უახლოვდება. ბიჭები მღერიან:

„ლაშხის გოგო მატასი -
მსურს გაკოცო ათასი“..

არჩიბალდს ეხლა ეს სიმღერა ახარებს. მაგრამ „აღლან“ იღრინება. დაიყეფს და შეუტევს. არჩიბალდ აჩერებს. საწყალი ხბო გავარდება დამფრთხალი. ბიჭებიც გადაცვივდებიან.

სერზე მატასი გამოჩნდება. ხელში ტყემლის დიდი ტოტი უჭირავს აყვავებული. არჩიბალდ გაემართება გახარებული. მაგრამ „აღლან“ ასწრებს: მივარდება მატასისთან და ყალყზე დგება. მატასი ხელს უსვამს: ეალერსება.

- რა ლამაზი ყვავილებია..

ეუბნება არჩიბალდ.

- ტყემლისაა!.

მატასი თავსა ხრის ისეც თავდახრილი. არჩიბალდ ატყობს: რომ დარცხვენილი აღარაა. ვაჟს

უხარია.

- თქვენსავით არის აყვავებული: ტყემლის ტოტი.

მატასი თავს ასწევს. ღიმილნარევ სახეზე ალი გადაჰკრავს: თეთრი ნაკვერჩხალის ალი. წამოიწევს და ტოტს გაუწოდებს.

- მიირთვით..

არჩიბალდ ხელს უკოცნის. „მაშ არ მიწყრება“: ვაჟი ხარობს.

წინ ვაშლის ხეა. ორი მოზრდილი ტოტი აქვს გამოშვერილი. არჩიბალდ მივარდება. მოჰკიდებს ხელს: ჯერ ერთს - მერე მეორეს. თითქმის ერთიმეორესთან მიიტანს.

„რა ღონიერია“: ფიქრობს მატასი.

შემდეგ მატასის მოუბრუნდება.

- ვამეხ სადაა?!

- მაყაშვილის ნამოსახლისკენ წავიდა..

უპასუხებს ალეწილი მატასი.

„კიდევ მამა“.. არჩიბალდ შეირხევა.

- მეც იქით გავიარ.. თქვენ ხომ არ წამოხვალთ?!

- ვერა.. დედა მიცდის ვენახის ბოლოში..

- მაშ მე წავალ მარტო..

- მალე დაბრუნდებით?!

- მალე.. ერთად დაბრუნდებით..

მატასი ცილდება. თემოებში უცხო ძრაობაა: ვაჟი ამჩნევს.

არჩიბალდ ცქერით „სვამს“ მატასის გავლას. შემდეგ მოტრიალდება და „აღლანთან“ ერთად მამის ნამოსახლისკენ გაემართება.

* * *

გიგოს დუქნის წინ ხრიალია. იქ არის ვამეხ ჟღალ ჩოხაში გამოწყობილი. სოფლის ბიჭები ხმაღს უსინჯავენ. „რა ხმალია“ - ამბობენ. „მჭრელი უნდა იყოს“ - ლაპარაკობს თავისთვის ერთი.

- აბა სინჯე კოპიტის ტოტებზე.

ეუბნება ვამეხ და თვითონ დუქანში შედის.

ახალგაზრდა მიდის დაბალ კოპიტთან. კოპიტს მაჯის სიმსხო ტოტები აუყრია. „აბა დაჰკა“ - მიმართავს მეორე. ახალგაზრდა შემოჰკრავს - ტოტი შუამდეც ვერ გაჭრა. შემოჰკრავს მეორედ - ტოტი ისევ მაგრადაა.

- მე მამეცი აბა..

თხოვს მეორე. ართმევს ხმაღს. მოუქნევს ახალგაზრდა სხვა ტოტს. ტოტი ისევ ხეზეა. მოუქნევს მეორედ - ტოტი გადაქანდება მხოლოდ. მოუქნევს მესამედ - ბიჭი მკლავის ტკივილსა გრძნობს.

- თქვენ რა იცით ხმაღის ხმარება?!

ყვირის უცხო კაცი - (თამუნჩო?!). საიდგანაც გაჩნდა.

- აბა მომეცით!.

და მოხუცი ერთს წუთში ახალგაზრდა იქცევა. წელში იმართება. მხრებში აღარაა მოხრილი. აიწურება და გაითასმება. მკლავი შვილია თითქო მისი - რომელიც არ უმტყუნებს. შემოჰკრავს ერთს - ტოტი გავარდება მოცელილი. შემოუქნევს მეორეს - ტოტი წყდება. მესამე - მეოთხე - მეხუთე - მეექვსე - მეშვიდე. თამუნჩო თვრება. სადღა გრძნობ გუშინ ღამით გაციებას გრილ აივანზე?! თვალეები ემღვრება - (სიგიჟე იცის ხანდახან). ხმალი ეხლა მარჯვენას გაგრძელებას თითქო.

- ბიჭოს!. უყურე ამ ბებერს!.

იცინიან ბიჭები. თანაც უკვირთ.

„ბებერის“ გაგონებაზე თამუნჩო სულ აინთება. ღამის - სრულიად გადაუჭრას ტოტები კოპიტს. ამ დროს დუქნიდან ვამეხ გამოდის. უკვირს მოხუცის მაჯა. აგონდება თავის თავი სპარსეთში - როცა იგი არჩიბალდის წინ ხის ტოტებს ცელავდა იმავე ხმლით.

მოხუცი ჩერდება. დახედავს ხმაღს.

ბიჭები არ სცხრებიან. განაგრძობენ სიცილს:

- ბიჭოს! უყურე ამ ბებერს!.

სიტყვა „ბებერი“ თამუნჩოს იმ წამს ხვდება როცა იგი ხმალზე კითხულობს მეორე სიტყვას: „ირუბაქიძე“. მოხუცი ავარდება. ტვინში ცეცხლია მარტო. თვალები გახელებაა. შუბლზე სიგიჟის ხაზი გაირბენს. წინ მტერს ხედავს ვითომ მოხუცი: შეუტევს ახალგაზრდებს. კვილი და ხრიალი. დუქნიდან სხვები გამოცვივდებიან: ზოგი - კეტიტ - ზოგი ბარით - ზოგი თოხით. მაგრამ თამუნჩოსაც ეს უნდა. ზურგს მუხასთან იმაგრებს და საშინელი სისწრაფით იცდენს წამოშენილ კეტს თუ ბარს თუ თოხს.

- თავი დაანებეთ.. გიჟია მა ოხერი ვიღაცაა.

ყვირიან ბებრები და ქალები.

მაგრამ სიტყვა „სიგიჟე“ თამუნჩოს გახელებას ცეცხლს უმატებს მხოლოდ. ვინ მოახვედრს მოქნეულს?! ვინ დაარტყამს?! ვინ დააკავებს?! თამუნჩო შეტევაზე გადადის. მოხვდა ერთს ხმალი - და იქვე დაეცა.

- გააჩერეთ!. შემლილია!.

- ხომ არ მომკვტარა?!

- დაჭრილია ცოტათ..

- წაიყვანეთ!. შეუხვიეთ!.

ისმის ხრიალში დაჭრილი სიტყვები.

ვამეხ! შენ მაინც უშველე ბიჭებს!.

ვამეხ დგას გაქვავებული - (მოსწონს მოხუცის ხელში ირუბაქიძის ხმალი). უეცრად მოწყდება და გაიწევეს მოხუცისაკენ უიარაღო. რკალი იშლება: ეხლა მხოლოდ თამუნჩო და ვამეხია ერთი-მეორის პირისპირ. თამუნჩოს ხმალი მომზადილი აქვს... მაგრამ - შეხედავს ვამეხს თუ არა - ხმალამართული ხელი ძირს ჩამოეშვება. ნეტავ რა იხილა?! ვამეხ განცვიფრებულია. დანარჩენნიც გასუდრულნი. თამუნჩო ხედავს თავის თავს ახალგაზრდობაში. მოჩვენება ხომ არაა?! არა: იგია-იგი: თამაზი ახალგაზრდა. ეგებ ორეულია მისი?! თამუნჩოს არეულ ტვინში ნაკვეთილი კიაფობს უცადი. გადავარდება და უნდა... (ხშირად ხდება სიზმარში: კაცი მტერს ეომება და მოპირდაპირედ კი თავის თავს ხედავს)... მაგრამ ვამეხ დაიწევეს ტანით და მოხდენილი ნახტომით იღლიაში შეუვარდება მოხუცს. მოქნეული ხმალი ვამეხის ქოჩორს ერთი გოჯის სიმაღლეზე ასცდება. თამუნჩო ეხლა ძალებს იკრებს სხეულისას - რომ ახალგაზრდას

გაუმადრდეს. ვამეხ სალტავს მოხუცს - რომ მიწაზე დააგდოს მაგრამ თამუნჩო მაგარია კიდევ და გაიძახის: „ვინ დასძლევს ირუბაქიმეს?!“

ისაა - რომ ვამეხმა გადაისროლოს მოხუცი - „აღლან“ მოვარდება ავი ყეფით და ტორებით ეცემა მოხუცს - (უკანიდან ტყუილად აჩერებს არჩიბალდ). მოხუცი გადაიზნიქება და თან ვამეხსაც გადაიყოლებს თხრილში. ხმალი ხელიდან არ გაუშვია შეტაკებისას - და ორივე პირადმართულ ხმალზე დაეცემიან. მსუბუქად დაიჭრება: მოხუციც და ვამეხიც.

ხრიალში კივილი გაისმის ქალების.

ამოჰყავთ ვამეხ გაფითრებული.

მოხუცი თხრილში გდია. მივარდება არჩიბალდ. ესმის უცნაური სიტყვები: „ვაი წახდენა ირუბაქიმის“. „აღლან“ გარბის და ყეფს. ვერ აჩერებენ. არჩიბალდ მოხუცს წამოაყენებს. მოხუცი ნამოსახლისკენ იწევს და არჩიბალდ მიჰყვება.

- ვამეხ!. „აღლან“ წაიყვანეთ. მალე დავბრუნდები..

არჩიბალდის დანახვაზე სოფლელები კიდევ უფრო კვირდებიან.

ვამეხს „აღლან“ მიჰყავს. არჩიბალდს - მოხუცი.

მოხუცს ახლა აგონდება: მორკინალ ვაჟს ყურთან იმავ ალაგზე ჰქონდა ხალი საცა თვითონ აქვს. თანდათან ცნობაში მოდის - მაგრამ ვაჟის სახე არ სცილდება. არჩიბალდ ფართო ფიცარზე აწვენს მოხუცს. მაჯას უსინჯავს: სიცხე აქვს. გულს უსინჯავს: ამოვარდნაზეა. თამუნჩო ვერ ამჩნევს: რომ ამ სინჯვის დროს შვილი მამას თითებით მაჯას უკოცნის და მარჯვენა ლოყით - მკერდს.

თამუნჩო ბოდავს. ბოდვაში ხშირია ნატეხები იმ ამბების რომელნიც „ირუბაქიმის“ გვართ არიან ცნობილნი.

სიცხე კლებულობს ცოტა. ეხლა შეუძლია აიტანოს ავადმა უცაბედი. არჩიბალდ იხსნის მედალიონს და მოხუცს გადაუხსნის. მოხუცი ჰკვივის:

- შვილო.. შვილო.. არჩილ... არჩიბალდ..

(ამ დროს ვამეხ სარკმელიდან უყურებს კედელს აფარებული)

მოხუცს აღარ ახსოვს არც სიცხე და არც შემთხვეული ამბავი დღევანდელი. წამოხტება და ხვევს ვაჟს ხელებს, უკოცნის შუბლს - უკოცნის თვალებს - უკოცნის მხრებს - უკოცნის მკერდს. უკოცნის ტუჩებით - თითებით - ლოყებით - მკერდით. ღვრის ცრემლებს ხორბლის სიმსხოს. არჩიბალდიც იცრემლება.

(იცრემლება კედელს-აფარებულიც).

მოხუცს სიტყვა ელევა. დარჩენია მხოლოდ ორი და ისმის: „შვილო.. შვილო.. არჩილ.. არჩილად“..

არჩილად თავს იკავებს: თვითონაც თუ აუშვა გული - გასკდება გული მეორის. უთუოდ. მხოლოდ ცრემლით იგუდება. ნატეხი ფრაზებით თავსი თავგადასავალს უყვება.

(ვამეხ სმენაა მარტო. არ ესმის ბევრი. უფრო ხშირად მამა და შვილი ინგლისურად ლაპარაკობენ. ხანდახან ქართულიც გამოვარდება. მაშინ ვამეხ ერთს სიტყვას არ გაუშვებს).

მოხუცი თანდათან მოდის ცნობას. ისევ ის ელანდება: ვაჟი მორკინალი. გამოჰკითხავს არჩილადს.

(ვამეხ ამ დროს კანკალია მხოლოდ. ესმის: ქართულს ხმარობენ უმეტესად).

- შენი მეგობარია?! სად გაიცანი?!

- სპარსეთში..

- სახელი?!

- ვამეხ.

- გვარი?!

- ლაშხი..

- მამის სახელი?!

- არ ვიცი..

- დედის?!

- ნინო..

მოხუცი მთელი ტანით ავარდება. ყვირის:

- შვილო!. შვილო!. შვილო!.

(ვამეხს ფერი აღარ აქვს. არ იცის მაინც: ეს მიმართვა „შვილო“ - მას ეკუთვნით თუ არჩილადს).

- შვილო.. შვილო..

განაგრძობს მოხუცი.

- მომგვარე არჩილ!. ამ წამს მომგვარე!. შვილი.. ჩემი..

(ვამეხს თვალები უბნელდება და გარბის).

- ეხლავ..

მიუგებს არჩიზალდ და კარს აღებს.

გაიხედავს და ხედავს: ვიღაც მიდის ჩქარი ნაბიჯით. ვამეხია?! აქ რა უნდოდა?! ნუ თუ გაიგონა?! დაუძახოს?! დაედევნოს?! ვამეხ ადარ სჩანს. არჩიზალდ დგას გაქცევებული. უეცრად მოისმის საშინელი კვილი მოხუცის: „არჩილ! არჩიზალდ!“.

ვაჟი შედის ოთახში.

მამა ხელეებს უწვდის.

- ხვალ მოიყვანე.. ვიხუთები მარტო.. ერთი წუთიც არ შემიძლია გავძლო.. არ მიმატოვო..

- შენთან ვარ მამავ..

მამა ნელდება. უხარია. ეკითხება - (ღიმილიც უჩანს).

- იცი ახლა ვინა ხარ?.

- ირუბაქიძე..

მიუგებს შვილი სიამაყით.

მოხუცი იწვის და ირევა. ეხვევა ვაჟს. უკოცნის შუბლს - უკოცნის მხრებს - უკოცნის მკერდს... ჰკოცნის ტუჩებით - თითებით - ლოყებით - მკერდით. ღვრის ცრემლებს ხორბლის სიმსხოს. არჩიზალდიც იცრემლება.

- განგრძე ამბავი..

მიმართავს მამა.

შვილი უამბობს თავგადასავალს მესოპოტამიიდან ხამადანამდე და ხამადანიდან.

- მცირე შვილო!.

იძახის მოხუცი.

- მცირე შვილო!. გაიხადე.. ჩემთან დაწევი.. მომეკარი მკერდს.. გამათბე შვილო..

არჩიბალდ წვება და ეხუტება.

- განაგრძე!.

არჩიბალდ უყვება ირანის ამბებს საცა სიცხეა და „ჩვენება“.

მამას კი სცივა. თუმცა ჩვენება აქ უფრო ბევრია.

არჩიბალდ უყვება ქარავანით გადასვლას.

მამა გულს ეკვრის. ხვნეშის.

უყვება მრავალს. არჩიბალდ შთაგონებულია. უთხრობს საწყალი „ბეხანის“ სიკვდილს. ხედავს პატარა სპარსს მტირალს: „ბეხან! ბეხან!“. და სპარსელის წინ ბეხანი აღარ იძვრის.

უეცრად რაღაც ცივი მოხვდა არჩიბალდს.

- მამა!.

ყვირის ვაჟი.

- მამა!. მამა!.

მაგრამ მამა აღარ იძვრის.

* * *

მესამე დღეს სოფლელები ისევ გიგოს დუქნის წინ შეყრილან. იქვეა სიკოც. ეხლაც ჩიბუხს აბოლებს მორთხმული.

- ხო გეუბნებოდი: მეცნოურება თქო..

- ვინა სიკოც?!

- ვინა და ი უცხო კაცი..

- თამაზ მაყაშვილი?!

- ჰო.. მე თვალი არ მატყუებს..

საუბარში მესამე ეჭრება:

- ის ვილა იყო: აქედან რო წეიყვანა მოხუცი?!

- შვილი ყოფილა მისი..

- რომელი?! ჩვენი სალომეს ძუძუნაწოვარი?!

- ჰო.. ის..

მესამეს მეოთხეც ემატება:

- სადაა ნეტა სალომე?! თუ დაბრუნდა?!

- რავა: დასაფლავებაზე არ გინახავს?!

- სხვაგან ვიყავი.

- იქ იყო სალომეც..

მეოთხეს მეხუთე მოსდევს:

- სად დასაფლავეს საწყალი?!

- თავის ნამოსახლში.. საჯვარეში..

- მართლა შვილმა გათხარა საფლავი?!

- ჰო.. თვითან გათხარა საწყალმა..

მატასი ცხენზე -

არჩიბალდს ცრემლი აღარ აქვს. ისე იხედება როგორც ტანამომშრალი წყარო. მზე განაბულია თითქო. არე გაზნეჟილია მდუმარებით. ხანდახან ბუზი გაიფრენს ზუილით. ბუზის ზუილს

მოაქვს უცხო სევდა - (ყოფილის თუ არყოფილის).

ნეტავ სადაა ვამეხ?!

საშინელ დღიდან ვამეხ სახლს არ ეკარება. მატასი ამბობს: ნათესავებში წავიდაო. მერე სად არის ამდენხანს?!

არჩიბალდის სხეული ტანამომშრალი წყაროა საცა ფიქრები დახეტილობენ თითქო მკვდარი ადამიანის.

სად არის ვამეხ?! შერცხვა რომ ნახეს: ყურს რომ უგდებდა კედელს-აფარებული?! შეიძლება.. მაგრამ ამისთვის... არა.. ტკივილი იგრძნო რომ შეება მოხუცს (მამას)?! ესეც შეიძლება.. მაგრამ.. ეს?! მთავარი?! არა... ჰაა!! თითქო მიაგნო არჩიბალდის ფიქრმა: მამა იხილა.. სხვა მამა.. როგორ შეხედავს დედას?! ჰაა: აქ არის ალბად ძირი.. ვამეხ ქალწული ბუნებისაა. მან არ იცის: რა არის ბზარი. ეხლა ეს ბზარი სტანჯავს ნამდვილად.. მაგრამ არჩიბალდ?! ხომ უყვარს უკანასკნელი?! უყვარს.. მაგრამ.. მაინც.. ან თვითონ მამა?! ნამდვილი მამა?! არ უნდა შერხეულიყო მისი შეხვედრით?! ჰო.. შეირხა კიდეც.. სიყვარულით შეირხა.. მაგრამ მაინც.. აქ ისევ დედა წამოყოფს თავს.. როგორ შეხედავს მას?! არა: არჩიბალდ გრძნობს ვამეხის ბზარს.. ძნელია მისთვის ძმის შეხვედრა.. შემდეგ შეხვდებიან.. შემდეგ.. ეხლა კი..

წასვლა სჯობს. არჩიბალდ გადასწყვეტს წასვლას.

მიდის საჯვარესთან. შეჩერდება. შედის. დახედავს საფლავს. გაირინდება: „მე შენი ვარ მამავ“: ლულულუღებს. „შენ ჩემში ხარ მამავ“: დაატანს. დაეცემა საფლავს. ხელებს გადააჭდობს. ქვითინი ისმის გაგუდული. შემდეგ დგება და გამოდის. უელის გარს საჯვარეს. ჩამოიარს ეზოს. გადაიკითხავს საფლავის ქვებზე წარწერებს. მიდის ხეებთან. ეხვევა ყოველ ხეს. შედის მიწგრეულ სასახლეში. დახედავს ფიცარს: საცა მომაკვდავ მამას ეხუტებოდა. იცრემლება. გამოდის გარეთ. მიდის ნიგვზის ძირთან. დაილუნება და გაძვრება. ბოლოს აიღებს მიწის ნატეხს. გახვევს და უბეში იღებს.

დამშრალი წყარო ივსება. არჩიბალდ ივსება: მოგონებით - მიწის სუნთქვით - მამით - წინაპრებით - გვარით - მამულით. ივსება მაგრამ ცრემლი აღარ სდის. მიდის სახლისკენ: ბაბუა სარიდანის ნაშიერის სახლისკენ. მიდის როგორც მთვარეული. შედის ეზოში.

ნალიას გვერდით ჩალის ზვინებია.

ერთ ზვინზე მატასი ასულა და ნიკოს (ბიძის) ბავშვებს კონებს უსვრის. ღობესთან ბაგაა გაკეთებული. იქ ხარებია მიბმული. ბავშვებს მიაქვთ ჩალის კონები. ხარები ჩალას ტკვირავენ. ლომნიან ფოთლებს.

არჩიბალდ მატასის უცქერს.

თავი ყვითელი თავსაფრით წაუკრავს. მკერდი გაღვლილი აქვს. ფეხშიშველია. არც წინდები აქვს. უჩინს წვივები მზის კალოზე ალექილი. თეძოებით ზვინს ეკვრის: ხან ერთით - ხან მეორით. ტანი ზვინს ეტმასნება: თითქოს იგიც სიმინდის ყანის ნაყარია - ათქვირებული ტარო: დიდი და მაგარი - ტარო საქართველოს ველების. ზვინი ყვითლად მოსჩანს მწვანე მიდამოებზე. მზე ეღვენთება ოქროს დაღებით. ზვინი იმმუშნება. მატასი ჩალის კონებს ყრის.

არჩიბალდ უცქერს მატასის. თვალებს ვერ ხედავს მატასისას. თუ შეხედა - ვეღარ წავა „საირმედან“. არჩიბალდის ნება ქვაა: უნდა წავიდეს - ასე სჯობია. არჩიბალდ მატასის აღარ უცქერს.

აივანს უახლოვდება. აივანს ბაბუა სარიდან გადმოჰყუდება.

- საწყალი თამაზ.. ნეტამც მენახა..

არჩიბალდ გასუდრულია..

- როგორ მახსოვს.. თითქო ახლა ვხედავდე..

არჩიბალდ ვერას უბნობს.

- რა ვაშკაცი იყო..

არჩიბალდს ცრემლი აწვება.

- რათ არ მითხარი თუ მისი ვაჟი იყავი?!

არჩიბალდ პასუხის მაგიერ სარიდანს ეხვევა.

- ნუ ტირი შვილო.. ყველა სიკვდილის შვილები ვართ..

არჩიბალდ ოთახში შერბის.

ეხლა სხვა ფიქრი სწვავს: ვეღარ იხილავს ამიერიდგან ბაბუა სარიდანს - მაღალ სარიდანს - მშვიდ სარიდანს - ნათელ სარიდანს. ვეღარ მოისმენს „ქვის ვაჟის“ ლეგენდას მისგან. ვერც - ტყის დედოფალის ამბავს. ვერ მოისმენს მის ნელ ხმას დამალბობელს.

არჩიბალდს გული ეჩუყება.

შემოვარდება „აღლან“. მუხლებზე ეხვევა. წკმუის. თვალები შესველებული აქვს - (ხომ არ სტირის?!). არჩიბალდ ხელს უსვამს. დოგი ყეფს - (ანუგემებს). არჩიბალდ ეაღერსება და ეუბნება:

- „აღლან“! შენ მატასისთან დარჩები..

დოგი გაკვირვებით უმზერს.

არჩიბალდ წერილსა სწერს ვამეხის სახელზე... ცხრა თვის განმავლობაში ქართული ისწავლა...
სწერს... ქვითინს იკავებს... უკან ვიღაც აჩერებს თითქო... მაგრამ არჩიბალდის გადაწყვეტა ქვაა...

* * *

დილით ადრე დგება ხოლმე მატასი.

ეხლაც ადრე ამდგარა. მიდის არჩიბალდის ოთახთან. არავითარი ხმაური. არჩიბალდიც ადრე
დგება ხოლმე. სძინავს?! შმუშვნაც არ ესმის. კარებზე არაკუნებს. არავითარი ხმაური. გული
უფეთქს: რა დაემართა?! ალებს კარებს. არჩიბალდ არაა. მაგიდაზე წერილი დევს ვამეხის
სახელზე. ნუ თუ წავიდა?! გაიპარა?! მაგრამ „აღლან“ რომ ეზოშია?! დასტოვა საყვარელი დოგი?!
წერილს ათვალიერებს.

უცბათ ქვითინი აუვარდება.

- რა დაგემართება მატასი?!

ეს ვამეხის ხმაა. შემოდის.

მატასი წერილს გაუწვდის. ვამეხ კითხულობს.. უყვარს ვამეხ.. ძმა არის მისი ვამეხ.. უყვარს ბაბუა
სარიდან.. ყველა უყვარს მისიანი.. უყვარს „საირმე“.. უყვარს მშობელი მიწა.. საც მამა მიაბარა
უკუნეთს.. (ვამეხ გაგუდული ხმით: „ნუ თუ მოკვდა?! თვალეხს იმაგრებს).. უყვარს მატასი..
უყვარს სხვა სიყვარულით.. და მიდის მაინც.. შემდეგ შეხვდება ვამეხს.. „აღლანს“ მატასის
უტოვებს სახსოვრად.. მიდის.. იცის ვამეხის წყენა თუ ტკივილი.. არჩია წასვლა..

ვამეხ ვეღარ აგრძელებს.

- მატასი!. გაედევნე ცხენით.. ეხლავე.. დაეწვი..

მატასი მკერდზე ეხვევა ძმას.

- რა ვუთხრა?!

- ნურაფერს ეტყვი.. დაეწიე მხოლოდ..

- მეტი არაფერი?!

- არაფერი.. თითონ იცის..

მატასი საჯინიბოსკენ გაიქცევა. გამოჰყავს შავი ცხენი. შეახტება უბელოს როგორც ახალგაზრდა ამორძალი. მიაჭენებს. უკან „აღლან“ მისდევს ყეფით.

ერთი საათის შემდეგ მატასი ხედავს მოხვეულში კაცის ფიგურას. უთუოდ ისაა: ფიქრობს გახარებული. დაეწია. მატასი იღუშება: ის არ ყოფილა. ჭენებას უმატებს. „აღლან“ ყეფას უმატებს. გავარდება. ცხენს უსწრებს. წინ სერი არის. სერს გადაირბენს. მატასი ცხენს მიაჭენებს. „აღლან“ აღარ სჩანს. მატასის ესმის ხშირი ყეფა. შემდეგ: ყეფის შენელება და შეწყვეტა. მატასი კორტოხზეა უკვე და აი სიხარული: „აღლან“ არჩიბაღდს ეხვევა ტორებაყრილი.

„არ გაჩერდა“: ფიქრობს არჩიბაღდ. თავზე ხელს ურტყამს.

- უღალატე მატასის?! ჰაა შე..

მაგრამ ამ წამს ცხენის თქარათქური წყდება და მის წინ უკვე მატასია თეთრი ნაკვერჩხალივით აღვივებული.

- მატასი!.

მატასი ვაჟს ეხვევა.

არჩიბაღდის ნება უკვე აღარ არის ქვა. ეხვევა თითონაც მატასის. ათრობს სურნელი „საირმესი“ - (მატასი ნიამორია „საირმეს“ მთებიდან). ათრობს სურნელი დაწურული მტევანის - (მატასი თვითონ არის მტევანი). ათრობს სურნელი ახლად გაქურჩულ ტაროსი - (მატასი ტაროც არის თვითონ). მატასის თვალები ფართვდებიან - თითქო გადაბელილ მუხის ახლად აყრილი ფოთლები რომელთაც მზის მეწამული ხვითოები ეღვენებათ. არჩიბაღდ უმზერს ათქვირებულ თემოებს მაღალს - და მოდის ქართული მიწა: მისი მკერდებით - მისი ხნულებით - მისი ძუძუებით - მისი ჯეჯილებით. სუნთქვა მიწის მაგარია. არჩიბაღდს ბრუ ესხმის. ნელდება. ივსება. რბილდება. ხმაში შეკრთომია:

- ვამეხ არ მოსულა?!

- მოვიდა.. დილით.. ეხლა..

- თქვა რამ?!

- გაედევნეო.. მითხრა..

- სხვა არაფერი?!

- არაფერი..

მატასის ცახცახი უვლის ტანში. თავს ღუნავს.

არჩიბალდ უცქერს ხარბად. ქვის ნება ტყდება. არა. ნება აღარაა. არჩიბალდ პირს იბრუნებს „საირმესაკენ“. უსიტყვო - უფიქრო მიჰყვება მატასის. უბიდან რაღაცას იღებს. პერანგია გველის. არჩიბალდ თითქო ეხლა ხედავს: გველი პერანგს იხდის რიყეზე - გაძვრება ქერქიდან და ირონით მოხედავს საკუთარ თავს დაგდებულს - შემდეგ გაისრიალებს სივილით ახალი და ხალასი.

არჩიბალდ გველის ქერქს აკვირდება -

თავის თავს ხომ არ ხედავს: წარსულს - გარდასულს - მოცილებულს?! ირონია არ ემჩნევა.

მატასი მიდის ნელი ბიჯით: ტერფებით მიწას ჰკოცნის.

არჩიბალდ მიჰყვება უსიტყვოდ.

ეზოს თავში ვამეხია გაჩერებული როგორც ხმალი სისხლში ამოვლებული და ეხლახან დამცხარლი. ელის მატასის.. ელის კიდევ..

საწყალი თამაზა!. რომ შეეძლოს დაინახოს შვილების შეხვედრა!. ძმების ერთიმეორეზე მძაფრი გადაჭდობა!.

ეპილოგი

ბაბუა სარიდან ნიგვზის ძირას ზის.

მას პატარა ბიჭი ეთამაშება.

მოხუცი ჩიბუხს სწევს. ცეცხლი ჩამქრალა.

- თაზიკა!. აბედი თხოვე ბიძიას.. გაიქე..

თაზიკა მიხტის.

ჭიჭკვა სხალთან ვამეხ და არჩილ (არჩიბალდ ეხლა არჩილია) ცხენს იურვებენ. ცხენი ავია და ურჩი. მაგრამ ვაჟების მკლავები მაგარია. ცხენი ხან ერთს გახედავს ხან მეორეს: გაგება სურს რომელი უფრო იურვებს?! ცხენი თანდათან ნელდება.

- რას გწერს ტაბა ტაბაჟ?!

ვამეხ შევითხვის დროს ცხენის უკანა ფეხს წვდება. ცხენი განზე გახტება. არჩილ აკავებს მეორე მხრით.

- კალკუტაში ყოილა.. მოსვლას მპირდება..

თაზიკა ვაჟკაცებს უახლოვდება.

- არ მოხვიდე ცხენთან!. მანდ დადექ!

ეს მამის სიტყვებია.

- ბაბუამ აბედიო..

მიმართავს თაზიკა ვამეხს. ვამეხ აძლევს. თაზიკას მიაქვს.

ბაბუა სარიდან კვესს იძრობს. იღებს კაჟს. დაადებს აბედს. გაჰკრავს. ხელი უკანკალებს და უცდება. გაჰკრავს მეორედ. არც ეხლათ ნაპერწკალი: „დაიქცა სიბერე“ - (ვიღაც თუ ფიქრობს მოხუცის სხეულში). გაჰკრავს მესამედ. როგორც იქნა: აბედს ცეცხლი ეკიდება. ანთებულ აბედს დაადებს თუთუნით გაჭედილ ჩიბუხს.

ბაბუა სარიდან ჩიბუხს აბოლებს და თაზიკას უთათუნებს:

- რა გქვია თაზიკა?!

- თამასი..

- თამასი კი არა „თამაზი“. თქვი..

- თა.. მა.. სი..

თაზიკა ცდილობს.. არ გამოუდის.

მოხუცი იღიმება.

- რა გვარი ხარ თაზიკა?!

- ილუბაქიძე..

- ირუბაქიძე.. გაიმეორე.. ირუბაქიძე..

მოხუცი თვითონაც ვერ გამოთქვამს ხეირიანად.

თაზიკა იმეორებს. ცდილობს.

- ი.. ლლუ.. ბა.. ქი.. ძე..

არ გამოუდის..

მოხუცი იცინის.

თაზიკა ბაბუა სარიდანს ეთამაშება. ხან მუხლებზე დაუვარდება. ხან წვერებში წვდება. ხან ჩიბუხის ტარს ეცემა. ხან ხელს არტყამს ლოყაზე. ხან ყურში ამოსულ ბალანს ეხება თეთრს და იძახის: „ეს ლაა“?! მოხუცი იღიმება:

- კაი თაზიკა!. კმარა!.

შორიდან მატასი უცქერს თაზიკას. მატასი ორსულადაა და შვენის დაქალება. დადის: მუცლით თითქო მიწის საშო მიაქვს. უცქერს თაზიკას და უხარის.

თაზიკა კი არ ასვენებს მოხუცს.

მოხუცი დასავლისკენ იხედება. მზის მეწამული თასი ესვენება. ნეტავ რამდენჯერ ნახავს კიდეც ამ თასს - (ამას ფიქრობს მოხუცი?!). პირს იბრუნებს და თავის ნაშიერს მიდამოს უყურებს. უყურებს თითქო გალენჩებული.

- ბაბუა!.

უძახის თაზიკა.

მოხუცი უეცრად კბილებს მოუჭერს მაგრად ჩიბუხის ტარს: თითქო მისი გაკვნიტა სურდეს. თაზიკა ხელს გაჰკრავს ჩიბუხს. ჩუბუხი მიწაზე დაეცემა. მოხუცი განზე თავს ღუნავს.

- ბაბუა!.

არ ეშვება თაზიკა. ხელზე ეცემა. მოხუცის ხელი გვერდით ჩაეცემა: თითქო მოწყდა. თაზიკა მეორე ხელს ეცემა. გააქანებს. მოხუცი გადაქანდება თითქო ხისგან გაკეთებული. თავი ნიგვზის ტანს ხვდება. ნიგვზს ერთი მოძველებული ქერქი ჩამოუვარდება. მდუმარებაში ეს შრიალი ჩაიშმუშნება.

- ბაბუა!

ანძრევს თაზიკა მოხუცს და თვალებში უცქერს გაკვირვებული. „რა მალე დასძინებია“ - (თუ

ფიქრობს ბავშვი).

- რა დაგემართა თაზიკა ბაბუას რომ არ ასვენებ?!

ვამეხ მოდის და მასთან არჩილ.

- შეხედე... ლოგოლ ძინავს..

ლულლულეებს პატარა ბიჭი.

ვამეხ და არჩიბალდ მოხუცს უახლოვდებიან.

ბაბუა სარიდან აღარ სუნთქავს.. მართლაც დასძინებია.. საუკუნოდ..

ვამეხ და არჩიბალდ ცხედარს გრძელ ქვაზე გააწვენენ.

მზის მეწამული თასი აღარ სჩანს: თან თუ წაიღო ბაბუა სარიდანის მზერა.